Accountantsverslag 2022

Gemeente Zevenaar

29 juni 2023

stolwijk kennisnetwerk

Inleiding

Aan de gemeenteraad van de gemeente Zevenaar

Doetinchem, 29 juni 2023

Geachte raadsleden,

Wij hebben de jaarrekening 2022 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de hoofdzaken van onze bevindingen en aanbevelingen vanuit de controle onder uw aandacht. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. Op basis van onze controle geven wij een onafhankelijk oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening. Daarnaast hebben wij beoordeeld of de programmaverantwoording en de overige gegevens in overeenstemming zijn met de jaarrekening. Ons oordeel over de jaarrekening komt tot uitdrukking in de controleverklaring.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën, de concerncontroller en een vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie. Wij hebben deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst met de auditcommissie op 5 juni 2023.

Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink- Wolbrink RA

ZEVENAAR

Waar bent u naar op zoek ?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten

2. Onderbouwing oordeel

3. Aandachtspunten Raad

4. Jaarrekening

5. Interne beheersing

6. SiSa

7. Onze verantwoordelijkheid en afsluiting

Bijlage 1
Fraude en continuïteit controleverklaring

Bijlage 2
SiSa tabel fouten en onzekerheden

1. Kernpunten

Wij hebben de jaarrekening 2022 van uw organisatie gecontroleerd. Wij informeren u in dit verslag over de bevindingen uit onze controle. De hoofdzaken hebben wij hier opgenomen.

De controleverklaring 2022

Als u de jaarstukken ongewijzigd vaststelt, kunnen wij de volgende oordelen geven:

- **Een goedkeurend oordeel voor de getrouwheid**
- **Een goedkeurend oordeel voor de rechtmatigheid**

Door onze controle zijn een paar aanpassingen in de jaarrekening gemaakt. Deze zijn in de voorliggende versie verwerkt.

Fraude en financiële risico's

In onze controleverklaring beschrijven wij met ingang van 2022 op welke wijze wij bij de controle hebben ingespeeld op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Daarnaast beschrijven wij onze controleaanpak voor de veronderstellingen van de financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Voor wettelijke controles is het verplicht om over deze twee punten te rapporteren. In bijlage 1 geven wij de teksten weer die wij zullen in de controleverklaring opnemen.

Saldo van baten en laten

2022 sloot met een positief resultaat van € 11,4 miljoen af. In de jaarstukken is een toelichting gegeven op de totstandkoming hiervan. De financiële positie van uw gemeente is toereikend naar de stand van eind 2022.

De grote maatschappelijke opgaven, zoals de woningnood, klimaatverandering en de energietransitie maken dat de beschikbare middelen in de komende jaren nog wel nodig zullen zijn. Het is onzeker en onduidelijk wat gemeenten van het Rijk mogen verwachten, zeker ook na 2026/2027. Deze onzekerheid en de dreigende begrotingstekorten maken het erg lastig om structureel beleid te maken en te investeren in de maatschappelijke opgaven die er zijn.

Interne beheersing op orde

De interne beheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen en past bij de omvang van uw organisatie. Wij hebben nog enkele verbeterpunten geadviseerd.

Met ingang van 2023 legt het College van B&W zelf in de jaarrekening verantwoording af over het rechtmatig handelen. Uw organisatie is hierop voorbereid.

Controleproces goed verlopen

Wij hebben voldoende controle-informatie verkregen om een controleverklaring te verstrekken. Wij bedanken de medewerkers van gemeente Zevenaar voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van deze rapportage.

2. Onderbouwing oordeel

De financiële uitkomsten van de controle op een rij

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2022 verwerkte controleverschillen en de resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt, welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden. U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan € 100.000 aan u te rapporteren.

	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
Omschrijving (bedragen X € 1.000)	Fouten €	Onzeker-heden €	Fouten €	Onzeker-heden €
Uitgaven zorgaanbieders WMO en Jeugd		1.108		1.108
Persoonsgebonden budget (SVB)		710		710
Europese aanbestedingen			1.658	
Totaal	**0**	**1.818**	**1.658**	**1.818**
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	**1.847**			
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)	**5.541**			

Getrouwheid en rechtmatigheid

De niet-gecorrigeerde controleverschillen en de resterende onzekerheden blijven onder de goedkeuringstoleranties van 1% respectievelijk 3%, zoals deze met u zijn afgesproken.

WNT

In de jaarrekening 2022 is de verantwoording over de WNT overeenkomstig de wettelijke vereisten opgenomen.

SiSa

Bij de controle op de SiSa-verantwoording zijn geenbelangrijke afwijkingen geconstateerd.

Jaarverslag

Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag (de programma-verantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening.

stolwijk kennisnetwerk

2. Toelichting oordeel

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden

- **Uitgaven zorgaanbieders WMO en jeugd**

Over de geleverde zorg in natura hebben we in 2022 voor € 24,9 miljoen controleverklaringen van zorgaanbieders ontvangen. Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties, € 1,1 miljoen, is geen (goedkeurende) controleverklaring ontvangen of zijn het kleinere zorgaanbieders, waarmee afspraken zijn gemaakt om geen controleverklaring aan te leveren. Dit bedrag is als onzekerheid aangemerkt.

- **Persoonsgebonden budgetten (PGB)**

Uw gemeente heeft geen controle uitgevoerd op de levering van de zorg vanuit de PGB's. Dit is niet ondervangen door de accountantscontrole van de Sociale Verzekeringsbank zelf. Het totale bedrag van € 0,7 miljoen dat aan PGB's voor de WMO en de Jeugdzorg is betaald moeten wij daarom als onzeker aanmerken.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd een onderzoek te doen naar de geleverde prestaties zodat deze onzekerheid volgend jaar kan worden gereduceerd. Dit onderzoek kan op basis van een steekproef worden uitgevoerd, wellicht bij het verlengen van een PGB-budget.

- **Europese aanbestedingen**

Wij hebben alle inkopen bij leveranciers waaraan over de periode 2019-2022 meer dan € 215.000 is geleverd onderzocht op het juist toepassen van de Europese aanbestedingsregels.

Uit onze controle-uitkomsten over 2022 blijkt dat aankopen bij dertien leveranciers niet conform de Europese aanbestedingsregels is verricht. De totale inkopen in 2022 bij deze leveranciers bedroegen € 1.658.000 en zijn in 2022 verantwoord. De fout is ontstaan bij onderhoudswerkzaamheden en bij de inhuur van personeel. Een nadere onderbouwing van de leveranciers is intern beschikbaar.

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal onjuiste inkoopprocedures afgenomen. De omvang van de individuele leveranciers is groter.

Voor een toelichting op het proces Europese aanbestedingen en onze aanbevelingen hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 5.2 Interne beheersing.

3. Aandachtspunten Raad

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen. Wij hebben u hierover in onze managementletter d.d. 22 december 2022 geïnformeerd en hebben deze met de auditcommissie besproken op 6 februari 2023. Volledigheidshalve rapporteren wij hierover ook in dit verslag.

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

Bij actief grondbeleid verwerft de gemeente de gronden zelf. Hierbij heeft de gemeente meer sturingsmogelijkheden en zeggenschap dan bij faciliterend grondbeleid of publiek-private samenwerking. Daar staat tegenover dat de gemeente ook meer risico loopt. Vooral doordat grondaankopen vaak grote investeringen betreffen.
Bij faciliterend of passief grondbeleid stelt de gemeente de kaders in de vorm van een bestemmingsplan voor de ontwikkeling vast, maar zijn derden zoals ontwikkelaars of woningcorporaties verantwoordelijk en (meer) risicodragend voor de realisatie.

Achtereenvolgens gaan wij hier in op de kansen en de risico's van actief grondbeleid en vervolgens op de kansen en risico's van passief grondbeleid.

- **Kansen actief grondbeleid**

Bij het actief grondbeleid is de regiefunctie van de gemeente gewaarborgd. De gemeente kan optimaal haar doelstellingen bereiken en wordt daarbij niet gehinderd door belangen van een derde partij (ontwikkelaar) die toevallig eigenaar is van de grond.

Een reden om te kiezen voor actief grondbeleid kan ook zijn om hold-outs te voorkomen. Een private eigenaar kan ervoor kiezen een kavel bewust niet te ontwikkelen, wat een slechte invloed heeft op de kwaliteit van het omliggende gebied en waardoor de gewenste doelen van de gemeente niet worden behaald, zoals bijvoorbeeld meer woningen.
Actief grondbeleid kan meerwaarde hebben om de nodige uitvoeringskracht te bereiken voor het realiseren van de veranderopgaven. Er zijn maximale mogelijkheden om maatschappelijke doelen te realiseren. Actief grondbeleid biedt de mogelijkheid om lange termijnafwegingen te maken, zowel op locatie niveau als tussenlocaties. Marktpartijen zullen veelal gericht zijn op het meest gunstige resultaat op de korte termijn dan voor de eigen locaties.
Daarnaast kan de gemeente met actief grondbeleid extra hoge baten bereiken die ontstaan door bestemmingswijzigingen. Deze baten komen ten gunste van de algemene reserve van de gemeente Zevenaar. De gedachte is dat grondwaardestijgingen die door de gemeenschap mogelijk worden gemaakt ook toebehoren aan die gemeenschap.

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

Bij actief grondbeleid zijn er geen problemen met de overdracht van wegen, rioleringen en andere voorzieningen. Indien een ontwikkelaar zelf deze voorzieningen aanlegt ontstaan er frictiepunten.

Bij actief grondbeleid, waarbij het innemen van posities door ontwikkelaars wordt ontmoedigd en tegengegaan, wordt voorkomen dat marktpartijen tegen elkaar opbieden om het grondeigendom over te kunnen nemen van een particuliere eigenaar. Dit leidt tot prijsopdrijving en een situatie waarin de oorspronkelijke eigenaar profiteert en er als gevolg daarvan minder financiële ruimte overblijft om kwaliteit te realiseren.

- **Risico's actief grondbeleid**

In 2008 hebben we landelijk gezien dat actief grondbeleid grote financiële risico's met zich mee kan brengen omdat de gronden alsnog niet uitgegeven kunnen worden door bijvoorbeeld beperkte bouwcapaciteit of stijging van de rente, waardoor leningen minder snel verstrekt worden.
Om succesvol een actief grondbeleid te kunnen voeren is een proactieve verwerving van de gronden noodzakelijk. Verwerving dient dus in een vroeg stadium plaats te vinden en dat betekent dat er, afhankelijk van de ambities, al in een vroeg stadium stevig geïnvesteerd moet worden, wat een financieel risico met zich meebrengt.

Bedrijfsmatig handelen vraagt om snelle, consequente besluitvorming en slagvaardig handelen. Een bestuurlijk besluitvormingsproces is daar niet altijd even geschikt.

- **Kansen passief grondbeleid**

Bij passief grondbeleid hoeft vooraf niet in grondposities geïnvesteerd te worden en hierover wordt dan ook geen financieel risico gelopen. Daarnaast kan een gemeente bij passief grondbeleid zich laten leiden door initiatieven vanuit de markt. Dit kan gunstig zijn bij beperkte ambities.

De gemeente heeft in het ruimtelijk beleid geen rechtstreeks belang om een zo winstgevend mogelijke grondexploitatie te openen. In theorie zou ze hierdoor op een zuiverdere manier met ruimtelijke ordening om kunnen gaan.

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

- **Risico's passief grondbeleid**

De gemeente heeft minder zeggenschap over de ontwikkeling en is voor de uitvoering afhankelijk van derden, wiens belangen niet noodzakelijkerwijs parallel hoeven te lopen met die van de gemeente. De mogelijkheid om maatschappelijke doelen te realiseren wordt beperkt, doordat rekening gehouden moet worden met de belangen van de verschillende eigenaren. Marktpartijen zullen alleen de winstgevende (delen van) locaties oppakken. De locaties met een financieel tekort zullen niet opgepakt worden. Marktpartijen kunnen de gemeente onder druk zetten door problemen te creëren (bijvoorbeeld verwaarlozing) om op die manier hun zin te krijgen.

Indien de ontwikkelaar gemeenschapsvoorzieningen als wegen en riolering aanlegt, moeten deze voldoen aan de door de gemeente te stellen eisen. Bij overdracht, zeker bij grotere meerjarige ontwikkelingen, bestaat het risico dat hierover verschillen van inzicht blijken, waardoor extra kosten gemaakt moeten worden.

Indien er concurrentie om de grond plaatsvindt wordt de prijs van ruwe bouwgrond omhoog gedreven, waardoor exploitaties van marktpartijen onder druk komen te staan en er minder ruimte is om kwaliteit te leveren en/of alle gemeentelijke kosten te betalen. De partij die het meest voor de grond kan betalen en eigenaar wordt, is niet per se de meest geschikte partij om de ontwikkeling te realiseren.

Op het moment dat overeenkomsten zijn gesloten is de gemeente hieraan gebonden en kan zij niet eenzijdig besluiten om bijvoorbeeld als gevolg van marktontwikkelingen het aanbod te verminderen door plannen te schrappen of te herzien. Dit beperkt dus de flexibiliteit.

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

1. Risico's grondexploitaties

Met welke risico's moet je rekening houden als je een grondexploitatie opent?

Bevindingen

- **Gemeente Zevenaar**

De raad van de gemeente Zevenaar heeft in 2021 de nieuwe nota Grondbeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor een situationeel grondbeleid. De rol van de gemeente Zevenaar wordt per project of locatie op basis van een afwegingskader bepaalt. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota wordt beoordeeld in hoeverre de gemeente een initiatief belangrijk vindt en welke rol zij daarin als gemeente wil spelen.

Ten tijde van de managementletter was de voorbereiding van 7Poort II aan de orde. Daarin wordt mogelijk grond gekocht waar nu een voorkeursrecht op gevestigd is. De gemeente Zevenaar gaat over tot actief grondbeleid. In het raadsvoorstel voor het voorbereidingskrediet wordt niet nader ingegaan op mogelijke risico's die de gemeente loopt in het kader van de mogelijke ontwikkeling van het bedrijventerrein, ook niet op het reeds gevestigde voorkeursrecht.
Wij adviseren u bij elk college- en raadsvoorstel voor een voorbereidingskrediet/grondexploitatie de risico's nader toe te lichten, expliciet te maken en daarbij ook met name de financiële omvang hiervan aan te geven.

De onzekerheden in de economische ontwikkeling in de komende jaren zijn groot. Tevens is er een periode van stijgende prijzen voor materialen en personeel. Bij het inschatten van de te maken lasten en te realiseren baten heeft u te maken met grote onzekerheden in de ramingen voor de grondexploitaties. De onzekerheden hebben ook tot gevolg dat de risico's als onderdeel van de berekening van het benodigde weerstandsvermogen groter zullen zijn, alsmede het beslag daarop.
Wij hebben het College van B&W geadviseerd voor de ramingen voorzichtige uitgangspunten te gebruiken en scenarioanalyses te maken om de financiële positie van uw organisatie in de komende jaren goed te kunnen beheersen.

Vanwege deze onzekerheden hebben wij bij onze controle een grondexploitatiespecialist ingeschakeld, die de toekomstige lasten en baten en daarmee de betrouwbaarheid van de ramingen mede heeft helpen beoordelen.

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

2. Wet gemeenschappelijke regelingen en gevolgen

Bevindingen

De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen is per 1 juli 2022 in werking getreden. Doel van de wijziging is de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te versterken, onder meer door het vergroten van de controlerende en kaderstellende rol van de raad.

De wijzigingen zijn in 3 categorieën onder te verdelen:

- Versterken positie raden bij besluitvorming
  (verruiming zienswijzen, introductie gemeenschappelijke adviescommissie, verplichte afspraken over participatie, actieve informatieplicht).
- Aanvullende controlemiddelen voor raden
  (introductie gemeenschappelijk onderzoeksrecht, verduidelijking bevoegdheid lokale rekenkamers richting bestuur gemeenschappelijke regeling)
- Verbeteren positie van raden voor het functioneren van de regeling
  (verplichte afspraken over evaluatie, aanscherping afspraken uittreding, betere aansluiting begrotingscyclus gemeenschappelijke regeling op gemeentelijke cyclus).

Het deel van de wet dat rechten aan volksvertegenwoordigers geeft is direct per 1 juli 2022 ingegaan. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bovenstaande punten) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de bestaande regelingen te toetsen aan de nieuwe vereisten en de verplichte onderwerpen hierin op te nemen.

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

3. Sociaal domein

Zijn de processen goed ingericht om tijdig goed inzicht te hebben of de prestaties zijn nageleefd?

Bevindingen

Er zijn diverse maatregelen getroffen om een beeld te krijgen van de door de zorgaanbieder geleverde prestaties.

- Een evaluatie met de client voor afloop van de termijn van de beschikking. Tijdens de evaluatie wordt gesproken over de behaalde doelen, eventueel vervolg, tevredenheid over de zorgaanbieder;
- Jaarlijkse contractgesprekken met de zorgaanbieder. Jaarlijks wordt een selectie gemaakt van diverse soorten aanbieders.
- Van de zorgaanbieders worden jaarlijks de gewaarmerkte productieverantwoordingen ontvangen. De waarmerk vindt door een accountant plaats op basis van het landelijke controleprotocol. In dit protocol wordt expliciet gesteld dat de levering getoetst moet worden.

De grip op het inzicht in de levering door de zorgaanbieder kan eventueel nog verstevigd worden door:

- *Het centraal verzamelen en registreren van de klachten die uit de evaluatie naar voren komen;*
- *Het centraal melden van de klachten bij het* Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR)
- *Een klachtenportaal in te richten op de website van de gemeente.*

Van de Raad hebben wij 3 aandachtspunten meegekregen.

3. Aandachtspunten Raad

Aandachtspunten en bevindingen

3. Sociaal domein

Zijn de processen goed ingericht om tijdig goed inzicht te hebben of de prestaties zijn nageleefd ?

Bevindingen

Het Sociaal Domein Regio Gelderland (MGR) is een regionale samenwerking voor de inkoop van de zorg. De MGR heeft een aantal maatregelen getroffen om de kwaliteit van de zorgaanbieders te bewaken:

- Een quick scan bij de zorgaanbieder op de kwaliteitsvereisten zoals deze vermeld worden in de contractvoorwaarden;
- Bundeling en behandeling van de klachten van de aangesloten gemeenten;
- WMO: Kwaliteitsonderzoeken door de VGGM bij zorgaanbieders waarover klachten zijn ontvangen;
- WMO: Herinspecties bij zorgaanbieders naar aanleiding van kwaliteitsonderzoeken;
- WMO: Ontbinden van contracten met zorgaanbieders indien blijkt dat een zorgaanbieder onvoldoende herstelactie heeft ondernomen;
- Jeugd: Melding van de klachten bij de landelijke inspectie (zij nemen de afhandeling verder over);
- Een portaal op de website van de MGR om klachten over zorgaanbieders te melden.

Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een werkend systeem voor het zicht hebben op het naleven van de prestaties. Door de tijdige evaluatie met de klant is in beeld hoe de zorg bijdraagt aan de gestelde doelen. Door de samenwerking met de MGR en daarmee met andere gemeenten, regionale samenwerking, worden de kennis en doorzettingsmacht gebundeld.

Jaarstukken en zekerheid

4. Jaarrekening

Financiële positie

Kwaliteit jaarstukken

Begrotings-rechtmatigheid

Overige bevindingen

stolwijk kennisnetwerk

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat over 2022 en de financiële positie op 31 december 2022.

Saldo van baten en lasten

Het jaar 2022 is gestart met een begrotingssaldo van € 1,6 miljoen positief. De definitieve begroting kwam uit op een resultaat van € 0,9 miljoen positief. Het - saldo van de lasten en baten over het jaar 2022 bedraagt € 11,4 miljoen positief. Ter illustratie is dit weergegeven in de tabel hiernaast.

Het positieve resultaat ten opzichte van de definitieve begroting van € 10,5 miljoen is voor een groot deel beïnvloed door:

- Een hogere algemene uitkering (€ 5 miljoen):
- Grondexploitatieresultaten (€ 3,9 miljoen);
- Lokale heffingen (€ 1,4 miljoen).

In de inleiding van de jaarstukken is een toelichting van dit resultaat gegeven.

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten bedragen € 5,7 miljoen. In de jaarrekening is een toelichting per post opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. De toelichting laat in principe alle incidentele posten zien van € 250.000. In 2023 zal in de nieuwe verordening financieel beleid deze ondergrens formeel worden bevestigd.

stolwijk kennisnetwerk

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat over 2022 en de financiële positie op 31 december 2022.

4.1 Financiële positie

Financiële positie

Het eigen vermogen van uw gemeente is per ultimo 2022 € 68 miljoen, (2021: € 61,1 miljoen). Hiervan zit € 26 miljoen in bestemmingsreserves (2021: € 12 miljoen). De grootste bestemmingsreserves betreffen € 3 miljoen voor de woningbouw en € 2 miljoen voor het tijdelijke noodfonds, die in 2022 zijn gevormd. Hiernaast tonen wij het verloop van het eigen vermogen in de afgelopen jaren.

Het weerstandsvermogen is door uw gemeente als uitstekend geclassificeerd. De ratio is 6,5. De benodigde weerstandscapaciteit voor het afdekken van risico's is € 5,6 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit is € 36,6 miljoen.

De solvabiliteit is 33%, ten opzichte van vorig jaar 29,6%. Met 33% is dit gelijk aan het gemiddelde van de Gelderse gemeenten volgens 'waar staat je gemeente.nl'.

Uw gemeente heeft per 31 december 2022 voor een bedrag van € 99,8 miljoen leningen opgenomen. Dit is € 14 miljoen minder dan per 31 december 2021.

stolwijk kennisnetwerk

4.2 Kwaliteit jaarstukken

Bij onze controle hebben wij de informatiewaarde, leesbaarheid en naleving van wettelijke vereisten van de jaarstukken beoordeeld

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening.

Wij vinden de structuur van de jaarstukken duidelijk. Uw gemeente kent 9 programma's. Daarnaast zijn de algemene dekkingsmiddelen en overhead separaat gepresenteerd.

De kwaliteit van de toelichtingen is voldoende. Het inzicht in de begroting en de belangrijkste afwijkingen in de realisatie zijn per programma in het jaarverslag toegelicht.

Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Wij hebben vastgesteld dat er geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening 2022.

De nieuwe, verplichte paragraaf Openbaarheid van Bestuur is opgenomen. Hierin is een toelichting van het uitgevoerde beleid inzake de Wet Open Overheid opgenomen.

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

De verplichte beleidsindicatoren zijn bij de programma's opgenomen.

Verloop van de controle

Het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2022 zodanig gepland dat aan de auditcommissie de gecontroleerde jaarrekening begin juni 2023 kan worden voorgelegd.

Het concept van de jaarstukken was tijdig gereed en het jaarrekeningdossier bevatte voldoende onderbouwingen om de controle te kunnen uitvoeren. De afwikkeling is conform planning.

Wij kijken terug op een prettige en transparante samenwerking gedurende dit proces.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

De kaderstelling nader toegelicht

Bij de controle van de rechtmatigheid gaan wij na of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2022 op rechtmatigheid gecontroleerd.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 9 programma's te werken. Dit geeft een overzichtelijk beeld van de resultaten. U heeft het College van B&W toestemming gegeven om binnen de budgetten van de programma's te opereren. Het College van B&W legt verantwoording af over de besteding op de programma's.

Wij hebben gecontroleerd of de begrotingsregels door het College van B&W zijn nageleefd.

- **Lasten**

In vergelijking tot de door de raad vastgestelde begroting is er bij 1 programma een overschrijding van de begrote lasten. De oorzaak hiervan is in de jaarrekening bij de paragraaf begrotingsrechtmatigheid toegelicht, waarbij is vastgesteld dat deze hogere lasten door hogere baten gedekt zijn.

De toelichting is voldoende en daarmee zijn de lastig rechtmatig voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid.

- **Investeringen**

Er zijn 10 investeringskredieten overschreden. De toelichting is toereikend voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid.

stolwijk kennisnetwerk

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening

4.4 Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn op ervaringen uit het verleden gebaseerd en op verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

- ## Schattingen: Grondexploitatie

Er zijn 6 grondexploitaties, indien Zevenaar Oost gesplitst wordt beoordeeld voor woningen en bedrijven. Voor de berekening van de verwachte resultaten in de actieve grondexploitaties heeft uw College uitgangspunten geformuleerd. De baten en lasten van de grondexploitaties zijn onderbouwd met het hanteren van deze uitgangspunten. De rente is op basis van de werkelijk betaalde rente berekend, zoals dit is voorgeschreven in de notitie Grondbeleid van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording.

De geactualiseerde exploitaties worden via de jaarstukken ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.

Er zijn 2 exploitaties met een verwacht verlies van in totaal € 19 miljoen. Hiervoor zijn verliesvoorzieningen getroffen. In 2022 is deze verliesvoorziening met € 3,4 miljoen afgenomen.

In 2022 is op de grondexploitaties – anders dan de mutatie in de voorziening - geen tussentijdse winst verantwoord.

Tijdens onze controle zijn de onderbouwingen per grondexploitatie getoetst, onder meer met behulp van een externe deskundige. Uit dit onderzoek is een aantal adviezen naar voren gekomen om de interne beheersing van de grondexploitaties te verbeteren. Het overall beeld is dat de interne beheersing toereikend is.

Bij Zevenaar Oost is sprake van een bijdrage van het parkmanagement. Hieraan worden voorwaarden gesteld om deze bijdrage te kunnen ontvangen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd te beoordelen in hoeverre voldaan wordt aan voorwaarden zodat de bijdrage gegarandeerd is.

Wij hebben het College van B&W ook geadviseerd de stellige uitspraak uit de notitie Grondexploitatie over de wijze waarop de toerekening van bovenwijkse voorzieningen vast te leggen in de financiële verordening, te volgen.

- ## Schattingen: Voorziening riolering

De voorziening riolering is gebaseerd op het watertakenplan van 2022-2026. Dit betreft een voorziening voor vervangingsinvesteringen en onderhoud.

Wij hebben het College ook geadviseerd deze voorziening te splitsen in 2 voorzieningen, één voor onderhoud en één voor vervanging en daarmee in de juiste categorie te plaatsen.

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

- **Schattingen: Voorziening groot onderhoud**

Een voorziening voor groot onderhoud dient gebaseerd te zijn op een meerjaren-onderhoudsplan van maximaal 5 jaar oud. Voor het onderhoud is een nieuw onderhoudsplan IBOR in 2022 vastgesteld.

De voorziening gemeentelijke gebouwen bedraagt € 1,9 miljoen en de voorziening wegen € 3,5 miljoen. Beide zijn toereikend op basis van het onderhoudsplan.

- **Schattingen: Voorziening pensioen wethouders**

De voorziening pensioen voor wethouders is op actuariële berekeningen gebaseerd. Deze zijn door een derde partij opgesteld. De gehanteerde rekenrente van 2,427% is conform de circulaire van het Rijk. De voorziening is toereikend.

- **Schattingen: Voorziening wachtgeld**

Na de wisseling van het College van B&W zijn er een aantal voormalig wethouders die aanspraak maken op de wachtgeldregeling. De voorziening wachtgeld is toereikend voor deze verplichtingen.

- **Schattingen: Voorziening dubieuze debiteuren**

Ultimo 2022 heeft uw gemeente vorderingen op diverse partijen. Door de organisatie is een inschatting gemaakt van de oninbaarheid van deze vorderingen. Voor de algemene debiteuren is per ultimo 2022 een beperkte voorziening gevormd. Uit de individuele beoordeling van de debiteuren blijkt ook dat dit terecht is.

Voor de belastingdebiteuren is er een voorziening van € 390.000. Deze voorziening is bepaald aan de hand van de oninbaarheid van de individuele vorderingen. Deze ligt in lijn met het voorgaande jaar.

Daarnaast is een voorziening voor de oninbaarheid van de uitkeringsdebiteuren getroffen van € 822.000. De gevolgde methodiek ligt in lijn met voorgaand jaar.

Wij hebben het College geadviseerd de onderbouwing van de voorzieningen in 2022 te toetsen op de geinde bedragen van de afgelopen jaren.

Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten voor de berekening van deze voorzieningen.

- **Schattingen: Voorziening verlofsparen / Stuwmeer verlofuren**

In de CAO gemeenten is voorgeschreven dat medewerkers vanaf 2022 gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om verlof te sparen.
Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft vanaf 2022 voor dat er een voorziening gevormd dient te worden voor het gevormde saldo verlofsparen en eventuele stuwmeren van verlof.
Per 31 december 2022 is door 15 werknemers deelgenomen aan het verlofsparen. Deze deelname is vertaald naar een verplichting. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten van deze voorziening.

Er is geen sprake van een stuwmeer aan verlofuren bij het personeel.

stolwijk kennisnetwerk

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

Prestatielevering

Wij hebben een steekproef uitgevoerd om de getrouwheid van de uitgaven te kunnen controleren. Alle facturen zijn door meerdere personen geautoriseerd voor levering van de goederen/diensten en de betaalbaarstelling.

Wij hebben het College van B&W wél geadviseerd de onderbouwing van de prestaties in de organisatie nader onder de aandacht te brengen.

Kosten verbonden partijen

De gemeente Zevenaar heeft een deel van haar taken aan gemeenschappelijke regelingen overgedragen. De kosten van deze organisaties komen ten laste van de exploitatie van de gemeente Zevenaar. De kosten van BVO DRAN en GR HVOL zijn in deze jaarstukken op concept cijfers gebaseerd, omdat de definitieve cijfers op dat moment nog niet voorhanden waren.

Verhuurprijzen

Het doel van de Wet Markt en Overheid is om oneerlijke concurrentie door de overheid te voorkomen als zij economische activiteiten uitvoert. Deze wet schrijft bij verhuur van panden voor de volledige integrale kostprijs in rekening te brengen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om de verhuurcontracten aan te passen aan het systeem van integrale kostprijs.

stolwijk kennisnetwerk

4.4 Overige bevindingen

Hier informeren wij u over onze bevindingen volgend uit de jaarrekening.

IT omgeving

Volgens artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht aan te geven of er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. Deze bevindingen hebben wij bij de jaarrekeningcontrole niet geconstateerd.
Daarbij merken wij op dat onze jaarrekeningcontrole niet primair gericht is op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen over de IT omgeving raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd. Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk, wat niet past in de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening.

Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) regelt de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector. In deze wet zijn maximale vergoedingen vastgelegd voor de hoogte van de vergoeding aan topfunctionarissen en aan de ontslagvergoedingen. Voor 2022 is de maximale beloning vastgesteld op € 216.000 en € 75.000 ontslagvergoeding.

In 2022 zijn er voor topfunctionarissen en overige medewerkers geen overschrijdingen van de grensbedragen.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2022 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken.

stolwijk kennisnetwerk

5.1 Interne beheersing

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

Samenvatting managementletter

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding van de interim controle hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter d.d. 22 december 2022 gerapporteerd aan het College en op 6 februari 2023 besproken met de auditcommissie.

De interim controle 2022 laat zien dat de organisatie en financiële beheersing stabiel en voldoende zijn. De adviezen van voorgaande jaren zijn opgepakt en verder uitgewerkt.

Risico's interne beheersing

In de boardletter hebben wij per proces aangegeven welke risico's niet (geheel) worden afgedekt door interne beheersingsmaatregelen. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen afwijkingen bevat hebben wij aanvullende gegevenswerkzaamheden moeten verrichten om dit risico te verlagen.

Vanuit de controle hebben wij enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 meegegeven.

Rechtmatigheidsverantwoording

Tot en met het boekjaar 2022 verstrekken wij als accountant een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf kalenderjaar 2023 wijzigt dit in enkel een oordeel over de getrouwheid.

Het College van B&W neemt vanaf 2023 een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en licht daarmee haar handelen toe in relatie tot de wet- en regelgeving. De kader stellende en controlerende rol van de Raad wordt hiermee versterkt. De implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording is een kans voor de Raad om het gesprek met het College van B&W te verdiepen.

Door opname van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening valt deze onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is. Dit oordeel van de accountant over rechtmatigheidsverantwoording wordt meegewogen in het oordeel over de getrouwheid.

Afgelopen jaren heeft uw organisatie daartoe reeds voorbereidingen getroffen. Voor de definitieve invoering is het van belang de financiële verordening en de controleverordening aan te passen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de rapportage over de uitkomsten en de rechtmatigheidsverantwoording over 2023 eind maart 2024 gereed te hebben, vooruitlopend op de accountantscontrole.

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

Europese aanbestedingen

Het volgen van de juiste inkoopprocedure is onderdeel van de rechtmatigheid. Is voldaan aan de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader? In het normenkader is het eigen inkoopbeleid, zoals vastgesteld door de gemeente, niet opgenomen omdat dit facultatief is. De landelijke wetgeving over de Europese aanbestedingen is een verplicht onderdeel van het normenkader.

Vanaf 2023 zal het College van B&W in haar rechtmatigheidsverantwoording zelf voorafgaand aan de accountantscontrole een oordeel moeten geven over de juistheid van de gevolgde inkoopprocedure, met name indien de inkopen een contractwaarde overschrijden van de grens waarbij Europees aanbesteed moet worden.

Naar aanleiding van onze controle van het afgelopen jaar hebben wij de volgende aandachtspunten voor de organisatie hierover.

- **Europese aanbestedingen: het contractenregister**

Er is een zaaksysteem beschikbaar waarin, indien voorhanden, contracten beheerd en gearchiveerd kunnen worden. Uit onze controle blijkt dat de contracten niet eenvoudig vindbaar zijn in deze software, ofwel niet voorhanden zijn. Uitvraag in de organisatie is dan noodzakelijk.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd om alle contracten in een contractenregister op te nemen, zodanig dat deze ook op een snelle wijze vindbaar zijn.

- **Europese aanbestedingen: Verbijzonderde interne controle**

Door de organisatie is in 2022 verbijzonderde interne controle uitgevoerd op de gevolgde inkoopprocedure. Deze uitgevoerde verbijzonderde interne controle hebben wij vooruitlopend op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording beoordeeld.

Op basis daarvan hebben wij hebben het College van B&W het volgende geadviseerd :

- *De keuze van de gevolgde inkoopprocedure vooraf vast te leggen in de inkoopdossiers;*
- *Standpunten over de gevolgde inkoopprocedure achteraf vast te leggen in een zogenaamde position paper.*

- **Europese aanbestedingen: Dwingende spoed**

Als gevolg van de snelheid waarmee de opvang van Oekraïners door alle gemeenten is opgepakt, was inkoop van onder meer beveiliging, schoonmaak en dergelijke op korte termijn noodzakelijk. Volgens de aanbestedingsregels kon daarbij een uitzondering worden gemaakt voor Europees aanbesteden op grond van ‘dwingende spoed’ (artikel 32 AW). Als gevolg van de voortdurende oorlog zal deze uitzondering in 2023 mogelijk komen te vervallen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd te beoordelen in hoeverre de gevolgde inkoopprocedures nog afdoende zijn, gezien de situatie.

stolwijk kennisnetwerk

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

- ## Europese aanbestedingen: Inkoopprocedures voor inhuur

Bij de uitvraag van inhuur van personeel wordt gebruik gemaakt van 'Werken in Gelderland'. Dit Dynamisch Aankoop Systeem volstaat als een Europese aanbesteding.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de publicaties op 'Werken in Gelderland' te archiveren om zodoende achteraf het bewijs van de gevolgde inkoopprocedure aan te kunnen tonen.

Inhuur vindt bij diverse leveranciers en middels losse opdrachten plaats. De aanbestedingsregels schrijven voor dat inhuur bij diverse leveranciers en met diverse losse opdrachten gegroepeerd dienen te worden naar de 'soort' inhuur. Deze dienen gecategoriseerd te worden naar CPV-code, een indeling van soort inkopen in de aanbestedingsregels.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de inhuur bij de verschillende leveranciers en verschillende opdrachten tussentijds te analyseren om een onrechtmatige inkoopprocedure te voorkomen.

- ## Europese aanbestedingen: Risico's 2023

Op basis van de controle hebben wij diverse risico's op basis van de inkopen 2022 groter dan € 50.000 gezien. De toekomstige contractwaarde van deze inkopen is op dit moment niet te bepalen door het ontbreken van contracten en/of de beëindigingsdatum is nog niet bekend. Deze risico's hebben we met de organisatie besproken.

Subsidie verstrekkingen

Bij het verstrekken en vaststellen van subsidies is in de Algemene Subsidie Verordening een aantal kaders gesteld. Bij onze detailcontrole blijkt dat niet in alle gevallen voldaan is aan deze formele vereisten.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de tijdigheid van de beslistermijnen in acht te nemen en de noodzakelijke documentatie te verzamelen, alvorens de subsidie vast te stellen.

Energietoeslag

In 2022 maar ook in 2023 is energietoeslag uitgekeerd om de energie armoede te beperken. De gemeente Zevenaar heeft daartoe een beleidsregel opgesteld, die tot 1 november 2022 geldend is verklaard. Inwoners van de gemeente Zevenaar met een maximaal inkomen 120% van de bijstandsnorm kunnen een beroep doen op deze regeling.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de beleidsregels voor 2023 te actualiseren en bij de verstrekking van de energietoeslag te beoordelen of er nog sprake is van een geldende uitkering.

5.2 Interne beheersing

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij een aantal aanvullende aandachtspunten voor de interne beheersing geconstateerd welke wij hier onder de aandacht brengen.

Identificatie WMO en jeugd

De wijze waarop de gemeente de identiteit bij verstrekkingen uit de wmo en jeugd moet vaststellen is dwingend in de wetgeving voorgeschreven. Er moet zekerheid worden verkregen over de nationaliteit van de aanvrager en diens verblijfstitel.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole dient te worden getoetst of de vaststelling van de identiteit van de belanghebbende en diens eventuele partner op een juiste wijze heeft plaatsgevonden. Bij het niet of onjuist vaststellen van de identiteit is er onzekerheid over de rechtmatigheid van de verstrekte voorziening.

De gemeente Zevenaar registreert de aard, het nummer van het ID-bewijs en de geldigheidsduur in het clientdossier na inzage. Dit in navolging van de AVG om geen kopie ID-bewijs meer op te nemen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd continu aandacht te hebben voor het identificeren van de burgers en deze bijbehorende vastleggingen.

In het kader van de accountantscontrole kan op basis van het klantdossier niet vastgesteld kan worden, of gevraagd is het identiteitsbewijs “ter inzage” te verstrekken. Derhalve is sprake van niet voldoende controle-informatie voor ons als accountant. Dit leidt tot een niet-financiële onrechtmatigheid. Dat betekent het niet naleven van (financiële) wetgeving zonder (directe) financiële gevolgen.

Tijdigheid WMO en jeugd

We hebben een steekproef gedaan op de toekenningen van de voorzieningen voor de jeugd en de WMO. Er is een aantal formele onrechtmatigheden.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd blijvend aandacht te hebben voor de tijdigheid van de beschikkingen.

6. SiSa

SiSa staat voor Single information en Single audit. Het is een systematiek van de Rijksoverheid over de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hieronder geven wij onze inhoudelijke bevindingen weer.

Ontwikkeling Single Information Single Audit

Iedere gemeente kan extra geld krijgen om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. Gemeenten moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze het geld hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa: Single information, single audit. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. De informatie hiervoor wordt in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening en voorzien van een controle door de accountant.

Door de coronacrisis, de toeslagenaffaire en het omzetten van doeluitkeringen naar specifieke uitkeringen op verzoek van de Algemene Rekenkamer is het aantal regelingen dat verantwoord moet worden via de SiSa-bijlage in de afgelopen jaren fors toegenomen.

Bij de gemeente Zevenaar waren er in 2018 5 specifieke uitkeringen met een verantwoordingsplicht via SiSa. In 2022 zijn dit er 22.

Deze toename vraagt veel tijd. De regelingen worden steeds complexer en dit vraagt een verdergaande samenwerking tussen meerdere afdelingen binnen de organisatie. Het proces voor het aanvragen en verantwoorden vraagt coördinatie, inrichting van de administratie en planning om te kunnen voldoen aan de voorwaarden om de specifieke uitkering uiteindelijk te kunnen ontvangen.

De kosten van de accountantscontrole en de inzet van eigen tijd neemt significant toe door deze extra regelingen en veel organisaties worstelen met het beheersbaar houden hiervan.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd in 2023 te overwegen de coördinatie van alle SiSa regelingen centraal te beleggen.

Onze bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de controle op de SiSa regelingen hebben wij met de organisatie gedeeld.

- **A16 Opvang Ontheemden Oekraine: leefgeld en toekenning**

De gemeente Zevenaar heeft de uitgifte van de leefgelden uitbesteed aan de Sociale Dienst Liemers.

Voor de opvang heeft de gemeente Zevenaar € 2,3 miljoen bijdrage van het Rijk ontvangen. € 0,3 miljoen hiervan is nog niet besteed. Het reserveren voorde komende jaren is in overeenstemming met de regelgeving van het Rijk hierover.

stolwijk kennisnetwerk

6. SiSa

SiSa staat voor Single information en Single audit. Het is een systematiek van de Rijksoverheid over de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hieronder geven wij onze inhoudelijke bevindingen weer.

- **G2 Participatiewet: identificatie**

De uitvoering van de Participatiewet is uitbesteed aan Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking de Liemers (SDL).

De identificatie van de aanvragers is door de gemeenschappelijke regeling Samenwerking de Liemers getoetst aan de hand van geldige identiteitsbewijzen. Vastgesteld is dat niet in ieder dossier van een geldig ID-bewijs aanwezig is. Dit is in overeenstemming met artikel 17 derde lid van de Participatiewet, die voorschrijft dat de identiteit van aanvragers vastgesteld wordt aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. In het kader van de AVG is het voorgeschreven geen copy identiteitsbewijs op te slaan, indien niet noodzakelijk.

In het kader van de accountantscontrole kan op basis van het uitkeringsdossier niet altijd vastgesteld kan worden, of gevraagd is het identiteitsbewijs “ter inzage” te verstrekken. Derhalve is sprake van niet voldoende controle-informatie voor ons als accountant. Dit leidt tot een niet-financiële onrechtmatigheid. Dat betekent het niet naleven van (financiële) wetgeving zonder (directe) financiële gevolgen.

- **G4 Tozo: Misbruik en oneigenlijk gebruik**

De uitvoering van de Tozo is uitbesteed aan Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking de Liemers (SDL). Zij hebben een algemeen Beleid voor Misbruik en Oneigenlijk gebruik opgesteld. In 2022 is er geen verbijzonderde interne controle uitgevoerd op de Tozo door SDL.

De inlichtingen met betrekking tot Tozo zijn afgewikkeld in 2022. Indien de Tozo verstrekt is aan een directeur grootaandeelhouder, is in 2022 op basis van de jaarrekening over 2021 van de directeur groot aandeelhouder vastgesteld of toegekende Tozo-uitkeringen teruggevorderd moeten worden.

- **G10 Inburgering: Misbruik en oneigenlijk gebruik**

Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in SiSa 2022. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in aanvulling op het bestaande beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (M&O) specifiek aandacht aan de Wet Inburgering 2021 besteden. Een gemeente die reeds beschikt over een goede opzet en een goed werkend beleid voor M&O, kan dit M&O-beleid doortrekken naar de Wet Inburgering 2021. Daarin zal dan wel extra aandacht nodig zijn voor specifieke risicofactoren en -afwegingen inzake de Wet Inburgering 2021.

Uw gemeente zal in 2023 het M&O-beleid actualiseren en laten vaststellen.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd hier de risicofactoren en maatregelen van de wet Inburgering op te nemen.

Wij hebben het College van B&W ook geadviseerd in 2023 verbijzonderde interne controle op de bestedingen van inburgering uit te voeren.

7.1 Onze verantwoordelijkheid

Wij hebben onze controle overeenkomstig de opdracht uitgevoerd en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Onze opdracht

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van B&W. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 1.847.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 5.541.000 (3% van de lasten). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2022 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan de Raad. Wij merken op, dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij de Raad.
De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.
Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.
Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Inzicht urenbesteding

Vanuit het programma 'In het publiek belang' van de NBA dienen wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u te rapporteren. Voor uw inzicht verstrekken wij onderstaand een opgave van de tijdsbesteding (inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole).

	Uren
Tekenend accountant	30
Overige teamleden	720

7.2 Afsluiting

Dank u voor de samenwerking

Publicatie jaarrekening
Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de Raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

Afsluiting
Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink- Wolbrink RA

Als kennisorganisatie levert SKN toegevoegde waarde die bijdraagt aan het duurzame succes van klanten en medewerkers

stolwijk kennisnetwerk

Toegevoegde waarde

die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

Bijlage 1
Fraude en continuïteit in controleverklaring

Bijlage 1 Controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake onze controleaanpak fraude-risico's.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van B&W inspeelt op frauderisico's. Ook hoe de Raad het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico's.

Als onderdeel van het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Bijlage 1 Controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake onze controleaanpak fraude-risico's.

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat het management of het College van B&W maatregelen van interne beheersing doorbreekt	Het College van B&W en het management bevinden zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersings-maatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Wij hebben specifiek aandacht besteed aan de effectiviteit van de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. We hebben een aantal memoriaalboekingen gecontroleerd op basis van de omvang en de omschrijving. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het overschrijven van interne beheersingsmaatregelen door het College van B&W of het management.
Het risico dat schattingsposten onterecht door het management of het College van B&W beïnvloed worden	Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op het opstellen van schattingen zoals voorzieningen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het maken van schattingen.

stolwijk kennisnetwerk

Bijlage 1 Controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake onze controleaanpak fraude-risico's.

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Het risico dat betaalbatches ongeautoriseerd worden aangepast en naar verkeerde bankrekeningnummers wordt betaald	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken bij het aanmaken van betalingen. Aanvullend hebben we data-analyse gedaan op alle bankmutaties. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de betalingen.

Bijlage 1 controleverklaring

Hieronder geven wij u de passages weer die wij zullen opnemen in onze controleverklaring inzake de financiële risico's

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van B&W heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College van B&W, geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2023 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het College van B&W over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het College van B&W gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Bijlage 2
SiSa Tabel
fouten en onzekerheden

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op Coronatoegangsbewijzen	Geen	n.v.t.	n.v.t
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Geen	n.v.t.	n.v.t
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Geen	n.v.t.	n.v.t
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Geen	n.v.t.	n.v.t
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	Geen	n.v.t.	n.v.t

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2023 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C55	Aanpak energiearmoede	Geen	n.v.t.	n.v.t
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Geen	n.v.t.	n.v.t
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Geen	n.v.t.	n.v.t
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Geen	n.v.t.	n.v.t
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	n.v.t.	n.v.t
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Geen	n.v.t.	n.v.t
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

stolwijk kennisnetwerk

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

stolwijk kennisnetwerk

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Geen	n.v.t.	n.v.t
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage 2 SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 d.d. 8 februari 2023.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Geen	n.v.t.	n.v.t.
H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Jaarstukken 2022

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Bestuurlijke hoofdlijnen 3
Financiële hoofdlijnen 4
Leeswijzer 7

JAARVERSLAG **9**

Programma's **10**
0.Bestuur en ondersteuning 11
1.Veiligheid 29
2.Verkeer, vervoer en waterstaat 33
3.Economie 42
4.Onderwijs 53
5.Sport, cultuur en recreatie 61
6.Sociaal domein 72
7.Volksgezondheid en duurzaamheid 93
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 105

Paragrafen **115**
Lokale heffingen 116
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 127
Onderhoud kapitaalgoederen 140
Financiering 148
Bedrijfsvoering 158
Verbonden partijen 163
Grondbeleid 180
Openbaarheidsparagraaf Wet Open overheid (Woo) 188

Bijlagen jaarverslag **189**
Kerngegevens 189

JAARREKENING **190**

Financiën **191**
Resultaat 192
Overzicht van baten en lasten 220
Overzicht van baten en lasten per taakveld 221
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen 228
Overzicht van incidentele baten en lasten 229
Begrotingsrechtmatigheid 232
Wet Normering Topinkomens (WNT) 235
Balans en de toelichting 236

Bijlagen **272**
Investeringsoverzicht 273
Overzicht reserves 299
Overzicht voorzieningen 300
Overzicht langlopende geldleningen 301
Overzicht grondexploitaties 302
Single information, Single audit (SiSa) 303

Controleverklaring accountant **334**

ALGEMEEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Met de jaarrekening 2022 ronden we een bijzonder jaar af. In 2022 hebben we het collegeprogramma 2018-2022 afgerond en tegelijkertijd starten we een nieuwe collegeperiode op. Met de jaarrekening 2022 sluiten we definitief de beleidscyclus 2018-2022 af. Ondanks de grote uitdagingen waarmee onze gemeente werd geconfronteerd, zijn we doorgegaan met het realiseren van onze ambities.
In de eerste maanden van 2022 hadden we nog volop te maken met de gevolgen van de bestrijding van het coronavirus. Na een harde lockdown werden de coronamaatregelen geleidelijk versoepeld, en in maart 2022 kwamen de laatste maatregelen te vervallen. Gelukkig konden we in maart succesvolle gemeenteraadsverkiezingen houden, waarbij inwoners van onze gemeente gedurende drie dagen hun stem konden uitbrengen. Dit was een unieke situatie en een uitdaging voor de organisatie van de verkiezingen.

Terwijl de coronacrisis op zijn einde liep, werd de wereld in februari opgeschrikt door de Russische invasie van Oekraïne die helaas nog altijd voortduurt. We hebben bijgedragen aan de opvang van Oekraïners die moesten vluchten voor het oorlogsgeweld. Ook economisch waren de gevolgen merkbaar, met sterk stijgende energiekosten en een oplopende inflatie die de bestaanszekerheid van inwoners bedreigde. In 2022 hebben we ons dan ook ingezet om zowel inwoners als ondernemers, naast de maatregelen van het Rijk, te ondersteunen met verschillende noodfondsen. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor goede zorg voor onze inwoners zo adequaat mogelijk ingevuld.

In de periode maart tot en met juni vonden onderhandelingen plaats die hebben geleid tot een nieuw college van burgemeester en wethouders. Deze onderhandelingen resulteerden in het coalitieakkoord 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'. In afwachting van de uitkomst van de onderhandelingen is gekozen voor een meer beleidsarme kaderbrief 2023-2026 in plaats van een kadernota. De inhoudelijke en financiële vertaling van het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen in het collegeprogramma 2022-2026 en de Meerjarenbegroting 2023-2026, die beiden in november zijn vastgesteld door de raad.

In 2022 wachtten we op grote beslissingen en veranderingen. Zo werd de invoering van de Omgevingswet herhaaldelijk uitgesteld. De gesprekken tussen het Rijk en de VNG over de Hervormingsagenda Jeugd liepen vast, wat leidde tot een impasse. We hebben ons echter onvermoeibaar ingezet om liefdevolle (jeugd)zorg te bieden aan onze inwoners. Daarnaast liet ook de uitspraak van de Raad van State over de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 op zich wachten. Terwijl we wachtten op de uitspraak zagen we gedurende het jaar dat de stikstofdiscussie landelijk steeds verhitter werd. De beslissing is van groot belang voor de ontwikkeling van de Fashion Outlet Zevenaar en de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort.

De onduidelijkheid over de algemene bijdrage van het Rijk zorgde voor onvoorspelbaarheid. Het 'ravijnjaar' 2026 gaf onzekerheid over de structurele mogelijkheden voor de gemeentefinanciën op de langere termijn. Daarnaast ondervonden we de impact van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, wat invloed had op onze interne organisatie, beleidskeuzes en uitvoeringstaken.

Ondanks de snel opvolgende ontwikkelingen in binnen- en buitenland, hebben we een solide basis gelegd voor de komende bestuursperiode.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2022 sluiten met een voordelig resultaat van € 11.395.523. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 862.014 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 10.533.509.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting op hoofdlijnen

Het totale voordeel van € 10.533.509 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
Doelvermogen pensioenvoorzieningen voormalige collegeleden	667	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom woningen	344	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom en gebruik bedrijven	1.091	I/S
Algemene Uitkering	4.969	I
Grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (GREX)	1.491	I
Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen (GREX)	2.366	I
Toeristenbelasting	436	I
Sportaccommodaties Sportbedrijf	-389	I
Opvang ontheemden Oekraïne	357	I
Minimabeleid	-1.265	I
Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdzorg	-682	S
Geëscaleerde zorg 18- en 18+	436	I/S

- In plaats van een geraamde dotatie was een onttrekking aan de pensioenvoorziening voormalige collegeleden noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een voordeel van 667.000. De onttrekking aan de pensioenvoorziening is ontstaan door de gestegen rekenrente.
- Bij de tariefberekening van de OZB in het najaar van 2021 voor de Meerjarenbegroting 2022-2025 is rekening gehouden met een lagere ingeschatte WOZ-waardeontwikkeling dan de werkelijke. Daarnaast is een meeropbrengst gerealiseerd door belastingoplegging over voorgaande belastingjaren, een sterkere areaalontwikkeling dan vooraf ingeschat en door een leegstandscontrole. Het OZB voordeel bedraagt in totaal 1.435.000.
- De hogere Algemene uitkering (€ 4.969.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, corona-compensatie, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
- Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op

basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben o.a. gezorgd voor een per saldo voordeel van 3,88 miljoen.
- Ondanks corona zijn de opbrengsten van de toerismebelasting op het normale niveau uitgekomen. Dit leverde extra, niet geraamde opbrengsten toeristenbelasting op. Het voordeel van € 436.000 in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021; dit bedrag is in 2022 geboekt omdat boekjaar 2021 is afgesloten.
- Kostprijsverhogende BTW, de afrekening en voorschotten specifieke uitkering voor de kostenverhogende BTW en verhoging van de bijdrage aan Ataro conform de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) hebben per saldo geresulteerd in een nadeel van € 389.000.
- Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.
- De financiële ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) leiden tot een nadeel van € 1.265.000. Hiervoor zijn aanvullende middelen ontvangen via de Algemene uitkering.
-In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Wij constateren dat de overschrijding het gevolg is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.
Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale diensten en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten.
Dit leidt tot een totaalnadeel van € 682.000.
- Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000. Afrekeningen voor een onderdeel van beschermd wonen en een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM) laten een voordeel zien van 143.000. Dit leidt tot een totaalvoordeel van 436.000.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen onze gemeente kunnen manifesteren. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{36.636.000}{5.594.000} = 6{,}5$$

De nu berekende ratio duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

Corona-effecten

In deze jaarrekening zijn de uitkomsten van het derde jaar van de coronacrisis verwerkt. Dit is ook het laatste jaar dat de corona-effecten in de jaarstukken worden opgenomen. In 2023 verwachten wij geen financiële gevolgen van corona meer. Hieronder geven wij in een tabel de corona-effecten per programma en taakveld.

Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2022	Realisatie 2022
0.2	Burgerzaken	64.000	33.000
0.4	Overhead		34.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	42.000	30.000
5.2	Sportaccommodaties		3.000

Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting 2022	Realisatie 2022
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		109.000
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		8.000
6.3	Inkomensregelingen	319.000	15.000
6.4	WSW en beschut werk		25.000
6.5	Arbeidsparticipatie	105.000	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)		7.000
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	230.000	230.000
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	325.000	325.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	35.000	35.000
Subtotaal		1.120.000	824.000
0.7	Compensatie corona algemene uitkering gemeentefonds	0	556.000
Totaal		**1.120.000**	**268.000**

De verwachte gevolgen van corona waren € 1,1 miljoen nadelig en blijken in deze jaarstukken € 0,3 miljoen nadelig. Een voordelig verschil van € 0,8 miljoen. De grote verschillen lichten wij hieronder toe.

Burgerzaken (taakveld 0.2)
In de algemene uitkering is € 64.000 ontvangen voor het coronaproof houden van de verkiezingen in 2022. Uiteindelijk bedroegen de kosten hiervoor € 33.000.

Overhead (taakveld 0.4)
Hier zijn coronakosten gemaakt voor thuiswerkvoorzieningen en voor maatregelen in het gemeentehuis en de gemeentewerf (o.a. desinfectiekosten).

Cultuurpresentatie cultuurproductie en cultuurparticipatie (taakveld 5.3)
In 2022 zijn subsidies vanwege coronaschade toegekend aan Kunstwerk en het Liemers museum.

Inkomensregelingen (taakveld 6.3)
Voor minimabeleid en schuldhulpverlening werd € 319.000 aan coronaschade geraamd, o.a. vanwege extra uitkeringen. De corona-effecten hebben zich niet voorgedaan. Een afrekening van de TOZO over 2020 is terugbetaald aan het ministerie (€ 15.000).

Arbeidsparticipatie (taakveld 6.5)
In de algemene uitkering is in de septembercirculaire 2021 € 105.000 beschikbaar gesteld voor coronakosten . Mede door afrekeningen van de RSD over 2020 en 2021 zijn de kosten binnen het reguliere budget gebleven.

Compensatie in de algemene uitkering (taakveld 0.7)
In de september- en decembercirculaire 2022 zijn nog de volgende bedragen voor coronacompensatie aan de algemene uitkering toegevoegd: € 476.000 compensatie inkomstenderving 2021, € 55.000 compensatie meerkosten jeugd en Wmo 2022 en € 25.000 exploitatietekorten sociale werkbedrijven vanwege corona 2022.

LEESWIJZER

Inleiding
Door de jaarstukken leggen wij als college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid. Tevens zijn deze jaarstukken een instrument om uw raad te ondersteunen bij de kaderstellende en controlerende taken. De jaarstukken hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording hierna BBV). Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin in overleg met u nog verdere stappen zetten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële jaarrekening gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente.

Thema's
In het coalitieakkoord zijn enkele belangrijke speerpunten benoemd waar wij ons de komende jaren op richten. Wij hebben deze speerpunten vertaald naar thema's in het collegeprogramma. Deze thema's en de activiteiten die wij betreffende deze onderwerpen uitvoeren, monitoren wij gedurende onze collegeperiode. Wij hebben ze daarom een plaats gegeven in de reguliere planning & control cyclus. Het gaat hierbij om de volgende thema's:

1. Participatie
2. Sociaal domein en leefbaarheid
3. Economie en vrijetijdseconomie
4. Duurzaamheid
5. Mobiliteit en bereikbaarheid
6. Verbeteren bestuurscultuur

Op de website hebben we de thema's opgenomen en niet in de fysieke jaarstukken. In onze digitale jaarstukken presenteren wij ook de activiteiten die binnen het betreffende thema vallen. Bij de programma's zijn alle activiteiten opgenomen.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat wilden we bereiken?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording.

Bij het onderdeel 'Wat hebben we gedaan?' staan de activiteiten die wij in 2019 in het kader van autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand en nieuw beleid uitgevoerd hebben. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij deze jaarstukken leggen wij hier verantwoording over af.

De kleuren bij de stand van zaken betekenen het volgende:

Lichtgrijs	de activiteit is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	de activiteit loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel).
Oranje	de activiteit dreigt óf qua beleidsdoel/resultaat óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	de activiteit loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	de activiteit is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten.

Wij presenteren ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage hebben geleverd aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat heeft het gekost?). Hier hebben we de ontwikkelingen aangegeven en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten per programma. Hetzelfde geldt voor de mutaties in de reserves en voorzieningen per programma. Bedragen zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor kunnen verschillen voorkomen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA'S

0.BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we bereiken?
We willen een faciliterende netwerkgemeente zijn. Hierbij staan we open voor initiatieven van onze inwoners, organisaties en bedrijven. We richten ons op digitale dienstverlening en persoonlijke contacten. Onze inwoners ervaren onze dienstverlening als goed en betrouwbaar. Onze gemeenteraad en college richten zich op integer, democratisch bestuur, waarbij het ons doel is transparant en een open bestuur te zijn.

Ontwikkelingen
Regionale Samenwerking / Groene Metropoolregio
In november 2022 is de samenwerking binnen de Groene Metropoolregio gecontinueerd door in te stemmen met de deelname aan alle vijf de opgaven: groene groeiregio, circulaire regio, verbonden regio, productieve regio en ontspannen regio voor de jaren 2023 en 2024. Deze opgaven sluiten goed aan bij de Zevenaarse doelstellingen en ambities.

Krapte op de arbeidsmarkt
Als gevolg van de toenemende vergrijzing, de groei van de economie en de coronacrisis was het in 2022 een uitdaging om nieuwe medewerkers aan te trekken. Dit speelde ook bij de gemeente Zevenaar en daarnaast het feit dat wij als kleinere gemeente concurreren met de grotere gemeenten ons om heen, die betere arbeidsvoorwaarden kunnen bieden. Dit geeft beweging op de (gemeentelijke) arbeidsmarkt, waardoor ook op het behouden van ervaren en gekwalificeerd personeel spanning staat. We zien relatief jonge medewerkers die bij ons zijn opgeleid vaak binnen afzienbare tijd doorstromen naar functies elders. De daardoor ontstane vacatures waren lastig in te vullen en ook het inzetten van personeel van derden via externe bureaus is geen vanzelfsprekendheid meer met als gevolg dat vacatures langer dan gemiddeld open staan. Binnen de ambtelijke organisatie zetten wij de beschikbare capaciteit zo efficiënt en doeltreffend mogelijk in. Wij kunnen echter niet voorkomen dat door de openstaande vacatures er soms taken anders geprioriteerd worden. Via het thema aantrekkelijk werkgeverschap proberen we nieuwe medewerkers aan ons te binden en te behouden.

Externe ontwikkelingen
Het afgelopen jaar hadden we naast de krapte op de arbeidsmarkt in het bijzonder te maken met een combinatie van externe ontwikkelingen. Denk hierbij aan economische ontwikkelingen zoals de oplopende inflatie, de lokale en internationale maatschappelijke onrust, de stikstofproblematiek met de boerenonrust, de pandemie en de oorlog in Oekraïne met de opvang van vluchtelingen als gevolg. De stijgende energieprijzen hebben grote impact gehad op de maatschappij, individuele huishoudens en het (lokale) bedrijfsleven. Allemaal ontwikkelingen die van invloed zijn op de opgaves waar wij als gemeente voor staan en die op onderdelen ook doorwerkten op de gemeentelijke budgetten. Deze externe ontwikkelingen zijn ook triggers geweest om de inrichting en organisatie met elkaar te evalueren en anders te organiseren om duurzaam de opgaves te kunnen realiseren.

Organisatieontwikkeling
In 2022 hebben we een start gemaakt met de evaluatie van ons organisatiemodel. Het is belangrijk om kritisch naar onszelf te blijven kijken en kansen aan te grijpen om zaken te verbeteren. Met de organisatieontwikkeling willen we nog beter kunnen reageren op de externe ontwikkelingen die op ons afkomen. We gaan stapsgewijs naar een vernieuwde organisatiestructuur waarin we vanuit 3 domeinen gaan werken. De bedoeling is de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele/tactische sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. We willen een volgende ontwikkelstap zetten die ondersteunend is aan de ambities van ons college en aansluit bij de behoefte uit de organisatie. We willen richting een integrale vorm van samenwerken, met de Zevenaarse samenleving en binnen de organisatie, waarbij medewerkers binnen de visie en kaders professionele ruimte krijgen. We hebben als organisatie een extern bureau ingeschakeld om een reflectie te krijgen op onze visie en de huidige situatie. Het adviesrapport is op

managementniveau besproken en de Ondernemingsraad is om advies gevraagd. In 2023 bepalen we de vervolgstappen.

Bezwaar- en beroep WOZ-waarde
We zien een forse toename in het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde. Het aantal bezwaren steeg van 384 met 66% naar ruim 600 en het aantal beroepschriften van 8 naar 25. De gemeente bepaalt de waarde van (niet) woningen op grond van de wet WOZ. De hoogten van de gemeentelijke Onroerende Zaakbelasting, maar ook die van het waterschap en het rijk, zijn gebaseerd op de WOZ-waarde. De WOZ-waarde van woningen in Zevenaar is gemiddeld met 14,5% gestegen. De hoogte van de OZB woningen is in 2022 conform uw besluit uitsluitend met de inflatiecorrectie en de afspraak in de bezuinigingsopgave verhoogd (samen ongeveer 5%).
Belangrijk om te melden is dat de gemeente niet meer OZB ontvangt door de genoemde waardestijging. De reden hiervoor is dat de waardestijging wordt gecompenseerd door een lager OZB-tarief. We merken dat de hoogte van de WOZ-waarden de laatste jaren meer ophef bij belastingplichtigen geeft. Dit is een landelijke tendens die zich onder andere laat aflezen in het aantal bezwaren dat wordt ingediend.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Directiestatuut gemeente Zevenaar 2018
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Coalitieakkoord 2022-2026 (2022)
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening Zevenaar 2018
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.
We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Apparaatskosten (in € per inwoner)				640,00	729,00	89
Toelichting	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner. De stijging ten opzichte van de begroting zit met name in een stijging van de inhuurlasten en kosten van I&A.					
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				6,50	6,64	0,14
Toelichting	De huidige bezetting bedraagt 299 fte, op een totale formatie van 336 fte. De bezetting met eigen medewerkers in vergelijking tot de					

	beschikbare formatie is vergeleken met 2021 iets achter gebleven. Door de aanhoudende krapte en spanning op de arbeidsmarkt is aantrekken van gekwalificeerd personeel lastig en de inzet van inhuur en externen noodzakelijk geweest. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het aangaan van een andere functie elders hebben medewerkers de organisatie verlaten.			
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)		23,50	33,00	9,5
Toelichting	Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, grex, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. Landelijk komt deze indicator in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 20 %. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan het landelijk gemiddelde. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten. De verhouding tussen externe inhuur en de loonsom van eigen medewerkers is in 2022 verder uiteen gelopen. Dat wil zeggen de inhuur is toegenomen en de salarislasten zijn afgenomen. Dit leidt tot een hoger%.			
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)		7,38	7,47	0,09
Toelichting	De vastgestelde formatie per 31-12-2022 is 336 fte (incl. RDL). Dit is exclusief nieuw aangevraagde formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026, welke in 2023 wordt toegevoegd aan de formatie. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.			
Overhead (in % van totale lasten)		9,00	9,31	0,31
Toelichting	Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead. Door een gerichte doorbelasting van kosten vanuit het taakveld overhead naar de andere taakvelden, krijgen we meer grip op het werkelijke volume van de overhead. De overhead is vergeleken met 2021 gestegen met name als gevolg van hogere inhuurlasten bij diverse afdelingen en kosten van juridisch advies.			

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

0.3 Financieel beleid

We willen een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

0.1 Goed bestuur

0.1.1 Verbeteren bestuurscultuur

Jaar realisatie 2022

We verbeteren de bestuurscultuur en samenwerking om er zo optimaal mogelijk te kunnen zijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij streven we naar een meer open en transparante samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie. We werken als eenheid met duidelijkheid over eigen rollen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De bestuurscultuur heeft een cultuurkant en een instrumentele kant. De cultuurkant gaat onder meer over het elkaar ontmoeten binnen en buiten de vergaderingen. Vanaf februari 2022 is er weer fysiek vergaderd met aansluitend een borrel. Dit zorgt voor een positievere uitstraling. Daarnaast is er een informatiedag voor de (nieuwe) raad georganiseerd in april, die naast kennisoverdracht ook in het teken stond van elkaar leren kennen. Op de laatste vrijdag voor het zomerreces is het raadsuitje georganiseerd. Wederom een moment om op een informele manier elkaar beter te leren kennen.
De raad is zelf verantwoordelijk voor een goede en open sfeer in alle raadsbijeenkomsten. Raadsleden kunnen en mogen elkaar daar, indien nodig, op aanspreken.
Aan de instrumentele kant is ervoor gekozen om de inspraak van inwoners en organisaties los te koppelen van de commissievergaderingen en een week voor de commissievergaderingen te laten plaatsvinden. Op deze manier hebben raad en inwoners ruimer de tijd om het ingebrachte (indien wenselijk) ook te verwerken in concrete voorstellen of vragen voor de commissies of de raad en helpt het bij de meningsvorming van de raad. Deze aanpak evalueren we in het voorjaar van 2023.

Voorstel raad

Zoals afgesproken stellen we in 2023 een raadsinformatiebrief op waarin de burgemeester toelichting geeft op het gevoerde integriteitsbeleid in 2022. Naast een overzicht van het gevoerde beleid zal hierin onder andere melding worden gemaakt van eventuele klachten en meldingen ten aanzien van raads- en commissieleden met betrekking tot integriteit en hoe hiermee is omgegaan.

0.1.2 Groeien naar een verbindende gemeente — Jaar realisatie 2022

We staan voor een gemeente die weet wat er leeft in de samenleving en in de verschillende kernen van de gemeente. We zetten in op nabijheid. Dit betekent korte lijnen met onze inwoners, verenigingen, dorps- en wijkraden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We ontwikkelen nieuwe vormen van participatie waarbij initiatief vanuit inwoners centraal staat. Vanuit het programma 'Zevenaar Verbindt' zetten wij in op het verder versterken van de verbinding met de inwoner, de verbinding tussen bestuur en organisatie en de verbinding binnen de organisatie.

We werken vanuit de focuspunten: gastvrij, verbindend en service op maat. Daarbij hebben we een ja, mits....houding.

- Nieuw beleid ontwikkelen we samen met inwoners. We betrekken hen in een vroeg stadium.
- Bij nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen worden initiatiefnemers verantwoordelijk om in een vroeg stadium met de omgeving te overleggen. We faciliteren waar nodig.
- We delen goede voorbeelden van participatie met elkaar en met onze samenleving.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

DoeDuiten
Het aantal aanvragen voor DoeDuiten is ongeveer gelijk aan het aantal vragen voor de coronaperiode. Het zijn echter wel hoofdzakelijk dezelfde groepen inwoners die aanvragen indienen. Het onderzoek naar een andere invulling van de DoeDuiten loopt en is 2e kwartaal 2023 gereed.

Contacten met dorpen en wijken
Inmiddels vinden bijna alle contacten met de dorpen en wijken weer fysiek plaats. Af en toe wordt nog gekozen voor digitaal overleg.

Inwonerspanel Zevenaar verbindt
Het Inwonerspanel Zevenaar Verbindt is in de oude vorm opgehouden en is omgezet naar Zevenaar verbindt.nl.

Kinderburgemeester
In september 2022 is de nieuwe kinderburgemeester begonnen. Met veel enthousiasme is Catoo gestart in haar nieuwe rol.

Dorpsraden
Ook aan de rol van het college in relatie tot de dorpsraden wordt gewerkt. De eerste gesprekken zijn eind 2022 gevoerd en dit wordt eerste helft 2023 afgerond.

0.1.3 Invullen bestuurlijke rol als samenwerkingspartner — Jaar realisatie 2022

Voor de uitvoering van een aantal taken werken we samen in verbonden partijen. Meer dan voorheen gaan wij ons als samenwerkingspartner inzetten om binnen de samenwerkingsverbanden de gezamenlijk bepaalde doelstellingen te halen. Dat kan door posities in te vullen binnen het dagelijks bestuur of door een trekkersrol binnen een portefeuilleoverleg of bestuurscommissie te vervullen. Dit vraagt de inzet van meer ambtelijke en bestuurlijke capaciteit. De nota Verbonden partijen, vastgesteld in 2019, is een afwegingskader voor over het aangaan van samenwerkingsverbanden. Ook geven we aan hoe we de positie van de gemeenteraad ten aanzien van die verbonden partijen kunnen versterken.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Op basis van de Nota verbonden partijen (2019) en de bestuurlijke en ambtelijke inzet in de gemeenschappelijke regelingen is het gelukt betere grip en sturing op de verbonden partijen te realiseren. Dit geldt zowel op ambtelijk als op bestuurlijk vlak. Intergemeentelijke samenwerking blijft ook in de nieuwe bestuursperiode van groot belang om onze ambities, die voor de uitvoering om een regionale schaal vragen, te realiseren. Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als voornaamste doelstelling de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Dit geschiedt via een versterking van de kaderstellende en controlerende rollen van de gemeenteraad. Deelnemers van een gemeenschappelijke regeling hebben tot 1 juli 2024 de tijd om hun regeling in overeenstemming te brengen met de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

0.1.4 Corona herstelplan — Jaar realisatie 2023

Als gemeente hebben wij middelen (€ 3.000.000) beschikbaar gesteld voor het stimuleren van de regionale en lokale economie en voor herstelmaatregelen op sociaal-cultureel gebied.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De raad heeft op 4 november 2020 het herstelplan vastgesteld met een aantal amendementen en moties. Vervolgens heeft de raad op 7 juli 2021 de invulling van amendement 9 vastgesteld. Hiermee zijn alle uit te voeren maatregelen in 2021 beschreven en opgenomen in een planning tot eind 2022. De uitvoering is geborgd binnen de organisatie en de raad is periodiek geïnformeerd via de P&C cyclus en op andere wijze indien hiertoe aanleiding was. In totaal zag het plan op 46 maatregelen die vanuit de gereserveerde € 3.000.000 zijn opgepakt in de periode 2020-2022. De meeste maatregelen zijn afgerond, verwerkt of komen te vervallen in 2021 en 2022. Een tweetal maatregelen zijn niet ingezet omdat er geen behoefte aan blijkt te zijn. De budgethouders zijn bekend met de maatregelen en hebben deze uitgevoerd in 2022. Slechts een aantal maatregelen lopen nog door in 2023.

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

0.2.1 Afronden lopende projecten voor start nieuwe projecten — Jaar realisatie 2022

We willen de basis op orde hebben. Dit betekent dat we lopende projecten afronden, voordat we met nieuwe projecten beginnen. We willen 'in control' zijn. Deze gedachte past binnen de professionalisering van het planmatig werken, dat een onderdeel is van het programma organisatieontwikkeling. Binnen dit programma worden de komende jaren vele activiteiten en projecten opgezet en uitgevoerd. Eén daarvan is de genoemde professionalisering. Dit traject draagt bij aan de verbetering en groei van onze kernwaarden: resultaatgericht, klantgericht en samenwerkingsgericht.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Planmatig werken blijft voortdurend de aandacht vragen van de ambtelijke organisatie. Door opleiding en training, individuele advisering en coaching wordt hieraan invulling gegeven.

0.2.2 Data gedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk — Jaar realisatie 2023

Datagedreven sturing is het vermogen om op basis van het verzamelen en analyseren van data tot sturing op de gemeentelijke thema's te komen. Wij gaan systematisch deze nieuwe werkwijze in het primaire proces opnemen. Dit brengt met zich mee dat we een aantal organisatorische en technische condities planmatig verbeteren. Te denken valt aan competentieontwikkeling, het werken met een datastrategie en de ontwikkeling van open data. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor de risico's en ethische vraagstukken die deze ontwikkeling met zich meebrengt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Data zijn de ingrediënten voor de analyses waarmee we beter kunnen sturen, resultaten kunnen meten en werkprocessen kunnen verbeteren. In 2022 zijn er dashboards voor vergunningen, belastingen/bag, dienstverlening en MT uitgewerkt. Daarnaast zorgen wij ervoor dat ons gegevensmagazijn (datawarehouse) op orde is en medewerkers steeds beter met data kunnen werken. Ook zijn we gestart met het samen met de organisatie vormgeven van een Datastrategie voor onze gemeente. In deze Datastrategie vragen we onder andere aandacht voor datakwaliteit, de gewenste organisatie inrichting en het opstellen van richtlijnen voor wanneer (en door wie) data überhaupt mag worden gebruikt. De Datastrategie is in het eerste kwartaal van 2023 door ons college vastgesteld.

0.2.4 Ontwikkelen naar een moderne en professionele organisatie — Jaar realisatie 2023

We zijn een aantrekkelijke, professionele en duurzame werkgever en mensen werken graag bij ons in Zevenaar. Medewerkers zijn toegerust om in steeds veranderende contexten hun werk te doen. Ze zijn goed opgeleid, flexibel in hun gedrag en communicatie. We zijn in staat het werk af te stemmen op de uitdagingen in de samenleving. We nemen medewerkers mee in veranderingen en toekomstige ontwikkelingen. Zij zijn zelf actief in hun eigen loopbaanontwikkeling. We volgen de resultaten van ons HR-beleid. Er is een veilig werkklimaat waarin we transparant en open zijn. Onze processen en werkafspraken ondersteunen dit.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Meer dan ooit staat de arbeidsmarkt onder druk. Zo staan vacatures langer open, worden niet vervuld of worden op interim basis ingevuld om de opgaven te kunnen blijven realiseren. Aantrekkelijk werkgeverschap wordt gezien als een combinatie van de mate waarin (potentiële) medewerkers een organisatie aantrekkelijk vinden om daar te gaan werken en de mate waarin huidige medewerkers voordelen zien in het blijven werken voor de organisatie. We investeren om de beleving en ervaring van (nieuwe) medewerkers positief te houden. In 2022 zijn enkele acties met betrekking tot groeien naar een moderne en professionele organisatie gestart vanuit het actieplan "aantrekkelijk werkgeverschap". Denk hierbij bijvoorbeeld aan opleiding en ontwikkeling, diverse arbeidsvoorwaarden en werkgeversmerk verhaal.

0.2.5 Verbeteren dienstverlening aan inwoners en ondernemers — Jaar realisatie 2022

We onderzoeken manieren om onze inwoners en ondernemers beter van dienst te zijn en hiervoor passende middelen te ontwikkelen. De drie focuspunten uit de Dienstverleningsvisie 2018-2022 'Samen Sterker' – 1. service op maat, 2. verbindend en 3. gastvrij - zijn hiervoor de basis. Met de Monitor Dienstverlening meten we onze dienstverlening en brengen we ambities, doelstellingen en resultaten in beeld, waardoor we onze dienstverlening gericht kunnen verbeteren.

1. Service op maat
We zorgen voor een optimale bereikbaarheid door extra capaciteit in te zetten op piekmomenten aan de telefoon en aan onze balies. In 2022 willen we dat 80% van de telefonische oproepen in het klantcontact centrum opgenomen wordt binnen 20 seconden en dat 80% van de contactverzoeken binnen 2 werkdagen worden afgehandeld.

We werken digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is. We verhogen onze digitale volwassenheid door aan te sluiten op landelijke voorzieningen en door steeds meer formulieren digitaal en met DigiD beschikbaar te maken. Door uitvoering te geven aan plan 'Doorontwikkeling Digitale Dienstverlening' kunnen we in 2021 op het landelijk gemiddelde van digitale volwassenheid zitten.

2. Verbindend
We vragen inwoners hun ervaring met ons te delen in de (spreekwoordelijke) reis die ze maken tijdens de oriëntatie, aanschaf en het gebruik van een product of dienst bij de gemeente. Dit noemen we een klantreis. Verbeteracties die hieruit voortkomen, pakken we direct op. Zo onderzoeken we hoe we de tevredenheid van inwoners verder kunnen verbeteren. In 2022 voeren we de inwonerpeiling van waarstaatjegemeente.nl opnieuw uit en willen we dat onze inwoners onze dienstverlening met minimaal een zeven beoordelen.

3. Gastvrij
We willen dat er aandacht is en blijft voor het verbeteren van de vaardigheid om klantgericht en gastvrij te werken. Hiervoor bieden we onze medewerkers trainingen aan in de Zevenaar Academie.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben in 2022 meer telefoontjes binnengekregen. Het aantal zorgvragen is gestegen, zo hebben veel mensen gebeld over de aanvraag energietoeslag.
Overige vragen zijn iets gedaald. Door de vernieuwing van de website en het verder digitaliseren van vragen, zien we dat mensen zelf meer antwoorden kunnen vinden. Het effect hiervan is dat vragen die in het telefoongesprek gesteld worden moeilijker zijn geworden. Dat zien we terug in de stijging van de gespreksduur per telefoontje.
We hebben begin 2022 veel inzet en aandacht gestoken in het stimuleren van het tijdig afhandelen van contactverzoeken. Dit leverde succes op waardoor aantal openstaande contactverzoeken tijdelijk daalde. We hebben echter gemerkt dat de afhandeltijd weer is gestegen nadat we hieraan minder aandacht besteedden. Conclusie is dat we hier blijvend aandacht aan moeten besteden.
Vanaf 1 december jl. is het mogelijk digitaal de parkeervergunning aan te vragen en te beheren. Op die datums ook een start gemaakt met de pilot "digitaal parkeren". Deze pilot houdt in dat er in deze zones AEG geen vignet meer nodig is en digitaal gehandhaafd wordt. De eerste reacties vanuit zowel de bewoners als de gemeente zijn zeer positief.
Medio oktober is onze nieuwe website www.zevenaar.nl live gegaan. Deze website voldoet aan de eisen die worden gesteld aan digitale toegankelijkheid. De inwonerpeiling van waarstaatjegemeente.nl is niet in 2022 uitgevoerd, maar staat gepland voor 2023 om dat we dan verder gaan met de ontwikkeling van dienstverlening. Alle nieuwe medewerkers krijgen de training "Jouw dienstverlening in Zevenaar" zodat er blijvend aandacht is voor klantgericht en gastvrij werken.

0.2.7 Invoeren Wet Open Overheid — Jaar realisatie 2022

De Wet Open Overheid (Woo) wordt naar verwachting in 2021 vastgesteld. Om de digitale informatiehuishouding voor onze inwoners, bedrijven en instellingen conform de filosofie van de Wet tijdig klaar te hebben, zetten wij in op drie onderdelen, te weten:
(1) in Liemers verband (met 1Stroom en de RID) gaan wij na of mogelijke vernieuwing van architectuur voor informatie- en archiefbeheer noodzakelijk is; hierover adviseren wij u te zijner tijd afzonderlijk;
(2) wij maken eind 2020 een plan om de informatiehuishouding op orde te brengen om de vindbaarheid en ontsluiting te verbeteren;
(3) wij zorgen dat de huidige archieven digitaal op orde en duurzaam toegankelijk zijn.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De eerste delen van de Wet open overheid (Woo) zijn succesvol uitgevoerd. Woo-verzoeken worden binnen de kortere termijn van vier weken afgehandeld. We hebben Woo-contactpersonen aangesteld. Het plan van aanpak is vastgesteld waarbij er is gekozen voor uitvoeringsniveau 'basis'. Waar mogelijk publiceren we meer documenten online. Niveau 'basis' is gekozen omdat het goed scoort op communicatie, organisatie,

techniek/ICT, kosten, dekking en risico's. Het zet beperkt in op participatie. Waar mogelijk publiceren we meer documenten online dan wettelijk vereist is. Tot slot hebben we software aangeschaft waarmee we documenten kunnen anonimiseren. Hierdoor gaat het 'lakken' van die documenten sneller en makkelijker. We hoeven ze niet meer te printen en handmatig te lakken. Dit werkt efficiënt en is duurzaam.

0.3 Financieel beleid

0.3.1 Uitvoeren Planning & Control cyclus

Jaar realisatie 2022

Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. Beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. In 2021 blijven wij investeren in de doorontwikkeling van de P&C-cyclus.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarrekening. Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen (nieuw coalitieakkoord, nieuw college en nieuw collegeprogramma) wijkt de planning van de P&C documenten in 2022 af. De kadernota hebben we vervangen door een beknopte, informerende kaderbrief met daarin een financieel overzicht op hoofdlijnen. Het integrale afwegingsmoment is daarmee in 2022 verschoven van de kadernota naar de meerjarenbegroting 2023-2026. Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op het collegeprogramma "Het moet anders en het gaat anders, samen!". We hebben de cyclus in 2022 volgens plan doorlopen. Alle planning- en controldocumenten zijn vastgesteld.

0.3.2 Rechtmatigheidsverantwoording

Jaar realisatie 2023

Vanaf 1 januari 2021 is de gemeente verantwoordelijk voor het opstellen en opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken. Doelstelling van de wetswijziging is het versterken van de interne beheersing en een nadrukkelijke rol van het college in de verantwoording omtrent het rechtmatig handelen. De rol van de accountant verschuift van het controleren van de rechtmatigheid naar het controleren in hoeverre de verantwoording door het college getrouw is. De verantwoording bestaat uit een interne analyse over het rechtmatig handelen, met een onafhankelijke verbijzonderde interne controle en de vorming van een integraal beeld over de beheersmaatregelen in de verschillende (materiële) processen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben wij stappen gezet ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. In november 2022 zijn na de wetswijziging de modelverordeningen beschikbaar gekomen. Na vaststelling zijn de eerste vereisten duidelijk geworden, maar deze zullen de komende jaren nog verder ontwikkelen.

Gedurende 2022 hebben wij de controlfunctie voorbereid op de rechtmatigheidsverantwoording, met specifieke aandacht voor het sociaal domein. Op basis van het "lines" model zijn de kwaliteitsmedewerkers onafhankelijk gepositioneerd en hebben ze verschillende controles uitgevoerd in aanvulling op het programma. De verbijzonderde interne controle heeft geëxperimenteerd met een andere wijze van rapporteren en heeft de nieuwe wijze van controle opgebouwd in het daarvoor beschikbare controlesysteem.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	99.994	124.830	131.173	6.344
Lasten	24.624	45.814	44.655	1.159
Resultaat voor bestemming	75.370	79.016	86.519	7.503
Mutaties reserves				
Baten	825	8.218	7.368	-850
Lasten	0	6.464	6.464	0
Totaal mutaties reserves	825	1.754	904	-850
Resultaat na bestemming	76.195	80.770	87.423	6.653

Verschillenanalyse

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Bestuurlijke samenwerking — Lasten 25.000 V I
Het adviesbudget voor de uitvoering van taken in de samenwerking met verbonden partijen is niet ingezet. We hebben de werkzaamheden intern opgevangen met eigen ambtelijke capaciteit.

0.1 Bestuur - College van B&W - Mutatie voorziening — Lasten 667.000 V I
Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten.
Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting was geraamd. Het voordelige verschil komt uit op € 484.000.
Voor de voorziening wachtgeld van het voormalige college hebben we in de begroting gerekend met een storting van € 594.000. Op basis van een actualisatie van wachtgeldverplichtingen is een storting benodigd van € 411.000. Een voordelig verschil van € 183.000.

0.1 Bestuur - College van B&W - Salarissen — Lasten -54.000 N S
Het in juni 2022 gevormde college bestaat uit 5 nieuwe wethouders met elk 0,9 fte. In 2022 betekent dit niet begrote kosten van € 54.000. De structurele kosten zijn verwerkt in de begroting voor 2023 en verder.

0.1 Bestuur - Herstelplan — Lasten 40.000 V I
De uitvoeringskosten van het herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve herstelplan is daardoor ook lager.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen — Baten -26.000 N I
Bij de tweede voortgangsrapportage heeft er een aanpassing van de lasten en de baten van de leges van de paspoorten en rijbewijzen plaatsgevonden.
Bij de lasten zien we dat de daadwerkelijke uitgaven overeenkomen met het begrote bedrag. De baten zijn uiteindelijk lager uitgekomen dan begroot.
Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 26.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen Binnen gebouwen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 59.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd vergt, zoals nader toegelicht in programma 3 en het investeringsoverzicht. Deze vertraging verhoogt tegelijkertijd de huurkosten doordat we de locatie Raadhuisplein 14 hierdoor langer aanhouden. Daarnaast is het voordeel ontstaan doordat we vertraging hebben opgelopen bij de taxatie van panden en inventarissen. Tenslotte is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd door een flora en fauna onderzoek. Dit onderzoek vergt meer tijd doordat er mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Deze vier aspecten ramen wij in de eerste voortgangsrapportage opnieuw.	Lasten	59.000	V	I
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek De concessieafdracht voor de horeca in de Turmac Cultuurfabriek over 2021 is lager vastgesteld (50%), waarbij rekening is gehouden met de inkomstenderving t.g.v. corona.	Baten	-33.000	N	I
0.4 Overhead - Gemeentehuis De afschrijvingslasten van het gemeentehuis zijn lager uitgevallen. Dit resulteert ook in 2023 tot een eenmalig voordeel, deze nemen we op in de 1e voortgangsrapportage. Daarnaast hebben we op het regulier klein onderhoud van het gemeentehuis minder uitgegeven.	Lasten	34.000	V	I
0.4 Overhead - I&A De opzet en uitvoering van de digitale belastingbalie schuiven we door naar 2023. Daarnaast hebben we middelen aangevraagd voor uitvoering van de acties in lijn met de oproep van de VNG (de zogenoemde brief Van Zanen) inzake het cyberalert. Nog niet alle middelen zijn in 2022 uitgegeven.	Lasten	56.000	V	I
0.4 Overhead - Intern beheer De kosten van enkele facilitaire zaken zijn als gevolg van prijsstijgingen hoger uitgekomen. We noemen de kosten van schoonmaak, kantoorartikelen en kantinekosten.	Lasten	-52.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelasting materieel In 2022 is een nadeel ontstaan van € 144.000 door lagere interne doorbelasting naar andere programma's. Dit is grotendeels ontstaan door een hogere bijdrage aan de RDL voor de brandstofkosten. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	-144.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelastingen Een voordelig bedrag van € 505.000 wordt verklaard door hogere interne doorbelastingen naar andere programma's. Dit betreft met name hogere inhuurlasten op de afdelingen gerelateerd aan het Sociaal Domein. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	505.000	V	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken Er is een voordeel ontstaan van € 81.000 doordat we de kosten materieel openbare werken in 2022 lager waren dan geraamd. Dit is grotendeels ontstaan doordat we een hogere bijdrage van de RDL hebben ontvangen voor de brandstofkosten. Daarnaast zijn de brandstofkosten voor de gemeente Zevenaar lager uitgevallen doordat we in de 2e voortgangsrapportage rekening hebben gehouden met een forse stijging van deze kosten. Dit viel in werkelijkheid minder hoog uit. Tenslotte hebben we minder onderhoudswerkzaamheden	Lasten	81.000	V	I

uitgevoerd.

0.4 Overhead - Vergoeding personeel Medewerkers van de gemeente Zevenaar hebben onder meer uren besteed aan de realisatie van het afvalaanbiedstation. Ter compensatie hiervoor hebben we een vergoeding van € 30.000 van de RDL ontvangen.	Baten	30.000	V	I
0.61 OZB Woningen - Wet WOZ Op het budget van de wet WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) melden wij een nadeel van € 141.000. Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde is in 2022 fors toegenomen, te weten met 66% (bezwaren) en van 8 naar 25 beroepschriften. De bezwaren zijn bovendien qua aard en inhoud complexer. Dat komt mede vanwege de nieuwe meetsystematiek die sinds 2022 in de waardebepaling is opgenomen. Daarnaast is de toename van bezwaren te zien die -namens belastingplichtigen- wordt ingediend door zogenoemde no-cure-no-pay bedrijven. In Zevenaar is ruim de helft van het aantal bezwaren ingediend door deze bedrijven die hier een verdienmodel van hebben gemaakt. De gemeente betaalt zo'n bureau een proceskostenvergoeding indien het bezwaar of het beroep gegrond is. Uiteindelijk betaalt de gemeenschap dan de kosten van die bureaus. Het zorgvuldig en tijdig behandelen van het grote aantal bezwaar- en beroepsschriften vergt veel capaciteit. Hiervoor waren wij genoodzaakt externe ondersteuning in te zetten.	Lasten	-141.000	N	S
0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen Over het jaar 2022 is een meeropbrengst OZB woningen te verklaren van € 344.000. Dit komt met name doordat bij de tariefberekening in het najaar 2021, ten tijde van het opstellen van de begroting 2022, een lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken. Die inschatting was namelijk gemiddeld 10% in plaats van in werkelijkheid 14,5%. Deze WOZ-waardeontwikkeling heeft effect op de algemene uitkering.	Baten	344.000	V	I
0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven In 2022 verantwoorden wij een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 1.091.000. Deze inschatting is meer dan destijds was begroot. Dit komt ten eerste doordat er in 2022 meer OZB niet-woningen over de belastingjaren 2020 en 2021 is opgelegd dan destijds is ingeschat. Ten tweede is de areaalontwikkeling sterker geweest dan was geraamd. Tot slot hebben wij ten behoeve van de volledigheid en rechtmatigheid gericht ingezet op een leegstandscontrole. Hierdoor hebben wij meer gebruikersgedeelte van de OZB niet-woningen op kunnen leggen dan was begroot. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen (bedrijven) heeft effect op de algemene uitkering.	Baten	1.091.000	V	S

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds - September- en decembercirculaire In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2022 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire. In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 4.969.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie: € 751.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond € 3.874.000 taakmutaties € 277.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven) - € 10.000 overige verschillen € 77.000 afrekeningen voorgaande jaren. Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties: € 2.437.000 energietoeslag € 399.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet € 531.000 coronacompensatie (€ 476.000 inkomstenderving 2021 en € 55.000 continuïteit van zorg) € 75.000 bijzondere bijstand € 77.000 voogdij 18+ € 73.000 maatschappelijke begeleiding statushouders € 65.000 Wet kwaliteitsborging bouw € 217.000 overige taakmutaties (onder € 50.000)	Baten	4.969.000	V	I
0.8 - Overige baten en lasten - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een deel ingezet voor de NME en het doelgroepenvervoer. Het restant van € 91.000 kan vervallen (= voordeel). De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager (= nadeel). Per saldo budgettair neutraal.	Lasten	91.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	Lasten	25.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een lager bedrag ingezet. De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager.	Baten	-91.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Digitale belastingbalie Dit project is verschoven naar 2023, de bijbehorende onttrekking aan de algemene reserve heeft in 2022 niet plaats gevonden.	Baten	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan De uitvoeringskosten van het Herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve Herstelplan is daarmee ook lager.	Baten	-40.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. Door vertraging in de invoeringsdatum vindt de geraamde onttrekking ook niet volledig plaats. De totale raming bedroeg € 1.327.000 waarvan € 50.000 abusievelijk ten onrechte is geraamd. Een nadeel van € 50.000. Een bedrag van € 698.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Hierdoor is € 579.000 niet onttrokken in 2022 en zal in 2023 weer worden ingezet.	Baten	-629.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Sloopkosten gebouwen Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	Baten	-39.000	N	I
0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een voordelig verschil naar voren.	Lasten	862.000	V	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-90.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Verkoop vastgoed	Vanuit de opdracht om vastgoed af te stoten zijn er twee panden verkocht.	550	550
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht voor gemeentelijke grond.	20.347	20.347
Mutatie reserves	Dekking kosten omgevingswet uit AR.	698	1.277
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	126	126
Lasten			
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht. De afboeking van de boekwaarde is als desinvestering in de lasten verwerkt.	20.347	20.347
Totaal programma 0		**1.373**	**1.953**

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Totaal algemene reserve(s)	**41.240**	**6.495**	**17.043**	**30.693**

Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:

Saldo jaarstukken 2021	6.464
Toevoegingen kleiner dan €50.000	31
Totaal toevoegingen	***6.495***

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:

Invoering Omgevingswet	698
Implementatie bezuinigingen	75
Integraal beleidsplan Openbare Ruimte	1.000
Regeling voucher voor MKB ondernemers	56
Regeling voucher voor horeca-ondernemers	75
Instellen reserve afschrijving investeringen locatie Vestersbos	6.500
Inhalen achterstand onderhoud groen	1.250
Subsidie SV Gelders Eiland	113
Instellen tijdelijk noodfonds voor inwoners voor hogere kosten inflatie en energie	2.000
WMO hulpmiddelen	500
Project energieneutrale organisatie	95
Vorming bestemmingsreserve duurzaamheid	1.500

Vorming bestemmingsreserve initiatief woningbouw	3.000
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	181
Totale onttrekkingen	***17.043***

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Toevoeging In 2022 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking In 2022 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

9050	Corona-herstelplan	1.679	0	641	1.038

In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De werkelijke gemaakte kosten in 2022 (afgerond € 641.000) voor de maatregelen op basis van het corona herstelplan zijn ten laste gebracht van deze bestemmingsreserve. De belangrijkste maatregelen waarvoor uitgaven zijn geboekt in 2022 zijn de pilot instapbanen en werken aan werk (€ 124.000); uitstel bezuinigingen sociale raadslieden (€ 134.000); de coulanceregeling precariobelasting (€ 50.000); uitstel bezuiniging Kunstwerk! (€ 45.000); Wijk van de toekomst (€ 54.000); maatregelen op het gebied van vrijetijdseconomie en toerisme (€ 126.500) en het stimuleren van jongeren (€ 55.000).

Totaal bestemmingsreserves	**1.744**	**0**	**641**	**1.104**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9027	Balansverkorting	175	0	5	170

In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	0	81	1.097

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**1.858**	**0**	**86**	**1.772**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8001	Voormalig personeel	25	3	28	0

Voorziening ter dekking van kosten van voormalig personeel.

Toevoeging We hebben € 3.000 toegevoegd zodat de voorziening voldoende saldo heeft om de kosten te kunnen dekken.

Onttrekking Aan de voorziening zijn in 2022 bedragen onttrokken in verband met de kosten van het duurzame inzetbaarheidscontract van een voormalig medewerker. Per 31-12-2022 zijn geen verplichtingen meer aanwezig en is de stand van de voorziening € 0.

8002	Pensioenen wethouders	2.620	-384	144	2.092

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten. Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit ziet u in de cijfers terug met een bedrag van € 384.000. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting (toevoeging) was geraamd.

Onttrekking Vanwege betaalde pensioenuitkeringen is in 2022 een bedrag van € 144.000 aan de voorziening onttrokken.

8004	Onderhoud gebouwen	1.538	521	167	1.891

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Dit is de jaarlijkse dotatie conform meerjarenonderhoudsplan.

Onttrekking De uitgaven in 2022 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Het gaat om een bedrag van € 167.000.

8013	Wachtgelden wethouders	0	411	92	320

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging Op basis van een inschatting van de wachtgeldverplichtingen in de jaren 2023 tot en met 2026 is een storting gedaan in de voorziening. Dit betreft het wachtgeld van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022.

Onttrekking De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2022 € 92.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.

8014	Verlofsparen	0	123	0	123

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging	Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers per 31-12-2022 is € 123.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan dit verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

Totaal voorzieningen	**4.183**	**674**	**431**	**4.426**

1.VEILIGHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we bereiken?
Een gemeente waarin inwoners, ondernemers en organisaties zich veilig voelen in hun eigen woon- en werkomgeving.

Ontwikkelingen
Opvang vluchtelingen
In 2022 brak de oorlog uit tussen Oekraïne en Rusland. Veel Oekraïners ontvluchtten hun land. Samen met de andere gemeenten in onze veiligheidsregio hebben we deze vluchtelingen opgevangen. In Zevenaar hebben we nu drie locaties.

Ondermijning
De aanpak van de georganiseerde criminaliteit heeft in 2022 wederom onze aandacht gehad. Het kernteam Zevenaar heeft in totaal 8 integrale controles uitgevoerd.

Aanpak Jeugd
In 2022 is de integrale aanpak van problematische jeugdgroepen op basisteamniveau geprioriteerd. Dit heeft geresulteerd in extra inzet van OM, politie en gemeente om jeugdgroepen in beeld te brengen en te houden.

Beleidskaders
- Integraal Veiligheidsplan gemeente Zevenaar 2019-2022 (2018)
- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022
- Liemers Veiligheidsplan 2020-2022 (met OM en politie)
- Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023 (2021)
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Zevenaar 2023

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen
Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid
Onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers zijn en voelen zich veilig in onze gemeente.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2022	1,20	0,60	1,50	0,60	0,9
Toelichting	Het aantal woninginbraken is bijzonder laag in Zevenaar, een mooi resultaat. We blijven hierop investeren samen met politie en buurtwhatsappgroepen.					
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000	2022	3,60	2,50	2,40	2,50	0,1

inwoners)						
Toelichting	Het aantal geweldsmisdrijven laat de afgelopen jaren een voorzichtige daling zien. We blijven onder het Gelders gemiddelde.					
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2022	5,60	4,10	2,50	4,10	1,6
Toelichting	Het aantal vernielingen is hoger dan op voorhand begroot. Wel blijven we nog onder het Gelders gemiddelde.					
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	2021	8,00	9,00	9,00		
Toelichting	Cijfers voor Halt 2022 zijn nog niet bekend.					
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2022	1,90	1,00	1,50	0,90	0,6
Toelichting	Het aantal winkeldiefstallen is het afgelopen jaar afgenomen. Dat is een goede ontwikkeling.					

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen — Jaar realisatie 2022

Wij stimuleren inwonersinitiatieven die ontstaan om het Zevenaarse AED-netwerk te vergroten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 zijn met name nieuwe initiatieven gestimuleerd op locaties waar volgens Hartstichting Nederland niet voldoende dekking was en geen aangemelde AED's geregistreerd stonden. In 2023 geven wij hier een vervolg aan.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

1.2.1 Bestrijden ondermijning — Jaar realisatie 2022

We nemen preventieve en repressieve maatregelen om vermenging van de onderwereld met de bovenwereld tegen te gaan. Het ondermijningsbeeld voor Zevenaar hebben wij in 2018 opgeleverd. Naar aanleiding van dit beeld stellen we een plan van aanpak op en voeren we de eerste acties uit. Verder verwachten wij een toename van de inzet van burgemeestersbevoegdheden voor het bestrijden van ondermijning.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we acht preventieve controles uitgevoerd met het kernteam ondermijning. Hierin wordt door verschillende afdelingen, politie en ODRA samengewerkt. Het kernteam wordt door alle partijen nog steeds als positief ervaren.

1.2.2 Vergroten veiligheid in de gemeente — Jaar realisatie 2022

We zetten in op en ondersteunen initiatieven van inwoners zoals buurtpreventie in de vorm van Buurtpreventie WhatsApp-groepen. We willen in het kader van buurtpreventie de WhatsAppgroepen verder

professionaliseren. Hierbij brengen we beheerders uit verschillende groepen met elkaar in contact, waardoor een groter netwerk ontstaat, waarin beheerders van elkaar kunnen leren. De groepen op het Gelders Eiland moeten hiervoor nog een inhaalslag maken. We ondersteunen, bestendigen en faciliteren minimaal zes nieuwe inwonersinitiatieven op het gebied van sociale veiligheid.
Vanuit de gebiedsteams zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is hierin van cruciaal belang.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De verbinding tussen zorg en veiligheid is vormgegeven door middel van een convenant. We hebben samengewerkt met betrokken partijen om escalerende situaties te voorkomen. In 2022 hadden we last van overlastgevende jeugdgroepen. We hebben geïnvesteerd in de samenwerking met politie, OM en jongerenwerk. De aandacht voor deze groepen is via de gezagsdriehoek in de aanpak geprioriteerd. Daarvoor is het convenant 'Werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar' afgesloten.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	68	142	149	7
Lasten	3.566	3.636	3.590	46
Resultaat voor bestemming	-3.498	-3.494	-3.441	53
Mutaties reserves				
Baten	0	15	16	1
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	15	16	1
Resultaat na bestemming	-3.498	-3.479	-3.425	54

Verschillenanalyse

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde over 2022 een positief resultaat van € 707.000, voornamelijk toe te schrijven aan het programma Bedrijfsvoering, het programma Brandweerzorg en de verkoop van brandweervoertuigen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 44.000.	Lasten	44.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	10.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 1. Veiligheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	16	16
Totaal programma 1		**16**	**16**

2.VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een goede en veilige bereikbaarheid van de kernen en buitengebied voor alle verkeersdeelnemers. Het is ons doel een verkeersveilige gemeente te zijn met een goede bereikbaarheid en doorstroming van zowel het personen- als vrachtverkeer. Een optimale bereikbaarheid over de weg is een voorwaarde voor een gezonde economische structuur, onze aantrekkelijkheid voor de transportsector en daarmee voor het versterken van het logistieke profiel van Zevenaar. Ook de bereikbaarheid over water (onder andere laad- en losplaats) is hier onderdeel van. Deze optimale bereikbaarheid willen wij voor onze gemeente realiseren. De nieuwe ontsluiting van de gemeente op het rijkswegennet (A12 en A15) en de aanpassing van het onderliggende wegennet hierop, waaronder het mogelijk doortrekken van het Witte Kruis, zijn hiervoor van cruciaal belang. Als afgeleide van de infrastructuur voor het gemotoriseerde verkeer willen we een fietsvriendelijke en -veilige gemeente zijn. We beoordelen daarvoor de bestaande fietsvoorzieningen en maken inzichtelijk waar schakels niet voldoen, niet veilig zijn of ontbreken.

Ontwikkelingen
Witte Kruis
Het onderzoek naar het PlanMER is afgerond. In het bestuurlijk overleg met de Provincie is gekozen om de Gebiedsaanpak Babberich nader uit te werken door een Businesscase op te stellen. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden tot nul. Dit moet de basis vormen om middelen te genereren uit regionale en landelijke programma's. De kosten daarvoor dekken wij uit de subsidie Mobiliteit van de Provincie. Om het project ook uit te voeren is een gemeentelijke investering onontkoombaar. De raad heeft in 2022 de eerste middelen hiervoor beschikbaar gesteld.

Krimp provinciale bijdrage buurtbus
De buurtbusvereniging heeft aangegeven dat door veranderingen in de ondersteuning vanuit de provincie de verwachting is dat het budget zal krimpen. Welke veranderingen hieraan onderhevig zijn, is opgevraagd bij de vereniging en deze worden dan kenbaar gemaakt.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2020
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

2.2 Parkeren

Wij willen de parkeerdruk in het centrum van de stad Zevenaar door middel van betaald parkeren blijven reguleren.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

2.1 Verkeer en vervoer

2.1.1 Aanleggen 2e viaduct 7Poort — Jaar realisatie 2022

Bereikbaarheid van onze gemeente en de bedrijventerreinen in Zevenaar is belangrijk. Wij stimuleren de uitgifte van de kavels op 7Poort volop (zie programma 3). Een belangrijke bijdrage hieraan levert het aanleggen van een 2e viaduct.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we het dek gemaakt van het tweede viaduct. De weg (het asfalt) moet aan beide zijden nog worden aangebracht. Wij verwachten dat de werkzaamheden rond de zomer 2023 worden afgerond en dat het 2e viaduct 7Poort wordt opengesteld voor verkeer.

2.1.2 Brengen en houden lokale wegennet op goed onderhoudsniveau — Jaar realisatie 2020

Vervangen brug Eltenseweg.

Het onderzoek naar tijdelijke maatregelen om de brug Eltenseweg weer open te stellen voor vrachtverkeer hebben wij afgerond met een positieve conclusie. Dit houdt in dat wij inmiddels met behulp van tijdelijke maatregelen de brug weer voor minimaal 3 jaar toegankelijk hebben gemaakt voor al het verkeer inclusief het zware vrachtverkeer. Er spelen diverse ontwikkelingen en plannen bij onze oosterburen Kreis Kleve. Voor dit gebied stellen wij dan ook samen met Kreis Kleve een integraal plan op. De termijn van 3 jaar is nagenoeg verstreken. Er is echter nog steeds geen helderheid over de geschetste ontwikkelingen in Duitsland. De veiligheid van de constructie van de brug staat voorop. Om de veiligheid te garanderen wordt drie keer per jaar onderzoek gedaan naar de constructie van de brug. Mocht uit deze monitoring blijken dat aanvullende maatregelen nodig zijn, wordt hiertoe overgegaan. Ook houden wij de verkeersveiligheidssituatie op de brug in de gaten. Op dit moment zijn ons evenwel geen klachten of incidenten bekend met betrekking tot de verkeersveiligheid op de brug.

Herinrichting Kop van Tolkamer.

In november 2018 heeft u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Daar hebben wij diverse onderzoeken voor uitgevoerd. Oorspronkelijk hadden we het voornemen om in 2020 te starten met de herinrichting. Uit inspecties van de riolering bleek dat een groot deel van de riolering vervangen moest worden. Dit heeft tot aanzienlijke vertraging geleid en een heroverweging van de aanpak. We maken nu een integraal plan voor de herinrichting van heel Tolkamer inclusief Tuindorp gecombineerd met de vervanging van de riolering. Middelen voor vervanging van de riolering komen pas beschikbaar via het Watertakenplan in 2021. Dit betekent dat wij in 2022 starten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Vervangen brug Eltenseweg.

De termijn van drie jaar voor de tijdelijke maatregelen is inmiddels verstreken. Evenwel blijkt uit de inspecties dat de brug nog steeds in een goede en veilige staat van onderhoud is. Wij verwachten dat de brug nog jaren verder kan. Dit monitoren we drie keer per jaar. We hebben nog geen uitsluitsel over de plannen in Duitsland voor de aanleg van de Betuweroute. Op dit moment verwachten wij in 2024 de brug te vervangen.

Herinrichting Kop van Tolkamer.
Medio 2023 leggen wij een voorstel aan u voor om het investeringsbudget voor dit project beschikbaar te stellen.

2.1.3 Infrastructuur voorbereiding en uitvoering — Jaar realisatie 2027

In de huidige coalitieperiode (en verder) gaan we bestaande wegen herinrichten en voeren we planstudies uit naar nieuwe wegen. In een aantal gevallen heeft u al een krediet beschikbaar gesteld voor capaciteit, onderzoek en uitvoering.
De investeringen hebben betrekking op de volgende projecten:

- Coördinatie en regie infrastructurele projecten in de uitvoering
- Project A15/A12
- Aanpassing Arnhemseweg en weg Hengelder (waaronder Herinrichting parkeerplaatsen sportvelden Hengelder, Oversteek Douwe Dekkerstraat en onvoorziene werken; nagenoeg gereed)
- Planvorming herinrichting Edisonstraat
- Planvorming herinrichting Mercurion
- Planvorming herinrichting Doesburgseweg
- Spoorverdubbeling Zevenaar-Didam (gereed)
- Herinrichting Babberichseweg
- Planstudie doortrekking Witte Kruis/MER
- Monitoring geluid, fijnstof en trillingen
- Onderzoeken akoestische maatregelen onderliggend wegennet
- Effecten realisatie vliegveld Lelystad voor Zevenaar

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Advies en planvorming A15 en A12.
Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen. In afwachting van de uitspraak is de aannemer GelreGroen gestopt met de voorbereidende werkzaamheden. De tussenliggende periode is gebruikt om samen met Rijkswaterstaat, Provincie, buurgemeenten en Waterschap plannen verder op elkaar af te stemmen. Ook wordt onderzoek gedaan naar plan B in geval van een negatieve uitspraak van de RvS. Zodra er een positieve uitspraak van de RvS is, worden de werkzaamheden intensiever opgepakt.

Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam.
Het project is nagenoeg afgerond. Er is nog een aantal openstaande punten die ook in de afrondende fase zitten. Deze gingen m.n. over de grondoverdracht en oplevering terreinen. Daarnaast is lekkage geconstateerd in de langzaam verkeer tunnel en zijn wij in overleg met ProRail om hier een passende oplossing voor te bedenken.

Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12).
Om de haalbaarheid van de gebiedsoplossing te onderzoeken is een uitvraag gedaan voor een masterplan en businesscase voor de gebiedsoplossing. Dit moet de basis vormen om middelen te generen uit regionale en landelijke programma's. Ook kan het als lobby dienen voor de provinciale verkiezingen. De businesscase die is opgesteld laat een negatief resultaat zien. Door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels terug gebracht worden tot nul.

Voorbereiding reconstructie weg Hengelder.
Dit project is afgerond.

Voorbereiding reconstructie Arnhemseweg.
Dit project is afgerond.

Uitvoering reconstructie Hengelder.
Dit project is afgerond.

Uitvoering reconstructie Arnhemseweg.
Dit project is afgerond.

Oversteek Douwes Dekkerstraat.
Dit project is afgerond.

Planvorming Herinrichting Doesburgseweg.
Dit wordt opgepakt nadat de uitspraak van de RvS over het project ViA15 bekend is én voordat de afsluiting van de Griethse Poort plaatsvindt.

Planvorming Herinrichting Edisonstraat.
Er is onderzoek gedaan naar mogelijke verbindingen tussen de Edisonstraat en de Hunneveldweg voor de situatie dat de Griethse Poort afgesloten gaat worden. De definitieve keuze qua oplossing moet nog gemaakt worden.

Planvorming Herinrichting Mercurion.
Dit wordt opgepakt nadat de Griethsepoort is afgesloten in het kader van het project ViA15.

Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15.
Er vindt onderzoek plaats naar de effecten van de nieuwe infrastructuur voor de omgeving in Zevenaar. Er is gestart met een nulmeting. Nadat de Arnhemseweg en weg Hengelder gereed waren, is in 2021 een nieuwe meting uitgevoerd. Vanwege de coronacrisis was deze niet representatief en daarom wordt in 2023 een nieuwe meting gedaan. De laatste meting vindt plaats na voltooiing van het project ViA15.

Coördinatie en regie infrastructurele projecten in uitvoering.
Dit is afgesloten.

Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat.
Gestart is met het voorlopig ontwerp (VO) en de inspraak met de omgeving. De reacties zijn geïnventariseerd en het VO is aangepast tot een definitief ontwerp (DO). Kosten voor DO en uitvoering worden betaald uit de provinciale subsidie en het investeringsbudget dat door de raad beschikbaar is gesteld. Ook is gekeken naar een scope uitbreiding door de parkeerplaatsen richting het centrum bij het project te betrekken. Hierdoor kan een veilige en goede verbinding gemaakt worden met de fietsstraat. Door de raad is geld beschikbaar gesteld. Bij de provincie is verzoek tot aanvullende subsidie ingediend om de scope uitbreiding te financieren.

2.2 Parkeren

2.2.1 Verbeteren parkeervoorzieningen — Jaar realisatie 2022

Parkeerautomaten
Wij hebben de parkeerautomaten in 2019 vervangen. Na evaluatie en ontwikkelingen zoals belparkeren en invoeren kraskaarten voor bezoekers in gebied A, lijkt de huidige situatie qua aantal parkeerautomaten te volstaan.

Digitaliseren van de parkeervergunningen
In het kader van de digitalisering en om eventuele veranderingen in het parkeer/uitgiftebeleid aan te brengen willen wij een parkeeronderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek is essentieel om de parkeersituatie en parkeerdruk in het centrum en de schil goed in kaart te brengen en daardoor veranderingen te kunnen doorvoeren. Dit is een van de basisonderdelen voor de digitalisering en veranderingen in het beleid.

Parkeerbeleid
Wij streven er naar het parkeerbeleid in samenspraak met bewoners, ondernemers en bezoekers in 2021/2022 te actualiseren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Digitaliseren van de parkeervergunningen.
We hebben een nieuwe applicatie aangeschaft voor de parkeervergunningen aangezien de huidige applicatie niet meer ondersteund wordt. Deze nieuwe applicatie wordt in het 1e kwartaal 2023 uitgerold en wordt gestart met de digitalisering van de parkeervergunningen in zone A. De overige vergunningssoorten volgen hierna.

Parkeerbeleid.
Mede door corona en het uitstellen van het parkeeronderzoek is het parkeerbeleid nog niet aangepast. Het parkeeronderzoek is in het 4e kwartaal 2021 gehouden en het rapport van de parkeerdrukmeting dat we hebben laten maken levert heel veel cijfermateriaal op. Dit moet geanalyseerd en gewogen worden en worden vertaald naar beleid. Dit is erg complex gebleken omdat er diverse zaken door elkaar spelen. In juli 2022 is een externe bureau gestart met de evaluatie van het parkeerbeleid, waarvan het betaald parkeren een onderdeel is. Wij streven ernaar om het actualiseren van het parkeerbeleid en parkeerverordening 2e helft 2023 af te ronden.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	415	549	396	-153
Lasten	5.805	7.750	7.666	84
Resultaat voor bestemming	-5.390	-7.201	-7.270	-69
Mutaties reserves				
Baten	19	1.570	1.570	0
Lasten	0	0	31	-31
Totaal mutaties reserves	19	1.570	1.539	-31
Resultaat na bestemming	-5.371	-5.631	-5.731	-100

Verschillenanalyse

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding In de 2e voortgangsrapportage 2021 heeft u in totaal € 46.000 extra budget (verspreid over 2021 en 2022) beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een eigen Gladheid Meet Station (GMS) en het inbouwen van GPS op de strooiers. Een eigen GMS hebben we in 2021 aangeschaft, maar het inbouwen van GPS op de strooiers heeft vertraging opgelopen. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige kosten opnieuw.	Lasten	36.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Interne doorbelasting straatreiniging Een voordelig bedrag van € 75.000 wordt verklaard door een hogere interne doorbelasting straatreiniging naar andere programma's. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	Lasten	75.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Eind 2021 is een investeringsbudget afgesloten. De geactiveerde kosten zijn echter niet te labelen als te activeren kosten. Om die reden heeft een eenmalige afschrijving plaatsgevonden waardoor het geactiveerde bedrag ten laste van de exploitatie is gekomen. Een nadeel van € 115.000. Daarnaast zijn de kosten voor het verplaatsen van de verkeersregelinstallatie en het verplaatsen van de stopstreep ter plaatse van de overweg Molenstraat te Zevenaar conform overeenkomst bij de gemeente in rekening gebracht. Voor deze kosten was geen dekking. Een nadeel van € 21.000. Een totaal nadeel van € 136.000.	Lasten	-136.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Eind 2022 is er door personele capaciteit nog geen uitgewerkt plan. In 2023 zal een deel van het budget ingezet gaan worden voor deelmobiliteit. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 283.000.	Lasten	283.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Visie en planvorming station Zevenpoort In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Het was de verwachting dat in de zomer 2022 meer duidelijkheid zou komen over eventuele plannen aldaar. Deze duidelijkheid is er niet gekomen. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 hebben wij het bedrag vrij laten vallen nu gedurende 3 jaar geen uitgaven hebben plaatsgevonden. Bij de lasten een voordeel van € 31.000.	Lasten	31.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen Op wegen is op de lasten een nadeel gerealiseerd van € 183.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de baten, hoger uitgevallen, waardoor ook de dotatie aan de voorziening hoger uitvalt dan geraamd. Daarnaast wordt het verschil verklaard door een hogere doorbelasting vanuit de interne organisatie.	Lasten	-183.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 283.000.	Baten	-283.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 113.500 hoger uitgevallen dan begroot.	Baten	113.500	V	I
2.2 Parkeren - Parkeergarage In 2022 is een nadeel ontstaan op de lasten van de parkeergarage. Zo is er op het regulier klein onderhoud meer uitgegeven en zijn de schoonmaakkosten hoger uitgevallen.	Lasten	-28.000	N	I

0.10 Toevoegingen reserves - Bestemmingsreserve visie en planvorming station Zevenpoort In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 31.000. Deze onttrekking heeft echter niet plaatsgevonden. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 is de bestemmingsreserve eind 2022 opgeheven. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. Een nadeel van € 31.000.	Lasten	-31.000	N	I
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Baten	22.500	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 2. Verkeer en vervoer			
	Voor dit programma zijn geen incidentele baten en/of lasten		
Totaal programma 2		**0**	**0**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9003	**Visie en planvorming station Zevenpoort**	**31**	**0**	**31**	**0**

In totaal was € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Hiervan is € 38.000 uitgegeven en het restant is vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve in 2022.

Onttrekking Eind 2022 is het restantbedrag vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve.

9032	**Wegen**	**537**	**0**	**537**	**0**

In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheerplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar is deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Toevoeging In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen storting in de reserve plaats.

Onttrekking In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen onttrekking aan de reserve plaats.

Totaal bestemmingsreserves	**568**	**0**	**568**	**0**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9012	Snelfietsroute F12	394	0	1	394

In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9037	Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	1	52

In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Toevoeging De storting in de bestemmingsreserve vindt in 2023 plaats.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	548	0	2	546

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8006	Openbare verlichting	236	29	0	265

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 29.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Onttrekking In 2022 hebben we geen bedrag uit de voorziening onttrokken voor onderhoud aan de lichtmasten.

8007	Wegen	1.829	3.401	1.668	3.562

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging	In 2022 hebben we € 113.500 meer gestort in de voorziening wegen dan geraamd. Zoals in programma 2 is toegelicht krijgt de gemeente een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen. In 2022 waren deze ontvangsten hoger, waardoor ook de storting in de voorziening hoger is. Verder is de storting in de voorziening dit jaar hoger dan normaal door de overboeking van het restant uit de reserve wegen en de eenmalige storting voor het inhalen van de onderhoudsachterstanden. Met deze twee aspecten hadden we echter al rekening gehouden in de raming, waardoor dit niet als verschil naar boven komt.
Onttrekking	De geraamde onttrekking aan de voorziening hebben we in 2022 aangepast op basis van het geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken. In 2022 hebben we minder onttrokken aan de voorziening doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.

8008	Bruggen	47	114	13	147

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging	De jaarlijkse storting van € 114.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken.
Onttrekking	In 2022 hebben we € 13.500 onttrokken aan deze voorziening voor onderhoud van civiele kunstwerken.

Totaal voorzieningen	2.111	3.543	1.681	3.973

3.ECONOMIE

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?
Het behouden en versterken van de bestaande economische structuur. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op elkaar afgestemd. We behouden de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau.

Ontwikkelingen
De oorlog in Oekraïne heeft grote gevolgen, ook financieel. De prijzen stijgen hard en dat brengt mensen in de problemen. Tegelijkertijd is de werkloosheid laag. Veel werkgevers hebben moeite om personeel te vinden. Hoe de Nederlandse economie zich zal ontwikkelen, is onzeker. Jarenlang was de inflatie in Nederland heel laag, maar dat is sinds eind 2021 anders. De inflatie is niet eerder zo hoog geweest: 12% in 2022 (cijfer augustus 2022). Vooral de prijzen van energie en boodschappen stijgen hard. Dat brengt voor veel mensen grote problemen met zich mee. Naast huishoudens zijn ook bedrijven van klein tot groot hard geraakt door de sterk gestegen energiekosten. Voor de zogenoemde energie-intensieve mkb'ers komt de landelijke regeling tegemoetkoming energiekosten (TEK). Aanvullend ondersteunen wij de kleine ondernemers met de regeling tegemoetkoming energiekosten. Voor een gezonde economische ontwikkeling richten we ons in 2023 o.a. op de uitbreiding van goede beschikbare toekomstbestendige werklocaties en de verbetering van onze dienstverlening door onder andere de inrichting van een ondernemersloket.

Tenslotte is er voor de verdere uitbreiding van BusinessPark 7Poort besloten om BusinessPark 7Poort II te gaan ontwikkelen. BusinessPark 7Poort II moet gaan voorzien in 35,9 hectare nieuwe bedrijfskavels, uit te werken in 2 fasen. Voor de eerste fase is in 2021 door de Groene Metropoolregio 11,7 ha ontwikkelruimte toegekend. In het eerste kwartaal van 2023 kan de resterende 24,2 ha ontwikkelruimte worden aangevraagd bij de Groene Metropoolregio.
Voor de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II is in 2022 een plan van aanpak opgesteld en heeft de gemeenteraad in de 2e VGR 2022 en begroting 2023-2026 een voorbereidingsbudget van € 750.000 beschikbaar gesteld.

Beleidskaders
- Noodherstelfonds ondernemers (2022)
- Herstelplan sociaaleconomische injectie Zevenaar (2020)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Functiemenging (%)	2021	53,40	46,60	48,00		
Toelichting	De verhouding woningen stijgt ten opzichte van het aantal banen.					

	We bouwen meer woningen dan de ontwikkeling van de werkgelegenheid.			
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2021	154,00	139,80	140,65
Toelichting	Het aantal vestigingen van bedrijven ten opzichte van de beroepsbevolking stijgt. Dit komt door een aanzienlijke stijging van het aantal vestigingen en een heel beperkte stijging van de beroepsbevolking.			

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

Een goede waardering van onze dienstverlening door ondernemers.

3.4 Gebiedsmarketing

Wij willen de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten en economische groei realiseren. Economische groei zorgt voor behoud van het bovenlokale voorzieningenniveau. Het is ons doel de toeristische en recreatieve kwaliteiten van onze prachtige gemeente te promoten en bezoekersaantallen te verhogen. We willen ondernemers aantrekken door hen bekend te maken met het positieve vestigingsklimaat voor bedrijven in onze gemeente.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.2 Ondersteunen aanleg snelle en betrouwbare internetvoorziening in buitengebied

Jaar realisatie 2020

Het buitengebied van de Zevenaar is nog niet voorzien van snel en betrouwbaar internet. In oktober 2018 hebben de gemeenten uit de regio Arnhem-Nijmegen de samenwerking afgerond, omdat de mogelijkheden om glasvezel in het buitengebied aan te laten leggen inzichtelijk waren gemaakt. Twee marktpartijen hebben onafhankelijk van elkaar interesse getoond in de aanleg van glasvezel in het buitengebied.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De kernen op het Gelders Eiland zijn voorzien van de mogelijkheid voor een glasvezel aansluiting. Ook Tuindorp is inmiddels uitgevoerd.

Verder is in het gebied Oud Zevenaar richting Babberich inmiddels glasvezel aangelegd.

Eén van de twee netbeheerders die in Zevenaar glasvezel aanleggen heeft een gebiedsonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan glasvezel in het buitengebied tussen Pannerden en Herwen. De conclusies zijn ons nog steeds niet bekend en de door de netbeheerder zelf opgelegde deadline voor aanleg is inmiddels ruim verstreken. De gemeente heeft hier geen invloed op.

Tot slot heeft een netbeheerder een aanvraag ingediend voor de aanleg van glasvezel in de industriegebieden, Mercurion, Tatelaar/Hengelder, Zuidspoor en 7Poort. Deze aanvraag is goedgekeurd. Wij verwachten dat medio 2023 alle percelen zijn aangesloten.

3.1.4 Uitvoeren en monitoren Regionaal Programma Werklocaties (RPW) — Jaar realisatie 2024

Om vraag en aanbod naar werklocaties (bedrijventerreinen, kantoorlocaties en perifere detailhandel) in de regio voor 2021 in balans te brengen, is het RPW opgesteld en door de provincie vastgesteld en juridisch verankerd in de provinciale omgevingsverordening. Dit RPW moet nu worden uitgevoerd. Hiervoor is een werkplan, met een werkorganisatie, opgesteld, dat de komende jaren wordt uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn begroot op € 95.000 op jaarbasis. Dit is geaccordeerd in het regionaal portefeuillehoudersoverleg EZ en de kosten worden door de regio doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Deze bijdrage is afhankelijk van het aantal inwoners.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Binnen de productieve opgave heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) de monitor regionaal programma werklocaties (RPW) uitgevoerd. Op basis hiervan is de nieuwe vraag naar werklocaties in beeld gebracht. Ook worden in de monitor RPW de uitgangspunten uit de nota 'Economie van de toekomst' en de uitgangspunten uit de verstedelijkingsstrategie meegenomen. De monitor RPW is de basis voor de verdeling van de ontwikkelruimte begin 2023.

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie — Jaar realisatie 2023

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).
De volgende doelstellingen willen we bereiken:
- groei werkgelegenheid met 5% per jaar
- groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar
- opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties
- gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie
- kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Een belangrijk onderdeel van de Liemerse Ambassade is de uitvoering van de Liemerse economische visie (LEV). Het uitvoeringsprogramma richt zich op de volgende thema's:

1. Ontwikkelagenda 2040
   Dit resultaat is behaald, door het opstellen van een gezamenlijke aanvraag voor de toekenning van ontwikkelruimte voor werklocaties in de Groene Metropool Regio. Deze gezamenlijke aanvraag is afgestemd met de 5 Liemerse gemeenten en kan worden gezien als een bouwsteen voor regionale gebiedsuitwerking van de verstedelijkingsvisie.
2. Branding Liemerse logistieke hotspot
   Binnen verschillende projecten op de thema's Human Capital en Duurzaamheid is ingezet en geparticipeerd op de branding van logistiek. Voor een gedetailleerde verantwoording zie raadsinformatiebrief 2023-015 van 1 februari 2023.
3. Fieldlab Smart Industry
   Naar aanleiding van de behoefte verkenning uit 2021 hebben zes bedrijven in 2022 een aantal bijeenkomsten georganiseerd en de behoefte uitgesproken om op het gebied van 'productielogistiek' concrete stappen te maken met elkaar. In 2023 zal dit verder worden uitgediept met de Fieldlap deelnemers.
4. Branding Liemerse vrije tijd
   In 2022 is veel gebeurd:

- Het marketing & organisatieplan en het bijbehorende actieplan "Kijk verder in de Liemers" is geactualiseerd;
- Een medewerker marketing en communicatie is aangesteld;
- Ook is gestart met de bouw van een nieuwe website;
- Het eindrapport over Gastheerschap van de Liemers is bestuurlijk gedeeld
- Er is een start gemaakt met de uitwerking van de opgenomen conclusies en adviezen.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

3.2.2 Bruisend maken centrum Zevenaar - activiteiten — Jaar realisatie 2021

In 2017 is het inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar opgesteld. Op basis hiervan stellen we een aantal maatregelen voor om het centrum toekomstbestendig te maken. Hieraan wordt gefaseerd uitvoering gegeven. In 2019 richten we ons op het planten van beeldbepalende bomen bij de entrees van het centrum, het verder opwaarderen van de stegen en het structureren van het fietsparkeren.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

De definitieve bestelling van de boombanken is ingetrokken. Dit had te maken met het feit dat Muldershof en De Markt heringericht worden. Voor Muldershof geldt dat we een pas op de plaats maken totdat we weten welke functies hier de toekomst voorzien worden. Hierover gaan we met vastgoedeigenaren in gesprek. De herinrichtingsplannen van de Markt zijn inmiddels uitgewerkt. De boombank nabij de Markt zal binnenkort ingekocht gaan worden. Plaatsing geschiedt tegelijk met de werkzaamheden van de herinichting van de Markt. De boombank nabij Muldershof zal nu solitair van het herinrichtingsplan Muldershof worden uitgewerkt. De uitwerking gevolgd door de inkoop zal verder worden opgepakt. Levering en plaatsing van beide boombanken voorzien wij in 2023. In de tussentijd kijken we samen met de centrumondernemers of op een aantal locaties losse banken geplaatst kunnen worden.

3.2.3 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Raadhuisplein — Jaar realisatie 2022

In de komende tijd wordt het voormalig gemeentehuis aan het Raadhuisplein herontwikkeld door de eigenaar. In aansluiting hierop richten wij het plein opnieuw in, waarbij wij de uitgangspunten van het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar toepassen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In september zijn we gestart met de uitvoering. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.

3.2.5 Herstructureren bedrijventerreinen — Jaar realisatie 2022

Om de economische waarde van bedrijventerreinen te behouden, knappen we verouderde bedrijventerreinen op. Dit gebeurt op logische momenten. De bedrijventerreinen die we als eerste herstructureren zijn Tatelaar in Zevenaar en Halve Maan in Lobith. We kunnen nog niet aangeven wanneer we hiermee starten, omdat we eerst belangrijke verkeerskundige maatregelen moeten nemen. In de economische visie en het uitvoeringsprogramma die we opstellen is herstructurering van bedrijventerreinen een thema.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is een inloopbijeenkomst en een online enquête gehouden voor de ondernemers van de industrieterreinen Hengelder en Tatelaar. De resultaten zijn geanalyseerd en teruggekoppeld aan de stakeholders. Daarnaast zijn diverse offertes opgevraagd op het gebied van vergroening en verduurzaming en besproken met de stakeholders. Tevens zijn twee groepen studenten van de HAN aan de slag gegaan met onderzoeken naar collectieve duurzaamheid én reststromen karton. Dit heeft geresulteerd in twee onderzoeksrapporten met aanbevelingen. Het onderzoek naar reststroom karton is een uitwerking van het eerste onderzoek van de HAN. De resultaten van deze onderzoeken zijn teruggekoppeld aan de stakeholders.

3.2.6 Invullen gebouw Raadhuisplein 1 — Jaar realisatie 2022

Wij gaan diverse activiteiten uitvoeren in en om het gebouw Raadhuisplein 1. De warmte/koude-opslag wordt afgedicht en het voormalige gemeentehuis zal deels worden gehuurd voor de functies: openbaar toilet, fietsenstalling en kantoorruimte voor de marktmeester en evenementen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In eerste instantie is in 2019 door het college het volgende gebruik beoogd:
- Ruimte geschikt voor maatschappelijk voorzieningen (evenementen);
- Fietsenstalling;
- Openbaar toilet.

Eén van de wensen van de raad was een openbare fietsparkeergarage en een hufterproof toilet. Naar aanleiding van deze wensen hebben interne gesprekken plaatsgevonden om diverse inrichtingsopties af te wegen. Huidige beperkende factoren zijn;
- Ontoereikend budget (nu € 140.000,-);
- Toegenomen risico's en maatregelen brandveiligheid fietsenstalling vanwege accu's elektrische fietsen;
- Controle en toezicht.

Daarbij zijn de afgelopen jaren geen vragen en/of verzoeken ontvangen binnen de Gemeente Zevenaar over het ontbreken van een dergelijke inpandige fietsstalling.

Nieuw voorstel
Uit intern beraad en gesprekken met de stakeholders is een inventarisatie gemaakt van de huidige behoeften voor deze locatie. Vanaf het moment dat hier een uitgewerkt voorstel voor ligt inclusief reële kosten, leggen wij dit aan uw raad voor.

Voorstel raad
In het derde kwartaal 2023 leggen wij de geactualiseerde plannen aan u voor.

3.2.7 Ontwikkelen bedrijventerrein BusinessPark 7Poort — Jaar realisatie 2024

We gaan de nog circa 40 hectare beschikbare gronden op BusinessPark 7Poort uitgeven. Hiervoor zijn versnellingsmaatregelen in gang gezet. Dit zijn onder andere de herinrichting van de Wal Masqué, het aanleggen van de Weg 7Poort en het (inter)nationaal op de kaart zetten van 7Poort door actieve marketing, acquisitie en de aanleg van een 2e viaduct (zie activiteit 2.1.1).
De kosten en opbrengsten zijn verwerkt in de GREX Zevenaar Oost.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In 2022 zijn op BusinessPark 7Poort drie kavels verkocht met een gezamenlijke oppervlakte van ca. 4,8 hectare. Door de onduidelijkheid rond het Tracébesluit A15/A12 blijft de levering van één kavel vooralsnog uit. Voor de resterende beschikbare kavels hebben zich concrete kandidaten gemeld. Voor de nog niet verkochte kavels geldt dat we deze niet meer één op één kunnen verkopen als gevolg van het 'arrest van Didam'. Hiervoor is inmiddels uitgiftebeleid opgesteld en vastgesteld.
De realisatie van de waterstructuur is gestart en wordt i.v.m. de afzet van de vrijkomende grond en zand gefaseerd uitgevoerd. Eind 2023 zal de waterstructuur en de definitieve inrichting van de Wal Masqué gereed zijn. De definitieve inrichting van de infrastructuur is eveneens gestart en wordt eveneens gefaseerd uitgevoerd. De eerste fase zal medio 2023 worden opgeleverd. De tweede fase zal worden gestart op het moment dat de laatste kavels op het achterste deel van BusinessPark 7Poort ontwikkelt en bebouwd zijn.

Voor de ontwikkeling van 7PoortII (36 ha netto) wordt de ruimtelijke visie geconcretiseerd, de planologische procedure voorbereid en opgestart. Daarnaast wordt gelijktijdig met de ruimtelijke visie een financiële haalbaarheidsanalyse opgesteld. Daartoe is een plan van aanpak opgesteld en zijn door de raad voor 2022 en 2023 financiële middelen beschikbaar gesteld.

Afgelopen jaar werden we geconfronteerd met diverse geopolitieke ontwikkelingen. De effecten hiervan hebben zich gemanifesteerd in met name prijsstijgingen en rentestijging. Bij de herziening van de grondexploitatie per 1 januari 2023 is dit in cijfers vertaald.
Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging in de uitgifte van kavels als gevolg van het 'Arrest van Didam' en het daardoor noodzakelijke opstellen van uitgiftebeleid.

3.2.8 Ontwikkelen van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) op BusinessPark 7Poort

Jaar realisatie 2021

Het ontwikkelen van de FOZ op BusinessPark 7Poort is in de 'voorbereidingsfase'. Dat betekent dat we werken aan de planuitwerking, de omgevingsvergunning en de voortgang van het Actieplan (convenant).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Vanwege de nog steeds uitblijvende, definitieve duidelijkheid omtrent de aansluiting Zevenaar-Oost als onderdeel van het project "doortrekking A15 / verbreding A12", is de levering van de kavel nog steeds opgeschort. Op basis van de huidige inzichten en verwachtingen is de gronduitgifte ten behoeve van de Fashion Outlet Zevenaar nu voorzien medio 2023. Realisatie start direct na levering van de kavel. Opening van de FOZ staat nu gepland in voorjaar 2025.
Het voorziene moment van gronduitgifte is niet in strijd met de afspraken hieromtrent in de koop- en realisatieovereenkomst van de Fashion Outlet Zevenaar.
Voorstel raad
Kennis nemen van de vertraging in de gronduitgifte ten behoeve van de Fashion Outlet Zevenaar als gevolg van het uitblijven van definitieve duidelijkheid omtrent de aansluiting Zevenaar Oost als onderdeel van het project 'doortrekking A15 / verbreding A12' (ViA15).

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

3.3.2 Stimuleren start-ups

Jaar realisatie 2022

We stimuleren startende bedrijven om de werkgelegenheid in onze gemeente te verhogen. Wat de beste manier is om dit te doen zal blijken uit de nog op te stellen economische visie Zevenaar. In de economische visie Zevenaar gaan we bepalen welk resultaat we nastreven met deze maatregel.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet gestart	Niet gestart	Gerealiseerd

Vanuit de ambitie 'Meer ruimte voor ondernemerschap' wilden de Zevenaarse ondernemersverenigingen in 2022 een themabijeenkomst voor startende en jonge ondernemers organiseren, gefaciliteerd door de gemeente. Deze bijeenkomst heeft niet plaatsgevonden. Wel zijn startende en jonge ondernemers uitgenodigd voor de ontbijtbijeenkomst die georganiseerd is in het kader van de Dag van de Ondernemer op 25 november 2022.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	24.279	19.931	5.033	-14.898
Lasten	24.682	21.384	3.496	17.888
Resultaat voor bestemming	**-402**	**-1.453**	**1.537**	**2.990**
Mutaties reserves				
Baten	190	1.343	251	-1.092
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**190**	**1.343**	**251**	**-1.092**
Resultaat na bestemming	**-212**	**-110**	**1.788**	**1.898**

Verschillenanalyse

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Lasten 631.000 V I

Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000. In 2022 is voor een bedrag van € 131.000 aan vouchers uitbetaald aan MKB- en horecaondernemers. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 554.000 en zal in 2023 worden ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan is in 2022 € 23.000 besteed. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 77.000 en zal in 2023 worden ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 631.000

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken In 2022 is uit de bestemmingsreserve Centrummanagement een bedrag van € 25.000 ingezet voor werkzaamheden van een centrummanager. Deze hadden ten doel het professionaliseren van de samenwerking in het centrum, verdere profilering en het opzetten en borgen van een centrummanagementorganisatie. In 2023 gaan we verder met dit project. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 80.000.	Lasten	80.000	V	I
3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Voor het uitvoeren van een nulmeting het jaar voorafgaand aan de opening van de fashion outlet Zevenaar is in de kadernota 2018 € 15.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Opening is op z'n vroegst voorzien eind 2024. Een voordeel van € 15.000. Daarnaast wordt de reclamebelasting die geheven wordt bij ondernemers in het centrum onder aftrek van perceptiekosten doorgesluisd naar de beheerder van het ondernemersfonds. Het totaalbedrag van de opgelegde reclamebelasting ligt lager dan begroot waardoor ook minder in het ondernemersfonds kon worden gestort. Een voordeel van € 18.000. Een totaal voordeel van € 33.000.	Lasten	33.000	V	I
3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan In het corona herstelplan is een aantal maatregelen opgenomen waarvoor budget is geraamd in 2022. Deze maatregelen zijn niet of niet volledig tot uitvoering gekomen, waardoor een voordeel is ontstaan van € 294.000. Het betreft hier de maatregelen: Logistieke hotspot (€ 60.000), centrum Zevenaar (€ 174.000), digitaal platform voor ondernemers (€ 14.000), MKB vouchers (€ 5.000) en stimuleren ondernemers Zevenaar (€ 41.000).	Lasten	294.000	V	I

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-oost bedrijven Lasten 1.491.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 14.177.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verbetering van € 1.491.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de grondprijsbrief 2023 bedraagt € 3.422.000 positief.

2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Bedrijven bedragen € 199.000 nadelig. De lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een dempend effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de fashion outlet centre (FOZ) levert ook een rentenadeel op. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in toenemende mate afwijkt van de rekenrente. De rekenrente welke ook aan regels onderhevig is, laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor 2022 bepaald op 1,23%. Het verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij positieve grondexploitaties nadelig uit.

3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. In combinatie met een hoger percentage voor toekomstige inflatieverschillen levert dit een nadeel op van € 1.005.000.

4. De vertraging in de uitspraak van de Raad van State rond het Tracébesluit Via15 heeft tot blijvende onzekerheden geleid bij kavelkopers en bij de ontwikkelaar van de FOZ. De eerder genoemde vertraging in de uitgifte vraagt om extra budget voor VTU- en plankosten. Enkele kavels rond de FOZ en op de Landeweer vragen om extra aandacht om deze op een verantwoorde wijze afgezet te krijgen. Hierbij is een (gedeeltelijke) planwijziging een optie en dit kost extra uren voor onderzoek e.d.. Hierdoor is het noodzakelijk om het budget voor planvorming te verhogen. Een nadeel van € 627.000.

5. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een nadeel op van € 97.000 omdat kosten zijn gemaakt voor het woonrijp maken van het kavel van de supermarkt. Deze kosten waren echter niet voorzien in de grondexploitatie.

6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 3.000 nadelig.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Herstelplan Lasten 40.000 V I

Vanuit het corona herstelplan is € 40.000 geraamd voor het samenstellen van een gemeentelijk interdisciplinair team ("1,5 meter team"), voor ondersteuning an advies in het kader van corona. Dit is niet nodig gebleken waardoor een voordeel ontstaat van € 40.000.

3.4 Economische promotie - Toeristenbelasting In de afgelopen 2 jaren (2020 en 2021) zijn vanwege de corona-maatregelen de verwachte inkomsten van de toeristenbelasting voor de helft afgeraamd. Nu de maatregelen al een tijd zijn opgeheven en het corona-tijdperk achter ons lijkt te liggen, constateren we op basis van de definitief opgelegde aanslagen dat de opbrengsten van de toeristenbelasting op het normale niveau zijn uitgekomen en over 2021 zelfs boven de reguliere raming uitstijgen. Het herstel van het toerisme na de coronacrisis leverde extra, niet geraamde opbrengsten op. De definitieve aanslagen leggen wij op in het navolgende jaar omdat eerst dan het aantal overnachtingen vast staat en de hoogte van de belastingaanslag bepaald kan worden. Het voordeel in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021. Dit bedrag is in 2022 geboekt omdat het boekjaar 2021 afgesloten is.	Baten	436.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.	Baten	-334.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invullen gebouw Raadhuisplein Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 en het investeringsoverzicht vergt de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	Baten	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 785.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 154.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 631.000.	Baten	-631.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Reserve centrummanagement Voor de werkzaamheden van een centrummanager is een bedrag van € 105.000 als onttrekking aan de bestemmingsreserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 25.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 80.000.	Baten	-80.000	N	I
Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-37.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 3. Economie			
Baten			
Bedrijventerrein	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost is het verwachte resultaat met afgerond € 1.491.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	1.491	0
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	251	251
Totaal programma 3		**1.742**	**251**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	Centrummanagement	105	0	25	80

In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Onttrekking In 2022 is € 25.000 onttrokken aan deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves	105	0	25	80

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500

Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

9051	Herinrichting Muldershof	490	0	0	490

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	350

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	1.340	0	0	1.340

4.ONDERWIJS

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we bereiken?
We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs.

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
In 2022 hebben we ook in samenwerking met de betrokken partijen gewerkt aan de doelstellingen uit het beleidsplan onderwijskansen 2020-2023. Op de doelstellingen is goede voortgang geboekt. We noemen hier een paar voorbeelden: de deelname van het percentage doelgroeppeuters aan VVE is verhoogd naar 93%, dit was in 2019 nog 67%. Met de start van de schoolmaatschappelijk werker in het basisonderwijs hebben scholen en gemeente samenwerkingsafspraken gemaakt over een route voor ouders naar gemeentelijke hulp. Verder hebben we het gebruik van het programma Logo 3000 gefaciliteerd met een eenmalige subsidie. Met dit taalprogramma leren kinderen in korte tijd veel nieuwe woorden. Hiermee wordt gewerkt aan de doelstelling voorkomen en aanpak laaggeletterdheid, ook de ouders doen mee omdat thuis met het kind geoefend moet worden. De gemeente en betrokken partners hebben eind 2022 in een bestuurlijk overleg uitgesproken tevreden te zijn met de wijze van samenwerken. Hierbij zijn de doelstellingen uit het beleidsplan en een uitvoeringsplan de leidraad voor het monitoren van de resultaten.

Nationaal programma Corona
In 2021 hebben we een plan gemaakt voor de besteding van de rijksmiddelen Nationaal Programma Corona (NPO-middelen, doeluitkering). De thema's zijn hulp en ondersteuning voor kwetsbare gezinnen, een impuls voor sport en beweging, mentale gezondheid leerlingen voortgezet onderwijs en aanpak schoolverzuim als gevolg van de tijdelijke schoolsluitingen. Deze thema's zijn in 2022 met het onderwijs en de kinderopvang overeengekomen. Medio 2022 is de schoolmaatschappelijk werker op de basisscholen gestart vanuit de rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs. De scholen, leerlingen en ouders zijn blij met de inzet van de schoolmaatschappelijk werker, niet alleen vanwege de problematieken na Corona. Laagdrempelige ondersteuning voor de leerlingen en de ouders werkt preventief en helpt hen bij het omgaan met problemen met het kind of in het gezin. Evenals in 2021 zijn in 2022 extra uren voor de verzuimcoach gefaciliteerd uit de NPO-middelen.

Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat
Het Halt-spreekuur op school (Liemers College) is in 2022 voortgezet. Halt heeft gemiddeld één spreekuur per maand uitgevoerd, conform de afspraken met de gemeente.

Vanuit de tijdelijke rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs is het Jongerenwerk op School voortgezet in 2022. Het jongerenwerk was dagelijks aanwezig op locaties van het Liemers College. Ook het schoolmaatschappelijk werk op het Liemers College is vanuit de NPO-middelen voortgezet. De schoolmaatschappelijk werker was gemiddeld 16 uur per week op de scholen aanwezig.

Onderwijshuisvesting
In 2022 is aanvullend onderzoek gestart naar de huisvesting van de basisscholen Wissel en Tamboerijn, net als voor huisvesting van het Voortgezet onderwijs in overleg met de gemeenten Duiven en Montferland (GRHVOL). Dit onderzoek is halverwege gewijzigd in een onderzoek naar de variant met het primair onderwijs. Voor de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs is een nieuw onderzoek in voorbereiding. De werkzaamheden voor vernieuwbouw van de Guido Gezellestraat voor de leerlingen van de Sterrenschool en de kinderen van kinderopvang LiemersLotus zijn in 2022 afgerond, net als de financiële verantwoording door het schoolbestuur. De verbouwing van de Carrousel/de Maatjes aan de Kardinaal de Jongstraat is gestart.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Visiedocument 'De verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers' (2015) (vastgesteld in 2015)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Kadernota Samen aan Zet 2022
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2021
- Beleidsregels Wmo en Nadere regels Wmo Zevenaar 2021

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2021	2,70	1,40	1,30		
Toelichting	Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar niet op een school staat ingeschreven. De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2020-2021 en geven het aantal absoluut verzuimers weer per 1.000 leerlingen. De cijfers voor Zevenaar (1,40) wijken positief af van het Gelders gemiddelde (2,70). Door stevig in te zetten op preventie, het vroegtijdig melden van verzuim, en het monitoren van schooluitschrijvingen, kunnen we vaker en sneller voorkomen dat jeugdigen helemaal niet meer naar school gaan.					
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2021	18,00	35,00	19,00		
Toelichting	Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) op een school staat ingeschreven, maar onvoldoende aanwezig is. De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2020-					

2021 en geven het aantal relatief verzuimers weer per 1.000 leerlingen. De cijfers voor Zevenaar (35,00) wijken af van het Gelders gemiddelde (18,00). De afgelopen jaren is in onze regio stevig ingezet op preventie en vroegtijdig melden van verzuim door scholen. Dat resulteert in een toename in verzuimmeldingen, maar zorgt ook voor tijdige interventie en het voorkomen van langdurige uitval.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)	2021	1,70	1,80	1,70

Toelichting

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan een maand geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

Na een tijdelijke daling in cijfers voor voortijdig schoolverlaten als gevolg van de Covid-19 pandemie, nemen de cijfers nu weer licht toe. Jongeren die bij gebrek aan alternatieven tijdens corona langer op school bleven, stappen nu weer makkelijker en sneller over of uit. Het RBL monitort deze ontwikkeling nauwkeurig, zodat jeugdigen zonder schoolinschrijving zo snel mogelijk op de radar komen en ondersteund worden terug naar school.

4.2 Kinderopvang

Peuters, vanaf 2 jaar, krijgen toegang tot een kwalitatieve peutervoorziening binnen de kinderopvang. Een betekenisvolle speelleeromgeving stimuleert de ontwikkeling van peuters. Daarmee leggen we voor alle peuters een sterke basis voor een goede start in het onderwijs.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

Wij willen dat inwoners, waaronder kinderen, in staat zijn om bewuste keuzes te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

4.1 Onderwijs

4.1.2 Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen

Jaar realisatie 2022

We bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen en waar mogelijk een Kindcentrum. De schoolgebouwen worden gebouwd op basis van het nog op te stellen IHP. We reserveren middelen voor de onderwijshuisvesting. Het gaat hierbij om investeringen voor basisscholen en voor aanpassingen van de locaties van het Voortgezet Onderwijs. Bij het beoordelen van de ingediende aanvragen voor schoolgebouwen nemen we duurzaamheidsaspecten in overweging.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Het IHP 2020-2036 is leidend. De verbouwing van de Platanenlaan en de herinrichting van het buitenterrein is afgerond en verantwoord. De verbouwing van de Guido Gezellestraat voor de Sterrenschool (basisonderwijs) en kinderopvang LiemersLotus is in 2021 grotendeels afgerond. De financiële verantwoording is eind 2022 afgelegd. De verbouwing van de Carrousel/de Maatjes is gestart. Een aanvullend onderzoek naar huisvesting van primair (Wissel/Tamboerijn) en voortgezet onderwijs op de locatie Vestersbos heeft zich halverwege het jaar 2022 gewijzigd in een onderzoek naar de huisvesting van primair onderwijs. Voor de toekomstige huisvesting van het Voortgezet onderwijs is een nieuw onderzoek noodzakelijk.

4.1.3 Beleid maken huisvesting voortgezet onderwijs — Jaar realisatie 2021

We gaan de huisvesting van het voortgezet onderwijs herzien. Dit is nodig vanwege de daling van leerlingenaantallen en wijziging van het onderwijsconcept. In overleg met het schoolbestuur van het Liemers college en de gemeenten Duiven en Montferland bepalen wij samen welke voorzieningen wanneer gerealiseerd moeten zijn. Wij dragen voor ongeveer 40% bij in de totale kosten van de investeringen. Om aanpassingen te kunnen realiseren, hebben wij in 2019 een investering in de begroting opgenomen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Het aanvullend onderzoek naar de toekomstige huisvesting op locatie Vestersbos is stopgezet. Er wordt een nieuw onderzoek opgestart in samenspraak met de GRHVOL en het schoolbestuur.

Voorstel raad

Kennisnemen van de noodzaak voor nieuw onderzoek naar de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs in Zevenaar.

4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand — Jaar realisatie 2025

Wij rollen de komende jaren het rijksbeleid 'Tel mee met Taal' lokaal verder uit om taalachterstand van jongs af aan te bestrijden en leesbevorderingsactiviteiten te stimuleren. Daarnaast gaan we succesvolle pilots binnen de specifieke regeling Volwasseneneducatie borgen binnen het structurele aanbod van het Taalhuis. Het Taalhuis helpt mensen die moeite hebben met taal en digitaal (lezen, schrijven, rekenen, computervaardigheden) om beter te leren lezen en schrijven.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 hebben we initiatieven uit de doorlopende lijn voor leesstimulering uitgebreid. In 2022 is de Bibliotheek Op School gestart op de scholen van Gelders Eiland. Na corona is een aantal initiatieven weer opgestart zoals de boekstartcoach op het consultatiebureau. Verder zijn er in het kader van het onderwijskansenbeleid nog andere projecten gestart zoals het project Samen Digitaal. Met dit project helpen vrijwilligers de ouders en kinderen thuis met het leren van de Nederlandse taal.

4.1.7 Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat — Jaar realisatie 2022

Wij streven naar een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Zevenaar. Omdat een veilige omgeving voorwaarde is voor leren en ontwikkelen, werken wij met de netwerkpartners aan een eenduidig en sluitend stelsel van afspraken ten behoeve van het voorkomen en bestrijden van overlast, vandalisme en ander (crimineel) gedrag.
Scholen staan midden in de samenleving. Met de integrale beleidsafstemming tussen de programma's Onderwijs, Veiligheid en Sociaal Domein versterken we, door de netwerksamenwerking, een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zevenaar. Lokale (en regionale) organisaties bundelen hun krachten om de samenwerkingsagenda: veilige en zorgzame schoolomgeving vorm te geven. De inzet voor een (sociaal) veilige schoolomgeving betreft een cofinanciering. Binnen programma 6 Sociaal Domein – Jeugdgezondheidszorg is een bestaand (integraal) gemeentelijk budget hiervoor geoormerkt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Om de netwerksamenwerking te versterken en sociale veiligheidsproblemen op school eenvoudiger aan te pakken, hebben we met het Liemers College en de politie basisteam Rivierenland-Oost in 2018 het Convenant Schoolveiligheid gesloten. Jaarlijks wordt in samenspraak bekeken welke maatregelen nodig zijn om de veiligheid op en om school te bevorderen.

In 2022 heeft Halt eens per maand een preventief spreekuur op locatie Landeweer van het Liemers College uitgevoerd. In 2022 is ook het Jongerenwerk op School voortgezet. Jongerenwerkers waren dagelijks aanwezig op het Liemers College om leerlingen te ondersteunen en coachen bij diverse opgroei vraagstukken. Het Schoolmaatschappelijk Werk was in 2022 gemiddeld 16 uur per week aanwezig op het Liemers College voor de ondersteuning bij zorgvragen van leerlingen, ouders en docenten.

4.1.8 Bevorderen deelname educatieaanbod van beperkt geletterden — Jaar realisatie 2023

We streven ernaar dat meer inwoners in de gemeente Zevenaar de reken- en taalbasisvaardigheden beheersen zodat zij mee kunnen doen in onze samenleving. Het draagt bij aan inclusie, aan een betere gezondheid, een betere financiële positie en meer kansen op de arbeidsmarkt. Ook draagt het bij aan de ontwikkeling van hun kinderen. Naast de doorontwikkeling van de netwerksamenwerking binnen het Taalhuis blijft het gemeentelijk (preventieve) beleid t.b.v. lees- en taalstimulering, een aanjager voor het bewustwordingsproces dat Lezen Loont!

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het Taalhuis de Liemers vormt een samenwerkingsnetwerk van aanbieders van volwasseneneducatie. De rollen en taken van de organisaties in het Taalhuis zijn doorontwikkeld. Daarbij is met name geïnvesteerd in het signaleren van laaggeletterdheid, en het toeleiden naar passend educatieaanbod. Met de partners in het Taalhuis werken we steeds meer toe naar een breed aanbod van taaleducatie, dat aansluit bij de hulpvraag van onze inwoners.

4.2 Kinderopvang

4.2.1 Toegang bieden tot kinderopvang — Jaar realisatie 2022

Wij zetten in op een kwalitatieve voorschoolse voorziening voor alle jonge kinderen. Dit geldt voor het aanbod voor peuters van ouders die recht hebben op Kinderopvangtoeslag en ouders die gebruik maken van een gesubsidieerde peuterplek. De uitvoering van de wettelijke taken gericht op Toezicht (Inspectie en Handhaving) registreren wij in het Landelijk Register Kinderopvang, waardoor we de uitvoering ook kunnen toetsen volgens de wettelijke kaders.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De jaarlijkse subsidies passen binnen de geraamde begrotingen.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

4.3.1 Voorlichten over voeding, beweging en gezondheid in relatie met natuur en milieu — Jaar realisatie 2021

De NME geeft mede invulling aan thema's voeding, beweging en gezondheid. Binnen de NME worden inwoners, waaronder kinderen, voorzien van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van natuur en milieu. Gecombineerd met een goed ontwikkeld waardebesef wordt er een basis gelegd om bewuste keuzen te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Gerealiseerd	Gerealiseerd

In september 2022 heeft de officiële overdracht van de activiteiten van de NME naar Kunstwerk! plaatsgevonden na een eerder daartoe door de gemeenteraad genomen besluit. Hiermee wordt NME een volwaardig en toekomstbestendig onderdeel van Kunstwerk!

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.322	1.336	1.204	-132
Lasten	5.984	5.755	5.470	285
Resultaat voor bestemming	-4.662	-4.419	-4.266	152
Mutaties reserves				
Baten	6.568	6.580	6.580	0
Lasten	6.500	6.500	6.500	0
Totaal mutaties reserves	68	80	80	0
Resultaat na bestemming	-4.594	-4.339	-4.186	153

Verschillenanalyse

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van € 63.000. In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.	Lasten	63.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs We hebben voordelen door lagere uitgaven voor bewegingsonderwijs (schoonmaak, vervoer en wijziging overeenkomst met schoolbestuur). Daarnaast is het aantal schademeldingen meegevallen waarbij rekening is gehouden met de nog te verwachten schadeuitkering vanwege de brand op de onderwijslocatie aan de Bizetstraat.	Lasten	43.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs Het nadeel heeft betrekking op hogere uitgaven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB). De stijging OZB eigenaar en gebruiker (niet-woning) was in 2022 gemiddeld 11,8%.	Lasten	-33.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer De afrekening van de BVO DRAN van het leerlingenvervoer over 2022 laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 693.000) een voordeel zien van € 46.000.	Lasten	46.000	V	I

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2022 ontvangen bedrag niet volledig ingezet. De resterende middelen van de specifieke uitkering kunnen nog worden ingezet t/m 31 juli 2025.	Lasten	172.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Natuur- en milieueducatie (NME) Op 1 september 2022 is de NME overgedragen aan Kunstwerk!. Door het langer doorlopen van de kosten, door een afwijking in de doorbelasting van personeelskosten en doordat personeel door ziekte niet gedetacheerd kon worden is er een nadeel van € 64.000.	Lasten	-64.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Lasten	-29.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang De van het rijk ontvangen middelen (specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid - OAB) zijn deels ingezet voor de subsidiëring van o.a. VVE-locaties (dus ook het 1e en 2e dagdeel). Hierdoor resteert er nog € 62.000.	Lasten	62.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van lagere lasten staan lagere baten voor hetzelfde bedrag.	Baten	-172.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Baten	29.000	V	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	36.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 4. Onderwijs			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	12	12
Totaal programma 4		**12**	**12**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9028	Onderwijshuisvesting	290	0	10	280

In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

9029	Basisschool 't Scathe	2.011	0	59	1.952

In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

9034	De Cirkel/De Duim	634	0	28	606

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

9053	Locatie Vestersbos	0	6.500	0	6.500

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	2.934	6.500	96	9.338

5.SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we bereiken?
We willen een gemeente zijn waar inwoners prettig wonen en waar voldoende mogelijkheden zijn om te sporten, culturele activiteiten te ontplooien of hieraan deel te nemen en te recreëren.

Ontwikkelingen
Stedenbanden
De stedenbanden met zowel Weilburg als Mátészalka bestaan nog steeds.
M.b.t. de stedenband met Weilburg is in gezamenlijk overleg besloten dat deze zich anders gaat ontwikkelen. Er zal door het bestaande comité niet meer actief gestuurd worden op uitwisselingen, maar ingespeeld worden op initiatieven vanuit het maatschappelijk middenveld. Naar verwachting zal in de loop van 2023 een einde komen aan de stedenband met Mátészalka. Dit omdat het maatschappelijk draagvlak van beide kanten sterk verminderd is

Verenigingen, dorpshuizen en cultuur
In 2022 hebben we te maken gehad met het staartje van de coronacrisis. Gedurende het jaar startte ook de cultuursector steeds meer weer op. Veel culturele instellingen hebben een flinke klap gehad van de crisis. Velen probeerden hun verlies aan inkomsten zo weinig mogelijk door te voeren in hun toegangsprijzen om kunst en cultuur toegankelijk te houden. Dit is lastig mede door de hogere energielasten. Met het opgerichte noodfonds worden ook deze organisaties ondersteund.
Met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten wij onder meer in op transitie van onze culturele infrastructuur (onderdeel opgave ontspannen regio).

Sportbeleid
Er is een begin gemaakt met het vormen van een uitvoeringsagenda van het sportbeleid. De sportaanbieders in Zevenaar zijn langzaam maar zeker weer op kracht gekomen na de coronacrisis. Er is gedurende 2022 ruimte ontstaan om weer vooruit te blikken en daadwerkelijk samen de uitvoeringsagenda vorm te gaan geven. De banden met de kernpartners Ataro B.V. en het Sportakkoord en zijn versterkt. Daarnaast zijn er signalen dat sommige sportaanbieders in de problemen komen door de energiecrisis (vooral zwembaden). Met het noodfonds worden sportverenigingen ondersteund in hun energielasten.

Vernieuwd (Sportpark) Hengelder
Vanuit een burgerinitiatief is in 2020 een onderzoek opgestart gericht op de toekomstbestendigheid van sportpark Hengelder. In mei 2022 heeft de initiatiefgroep de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang en is een aanvullend bedrag toegekend voor professionele ondersteuning van het verdere proces. Hierbij speelt de commitment vanuit de aangesloten partijen een belangrijke rol. Daarnaast heeft de gemeenteraad in september 2022 een aanvullend budget beschikbaar gesteld voor een locatieonderzoek om te kijken of het sportpark ook op een andere locatie gerealiseerd kan worden. Eind 2022 is daarom een aanvullend onderzoek ingesteld naar de haalbaarheid van een herinrichting en dan met name het ontwikkelen van een Programma van Eisen.

Lokaal sportakkoord Zevenaar
De stuurgroep van het lokaal sportakkoord heeft het in 2022 drukker gekregen. Er komen meer aanvragen binnen en het is te merken dat de coronacrisis voorbij is. Een aantal secretariële taken zijn momenteel belegd bij de beleidsmedewerker sport om de stuurgroep te ondersteunen. Zo wordt er toegewerkt naar het optimaliseren van de interne samenwerking, het promoten van het sportakkoord en het intensiveren van samenwerking tussen de aangesloten partijen.

Beleidskaders

- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Notitie kunstbezit
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019))
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Niet sporters (%)	2020	49,40	53,60	48,00		
Toelichting	In Zevenaar ligt het percentage niet-wekelijkse sporters iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland en de rest van Nederland. Dit is in verhouding iets gestegen sinds de laatste cijfers uit 2016. Ondanks de inspanningen samen met de sportaanbieders om de sportverenigingen nog beter onder de aandacht te brengen van onze inwoners blijft het aantal niet-wekelijke sporters vrij stabiel.					

5.2 Kunst en cultuur

Wij willen een divers cultureel en educatief aanbod, dat kwalitatief sterk is en voor inwoners gemakkelijk toegankelijk en dat bijdraagt aan welbevinden, creatief denken en plezier. Daarbij is cultuur belangrijk om de aantrekkingskracht van onze gemeente verhogen. Ons doel is dat cultuur bijdraagt aan het versterken van leefbaarheid, zelfredzaamheid, ontmoeting en verbinding.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

5.4 Vrijetijdseconomie

Vrijetijdsbesteding van Nederlandse en buitenlandse gasten draagt bij aan de Zevenaarse economie en daarmee ook aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast heeft vrijetijdseconomie een positief effect op de leefbaarheid in onze gemeente. Wij streven naar een toename van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme ten opzichte van het totaal aantal banen in onze gemeente stijgt van 6,6% in 2016 naar 6,8% in 2022.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

5.1 Sport

5.1.2 Ondersteunen samengaan sportverenigingen — Jaar realisatie 2022

Verenigingen zijn belangrijk voor de sociale contacten en leefbaarheid binnen een stad, wijk, dorp of gemeenschap. We zien echter dat verenigingen steeds meer onder druk komen te staan. We sporten steeds meer, maar minder in verenigingsverband. Initiatieven van sportverenigingen om samen te gaan dienen nadrukkelijk vanuit de verenigingen zelf te komen. We ondersteunen en begeleiden hierin om de plannen ook daadwerkelijk uit te kunnen laten voeren. We stellen vrijwilligers bij verenigingen in staat om met vernieuwing aan de slag te gaan.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er zijn steeds meer geluiden ontstaan van verenigingen die in bepaalde mate met elkaar willen samenwerken. Men loopt er tegenaan dat er een tekort is aan vrijwilligers en dat teams ook niet altijd meer goed bezet zijn. In 2022 is de lijn doorgezet om samenwerkingen en verbindingen te intensiveren om ook in de toekomst een aantrekkelijk sportaanbod aan te kunnen bieden. Dit zal leiden tot een toekomstbestendig sportaanbod en vitale sportaanbieders. Het beste voorbeeld hiervan is de ontwikkeling op sportpark Hengelder waar al een aantal jaar wordt toegewerkt naar een mogelijke herindeling van het sportpark.

5.2 Kunst en cultuur

5.2.3 Ondersteunen culturele activiteiten — Jaar realisatie 2022

Wij zetten in op een divers en kwalitatief sterk cultureel aanbod en het behoud van een breed en hecht verenigingsleven. Dit verhoogt de aantrekkingskracht van onze gemeente. We stimuleren het maken, delen en ontmoeten door culturele festivals te ondersteunen. Hiermee dragen we ook bij aan de profilering van onze gemeente en de kernen in het bijzonder. Samen met de gemeenten Duiven en Westervoort en de provincie investeren we met het Cultuur- en Erfgoedpact 2017-2020 in de Liemers in kunst, cultuur en erfgoed (bestaand beleid). Inwoners, verenigingen en organisaties voeren samen de activiteiten en projecten uit. Dit draagt bij aan een sterke, trotse en leefbare regio.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Culturele activiteiten, klein en groot, zijn weer opgestart na de coronacrisis. In de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 is de bijdrage aan stichting Muziekstad Zevenaar voor 2023 incidenteel verhoogd met € 10.000 (tot € 25.000). Daarnaast heeft het Cultuur- en Erfgoedpact een vervolg gekregen van 2022 tot 2024. Ook heeft het programma 75 jaar vrijheid een vervolg gekregen waarbij wij als Zevenaar zijn aangesloten bij de regio Achterhoek en de Duitse grensregio's.

5.2.5 Ondersteunen organisatie Kunstwerk! — Jaar realisatie 2022

Cultuur is de smaakmaker van onze gemeente en een gezonde culturele infrastructuur vormt de basis van een bloeiend cultureel leven. Kunstwerk!, de fusie van de vier Liemerse professionele culturele organisaties het Musiater, Bibliotheek de Liemers, het Liemers museum en de Volksuniversiteit voor Zevenaar e.o., vormt hier een belangrijk onderdeel van.
Wij subsidiëren het op elkaar afgestemde productaanbod op het gebied van kunst en cultuur, erfgoed, muziekonderwijs, lezen en literatuur, debat en educatie dat Kunstwerk! biedt. Middels prestatieafspraken zorgen wij er voor dat de producten van Kunstwerk! bijdragen aan identiteitsvorming, ontmoeting en ontplooiing. We zorgen dat Kunstwerk! actief de samenwerking met verenigingen zoekt.
De wettelijke educatie-taken van Bibliotheek de Liemers zijn volop in ontwikkeling. Wij zorgen er voor dat deze (het volgen van) goed onderwijs, het vinden van een baan of het aangaan van sociale contacten

ondersteunen. Het betreft onder meer lees- en taalbevorderingsactiviteiten, doorlopende leerlijnen en burgerschapsvorming.
Omdat de culturele infrastructuur in de Liemers over de gemeentegrenzen heen ligt, stemmen we in deze af met de gemeenten Duiven, Westervoort en Montferland.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van vernieuwde prestatieafspraken met Kunstwerk!. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is de taakstelling op het onderdeel volwasseneneducatie met een jaar opgeschort, in het kader van de effectiviteit van preventieve voorzieningen.

5.2.6 Ontwikkelen Turmac Cultuurfabriek — Jaar realisatie 2022

De Turmac Cultuurfabriek is een podium voor samenwerking en biedt onze inwoners producten en diensten op het gebied van werk- en inkomen, welzijn, cultuur, cinema, media, educatie en erfgoed. Samen met de partners werken we aan een collectief programma, waarbij ontmoeten, ervaren en beleven centraal staan en we verbindingen leggen met onze ambities en doelstellingen in het sociaal domein. We zetten de komende jaren in op het versterken van de exploitatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De Turmac Cultuurfabriek is in 2022 pas voor het eerst op volle toeren gaan draaien. Hierdoor kwamen diverse knelpunten naar voren wat betreft beheer en exploitatie van de Turmac, met name op het gebied van veiligheid en de samenwerking tussen de partijen. Wij werken samen met Ataro B.V. en Hal12 om deze knelpunten op te lossen, maar dit is niet direct te realiseren. In 2023 gaan wij hier verder mee.

5.2.7 Organiseren '75 Jaar bevrijding 2020' — Jaar realisatie 2020

Gelderland was van september 1944 tot en met mei 1945 negen maanden onafgebroken het centrum van de bevrijdingsstrijd van Nederland. In 2019 en 2020 is deze episode 75 jaar geleden. In heel Gelderland worden in 2020 activiteiten georganiseerd om stil te staan bij de gebeurtenissen van toen en om de bevrijding en 75 jaar vrijheid te vieren. De Liemers sluit hiertoe aan bij de regio Achterhoek. Regionaal wordt voorgesteld éénmalig € 0,85 per inwoner beschikbaar te stellen. De provincie zal deze middelen matchen. Voor de dekking wordt in 2020 incidenteel het in de begroting structureel beschikbare bedrag voor de zgn. 'Doe Duiten' ingezet.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Gerealiseerd	Gerealiseerd

Het programma 75 Jaar bevrijding is afgerond. In 2022 is hier een vervolg op gekomen in de vorm van het Regioprogramma Vrijheid Achterhoek/Liemers.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

5.3.1 Zorgdragen voor historisch erfgoed — Jaar realisatie 2022

We ontwikkelen beleid om de verduurzaming van monumenten te bevorderen.
Het archeologisch beleid is inmiddels ruim tien jaar oud. We gaan dit herzien. Hierbij brengen we WOII archeologie in kaart. De archeologische kaarten van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar stemmen we op elkaar af. De archeologische restanten van de Romeinse Limes worden mogelijk Unesco Werelderfgoed. We gaan het in ieder geval beschermen door het aan te wijzen als monument. De Limes wordt

meegenomen in het VTE-beleid.
Nieuw erfgoedbeleid wordt ontwikkeld in het kader van de harmonisatie.
In het kader van harmonisatie brengen we het niveau van bescherming van monumentale objecten in de voormalige gemeente Rijnwaarden op het niveau van de oude gemeente Zevenaar, door inventariseren, onderzoeken en mogelijk aanwijzen als gemeentelijk monument.
Steeds meer monumentale kerken komen leeg te staan. Samen met de kerken en samenleving ontwikkelen we beleid om te kijken hoe we de kerken toekomstbestendig maken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In de begroting is budget toegekend om in 2023 nieuw beleid voor erfgoed te ontwikkelen in samenspraak met inwoners en bedrijven. Een plan van Aanpak wordt ontwikkeld.
Een van de monumentale schoorstenen bij Spijk is inmiddels overgenomen door de gemeente. Te zijner tijd wordt het college gevraagd dit aan te wijzen als monument.
De herziene archeologische beleidskaart is einde voorjaar 2022 ter consultatie voorgelegd aan inwoners van de gemeente. Er is extra ingezet door de afdeling Communicatie om inwoners te interesseren. Desondanks was er nauwelijks belangstelling. 1 maart 2023 is het nieuwe beleid door de raad vastgesteld.
Alle gemeenten - ook Zevenaar - met een site behorende bij het Unesco monument de Neder-Germaanse Limes, hebben een managementplan (MP) opgesteld. Het MP voor de site Herwen - De Bijland is vastgesteld door het college. Alle MP's worden meegestuurd met de voortgangsrapportage aan het International Council on Monuments and Sites (ICOMOS).
Om het verhaal van de Limes zichtbaar te maken is eind voorjaar 2022 het kunstwerk De Baadster met drie informatiepanelen bij De Bijland geplaatst.
In 2022 heeft de opgraving van het Romeinse tempelcomplex Herwen-Hemeling veel stof doen opwaaien. De raad heeft budget toegekend om vondsten zichtbaar te maken voor inwoners. Tentoonstellingen over vondsten van het Tempelcomplex vinden in 2023 in het Liemers Museum plaats.
De Limes en het Tempelcomplex worden meegenomen in het VTE-beleid.
In de maand juli 2022 konden eigenaren van monumenten de reizende expositie 'Verduurzaming van monumenten' in de Turmac Cultuur Fabriek bezoeken. Deze expositie is ontwikkeld door de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed (RCE) ter ondersteuning van gemeenten.
Samen met de Liemerse gemeenten en Doesburg is een kerkenvisie ontwikkeld, waarvan de opbrengst - in de vorm van twee filmpjes en een flyer 'Handvatten' om dialoog te waarborgen - in maart 2022 gedeeld is met de raad en inwoners.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie — Jaar realisatie 2030

Door in te zetten op vrijetijdseconomie wilt u een bijdrage leveren aan de volgende ambities:

- een aantrekkelijker woon- en vestigingslocatie
- meer werkgelegenheid

Om deze ambities te bereiken heeft u de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijd
2. een toename van bestedingen door toeristen en recreanten
3. meer tevreden toeristisch-recreatieve ondernemers over het ondernemersklimaat
4. toename van het aantal dagtoeristen
5. groei van het aantal overnachtingen

Dit gaan wij realiseren door werkzaamheden uit te voeren binnen de volgende taakvelden:

a. toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering)
b. ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
c. samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap
d. marketing, informeren & inspireren
e. doeltreffend beleid

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

a. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):
Op het gebied van wandelinfrastructuur hebben wij voor de klompenpaden Pannerdensche Waard, Giesbeek en het kinderklompenpad in Giesbeek de routes bepaald en zijn grondeigenaren benaderd. De toeristische bewegwijzering is in overleg met deelnemende ondernemers vernieuwd en aangevuld. We hebben verder gewerkt aan het project 'Toevoegen voorzieningen in de openbare ruimte langs toeristische routestructuren'. We hebben onderhandelingen gevoerd met de ondernemer van het veer Pannerden-Millingen aan de Rijn met als doel het behoud van een jaarronde veerverbinding.

b. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:
We hebben de Romeinse Limes zichtbaar gemaakt met de realisatie van de Romeinse Baadster in de Bijland inclusief bijbehorende informatiepanelen. Ook hebben we een Romeinen doeboek over de Liemers laten maken, die verspreid is onder alle basisscholen in Zevenaar. We hebben verkend hoe we het publiek bekend kunnen maken met de recente opgraving van het Romeinse tempelcomplex Herwen-Hemeling. In de gesprekken met diverse belanghebbenden hebben wij een trekkersrol vervuld. In GMR-verband hebben wij meegewerkt aan het onderzoekproject 'Beleefbaar maken Romeins Verleden' in de regio Arnhem-Nijmegen. We hebben meegewerkt aan het opstarten van het regionale project 'Masterplan Limes'. In GMR-verband hebben we meegewerkt aan het rapport 'Belevingsgebieden van de regio Arnhem-Nijmegen'. Iets soortgelijks hebben we gedaan voor 'Belevingsgebieden IJsselvallei'. We hebben gewerkt aan het door Rijkswaterstaat gefinancierde project Kijkers langs het Pannerdensch kanaal. We hebben gewerkt aan de verkenning naar een "Rijnobservatorium" (werktitel). Wij hebben deelgenomen aan de begeleidingsgroep van het GMR-project 'Vitaliteitsonderzoek naar de dag- en verblijfsrecreatieve bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen'. We hebben waar mogelijk positief geadviseerd over nieuwe verblijfsaccommodaties.

c. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:
We hebben het grootste deel van het project IVN-cursus 'Gastheer van het landschap' uitgevoerd. We hebben een bijdrage geleverd aan het opstarten van de campagneboard de Liemers, waarvan Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) de trekker is.

d. Marketing, informeren & inspireren:
Vanuit "Kijk verder in de Liemers" is, bij de Liemerse Ambassade, een marketingmedewerker aangetrokken. We hebben het onderzoek naar toekomstgericht gastheerschap in de Liemers afgerond en zijn, naar aanleiding daarvan, gestart met het uitvoeren van acties. Met name het realiseren van TIP's (Toeristische Informatiepunten). We zijn als Liemers bezig geweest met het herformuleren van de opdracht aan TVAN.

e. Doeltreffend beleid:
Door in te zetten op bovengenoemde punten hebben wij bijgedragen aan de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	779	1.710	1.962	252
Lasten	8.745	10.807	11.256	-449
Resultaat voor bestemming	-7.966	-9.097	-9.293	-197
Mutaties reserves				
Baten	198	3.558	3.288	-270
Lasten	0	2.716	2.637	79
Totaal mutaties reserves	198	842	650	-192
Resultaat na bestemming	-7.768	-8.255	-8.643	-389

Verschillenanalyse

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het beschikbare budget voor de combinatiefunctionarissen is niet volledig ingezet. In 2022 zijn vanwege corona nauwelijks extra activiteiten georganiseerd.	Lasten	91.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Er is geen gebruik gemaakt van de extra beschikbare middelen van het corona herstelplan voor o.a. het verenigingsleven (sport).	Lasten	60.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Boskuul De van het rijk ontvangen specifieke uitkering t.b.v. zwembad de Boskuul is doorbetaald aan de exploitant.	Lasten	-28.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelastingen (OZB).	Lasten	-149.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De hogere bijdrage betreft kostenverhogende btw. In de raming is daar geen rekening mee gehouden evenals de compensatie die van het rijk (Regeling specifieke uitkering sport) is ontvangen. Wij verwijzen u naar de toelichting onder baten. Het nadeel in 2022 is ook veroorzaakt door verhoging van de bijdrage aan Ataro. Conform afspraken (dienstverleningsovereenkomst) is deze geïndexeerd met 4,4% waar in de raming rekening is gehouden met 1,4%.	Lasten	-792.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het nadeel heeft betrekking op de lagere opbrengsten van het sportbedrijf (verhuur gemeentelijk sportaccommodaties) vanwege corona maatregelen.	Baten	-44.000	N	I

5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Voor de kostenverhogende btw ontvangen wij een specifieke uitkering. Omdat in de raming van de lasten geen rekening is gehouden met de kostenverhogende btw zijn de baten (uitkering van de btw compensatie) eveneens niet geraamd. Dit komt omdat pas in het 3e kwartaal 2022 de voorlopige bijdrage bekend is. De werkelijk verantwoorde baten zijn een voorschot en de werkelijke bijdrage wordt jaarlijks achteraf definitief vastgesteld. De uitkering is afhankelijk van het maximaal beschikbaar gestelde macro-budget. Doordat het totaalbedrag van alle aanvragen hoger is dan het uitkeringsplafond is het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers. Voor 2022 is een uitkering ontvangen van 73,6% (i.p.v. 100%). Daarnaast is in 2022 de definitieve vaststelling over 2020 ontvangen en is een bedrag terugbetaald aan het rijk.	Baten	403.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf/Boskuul In 2022 is van het rijk een specifieke uitkering ontvangen (corona maatregelen) voor dekking van de exploitatietekorten voor zwembaden. De ontvangen middelen zijn beschikbaar gesteld aan zwembad de Boskuul en voor dekking compensatie lagere opbrengsten bij het sportbedrijf.	Baten	84.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Verkoop sportterrein Herwen Op 22 december 2021 heeft u onder meer besloten tot verkoop van het (sport)terrein in Herwen. Vanwege het (complexe) juridische traject heeft de verkoop echter meer tijd in beslag genomen dan verwacht. Hierdoor gaan we in 2023 over tot verkoop van het (sport)terrein. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige opbrengsten opnieuw.	Baten	-73.000	N	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Er is geen subsidie aangevraagd voor het Seven-Art festival en voor de cultuurcoach (looptijd van de samenwerkingsovereenkomst was t/m 2021). Daarnaast is het deelbudget voor incidentele subsidies niet volledig ingezet.	Lasten	32.000	V	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie De overschrijding is veroorzaakt door de incidentele extra subsidie voor een bedrag van € 93.000 aan Kunstwerk! voor compensatie van coronaschade in de periode januari-augustus 2022.	Lasten	-93.000	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 105.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, het toeristisch marketingplan, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	Lasten	105.000	V	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 123.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Hierdoor zijn de materiaalkosten lager uitgevallen. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen, hebben we een gunstige aanbesteding uit het verleden met een jaar kunnen verlengen tegen dezelfde voorwaarden en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden. Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen.	Lasten	123.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Speelvoorzieningen Per saldo is er een voordeel van € 34.000 ontstaan binnen speelvoorzieningen. Het eenmalige voordeel is ontstaan doordat het schoonmaken van ondergronden minder heeft plaatsgevonden vanwege capaciteitsproblemen. Daarnaast hebben we minder toestellen vervangen omdat we vanaf 2023 met de grote vervangingsopgave voor spelen starten.	Lasten	34.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden Het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is op 1 onderdeel na afgerond nl. klompenpad Pannerdense Waard. Hiervan is 50% aanbetaald bij aanvang van het project en 50% wordt betaald na afronding van het project. Om die reden zijn er in 2022 geen uitgaven geweest. Gesprekken met uitvoerende partij stichting landschapsbeheer Gelderland (SLG) lopen en SLG voert de gesprekken met de grondeigenaren. Om te voldoen aan de subsidievoorwaarden van de provincie Gelderland moet dit project uiterlijk 30 juni 2023 afgerond zijn. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2023 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven is afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid kan een verlenging nodig zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 91.000.	Lasten	91.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2022 hebben geen uitgaven plaatsgevonden waardoor de ontvangen subsidiebedragen moeten worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 91.000.	Baten	-91.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Verkoop sportterrein Herwen Zoals is toegelicht onder taakveld 5.2 is er een nadeel ontstaan doordat de verkoop van het sportterrein Herwen is vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde toevoeging ook niet plaats.	Lasten	73.000	V	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 207.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	Baten	-207.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben € 34.000 van de € 200.000 niet besteed. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.	Baten	-34.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	26.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves..	495	495
Totaal programma 5		**495**	**495**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Onttrekking De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer gaat naar verwachting in 2023 plaatsvinden. Daarmee wordt ook de overdracht van het nazorgbudget vanaf 2023 verwacht. Wij stellen voor de reserve in stand te houden tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

9058	Achterstand groen	0	1.250	166	1.084

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging Op basis van het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) hebben we in 2022 eenmalig € 1.250.000 gestort in de reserve. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking In 2022 hebben we € 166.000 besteed aan het inhalen van de achterstanden onderhoud groen. Deze onttrekken we uit deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves		115	1.250	166	1.199

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9035	Sportvelden RKPSC	77	0	9	68

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	0	0	85

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9039	Brede Blik Giesbeek	1.225	0	72	1.153

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9057	Sportaccommodaties	0	1.387	75	1.312

Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		1.386	1.387	155	2.618

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	127	3	0	129

Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. Als de Stichting Woonbelangen Riverparc (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of als de oever door andere omstandigheden voldoet aan de norm, wordt de bijdrage inclusief de opgebouwde rente terugbetaald aan de SWR.

Toevoeging In 2022 is 2% rente toegevoegd (€ 2.500).

Totaal voorzieningen		127	3	0	129

6.SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht. Begin 2020 is de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede Sociaal Domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen (alleen) wat nodig is; eer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en voorop lopen waar nodig

Wat willen we bereiken?
Wij willen de kansen en mogelijkheden van (kwetsbare) inwoners vergroten.

Ontwikkelingen
Zorgkosten
Ook in 2022 is de trend van de verdere stijging van zorgkosten voortgezet, ondanks diverse stappen om deze autonome stijging te beteugelen. Wij beseffen ons dat een continuering van deze lijn op termijn niet meer haalbaar is en dat dwingt ons om opnieuw te kijken naar onze huidige visie op zorg. Op dit moment zijn wij nog genoodzaakt om bijna alles door te verwijzen naar zorgaanbieders en dat zorgt er voor dat er te weinig grip is op de kosten. Om dit tij te keren moet er een alternatief komen middels een brede sociale basis en voorliggend veld. In 2022 hebben wij de organisatie voorbereid om deze verschuiving te gaan realiseren en in 2023 gaan wij, samen met de raad, verder op deze lijn om zo een perspectief te krijgen die mogelijkheden biedt.

Jeugd
Hervormingsagenda: Het was de intentie dat rijk en VNG in 2022 overeenstemming zouden bereiken over de hervormingsagenda jeugd. Dat is in 2022 niet gelukt en de verwachting is dat dit voorjaar 2023 wordt. De VNG heeft haar zorgen uitgesproken over de financiële garanties voor gemeenten bij eventuele tekorten. Bij de hervormingsagenda ligt de nadruk op zo thuis mogelijk, brede sociale basis, kleinere groepen, afschaling van zorg en normaliseren.

Arbeidsmarkt: er is nog altijd sprake van krapte, waardoor het lastig was om voor iedereen tijdig passende hulp in te zetten.
Schoolmaatschappelijk werk: de inzet van sociaal maatschappelijk werk (smw) wordt zeer gewaardeerd door alle partijen. Vraagstuk voor komende tijd wordt hoe we smw structureel kunnen inbedden na wegvallen van incidentele (NPO) middelen.

Buurtgezinnen: de pilot die in 2021 is opgezet is in 2022 heel positief gewaardeerd. Er zijn in 2022 meer koppelingen tussen gezinnen tot stand gebracht en de tevredenheid van ouders over deze laagdrempelige

vorm van ondersteuning is groot. De intentie is om buurtgezinnen structureel op te nemen in het ondersteuningsaanbod. Deze pilot is een goed voorbeeld van de juiste stappen naar de verbreding van de sociale basis.

Inburgering
De druk op de huisvesting en opvang van onder andere inburgeraars is erg groot. Met de nodige inspanning en creativiteit van de organisaties die bij de huisvesting van inburgeraars betrokken zijn (corporaties, Vluchtelingenwerk en gemeente) is het gelukt om de (verhoogde) taakstelling huisvesting inclusief de achterstand van 2021 in te lopen. De opgave voor de huisvestingstaakstelling 2023 is eveneens hoog en vraagt om alternatieve oplossingen om inburgeraars te huisvesten.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne
De gemeente Zevenaar heeft voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne aan haar (regionale) taakstelling voldaan. In de gemeentelijke opvang zijn, verdeeld over drie locaties, 187 opvangplekken gerealiseerd. Daarnaast worden ook vluchtelingen in de Particuliere Opvang opgevangen. De opvang van de vluchtelingen is er op gericht dat zij, zo snel als mogelijk is, zelfredzaam en zelfstandig wonen en leven. De opvang en ondersteuning van hen is daarop ook ingericht. Vluchtelingen werken of ontvangen een leefgelduitkering, kinderen gaan naar school, de basisgezondheidszorg en taalonderwijs is geregeld.

Breed Offensief
De Wet Uitvoeren Breed offensief is op 29 november 2022 door de eerste kamer aanvaard en de wet wordt per 1 juli 2023 van kracht.
Met de maatregelen "Breed Offensief" wil het rijk bereiken dat:
• Regelingen rondom mensen met een beperking eenvoudiger worden voor werkgevers en werknemers;
• Werken aantrekkelijker wordt gemaakt voor mensen met een arbeidsbeperking;
• Werkgevers en werkzoekenden elkaar gemakkelijker kunnen vinden in het matchingsproces;
• Het bijdraagt aan duurzaam werk voor de doelgroep.

Kinderopvang toeslagenaffaire
Er is door het rijk een specifieke uitkering beschikbaar gesteld met als doel het bekostigen van gemeentelijke hulp ten behoeve van gedupeerden van de toeslagenproblematiek. Deze middelen kunnen/mogen ingezet worden in de periode 2020 t/m 2025 en zijn bedoeld voor ondersteuning aan gedupeerde ouder(s). Daarnaast is in november 2022 ook ondersteuning aan kinderen van start gegaan. De zogenoemde kindregeling. Gemeenten bieden brede ondersteuning op de vijf leefgebieden (huisvesting, schulden, inkomen, zorg en gezin) aan alle mogelijk gedupeerden die zich aanmelden.
We zijn in 2021 op basis van de gegevens van de belastingdienst gestart met het contact opnemen met de (mogelijk) gedupeerde ouders in de gemeente Zevenaar. We maken voor diegenen die dat willen een analyse van wat nodig is. Aan de hand van die analyse bepalen we de aanpak en maken een inschatting van de kosten die daarmee gemoeid zijn. De belastingdienst heeft zelf inwoners aangemerkt als mogelijk gedupeerd en inwoners kunnen zichzelf aanmerken bij de belastingdienst als mogelijk gedupeerd. De aantallen fluctueren hierdoor. Eind 2022 waren er 72 gedupeerde ouders uit Zevenaar bij ons bekend. Volwassen kinderen die aanspraak willen maken op ondersteuning van de gemeente vanuit de kindregeling moeten zichzelf melden bij ons. Wij krijgen van hen (in tegenstelling tot de gedupeerde ouders) geen adresgegevens. Wel is aangegeven dat het voor Zevenaar mogelijk om 29 gedupeerde kinderen gaat.

Maatschappelijke ondersteuning
We werken regionaal samen aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. De complexiteit van de problematiek in Zevenaar neemt (onder andere) door deze ontwikkeling toe, maar we vinden het belangrijk om zoveel lokaal mogelijk onze kwetsbare inwoners te ondersteunen. Belangrijk daarbij zijn de regionale meldpunten en de samenwerking tussen het team zorg en veiligheid en de integrale veiligheid (en politie). We kregen te maken met personele krapte waardoor het niet altijd mogelijk was om voor iedereen tijdig passende hulp in te zetten. Dit kwam in het bijzonder tot uiting in de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) met tijdelijk een grotere wachttijd voor het behandelen van inwoners. Dit heeft geleid tot een project om in 2023 samen met de partners te kijken naar een andere organisatie van de ondersteuning van GGZ, gemeenten, maatschappelijke werk en huisartsen.
In 2022 hebben we de inkoop van hulpmiddelen ingeregeld, de wijzigingen van de beleidsregels van de huishoudelijke ondersteuning en de organisatie van het doelgroepenvervoer. We zijn regionaal gestart met

het voorbereiden van een nieuw inkooptraject en met verbeteringen van al ingekochte dienstverlening. In 2022 kregen we te maken met de prijsstijgingen in de dienstverlening. Uit het cliëntervaringsonderzoek bleek dat de inwoners tevreden waren over de dienstverlening en het daardoor beter mee kunnen doen in de samenleving. Een belangrijk aandachtspunt uit het cliëntervaringsonderzoek, het versterken van de cliëntondersteuning, wordt projectmatig opgepakt.

Organisatie
In 2022 is een start gemaakt met de doorontwikkeling van het sociaal domein. Samen met medewerkers zijn rollen, taken, verantwoordelijkheden en processen weer herijkt en opnieuw vastgesteld. Zodat voor iedereen helder is wat de afspraken zijn. Een andere belangrijke stap is de verdere ontwikkeling in het toetsen op rechtmatigheid en doelmatigheid. Vooral die laatste moet in 2023 en verder een verschil gaan maken. Deze en andere verbeteringen geven ons de basis om verder te werken aan de nodige verbeterslagen en daarmee in 2023 verder mogelijkheden te creëren om de zorgkosten te gaan beteugelen.

Beleidskaders

- Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar (2016)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2022.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

We gaan op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit van de kracht van de samenleving en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en gezinnen. Onze activiteiten zijn erop gericht de inwoners in hun kracht te zetten en de samenleving actiever te maken. Hierbij houden we oog voor kwetsbaarheid, vergrijzing en voor jeugd en gezin. Daarbij zijn we gericht op het verminderen van de kosten van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	2021	5,00	4,00	5,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente").					
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	2022	62,40	82,00	89,00	82,00	7
Toelichting	Het aantal cliënten met een maatwerkarrangement is in Zevenaar hoger dan in Gelderland. Dat past bij het beeld van de toegang dat er veel aanvragen blijven komen. Het is ook aanleiding om serieus te bekijken op welke wijze het aantal maatwerkarrangementen af kan nemen. Ontwikkelingen in dit kader zijn het bieden van meer voorzieningen in het voorliggende veld. Ook het nadrukkelijker toepassen van het begrip positieve gezondheid kan een rol gaan spelen.					
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2020	1,00	1,00	0,80		
Toelichting	De meest recente data op www.waarstaatjegemeente.nl over deze Beleidsindicator zijn uit 2020. In Zevenaar is in 2020 1% van de jongeren met een delict voor de rechter verschenen. Dit is gelijk aan het landelijk gemiddelde.					
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2022	1,10	1,40	1,00	1,40	0,4
Toelichting	We proberen zoveel mogelijk in te zetten op vroegsignalering en opvoedondersteuning. Dat is niet altijd genoeg. Bij complexe casuïstiek is er de mogelijkheid om samen met ouders en jongeren bij de beschermtafel te bespreken wat de beste weg is om tot verbetering van de situatie te komen. We zien dat de beschermtafel een goed instrument is, maar niet laagdrempelig. Toch is een zorgvuldige bespreking en afweging van maatregelen van groot belang. In het geval van zeer complexe zaken kan ook het Regionaal expertiseteam (RET) betrokken worden: dit is in onze regio sinds 2022 ingericht en werkzaam. Het ondersteunt professionals in de soms ingewikkelde opgaven bij jeugdhulp. We zien dat in Zevenaar gemiddeld 1,4% van de jongeren een JB maatregel heeft, waar dat voor Gelderland op 1,1% ligt.					
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2022	11,10	12,80	12,60	12,80	0,2
Toelichting	Zowel de stijging van gebruik als de toename van complexiteit per casus is een landelijke trend. Hiervoor gaven wij u al eerder de volgende oorzaken aan: • Afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag of ontwikkeling. • In combinatie met 'verbeterde' diagnostiek leidt dat dikwijls tot eerdere diagnoses waarmee vervolgens een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp; • Prestatiemaatschappij • Ouders worden steeds mondiger en nemen in combinatie met					

de hierboven beschreven punten minder snel genoegen met een advies om geen hulp in te zetten of minder hulp dan gevraagd/verwacht. Daarbij weten ouders steeds beter hun weg naar de jeugdhulp te vinden: via de lokale (wijk)teams, maar als dat niet tot het door de ouders gewenste advies leidt, weten zij ook de weg naar de huisarts als toegangspoort tot jeugdhulp.

Er is een aantal variabelen (wetenschappelijk aangetoond dat deze bijdragen aan instroom jeugdhulp) te noemen waardoor Zevenaar hoger scoort op gebruik jeugdhulp dan het Gelders gemiddelde:
• Zevenaar heeft meer kinderen met een handicap
• Zevenaar heeft meer kinderen met een lager opleidingsniveau
• Zevenaar heeft meer kinderen met een laag geboorte gewicht
• Zevenaar heeft meer volwassenen die gebruik maken van basis GGZ en/ of POH GGZ.
• Zevenaar heeft meer één-ouder- gezinnen.

Het gevoerde beleid van 2022 richtte zich op het voorkomen van de inzet van jeugdhulp en een zo kort en licht als mogelijke inzet ervan. Er zijn diverse initiatieven gestart of voortgezet:
De POH jeugd is uitgebreid naar bijna alle huisartsen van Zevenaar en wordt de komende jaren versterkt. Er zijn afspraken gemaakt met het onderwijs over de inzet van jeugdhulp binnen de school, het project Buurtgezinnen, een laagdrempelige vorm van ondersteuning is voortgezet met de intentie om dat structureel te maken.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)	2022	0,20	0,20	0,30	0,20	0,1

Toelichting

Wanneer jongeren voor de rechter moeten verschijnen, kunnen ze jeugdreclassering opgelegd krijgen. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk,
het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen.

Het aantal jongeren uit Zevenaar met jeugdreclassering is gelijk aan het Gelders gemiddelde van 0,2% van het aantal jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Dit beeld is al een aantal jaren stabiel. Er is geen specifieke analyse beschikbaar om deze getallen te duiden.

Het beleid richt zich op voorkomen van de inzet van een jeugdreclasseringsmaatregel, door ouders en jongeren daar waar nodig te ondersteunen en te ontlasten.

6.3 (Arbeids)Participatie

Wij willen de zelfredzaamheid van onze inwoners, de sociale cohesie en de lokale economie bevorderen. Daarom streven wij naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waaraan alle inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen, ongeacht leeftijd, achtergrond of arbeidshandicap. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, ondersteunen wij door middel van verschillende voorzieningen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2021	2,00	2,00	1,40		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2021	792,60	655,30	690,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	2020	192,60	261,00	270,00		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	2022	72,90	71,00	66,50		
Toelichting	De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					
Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)	2021	349,70	313,40	340,00		
Toelichting	De gemeente Zevenaar streeft naar een zo'n laag mogelijk aantal personen met een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een bijstandsuitkering per10.000 inwoners bevind zich onder het Gelders gemiddelde. Geconstateerd wordt dat het aantal personen met een bijstandsuitkering daalt. Deze daling wordt veroorzaakt door: a) gedane investeringen in de RSD (de RSD heeft van de raad een nieuwe opdracht gekregen). b) de verbeterde situatie op de arbeidsmarkt (meer werkgelegenheid/banen). De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente" dd. 8 maart 2023).					

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

6.1.1 Stimuleren en faciliteren initiatieven in de samenleving — Jaar realisatie 2022

Wij dagen onze inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld uit om zelf met goede ideeën te komen en te participeren bij beleidsvorming. Wij organiseren hiervoor rondetafelgesprekken.
Wij gaan het zelf organiserend vermogen en de denkkracht in de stad, wijken en dorpen optimaliseren. Uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn: bewoners als eerste aan zet, gelijkwaardige partners, alleen op verzoek, 'ja en' cultuur, benut wat er is, olievlek en gewoon doen. Deze uitgangspunten passen we toe in het krachtlokaal: hét Zevenaarse platform voor inwonerinitiatieven. Het burgerbudget maakt het mogelijk om samen met de inwoners projecten op te pakken en te realiseren. Deze activiteit is verbonden met activiteiten in het kader van burgerparticipatie en leefbaarheid in programma 0.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

De rondetafelgesprekken hebben nauwelijks plaatsgevonden in 2022. Inwonersinitiatieven hebben we waar mogelijk (en rekening houdend met de werkdruk binnen de organisatie) ondersteund en gestimuleerd.

6.1.2 Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz) — Jaar realisatie 2022

Voor het realiseren van de structuurversterking in het sociaal domein is een goede samenwerking met maatschappelijke partners relevant. Caleidoz is als lokale welzijnsorganisatie een belangrijke partner. Met Caleidoz komen we tot een opzet voor de toekomst van het welzijnswerk in onze gemeente.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 heft regelmatig overleg plaats gevonden met Caleidoz over de uitvoering van welzijnsactiviteiten, passend bij de actuele ontwikkelingen, thema's en vraagstukken. Dit is ook gerelateerd aan de door u vastgestelde beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 en het Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023.
Caleidoz en andere maatschappelijke partners werken samen aan activiteiten, zoals het Financieel Trefpunt, en werken samen in netwerken rondom thema's zoals eenzaamheid en dementie.
We werken aan verbeterde samenwerkingsafspraken met Caleidoz. Op 1 juni 2022 vond er een bestuurlijke fusie plaats tussen Caleidoz, Forte Welzijn en Mozaïek. Dit heeft het proces van verbeterde samenwerkingsafspraken vertraagd, maar dit zal naar verwachting bijdragen aan verbeterde samenwerkingsafspraken voor 2023.
Wij verwijzen u voor meer informatie over de aanpak van jeugdgezondheid naar programma 7, Volksgezondheid en duurzaamheid. Voor meer informatie over de aanpak binnen het onderwijs verwijzen wij u naar programma 4, Onderwijs.

6.1.3 Vergroten toegankelijkheid informatie, advies, ondersteuning en zorg — Jaar realisatie 2022

Het voeren van eigen regie door inwoners staat of valt met de toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg. Wij stellen daarom alles in het werk om ervoor te zorgen dat iemand die iets nodig heeft de kortste en snelste weg weet te vinden. Of iemand nu het adres van de lokale voetbalclub zoekt of acuut intensieve zorg nodig heeft, de weg naar het antwoord moet snel gevonden worden, zonder omwegen of onnodig oponthoud. Dit vraagt om een slimme inrichting van het hele veld en om adequate informatie hierover voor iedereen die dit aangaat.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Er is gekozen voor een sociale kaart "wegwijs in Zevenaar". Deze sociale kaart heeft de verwachtingen niet waargemaakt; het blijkt erg tijdsintensief om de app te vullen en actueel te houden. Daarnaast wordt er bijna geen gebruik van gemaakt. Wij zijn aan het zoeken naar een beter alternatief.

6.1.4 Vergroten grip op kosten — Jaar realisatie 2022

Meer grip op financiën is essentieel om goed in te (kunnen) spelen op (toenemende) ondersteunings- en zorgvragen. Tegelijkertijd is er de wens om in de aanpak meer flexibiliteit in te bouwen om bijvoorbeeld (tijdelijke) initiatieven te honoreren en om budget te reserveren voor de inzet van subsidies en innovatie. Ook is het wenselijk om de verschuiving te realiseren van individuele maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, waarbij we meer preventief en domeinoverstijgend te werk gaan: jeugd, maatschappelijke ontwikkeling, participatie en onderwijs.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Ook in 2022 is het lastig gebleken goed grip te krijgen op de kosten. Hier hebben landelijke ontwikkelingen, zoals de arbeidsmarkt, het niet gemakkelijker gemaakt. Gedurende 2022 is er tijdig bij geraamd en toch is er op de jeugdwet in de laatste maanden weer fors meer gedeclareerd dan verwacht. We nemen stappen, maar zijn er nog niet. Voor 2023 gaan wij de raad tijdig meenemen in de ontwikkelingen zodra deze bekend zijn. Hiervoor zijn ook de "gesprekken met de raad" gepland.

6.1.5 Versterken tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen — Jaar realisatie 2022

Om de ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen, bij te sturen en te delen is het belangrijk om een instrumentarium te ontwikkelen om te monitoren. Het gaat hierbij onder andere om verhalen van inwoners, cliëntervaringen en kwantitatieve informatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2021 hebben we op projectmatige basis dashboards voor het sociaal domein ontwikkeld. In 2022 zijn de processen en rollen binnen Maatschappelijke Dienstverlening opnieuw uitgewerkt en geïmplementeerd. Hierdoor moet de registratie en daarmee de data verder verbeteren. In het laatste kwartaal van 2022 is ingezet op de verduurzaming van ons dashboard met de intentie om in 2023 meer informatie toe te voegen.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

6.2.1 Inkoop zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo — Jaar realisatie 2022

Jeugdhulp en Wmo zorg- en ondersteuningstrajecten (maatwerkvoorzieningen) zijn via de modulaire gemeenschappelijke regeling, module inkoop (MGR) en inkoop op bovenregionale- en landelijk schaal ingekocht. We zoeken hierbij continu naar mogelijkheden om de kosten te beheersen. Ook voor de komende periode is dit gezien de grote omvang in relatie tot de gemeentebegroting een belangrijk speerpunt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Maatwerkvoorzieningen voor ondersteuning Wmo zijn ingekocht. Voorbereidingen op nieuwe inkoopronde Wmo zijn eind 2022 gestart. Inflatiecorrectie op tarieven in 2022 is hoger dan verwacht, maar doorwerking van de inflatie vindt pas plaats in 2023.

6.2.3 Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid — Jaar realisatie 2020

Zorg en veiligheid liggen in de aanpak vaak in elkaars verlengde. Om goede ondersteuning en zorg tot stand te brengen èn te handelen in het belang van de veiligheid en leefbaarheid, moeten (zorg)professionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. Ook is de ontwikkeling van een preventieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in samenwerking met de lokale toegang en zorg- en maatschappelijke partners belangrijk.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Zorg en Veiligheid
In 2022 is de werkwijze zoals die in 2021 is opgezet gecontinueerd en geëvalueerd. Uit deze evaluatie komt duidelijk naar voren dat de manier van werken een meerwaarde heeft. Een aantal aandachtspunten worden in 2023 verder opgepakt in de samenwerking tussen Openbare Orde en Veiligheid (OOV) & de uitvoering sociaal domein. De AVE methodiek heeft zijn waarde bewezen en is onderdeel van training van de consulenten.

Huiselijk geweld en kindermishandeling
In 2022 zijn de werkafspraken met Veilig Thuis geactualiseerd en deze zullen in 2023 en verder geëffectueerd worden met tussentijdse evaluatie-momenten. De Regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling is verlengd tot in 2023 en zal in 2023 geactualiseerd worden.

Voor 2023 wordt er ingezet op:
- Het voorzetten van het reeds gevoerde beleid om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen;
- Het verbeteren van de werkafspraken met Veilig Thuis (Samen werken aan Veiligheid en Herstel) waarin de verbeterde samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams centraal staat;
- Het opstellen van de Regiovisie 2024 en verder;
- Het verminderen van de wachtlijsten (mede als gevolg van wachtlijsten bij samenwerkingspartners, de jeugdbeschermingsketen, wijkteams en lokale hulpverlening);
- Het oplossen van het arbeidsmarktprobleem bij de Veilig Thuis-organisatie.

6.2.4 Ondersteunen mantelzorgers — Jaar realisatie 2021

Wij zetten in op waardering en ondersteuning van mantelzorgers door het aanbieden van voorzieningen die de zorg van mantelzorgers moeten verlichten. Voor 2021 gaan we hiertoe activiteiten doorontwikkelen met betrokken organisaties. Het project met het expertisecentrum Mantelzorg stopt aan het einde van 2020. We zetten nu in om meer maatwerk te leveren aan de inwoners en te voldoen aan de bezuinigingsopdracht die de raad in 2019 heeft gegeven.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2022 is de mantelzorgondersteuning uitgevoerd door Caleidoz. Zij hebben de mantelzorgers goed in beeld en ondersteunen hen met raad en daad waar dat nodig is. Het mantelzorgcafé biedt een plaats om elkaar te ontmoeten en ervaringen te delen. In november is de Mantelzorgmarkt georganiseerd. In 2023 onderzoeken we de vorm van mantelzorgwaardering die we willen bieden in de toekomst.

6.2.6 Uitvoeringsagenda Wmo en Jeugd — Jaar realisatie 2023

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het Beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet 2020-2023 is een totaalpakket aan activiteiten en resultaten noodzakelijk. Deze activiteiten en resultaten voor Jeugd en Wmo zijn ondergebracht in een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda bevat resultaten (getoetst aan de leidende principes en randvoorwaarden uit de beleidsvisie) die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het beleidsplan. De uitvoeringsagenda is een dynamisch geheel van resultaten en activiteiten. Hierbij is ook aandacht voor preventieve activiteiten. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn de onderstaande resultaten voor 2021 in beeld. Gedurende het begrotingsjaar rapporteren we over de realisatie, voortgang en samenstelling van de uitvoeringsagenda.

Jeugd en Wmo:

- doorontwikkeling toezicht en handhaving zorg Jeugd en Wmo
- actualisatie beleid Sociaal Medische Indicatie
- doorlopende voorlichting over beschikbaarheid cliëntondersteuning
- voorkomen eenzaamheid
- inzetten op E-health bij zorgaanbod

Wmo:

- er is een cliëntervaringsonderzoek Wmo 2020 uitgevoerd
- implementatie decentralisatie beschermd wonen
- lokale aanbestedingen Wmo (huishoudelijke ondersteuning zonder regie en hulpmiddelen)
- activiteiten gericht op ouderenbeleid (focus op voorkomen eenzaamheid, zelfredzaamheid 75+ en ouderenmishandeling)
- inrichting samenwerkingsketen Dementie
- borgen van bemoeizorgtrajecten (ggz)

Jeugd:

- er is een cliëntervaringsonderzoek Jeugd 2020 uitgevoerd
- implementatie van activiteiten Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming
- uitvoeren regionaal Transformatieplan Jeugd (o.a. thema's complexe scheidingen, versterken lokale toegang en jeugdhulp met verblijf)

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Voor het realiseren van de doelstellingen uit het Beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet 2020-2023 wordt per jaar een Uitvoeringsagenda opgesteld. In 2022 hebben we gewerkt aan de volgende onderwerpen:

- verdere implementatie Beschermd Wonen
- versterking samenwerking met partners in de Jeugdbeschermingsketen
- updaten verordening en beleidsregels Wmo
- implementatie nieuw normenkader huishoudelijke ondersteuning
- monitoring resultaten POH Jeugd en versterking interne samenwerking rondom huisartsen

In 2022 is een groot aantal projecten afgerond om onze beleidsdoelstellingen te behalen. Ook voor 2023 staan er meerdere projecten op de planning.

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.1 Begeleiden mensen naar werk — Jaar realisatie 2024

Het beleid is erop gericht om zoveel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen. Wij richten ons hierbij op de doelgroep: mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt én op het werk fit maken van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Extra aandacht wordt hierbij gegeven aan mensen met een

migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking, jongeren tot 27 jaar en zorgklanten.
De Regionale Sociale Dienst (RSD) is de netwerkorganisatie voor Werk en Inkomen in de regio die in nauwe samenwerking met ondernemers, onderwijs en andere overheden (3 O's) invulling geeft aan ons beleid dat gericht is op een inclusieve arbeidsmarkt.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Bestuurlijke opdracht RSD 2021-2023
De raad heeft in juni 2021 de RSD een nieuwe opdracht voor de periode 2021- 2023 meegegeven.
Deze opdracht luidt als volgt:
- Blijf de focus leggen op mensen met perspectief op werk.
- Geef extra aandacht aan mensen met een migratieachtergrond, mensen met een arbeidsbeperking en aan jongeren tot 27 jaar.
- Geef de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter.
- Focus bij de besteding van de extra middelen van Rijk en provincie op de uitvoering en de resultaten voor de Liemerse inwoners. Investeer hiervoor in de samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Midden- Gelderland.
- Benut de verkregen positie als netwerkorganisatie voor de realisering van de bestuurlijke opdracht.
- Blijf binnen de financiële kaders.

In 2023 evalueren wij de bestaande opdracht van de RSD en leggen wij een nieuwe bestuurlijke opdracht voor de periode 2024 - 2026 aan de raad voor.

Compensatie gevolgen coronacrisis voor gemeenten t.b.v. SW-bedrijven
De middelen die de gemeente Zevenaar van het rijk heeft ontvangen ter compensatie van de omzetverliezen door de coronacrisis voor SW- bedrijven van € 25.000 zijn in het 4e kwartaal beschikbaar gesteld aan Scalabor.

Aanvraag vangnetuitkering 2022 gemeente Zevenaar
In de raadsvergadering van 21 december 2022 heeft u ingestemd met de genomen maatregelen van het college om het tekort op het bijstandsbudget in 2022 terug te dringen en een aanvraag vangnetuitkering in te dienen bij het ministerie van SZW.

6.3.3 Inburgeringsbeleid — Jaar realisatie 2022

We zetten ons er voor in dat statushouders zo snel mogelijk kunnen beginnen met integreren en participeren. We doen dat samen met inwoners en maatschappelijke organisaties in onze gemeente. Integratie en participatie starten direct bij de huisvesting van de statushouder in onze gemeente.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

De instroom van statushouders die onder de nieuwe inburgeringswet vallen is sinds Q3 op gang gekomen. De gemeente heeft in 2022 voldaan aan de taakstelling huisvesting statushouders. De achterstand van 2021 is tevens ingelopen.

6.3.6 Stimuleren dat meer inwoners die op het bestaansminimum leven aan het werk gaan (Armoedebeleid) — Jaar realisatie 2023

Voor inwoners geeft werk de grootste kans om (langdurige) armoede te doorbreken. Werk zorgt niet alleen voor meer inkomen maar draagt bij aan het eigen maatschappelijk welbevinden. Het accepteren van een baan vergroot de kans om door te groeien en in de toekomst meer te gaan verdienen. De RSD voert de opdracht uit om mensen in een uitkering te begeleiden naar werk.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Afgesproken KPI's met betrekking tot uitstroom zijn door de RSD gerealiseerd.

6.3.7 Verminderen van sociale uitsluiting door armoede — Jaar realisatie 2023

Een deel van de inwoners die leeft in armoede wordt nog niet bereikt. Niet iedereen is op de hoogte van het bestaan van minimaregelingen. Wij geven meer bekendheid aan de minimaregelingen. Dit zodat huishoudens die meer gebruik maken van minimaregelingen (lokaal en landelijk) per maand meer geld overhouden om vrij te besteden. Naast de verbetering van het bereik kijken wij ook naar een efficiëntere regeling voor het meedoen in de samenleving op het gebied van sport en cultuur.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet gestart

De voorgaande bestuursperiode is met name ingezet op communicatie over regelingen met betrekking tot corona en energie (energietoeslag/noodfondsen).
Er was de wens om een folder op te stellen. Hier is echter geen uitvoering aangegeven.

6.3.8 Sneller signaleren van schulden — Jaar realisatie 2023

We gaan inwoners met (beginnende) schulden vroegtijdig en actief benaderen om samen met hen te kijken wat nodig is. Dit om te voorkomen dat schulden van inwoners verder oplopen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er is uitvoering gegeven aan vroegsignalering. Vroegsignalering is een wettelijke taak geworden per 1 januari 2021 en wordt uitgevoerd door 2 medewerkers.

6.3.9 Verhogen financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden — Jaar realisatie 2023

Het is niet voor iedereen eenvoudig om uit te komen met het inkomen. Als je financiële vaardigheden mist, is de kans op financiële problemen groter. Wij werken daarom aan verbetering van financiële vaardigheden van inwoners. Waar mogelijk kan een minder zwaar alternatief dan bewindvoering, zoals budgetbeheer, de inwoner verder helpen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet gestart

In 2020 heeft een pilot met plangroep voor budgetbeheer gedraaid. Dit heeft onvoldoende resultaat opgebracht. Per januari 2023 wordt hierop ingezet in de vorm van schuldhulpmaatje.

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Doelstelling

- Vanaf 2023 geven we voor de toegang per inwoner jaarlijks niet meer uit dan gemiddeld in Gelderland.

  Stand van zaken: Ook in 2022 zijn de kosten gestegen door onder andere een groot verloop onder personeel en een groot aandeel inhuur binnen onze personeelsbestand. In 2022 zijn stappen gezet om kwaliteit en kwantiteit te verbeteren binnen de toegang. Deze stappen en de kanteling naar afbouw van de hoeveelheid inhuur moet in 2023 effect gaan sorteren.
- In het cliëntervaringsonderzoek over 2021 scoort minimaal 88%, van de ouders van en jongeren met een individuele voorziening voor jeugdhulp op de vraag: "Bent u goed geholpen bij vragen en problemen?" minimaal een voldoende.

  Stand van zaken: Uit het cliëntervaringsonderzoek van 2021 blijkt dat 95% van de ouders en de jongeren aangeeft dat ze goed zijn geholpen door hun hulpverleners.
- Vanaf 2020 geven we voor de Wmo (op de taakvelden 6.6 en 6.71) per inwoner jaarlijks niet meer uit dan gemiddeld in Gelderland

  Stand van zaken: De kosten (per inwoner) bedragen voor taakveld 6.6 € 35,00 en voor taakveld 6.71 € 236. In totaal is dat in 2022 Samen € 271 per inwoner. De kosten zijn iets hoger dan vanwege inflatie verwacht mag worden. Dat is in lijn met het signaal dat de problematiek steeds zwaarder wordt. Dat heeft stijgende kosten tot gevolg.
- In 2023 zijn de bezuinigingsmaatregelen van in totaal twee miljoen euro binnen het sociaal domein gehaald zoals deze in de begroting 2020-2023 zijn vastgesteld.

  Stand van zaken: Door de ontwikkelingen van personeelstekorten, stijgende wachtlijsten en toename en complexiteit van de zorgvraag zien we dat de voorgestelde bezuinigingen niet gehaald zijn. Daarnaast zijn we tot de conclusie gekomen dat willen wij grip krijgen op de zorgkosten de nadruk veel sterker op preventie moet liggen. In de "gesprekken met de raad" nemen wij u mee in de nieuwe ontwikkelingen.
- In de jaren 2020 t/m 2023 woont minimaal 945 van de 1000 inwoners van 75 jaar en ouder zelfstandig.

  Stand van zaken: In Zevenaar wonen in 2020 in totaal 945 inwoners van 75-plus thuis. Dit aantal is gelijk aan het aantal inwoners van 75-plus dat in 2019 zelfstandig thuis woonde.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

- Vanaf 2023 geven we, per duizend jeugdigen, niet meer uit aan maatwerkdienstverlening 18- (taakveld 6.72) en geëscaleerde zorg (taakveld 6.82) dan gemiddeld in Gelderland.

  Stand van zaken: In 2022 is er nog sprake van een toename van het aantal maatwerkcontracten ten opzichte van 2021. Door de gesprekken met zgn derdenverwijzers aan te gaan en de samenwerking te intensiveren is het de bedoeling om meer grip te krijgen op de verwijzingen naar niet-gecontracteerde zorg (en deze waar mogelijk te verminderen) en daarnaast de wel gecontracteerde zorg en voorliggende voorzieningen beter onder de aandacht te brengen van deze partijen.
- Vanaf 2023 is het aantal jeugdigen met jeugdhulp met verblijf niet meer dan 0,1% hoger dan het gemiddelde in Gelderland.

  Stand van zaken: Er zijn voor 2022 nog geen actuelere cijfers voor Jeugdhulp met verblijf beschikbaar. Wel zetten we met elkaar volop in op meer thuisnabije zorg, afschaling van zorg, en het terugbrengen van het aantal plaatsen in de 3milieusvoorzieningen. Al deze aspecten worden ook meegenomen in de voorbereidingen op de nieuwe inkoop verblijf waar Zevenaar een actieve rol in speelt.
- Vanaf 2023 is het aantal jongeren met een gedwongen maatregel niet meer dan 0,1% hoger dan het gemiddelde in Gelderland.

Stand van zaken In 2022 is de doelstelling niet gehaald voor het aantal jongeren dat te maken krijgt met een beschermingsmaatregel niet gehaald. Het verschil met Gelderland is 0,2% te hoog. Voor jeugdreclasseringsmaatregelen zijn wij binnen de gestelde 0,1% gebleven. We zien dat in Zevenaar gemiddeld meer mensen onze zorg en aandacht nodig hebben en dat geldt ook voor onze jeugd. Wat betreft jeugdhulp proberen we zoveel mogelijk preventief en vrijwillig in te zetten. Voor de meeste jongeren en hun ouders is dat voldoende ondersteuning, maar voor een klein deel niet. Dan kan een gedwongen maatregel nodig zijn. Onze inzet om deze tijdelijke maatregelen zo min mogelijk in te zetten blijft onverminderd hoog.

- Van alle casussen waar het gebiedsteam bij betrokken is neemt het aantal casussen dat als onveilig wordt gedefinieerd en waar een acute interventie nodig is jaarlijks met 5% af.

  Stand van zaken Het AVE model is inmiddels al enkele jaren gemeengoed en dient als standaard tool voor de medewerkers van de toegang. De medewerkers worden getraind in de methodiek en de werkwijze. De vormgeving in een apart team voor deze casuïstiek wordt geëvalueerd in 2023.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 scoort minimaal 77% van de ouders en jeugdigen met een individuele voorziening op de vraag "Door de hulp gaat het beter met de jongere op school, werk of dagbesteding" dat het beter gaat met de jongere.

  Stand van zaken Uit het cliëntervaringsonderzoek blijkt dat 78% van de jongeren en 82% van hun ouders/verzorgers vinden dat het na ondersteuning beter gaat met de jongere.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 scoort minimaal 60%, van de inwoners met een Wmo maatwerkvoorziening op de vraag "mensen uit mijn omgeving om hulp vragen is voor mij ... (0 = Heel erg moeilijk, 10 = Heel erg makkelijk)" minimaal een 7.

  Stand van zaken Uit het cliëntervaringsonderzoek over 2021 blijkt dat 30% van de inwoners hulp durft te vragen bij bekenden.

- In het cliëntervaringsonderzoek over 2022 geeft minimaal 75% van het aantal Wmo cliënten met één of meerdere van de volgende maatwerkvoorzieningen; begeleiding, dagbesteding, vervoer, rolstoel aan dat hij/zij beter kan meedoen aan de samenleving.

  Stand van zaken Het cliëntervaringsonderzoek over 2021 geeft aan dat 80% van de inwoners met ondersteuning beter de dingen kan doen in het dagelijks leven.

6.3 (Arbeids)Participatie

Doelstelling

- Het aantal cliënten dat vanuit de toegang instroomt in Zevenaar Schuldenvrij neemt vanaf 2020 jaarlijks toe met 5%.

  Stand van zaken Per 1 januari 2021 is vroegsignalering een wettelijke taak geworden. De resultaten worden jaarlijks geëvalueerd.

- Het aantal Zevenaarse inwoners dat in trede 1/2a bij RSD "de Liemers" zit en bekend is en een plan heeft bij de toegang van de gemeente Zevenaar neemt jaarlijks toe met 3%" ten opzichte van 2019.

  Stand van zaken In de raadsvergadering van 2 juni 2021 heeft de raad de RSD een nieuwe opdracht voor het tijdvak 2021 - 2023 meegegeven. In deze nieuwe opdracht heeft de begeleiding van zorgklanten (trede 1 en 2a) een structureel karakter gekregen. Gemeente en RSD werken hierbij nauw samen met als doel om deze mensen weer nieuw perspectief te bieden.
  In het 4e kwartaal 2022 is de pilot: 'Samen in beweging' gestart. Klanten vanuit trede 2a worden toegeleid naar betaald werk of gaan deelnemen aan welzijnsactiviteiten of vrijwilligerswerk. De trajecten worden gecombineerd met begeleiding op de levensgebieden en is gericht op duurzaam plaatsen van mensen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	12.216	15.792	15.245	-547
Lasten	62.087	71.964	71.739	225
Resultaat voor bestemming	-49.871	-56.172	-56.494	-322
Mutaties reserves				
Baten	242	3.356	2.885	-471
Lasten	0	2.000	2.000	0
Totaal mutaties reserves	242	1.356	885	-471
Resultaat na bestemming	-49.630	-54.816	-55.609	-793

Verschillenanalyse

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk Van het beschikbare bedrag voor activiteiten die gefinancierd worden uit het budget (bestemmingsreserve) voor de 'DoeDuiten' is maar een deel ingezet (voordeel € 49.000). Daarnaast is het beschikbare bedrag voor subsidie ondersteuning vrijwilligerswerk en de middelen m.b.t. 'Het Krachtlokaal' niet besteed (voordeel € 35.000).	Lasten	84.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Gemeenschapshuizen/wijkcentra Om het verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties en de dorpshuizen te ondersteunen en daarmee de toekomstbestendigheid te garanderen zijn vanwege corona incidentele middelen beschikbaar gesteld (Herstelplan). Voor zover dit nodig was zijn deze middelen in 2022 ingezet voor steun die aangevraagd is voor compensatie van de nadelige gevolgen van corona over 2021.	Lasten	71.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang Het aantal inspecties is, evenals de uitgaven, ongeveer gelijk aan 2021. Het verschil is deels ontstaan door de indexering op de raming. Voor de komende jaren handhaven we de raming omdat de inspecties voor gastouders worden verhoogd (van 10% tot 25%) naar 50%.	Lasten	48.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is geen beroep gedaan op het beschikbaar subsidiebudget voor het maatwerk binnen het algemeen maatschappelijk werk.	Lasten	31.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is nauwelijks een beroep gedaan door organisaties, verenigingen, stichtingen op de beschikbare aanvullende middelen van het corona herstelplan voor welzijns-, jeugd-/jongerenverenigingen en EHBO/Rode Kruis.	Lasten	44.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 60.000. Dit zijn de kosten voor implementatie van de nieuwe 'Wet inburgering 2021'. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-60.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Voor de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021' zijn incidentele middelen van het rijk ontvangen en zijn de nodige voorbereidingen gedaan maar zijn deze nog niet volledig afgerond en geïmplementeerd. Een deel is voor dekking van het nadeel (€ 60.000, zie toelichting hierboven) van inhuur.	Lasten	161.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onduidelijk is welke effecten de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021 (Wi 2021)' heeft. Dit wordt op termijn, d.w.z. na verloop van minimaal 2 jaar, duidelijk. Een deel van de bijdragen aan derden voor de uitvoering wordt gedekt door de Wi 2021.	Lasten	53.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Dit saldo laat niet het volledige beeld zien. Niet alle kosten zijn één op één geboekt ten laste van de rijksuitkering. Dit zijn met name interne uren en andere indirecte (overhead) kosten. In totaliteit denken wij financieel uit te zijn gekomen in 2022 met de beschikbaar gestelde rijksmiddelen. Het gepresenteerde financiële saldo hoeft overigens niet te worden verantwoord aan het rijk. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.	Lasten	357.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht zorgaanbieders In de begroting is een budget opgenomen voor toezicht en kwaliteit op zorgaanbieders. Deze taak wordt grotendeels regionaal opgezet. In 2022 houden we een bedrag van afgerond € 35.000 over.	Lasten	35.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo-vervoer De afrekening van de BVO DRAN van het Wmo-vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 391.000) een voordeel zien van € 42.000.	Lasten	42.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang De hogere huuropbrengst heeft betrekking op de indexering en deels door huur voor gebruik van de nieuwe locatie aan de G. Gezellestraat.	Baten	29.000	V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra wel subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning. Hiervoor zijn de middelen van de van het rijk ontvangen specifieke uitkering ingezet.	Lasten	49.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Personeelslasten Op dit taakveld zijn ten opzichte van de begroting extra personeelslasten intern doorbelast voor een bedrag van € 150.000. Het gaat om inhuurlasten welke betrekking hebben op het Sociaal Domein. De dekking van deze lasten staat geraamd bij programma 0. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten in de ramingen afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-150.000	N	I

6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) Op 20 april 2022 is besloten om een 'Noodherstelfonds ondernemers gemeente Zevenaar' in te stellen. Hiervoor is een bedrag van € 1.000.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar. Vanuit dit herstelfonds is een bedrag beschikbaar van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers'. Dit is in 2022 nog niet ingezet. Voor 2023 zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers over mogelijke maatregelen/acties ter ondersteuning van onze ondernemers.	Lasten	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn lager ten opzichte van in de 2e VGR 2022 verwachte totale uitkeringslasten waarbij rekening is gehouden met een tekort van 11,8%. Per saldo is het tekort (BUIG) uitgekomen op afgerond 11,0%.	Lasten	88.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Er zijn minder verzoeken om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ontvangen en daarnaast minder verzoeken toegekend. Een toename van faillissementen en werkloosheid is vooralsnog uitgebleven. Het gaat om € 56.000 aan lagere lasten.	Lasten	56.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 94.000. Dit zijn de kosten van de uitvoering van de energietoeslag waarvoor extra middelen zijn ontvangen via de algemene uitkering. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	Lasten	-94.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (€ 1.359.000 incl. de hiervoor vermelde kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (septembercirculaire, incl. een aanvulling/correctie van het bedrag van de meicirculaire en decembercirculaire 2022) extra aanvullende middelen ontvangen vanwege uitbreiding van de toeslagen van € 800 naar € 1.300. Deze aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven. De ontvangen bijdrage via de decembercirculaire heeft betrekking op de toeslagen (voorschot) die in 2023 beschikbaar gesteld worden. De effecten van deze aanvullende maatregel worden in de 1e voortgangsrapportage 2023 verwerkt.	Lasten	-1.265.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening De extra incidentele middelen voor schuldhulpverlening vanwege corona zijn maar voor een beperkt deel ingezet.	Lasten	173.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening Het incidenteel extra beschikbaar gestelde budget van € 150.000 voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - waarvoor een bedrag beschikbaar is gesteld uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening en het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers en kleine ondernemers waarvan vermoed wordt dat ze het financieel zwaar hebben - is in 2022 nog niet ingezet. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000; zie ook toelichting onder 6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (Bbz)).	Lasten	150.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De lagere baten zijn een gevolg van de lagere vaststelling van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2022 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege lagere uitkeringslasten rekening gehouden met een lagere aanvullende vangnetuitkering voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Een klein deel is veroorzaakt door een afrekening van de Bbz over 2020.	Baten	-183.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft lagere uitgaven bij de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 76.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 28.000). Naast vermelde voordelen is ter compensatie van de omzetverliezen voor SW bedrijven door de coronacrisis een extra bijdrage verstrekt aan Scalabor (nadeel € 25.000). Voor deze bijdrage is compensatie ontvangen via de algemene uitkering (septembercirculaire 2022).	Lasten	79.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie In 2022 zijn via de algemene uitkering incidentele middelen van het rijk ontvangen (septembercirculaire 2021) i.v.m. compensatie corona als aanvullend pakket en extra impuls t.b.v. re-integratie bijstandsgerechtigden. Deze middelen zijn niet volledig ingezet. Daarnaast zijn bedragen ontvangen n.a.v. de definitieve afrekening van de Samenwerking de Liemers-RSD over de jaren 2021 en 2022 die betrekking hebben op het budget participatie/re-integratie.	Lasten	47.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Eigen bijdragen In relatie tot de stijgende Wmo-kosten, zien we ook een stijging van de eigen bijdragen. Over het jaar 2022 zien we dat de door het CAK geïnde eigen bijdragen € 424.000 bedragen. Ten opzichte van de begroting betekent dit een voordeel van € 94.000.	Lasten	94.000	V	S
6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Hulpmiddelen Voor de verstrekking van rolstoelen en scootmobielen zijn we in oktober 2021 overgegaan van aankoop naar huur. We zien dat deze nieuwe constructie in 2022 binnen de (aangepaste) begroting is gebleven. Er is een overschrijding van afgerond € 102.000 op verstrekkingen waarbij de cliënt een bedrag krijgt en zelf verantwoordelijk is voor de aanschaf van het hulpmiddel.	Lasten	-102.000	N	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Vervoer dagbesteding De afrekening van de BVO DRAN van het dagbestedingsvervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 197.000) een voordeel zien van € 29.000.	Lasten	29.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Woonvoorzieningen De raming voor woonvoorzieningen (woningaanpassingen en dergelijke) laat een overschrijding zien van € 122.000. We zien dat de uitgaven ten opzichte van 2021 marginaal afwijken. We constateren dan ook dat de raming te laag is geweest. Met name door de vergrijzing en de tendens naar langer zelfstandig wonen verwachten wij dat de raming zal moeten worden bijgesteld.	Lasten	-122.000	N	S

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - Zorgkosten Wmo Per saldo is er een gering voordeel ontstaan op de Wmo-kosten op dit taakveld. Wanneer gekeken wordt naar de zorgkosten voor Wmo begeleiding en hulp bij het huishouden dan zien we dat er € 215.000 meer aan zorgkosten is uitgegeven dan geraamd. Naast de reguliere zorgkosten is er in 2022 voor het laatst een bedrag geraamd voor zorgkosten in relatie tot corona. Op deze geraamde coronakosten is een voordeel ontstaan van € 144.000. Ook zijn er kosten geraamd voor een onderzoek naar een was- en strijkservice. Hiervoor zijn geen directe kosten gemaakt waardoor het geraamde bedrag van € 110.000 volledig leidt tot een voordeel. Hoewel in deze jaarrekening voor dit taakveld een voordeel wordt gepresenteerd merken wij op dat er op de echte zorgkosten een nadeel is ontstaan van € 215.000 die als structureel wordt gezien.	Lasten	39.000	V	S
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Jeugdzorg In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Dit saldo is vertekend omdat er in 2022 nog coronakosten zijn geraamd. Op deze incidentele coronaraming is een voordeel ontstaan van € 284.000. Op de echte zorgkosten wordt feitelijk een overschrijding van € 1.074.000 gepresenteerd. Deze overschrijding kenmerken wij als een structureel nadeel. We constateren dat hier sprake is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.	Lasten	-790.000	N	S
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Overige kosten jeugdzorg Op dit taakveld worden het grootste deel van de jeugdzorgkosten geboekt. Daarop wordt een nadeel gepresenteerd dat hiervoor wordt toegelicht. Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale dienst (RSD, € 43.000) en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten (€ 65.000).	Lasten	108.000	V	I
6.81 Geëscaleerde zorg 18+ - Wmo beschermd wonen Voor een onderdeel van beschermd wonen (LVB) betalen wij jaarlijks een vereveningsbijdrage aan de gemeente Arnhem voor de uitvoering hiervan. De afrekening van deze kosten liet een voordeel zien van € 48.000. Dit komt omdat er minder zorg nodig was. Een deel van de doelgroep is overgegaan naar de Wlz.	Lasten	48.000	V	I
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Jeugdhulp crisiszorg en jeugdreclassering Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000.	Lasten	293.000	V	S
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Veilig thuis Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM). In 2022 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang).	Lasten	95.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve frictiekosten DoeDuiten De voor 2022 beschikbaar gestelde middelen van de bestemmingsreserve zijn niet volledig ingezet waardoor het bedrag van de onttrekking lager is.	Baten	-49.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 117.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 6 hebben betrekking op het toekomstbestendig maken van het verenigingsleven, het werken aan werk Gelderland, de pilot instapbanen en het uitstellen van de bezuiniging op sociaal raadsliedenwerk. Per saldo zijn de mutaties die te maken hebben met het corona herstelplan budgettair neutraal.	Baten	-117.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelplan De beschikbaar gestelde budgetten voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - dekking uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening, het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers / kleine ondernemers en voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers' zijn nog niet ingezet in 2022. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000).	Baten	-300.000	N	I
Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-14.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn alle in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht.	1.542	1.542
Opvang ontheemden Oekraïne	De kosten voor de opvanglocaties voor Oekraïners wordt door het rijk vergoed.	2.248	2.600
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	853	853
Lasten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn de in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht omdat is overgegaan naar een huurconstructie. De boekwaarde van deze hulpmiddelen is afgeboekt in 2022.	2.089	2.089
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	1.891	2.600
Totaal programma 6		**663**	**306**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking Er is geen onttrekking in 2022 geweest uit deze bestemmingsreserve. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een bestemmingsreserve voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9046	Statushouders	101	0	20	81

In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onttrekking Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingezet voor aanpassingen t.b.v. de huisvesting voor een aan onze gemeente toegewezen groot gezin. In 2023 verwachten we nog extra werkzaamheden voor implementatie van de nieuwe Wet inburgering.

9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	99

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Onttrekking Van de bestemmingsreserve is in 2022 een bedrag van afgerond € 28.000 ingezet voor diverse, vanuit de Zevenaarse samenleving, geïnitieerde activiteiten.
2023 is het laatste jaar waarvoor de middelen van deze bestemmingsreserve ingezet kunnen worden.

9060	Tijdelijk noodfonds	0	2.000	0	2.000

De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.
Toevoeging In 2022 is € 2 miljoen vanuit de algemene reserve gestort in de reserve Tijdelijk noodfonds.

Totaal bestemmingsreserves	431	2.000	48	2.383

7.VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Duurzaamheid en milieu richten zich op energietransitie, CO_2 reductie, water (riolering), geluid, lucht, bodem en grond- en afvalstoffen. Ook gaat dit programma over de toezichthoudende en handhavende taken binnen deze beleidsvelden.

Wat willen we bereiken?
Behouden en bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving voor nu en de volgende generaties.

Ontwikkelingen
Het Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de drie Liemerse waterorganisaties en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Dat zijn de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als de lange termijn. Dit is op 21 september 2022 door de raad vastgesteld.

Aanpak Energiearmoede
Het Rijk heeft aan gemeenten een specifieke uitkering beschikbaar gesteld om in te zetten voor maatregelen waardoor energiearmoede (op termijn) minder wordt. Om invulling hier aan te geven hebben we in 2022 een plan van aanpak opgesteld. Met de Zevenaarse aanpak willen we tot een verlaging van de energierekening komen en daarmee bijdragen aan het verminderen van de energiearmoede. De rijksmiddelen zijn tot eind 2024 beschikbaar.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Watertakenplan De Liemers 2022-2026
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

7.1 Gezondheidszorg
We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO_2 reductie)
In 2025 is minimaal 49% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. In 2040 is dit (bijna) 100%. In 2025 is de eigen organisatie energie- en CO^2-neutraal.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2020	16,30	11,50			
Toelichting	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.					

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

In 2020 voldoen wij aan de doelstelling uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Die doelstelling is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)	2021	102,00	102,00	97,00	92,00	5
Toelichting	De daling is niet veroorzaakt door een beter scheidingspercentage, maar door een daling van de totale hoeveelheid afval. In diezelfde lijn is ook de hoeveelheid aan huis ingezameld restafval gedaald.					

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

Wij willen de duurzaamheid in de buitenruimte bevorderen. Daarnaast hebben wij de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2017-2021.

7.5 Milieu

Wij willen een duurzame en gezonde omgeving om in te leven. Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem zetten we ons daarom in voor een doelmatige uitvoering en handhaving van milieuwetgeving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

7.1 Gezondheidszorg

7.1.3 Reguliere taken

Jaar realisatie 2022

Voor de periode 2017-2020 hebben de gemeenten in Gelderland-Midden een regiovisie publieke gezondheid vastgesteld. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen met de nadruk op veerkracht, eigen regie en het welbevinden van de inwoners.
De publieke gezondheid is direct verbonden met ontwikkelingen in bijvoorbeeld het sociaal domein en de Omgevingswet. Verschillende beleidsterreinen oefenen invloed uit op het stimuleren van een gezonde leefomgeving en leefstijl. Zo is het bevorderen van een gezonde leefstijl van inwoners één van de ontwikkellijnen in het beleidsplan Jeugd en Wmo. Dit beleidsplan werken wij verder uit in een uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Regionale visie publieke gezondheid 2021-2025
In 2021 is de landelijke nota gezondheidsbeleid vertaald naar een geactualiseerde regionale visie van gemeenten in Gelderland-Midden, voor de periode 2021-2025. Elementen uit deze regionale visie worden in

de komende jaren geïmplementeerd in lokaal beleid. Onder andere bij nieuwe beleidsplannen, zoals 'Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Participatiewet' en in relatie tot de Omgevingswet.

Jeugdgezondheidszorg
VGGM is medio 2022 gestart met de uitvoering van het wettelijk verplichte prenatale huisbezoek. De uitvoeringskosten worden betaald door het rijk. Met een raadsinformatiebrief hebben we u geïnformeerd over de personele problematiek bij de jeugdgezondheidszorg van VGGM. Hierdoor was het noodzakelijk taken tijdelijk af te schalen en dit duurt tot uiterlijk 1 juli 2023.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO_2 reductie)

7.2.1 Invoeren van circulaire economie in Zevenaar — Jaar realisatie 2023

Voor het slagen van de energietransitie is een ander economisch model nodig: de Circulaire Economie. Hiermee optimaliseren we hergebruik én minimaliseren we waardevernietiging. Het Rijk heeft hier het Rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' voor opgesteld. Wij vertalen dit concreet naar een:

- andere wijze van ontwerpen (planvorming, openbare ruimte e.d.)
- andere wijze van opdrachtverlening (aanpassen inkoop- en aanbestedingsbeleid e.d.)
- andere financiële afwegingen (zoals Total Cost of Ownership, het 'ontschotten' van potjes e.d.)
- een andere werkwijze van afval naar grondstof (in samenwerking met bedrijven, waterschap en gemeenten)

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Eigen organisatie
Om uitvoering te kunnen geven aan de opgave uit het collegeprogramma 2023-2026, 'werken aan de opgave circulaire economie in Zevenaar', moet een 'routekaart circulaire economie' worden opgesteld om gefaseerd en gestructureerd de circulaire economie binnen onze organisatie in te voeren. In de kadernota 2022 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om dit vanaf 2022 uit te voeren. Vanwege gebrek aan capaciteit is prioriteit elders gelegd en kon in 2022 geen uitvoering gegeven worden aan het opstellen van deze routekaart. De beschikbaar gestelde middelen zijn als zodanig vrijgevallen ten gunste van het rekeningresultaat 2022. In de 1e VGR 2023 vragen wij de reeds eerder beschikbaar gestelde middelen opnieuw aan om de routekaart in 2023 te kunnen opstellen.

Regionaal – de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
Begin 2020 is de regionale ambitieverklaring 'Circulair opdrachtgeverschap en circulair inkopen in de GWW-sector' (Circulaire GWW) ondertekend. In april 2020 is het bijbehorende uitvoeringsprogramma 2020-2025 opgesteld. De strekking van de ambitieverklaring en het uitvoeringsprogramma is dat regionale opdrachtgevers samen met marktpartijen werken aan het opschalen en versnellen van de circulaire economie in de GWW-sector in onze regio. Het uitvoeringsprogramma kent 4 transitielijnen, 3 sporen en 9 activiteiten. Hier is uitvoering aan gegeven door een regionale projectgroep met inzet vanuit de gemeenten Zevenaar, Arnhem en Nijmegen, de provincie Gelderland en het CROW met begeleiding door een externe marktpartij. Via vijf kennistafels is invulling gegeven aan tot nu toe acht van de negen oorspronkelijke activiteiten van het uitvoeringsprogramma: opzetten monitoringssystematiek, nulmeting, meten en monitoren, ondersteund circulair werken, kennisevenementen, regionaal trainingsprogramma, gezamenlijke aanpak circulair inkopen, proeftuin innovatieve materialen. Deze activiteiten hebben zich concreet vertaald naar een zogeheten menukaart met verschillende onderdelen om in te zetten op circulariteit binnen de GWW bij opdrachtgevers. Deze menukaart wordt begin 2023 uitgerold naar de opdrachtgevers.

7.2.2 Energie neutraal maken eigen organisatie — Jaar realisatie 2025

Wij streven in 2025 naar een energieneutrale eigen organisatie. Hiervoor voeren we projecten uit op het gebied van gebouwen en vastgoed, bedrijfsvoering en mobiliteit.
In één van de projecten voeren we een onderzoek uit naar de manier waarop we ons eigen wagenpark verduurzamen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Eind 2019 is de CO_2-prestatieladder als monitoringstool ingevoerd waarmee de CO_2 - en energieprestaties van de eigen organisatie wordt gemeten. Het jaar 2018 is het basis jaar. Bij de monitoring blikken we terug. Op basis van de CO_2-prestatieladder is een uitvoeringsprogramma opgesteld. De extra middelen voor het ondersteunen van de uitvoering en voor de monitoring zijn in de kadernota 2022 opgevoerd en door de gemeenteraad voor 2022 beschikbaar gesteld. In 2022 is gestart met de monitoring van de CO_2-uitstoot over het jaar 2020. Daarnaast is in 2022 gestart met het opstellen van het klimaatplan. In dit plan wordt de route bepaald voor de organisatie gemeente Zevenaar om in 2025-2026 100% CO_2-neutraal te zijn.

7.2.4 Onderzoeken mogelijkheden deelname campagne fairtrade gemeente — Jaar realisatie 2023

'Fairtrade gemeente' is een predicaat dat vanuit 3 samenwerkende fairtrade organisaties kan worden toegekend als een gemeente op 6 criteria inzet toont voor fairtrade. Het gaat dan om gemeente in de zin van 'lokale gemeenschap', niet enkel 'gemeentelijke overheid'. Wij onderzoeken of er in de lokale samenleving animo is voor een werkgroep die fairtrade (en het behalen van het predicaat) wil oppakken.
Fairtrade nemen wij op in ons gemeentelijke inkoopbeleid, mogelijk onder het bredere vaandel van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Het facet fairtrade brengen wij periodiek onder de aandacht van inkopende budgethouders en betrokken in de periodieke peiling rond het inkoopbeleid.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Sinds december 2022 is gemeente Zevenaar officieel een Fairtrade Gemeente. Om de titel te mogen behouden moet jaarlijks inspanning geleverd worden op de zes gestelde criteria vanuit de campagne Fairtrade Gemeente. Gemeente Zevenaar ondersteunt de lokale werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar bij het leveren van deze inspanningen om zo bij te dragen aan het behouden van de titel.

7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar — Jaar realisatie 2040

In 2019 is duidelijk hoe we onze gemeente aardgasvrij maken (warmtevisie en uitvoeringsprogramma). In twee wijken gaan we als 'proeftuin' aan de slag. Deze ervaringen en de regionale ontwikkelingen zoals de 'Wijk van de Toekomst' (Gelders Energieakkoord) gebruiken en volgen we. Bijvoorbeeld voor het opstellen van de warmtevisie en het uitvoeringsplan. In 2040 is Zevenaar van het aardgas af.
Het uitfaseren van aardgas is naast een technisch vraagstuk ook een sociaal en financieel vraagstuk dat de nodige inzet vergt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Aardgasvrij Zevenaar – planning uit de warmtetransitievisie
De oorspronkelijke planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is bij de afwegingen omtrent de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Vanaf 2023 zal de verdere uitrol versneld opgepakt gaan worden.
De keuze om te temporiseren in het kader van de bezuinigingsopgave heeft consequenties op het behalen van de tussendoelen. Het einddoel (100% in 2050) blijft het uitgangspunt.

Angerlo als Wijk van de Toekomst
Het Wijktransitieplan Angerlo is op 29 september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit transitieplan is de basis voor het wijkuitvoeringsplan, een volgende stap naar realisatie. Hiervoor werken de betrokken partijen op basis van gelijkwaardigheid gezamenlijk in de programmaorganisatie Angerlo (POA) aan het wijkuitvoeringsplan (verwachte oplevering in het eerste kwartaal 2023). In de POA zijn de inwoners uit Angerlo vertegenwoordigd vanuit de Dorpsraad en de coöperatie Angerlo duurzaam (CAD). Verder maken ook de woningcorporatie Plavei, netbeheerder Liander en de gemeente Zevenaar deel uit van de POA.

Warmtenet stad Zevenaar
Fase 3B (intentieovereenkomst) is in maart 2021 van start gegaan. Door ontwikkelingen is de scope van het project verbreed naar ook de mogelijkheden van het door trekken naar Didam (gemeente Montferland) te onderzoeken. De oorspronkelijke planning is hierdoor gewijzigd waardoor het afsluiten van de intentieovereenkomst voor eind 2022 voorzien was. Maar eind 2022 heeft het Kabinet een standpunt over warmtenetten ingenomen (o.a. publieke meerderheid bij warmtenetten) waardoor de onderhandelingen met het warmtebedrijf in Zevenaar (tijdelijk) zijn gestopt. De verwachting is dat voor de zomer 2023 mogelijk meer duidelijk wordt.
Het standpunt van het Kabinet betekent ook dat we als Zevenaar moeten onderzoeken welke positie en rol de gemeente kan en wil invullen bij een publiek warmtenet. Dit intern onderzoek zal begin 2023 van start gaan.

Focusproject restwarmte steenfabriek Spijk
Eind 2021 is in het kader van de gebiedsvisie Babberich samen met woningcorporatie Vryleve en steenfabriek Vandersande een proces gestart waarbij we onderzoeken of de restwarmte van de steenfabriek benut kan worden als warmtebron voor de woningen in Spijk. De eerste resultaten zijn positief. Medio 2023 zal meer duidelijkheid komen over een eventueel vervolg.

7.2.6 Uitvoeren 'Gelders Energieakkoord in uitvoering' (2018-2023) — Jaar realisatie 2023

Wij zetten extra in op het uitvoeren van het Gelders Energieakkoord.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er zijn met betrekking tot deze activiteit geen bijzondere ontwikkelingen te melden.

7.2.7 Uitvoeren van de Routekaart ...op weg naar een energie neutraal Zevenaar (2016-2020) — Jaar realisatie 2040

De Routekaart is een uitvoeringsagenda met verschillende projecten die bijdragen aan de CO2-reductie en om energieneutraal te worden. Wij streven er naar om al in 2040 energieneutraal te zijn. Dit doen we onder andere door het professionaliseren van het Liemers Energieloket om nog beter de inwoner te bereiken, maar ook door een duurzaamheidsfonds waar initiatieven van derden gebruik van kunnen maken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW)
De regeling reductie energiegebruik woningen (RREW) is een specifieke uitkering van het ministerie van Binnenlandse Zaken om naast huiseigenaren ook huurders te helpen met energiebesparing in hun woning. De regeling bevat acties als informatieavonden/webinars, -flyers en –brochures, een grootschalige inkoopactie voor energiemaatregelen (isolatie en zonnepanelen). Daarnaast hebben huiseigenaren en huurders een cadeaubon t.w.v. € 70 ontvangen waarmee zij bij de lokale bouwmarkt of webshop energiebesparende producten kunnen kopen.

De regeling liep af op 31 december 2022. Er zijn in totaal 5.014 woningen (koop 3.211 en huur 1.822) met een actie voor energiebesparende maatregelen bereikt. De regeling heeft daarmee bijgedragen aan een voorlopige CO_2-reductie van een ruime 953 ton per jaar (waarvan globaal 700 ton door de cadeaubonnenactie). De hoeveelheden zijn berekend op basis van gegevens van Milieu Centraal. De regeling loopt tot en met 31 december 2022.

Energieloket en energiecoaches
Het regionaal energieloket voor particulieren en VvE's is sinds augustus 2021 live. Vanaf de lancering is dit digitaal loket 28.000 keer bezocht (unieke IP-adressen).
Samen met het regionaal energieloket zijn we sinds september 2021 gestart met de inzet van energiecoaches. Er zijn acht coaches opgeleid om inwoners van zowel koop- als huurwoningen te voorzien van adviesgesprekken over woningverduurzaming. Tot nu toe zijn er 245 huisbezoeken afgelegd.

Laadpalen infra en concessie
In de transitie naar CO_2-neutrale mobiliteit speelt elektrisch vervoer een belangrijk rol. Die transitie kan alleen slagen als er voldoende mogelijkheden zijn om te laden. Omdat niet iedereen op eigen terrein kan laden of als bezoeker in de gemeente verblijft is men aangewezen op publieke laadinfrastructuur. In het kader van het nationaal klimaatakkoord is een nationale agenda laadinfrastructuur (NAL) opgesteld. In de NAL staan afspraken om te zorgen voor een dekkend laadnetwerk, waarin gemeenten een cruciale rol spelen.
In september 2022 heeft gemeente Zevenaar de integrale laadvisie vastgesteld. Deze visie bepaalt de strategie van gemeente Zevenaar om tijdig een toegankelijke, betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te realiseren.

Voor de uitrol van laadinfrastructuur neemt gemeente Zevenaar deel aan de regionale concessie "openbare laadinfrastructuur elektrische voertuigen". De concessie is op 1 juli 2022 gestart en loopt tot 1 juli 2025. De concessiehouder (Vattenfall InCharge), heeft exclusiviteit om tot einde contractdatum, met een optie van tweemaal één jaar verlening, laadpalen in gemeente Zevenaar te plaatsen. Het uitvoeren van contractmanagement met de concessiehouder is belegd bij provincie Overijssel.

7.2.8 Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018-2023)

Jaar realisatie 2023

Ook de Regio Arnhem Nijmegen staat voor een opgave (in 2050 energieneutraal). Dit is een opgave voor alle vier de bestaande portefeuillehoudersoverleggen (Duurzaamheid, Mobiliteit, Wonen en Economie). De coördinatie is vanuit het portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid en wordt voorbereid via de regionale Icoongroep Slimme Duurzaamheid. Voor het halen van de opgave is het uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij de focus van de regionale samenwerking ligt bij:

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Energietransitie gebouwde omgeving
- Duurzame bedrijventerreinen
- Duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het uitvoeringsprogramma "routekaart energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en de regionale energiestrategie (RES) zijn ondergebracht in de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen, bij de opgave Circulaire regio.
In alle deelnemende gemeenten is het RES bod 1.0 vastgesteld. Nu zijn we met het traject RES 2.0 bezig, waar onder andere de onderwerpen 'het ruimtelijk (laten) landen van het RES 1.0 bod'; de onbalans tussen zon en wind; plan-MER RES 2.0; de net congestie; Plan MER procedure; RES warmtespoor en de verdeling van vraag en aanbod tegen de laagste maatschappelijke kosten aan de orde komen.

Vanuit de opgave Circulaire regio is het project 'Circulair Opdrachtgeverschap en Circulair Inkopen in de GWW Regio Arnhem-Nijmegen' ontstaan waar de gemeente Zevenaar aan mee doet (zie ook activiteit 7.2.1).

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

7.3.1 Verminderen restafval per inwoner (max. 100 kg) — Jaar realisatie 2020

Om deze doelstelling te realiseren willen wij de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT- en groenafval verhogen. Om dat te bereiken voeren wij een aparte GFT-container in die wij de inwoners gratis aanbieden. Ook kunnen inwoners groenafval op het aanbiedstation gratis aanbieden. Het aanbieden van restafval gaan wij ontmoedigen door dit minder vaak op te halen.
De aanvullende lasten dekken wij binnen de afvalbegroting en verrekenen we via de afvalstoffenheffing.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De hoeveelheid aan huis ingezameld restafval ligt inmiddels op 97 kg per inwoner en daarmee onder de doelstelling. In het nog op te stellen grondstoffenbeleidsplan onderzoeken we of en zo ja hoe de hoeveelheid restafval nog verder omlaag kan.

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

7.4.1 Uitvoeren duurzaamheidsmaatregelen Watertakenplan — Jaar realisatie 2021

Zoals in het Watertakenplan de Liemers 2017-2021 is opgenomen, focussen we serieus op duurzaamheid en klimaatverandering. Bij het ontwerpen en inrichten van zowel (afval)waterketen, watersysteem als openbare ruimte wordt hiermee rekening gehouden. Hierbij zoeken wij nadrukkelijk naar een integrale benadering bij grootonderhoud, reconstructie en nieuwbouw.

De volgende uitgangspunten hanteren wij bij alle plannen met betrekking tot afvalwaterketen, watersysteem en openbare ruimte:
1. Klimaatbestendig inrichten betreffende water, hitte en droogte.
2. Vasthouden, bergen en afvoeren.
3. Beperken wateroverlast in stedelijk gebied.
4. Scheiden bij de bron van hemelwater en vuilwater.
5. Vuilwater wordt via de riolering afgevoerd naar de zuivering.
6. Hemelwater voert bij voorkeur zichtbaar bovengronds af naar oppervlaktewater of bodem.
7. Anticiperen op klimaatverandering door rekening te houden met de verwachte effecten bij het ontwerp en inrichting van (afval)waterketen, watersysteem en openbare ruimte.
8. Milieutechnisch functioneren en oppervlaktewaterkwaliteit mag niet verslechteren ten opzichte van de huidige situatie.
9. Particulieren stimuleren voor meer groen in de tuin, voor hitte en water. Bewoners moeten zich zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk voelen voor het verwerken van hemelwater op eigen terrein.

Wij gaan samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap dit jaar starten met het project 'Klimaatadaptatie De Liemers', zoals recent vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is voorgeschreven. Hiervoor voeren we een stresstest uit om knelpunten en risico's op onder andere wateroverlast in kaart te brengen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De stresstest, risicodialogen en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie hebben wij afgerond en zijn door de raad vastgesteld. Het nieuwe Watertakenplan 2022-2026 is in september 2022 door de raad vastgesteld.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	9.212	10.548	9.601	-948
Lasten	11.092	12.281	10.740	1.541
Resultaat voor bestemming	-1.880	-1.732	-1.139	593
Mutaties reserves				
Baten	0	1.793	1.649	-144
Lasten	0	1.592	2.026	-434
Totaal mutaties reserves	0	202	-377	-578
Resultaat na bestemming	-1.880	-1.531	-1.516	15

Verschillenanalyse

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid - Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM In 2022 is subsidie voor het deel lokaal maatwerk (Jeugdgezondheidszorg) lager vastgesteld en afgerekend. Daarnaast zijn onderdelen van het lokaal maatwerk bekostigd uit de middelen van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid. De beschikbare middelen voor het project 'jongeren op gezond gewicht' zijn slechts beperkt ingezet omdat in 2022 mede vanwege corona geen activiteiten zijn georganiseerd.	Lasten	101.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is toegevoegd aan de voorziening. Dit zorgt voor een hogere dotatie van € 36.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de lagere kosten voor onderzoeken en beheersystemen. Doordat we het voordeel op de lasten storten in de voorziening riolering blijven deze middelen wel voor riool werkzaamheden beschikbaar.	Lasten	-36.000	N	I
7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties In 2022 hebben we een inhaalslag gemaakt met de klein onderhoudswerkzaamheden. Hierdoor zijn de lasten € 63.000 hoger dan begroot.	Lasten	-63.000	N	I

7.2 Riolering - Onderzoeken en beheersysteem In 2022 hebben wij een voordeel behaald van € 136.000. Dit komt deels doordat wij in onze raming te veel rekening hebben gehouden met incidentele onderzoeken. Daarnaast zijn de kosten voor het hydraulisch functioneren, het grondwatermeetnet en het hydronet gedaald. In de eerste voortgangsrapportage verlagen we deze budgetten structureel.	Lasten	136.000	V	S
7.2 Riolering - Subsidie woningbouwverzakkingen Van het subsidiebedrag van € 125.000 dat in 2019 door uw raad beschikbaar is gesteld voor onderzoek naar woningverzakkingen en voor bijdragen aan de gedupeerden van woningverzakkingen a.g.v. droogte in 2018 is in 2021 € 45.000 doorgeschoven naar 2022 waardoor het totale budget, inclusief het al aanwezige budget, € 56.000 was. In 2022 is hier echter vrijwel geen beroep op gedaan. Daardoor is er een voordeel ontstaan van € 55.000.	Lasten	55.000	V	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn hoger uitgevallen doordat de leegstand lager is uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 158.000. Dit is 3,3% van de begrote opbrengst.	Baten	158.000	V	I
7.3 Afval - Afvalinzameling De kosten voor afvalinzameling zijn € 150.000 lager uitgevallen. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat de doorbelasting vanuit de RDL lager (€ 88.000) is uitgevallen dan geraamd. Dit is voor een groot deel ontstaan bij het aanbiedstation. Door uitstel van de ingebruikname van 7Poort, minder afvalaanbod en een lagere inzet van menskracht zijn de kosten lager. Ook op andere onderdelen binnen de RDL is het aantal uren lager dan tussentijds geraamd. Daarnaast zijn de lasten van de gemeente Zevenaar per saldo ook € 62.000 lager uitgevallen. De drie grootste voordelen zijn ontstaan binnen zwerfafval, restafval huishoudelijk en inzamelkosten verpakkingsglas. Het grootste nadeel op de kosten is ontstaan in de doorbelasting voor straatreiniging.	Lasten	150.000	V	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is € 101.000 minder opbrengsten afvalstoffenheffing (circa 2,7% van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht. Dit komt doordat er minder ledigingen zijn geweest dan in voorgaande jaren.	Baten	-101.000	N	I
7.3 Afval - Vergoeding PMD en papier en karton Het belangrijkste voordeel zit op de vergoeding voor PMD (€ 58.000). De definitieve eindafrekening over het jaar 2020, die nog een forse nabetaling heeft opgeleverd, heeft in het boekjaar 2022 plaatsgevonden. Dit compenseert de lagere verwerkingsvergoeding papier en karton (€ 48.000), waarvan de marktprijs na de zomervakantie is ingezakt. Hier houden we in de 1e voortgangsrapportage 2023 rekening mee. Tenslotte is er nog een aantal kleine positieve effecten bij de opbrengsten afval.	Baten	27.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 pakken wij de uitvoering verder op. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 1.012.000.	Lasten	1.012.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energieneutraal eigen organisatie en het energieneutraal maken gemeente Zevenaar. Deze werkzaamheden zijn nog niet volledig uitgevoerd. Bij de lasten een voordeel van € 122.000.	Lasten	122.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en voor het uitvoeren gelders energieakkoord in uitvoering. De resterende bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Deze werkzaamheden zijn afgerond. Bij de lasten een voordeel van € 79.000.	Lasten	79.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Milieubeheer Het begrote bedrag voor Wijk van de Toekomst € 14.000 is in 2022 niet uitgegeven. Vanuit het herstelplan waren ook nog middelen beschikbaar waardoor dit bedrag niet is uitgegeven. Voor de voorbereiding aanbesteding nieuw contract gaslevering was een bedrag geraamd van € 10.000. Dit bedrag is door de GMR niet apart in rekening gebracht. Het is opgenomen in de gemeentelijke bijdrage 2022. Tenslotte is het begrote bedrag van € 20.000 voor het opstellen van de Zevenaarse routekaart voor implementatie circulaire economie wegens personele capaciteit niet uitgegeven. Dit bedrag zal in de 1e VGR 2023 opnieuw geraamd worden. Een totaal voordeel van € 44.000.	Lasten	44.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2022 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma “handhaving” (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast zijn er meer projecten ontwikkeld en meer vergunningen verleend dan begroot waardoor ook het programma “advies” is overschreden. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft tot een nadeel geleid van € 59.000.	Lasten	-59.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 1.012.000.	Baten	-1.012.000	N	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Onderhoud Er is per saldo een nadeel van € 32.000 gerealiseerd op de begraafplaatsen. Gedurende het jaar constateerden we dat er extra veel onkruid op de verharding aanwezig was. We hebben hierop een impuls gegeven om dit te verwijderen. Dit heeft geleid tot een overschrijding.	Lasten	-32.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is positief. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Dit was een positiever resultaat dan we bij de eerste en tweede voortgangsrapportage hadden voorzien. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere verwerkingskosten GFT en hogere inzamelkosten PMD (zoals hiervoor toegelicht).	Lasten	-256.000	N	I

0.10 Toevoegingen reserves - Riool Het resultaat binnen het product riool is positief. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve.	Lasten	-178.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplannen Op begrotingsbasis is een negatieve onttrekking uit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen geraamd. De overige mutaties zijn terug te vinden onder programma 8. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een voordeel van € 37.000	Baten	37.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Energietransitie Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve van € 309.000. De werkelijke onttrekking is € 95.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 214.000.	Baten	-214.000	N	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	45.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	194	194
Lasten			
Mutatie reserves	Toevoegingen aan reserves	526	0
Totaal programma 7		**-331**	**194**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9017	Afval	279	348	0	626

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging: Het resultaat binnen het product afval is positief. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de verschillen die in programma 7 zijn toegelicht en de mutaties afvalstoffenheffing uit de 1e en 2e voortgangsrapportage 2022. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve afval de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit doen wij bij de eerst volgende tariefbepaling afval (tarieven 2024).

Onttrekking: In 2022 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

9018	Riolering	597	178	0	775

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat (€ 253.200) is toegevoegd aan de voorziening. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve riolering de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit hebben we gedaan bij de tariefbepaling 2023 en dit doen wij bij de eerst volgende tariefbepaling riool (tarieven 2024) opnieuw.

Onttrekking In 2022 heeft er geen onttrekking uit de reserve plaatsgevonden.

9054	Duurzaamheid	0	1.500	0	1.500

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Toevoeging In 2022 is € 1,5 miljoen uit de algemene reserve gestort.

Onttrekking Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2022.

Totaal bestemmingsreserves	875	2.026	0	2.901

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8009	Begraafplaatsen	77	9	0	86

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking In 2022 is er geen geld uit de voorziening gebruikt voor groot onderhoud aan begraafplaatsen.

8010	Riolering	4.081	912	0	4.993

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging In 2022 hebben een bedrag van € 912.000 gestort in de voorziening. Deze bestaat grotendeels uit de jaarlijkse storting op basis van het watertakenplan 2022-2026. Daarnaast hebben we in 2022 minder kosten gemaakt (zie programma 7 voor een toelichting hierop). Dit bedrag is vervolgens ook gestort in de voorziening riolering.

Onttrekking We hebben in 2022 geen bedrag onttrokken uit de voorziening riolering.

Totaal voorzieningen	4.158	922	0	5.080

8.VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een gemeente zijn waar het aantrekkelijk wonen, werken en leven is.

Ontwikkelingen
Woningmarkt
Wat betreft de woningmarkt is en blijft het een roerige en drukke tijd. De druk op de woningmarkt neemt steeds meer toe. Vanuit de woondeal 2.0 wordt ingezet de woningbouw te versnellen en vooral betaalbare woningen toe te voegen aan de voorraad. De woondeal is eind 2022 geactualiseerd en deels aangepast. Hierdoor zijn de afspraken nog scherper en krijgt de woondeal steeds meer uitvoering. Voor het bijhouden van de ontwikkelingen in de woningmarkt is een regionale woningmarktmonitor opgezet en jaarlijks geactualiseerd. In 2022 zijn 125 woningen gereed gemeld waarvan 12% in de huursector (9% sociale huur en 3 % midden dure huur), 11% koopwoningen onder de € 250.000, 9% tussen de € 250.000 en € 355.000 en 46% boven de € 355.000. In relatie tot de afspraken zijn er het afgelopen jaar te weinig woningen in het sociale en betaalbare segment toegevoegd. Daarnaast zijn van de opgeleverde woningen ook een deel tijdelijke sociale huurwoningen gerealiseerd voor de opvang van vluchtelingen. Hiermee wordt de druk op de reguliere voorraad verminderd.
In oktober 2022 heeft de raad het plan woningbouw vastgesteld. Vanuit het plan is er o.a. een regieteam opgezet om meer regie op de projecten te krijgen en de bouwstroom aan te jagen.
Daarnaast worden dit jaar de twee huidige woonvisies vernieuwd. Deze worden geactualiseerd naar een geïntegreerde woonzorgvisie. Ook in 2022 hebben wij de prestatieafspraken uitgevoerd en nieuwe afspraken voor 2023 gemaakt. Met de corporatie hebben wij gekeken hoe de woningbouwprojecten kunnen worden versnelt waarmee in 2023 62 sociale huurwoningen en 30 flexwoningen kunnen worden toegevoegd. Daarnaast aandacht voor specifieke doelgroepen, de betaalbaarheid van de woningen en de verduurzamingsopgave. De samenwerking met de corporaties verloopt goed en prettig.

Verstedelijkingsstrategie
In en met de regio werken wij aan de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel 'Meer landschap, meer stad'. Deze verstedelijkingsstrategie heeft een directe link met de nog op te stellen Omgevingsvisie Zevenaar. Door het opnemen van de ontwerpprincipes en opgaven vanuit de regio in de eigen omgevingsvisie en het laten doorwerken hiervan in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de regionale uitgangspunten meer in de lokale instrumenten verankerd. De keuzes die Zevenaar maakt binnen deze regionale opgaven en ontwerpprincipes nemen wij uiteindelijk op in de Omgevingsvisie Zevenaar, die de raad volgens de huidige planning vaststelt in het najaar van 2023. In 2021 zijn de ontwerpprincipes voor de verstedelijkingsstrategie (deel 1) vastgesteld door de Raad. Daarnaast is begonnen met de gebiedsuitwerking in de Liemers en de overige regio's. Vaststelling van de verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley Deel (I + II) heeft eind 2022 plaatsgevonden en het verstedelijkingsakkoord is in november 2022 door het Rijk, provincies, waterschappen, regio's en regiogemeenten ondertekend.

Omgevingsvisie Zevenaar
In Zevenaar is eind september 2021 het Koersdocument door de raad vastgesteld op basis waarvan we verder vorm zijn gaan geven aan de omgevingsvisie en het bijbehorende participatieproces. Deze omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige Structuurvisie Zevenaar en de Omgevingsvisie Gelders Eiland. Eind 2022 is het proces intern verder opgepakt en is een enquête uitgezet via het platform Zevenaar Verbindt. Inwoners en bedrijven hebben daarin op hoofdlijnen aangegeven wat ze belangrijk vinden in en voor Zevenaar. In 2023 wordt het proces verder vormgegeven.

Beleidskaders

- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030
- Woonvisie Zevenaar
- Woonvisie Gelders Eiland (2018)
- Integraal Accomodatieplan 2020-2040 (IAP)
- Nota Grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal Arnhem Nijmegen 2020
- Nota vastgoedbeleid
- Liemerse Woonagenda 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
Demografische druk (%)	2022	74,00	80,10	80,00	80,10	0,1
Toelichting	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.					
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (€)	2022	847,00	814,00	733,00	733,00	0
Toelichting	Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie + de afspraken die gemaakt zijn bij de bezuinigingsopgave.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	2022	914,00	915,00	829,00	829,00	0

Toelichting	De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie + de afspraken die gemaakt zijn bij de bezuinigingsopgave.					
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)	2022	310,00	265,00	265,00	265,00	0
Toelichting	Deze beleidsindicator is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. De waarde kan daardoor licht afwijken van andere publicaties. De ontwikkeling van de woningmarkt gaat conform landelijke verwachtingen matigen en wordt als volgt geschat: 2022 --> 2023 +5% 2023 --> 2024 +5% 2024 --> 2025 +5% 2025 --> 2026 +5%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2022	8,40	5,80	7,50	5,80	1,7
Toelichting	De behoefte aan (nieuwe) woningen is groot. In 2020 is daarom ook de Woondeal getekend om o.a. de versnelling in de woningbouw te kunnen realiseren. Deze is in 2022 geactualiseerd. De regio heeft te maken met een autonome groeiopgave, een bestaand woningtekort en kent hoge binnenkomende migratie vanuit binnen- en buitenland door haar positie als aantrekkelijke regio met hoogwaardige kennisinstellingen. De groeivraag blijft (ook) hoog in Zevenaar en de productie neemt verder toe in Zevenaar. In 2018 zijn ca. 110 nieuwbouwwoningen opgeleverd, in 2019 zijn ca. 195 nieuwbouwwoningen opgeleverd, in 2020 ca. 250 nieuwbouwwoningen, in 2021 ca. 300 woningen en in 2022 ca. 125 woningen. Om te kunnen voldoen aan de vraag is een verdere groei in woningbouwproductie wenselijk dan wel noodzakelijk. Wij zetten daarom de komende jaren in op realisatie en versnelling van de opgave en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Met het uiteindelijke streven naar een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen op jaarbasis. Dit wel met de kanttekening dat naast het capaciteitstekort in de gehele keten ook de problemen met betrekking tot materialen sterker toeneemt.					

8.4 Handhaving

Beschermen van de kwaliteit van de (leef-)omgeving door toezicht en handhaving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

8.1.1 Invoeren Omgevingswet

Jaar realisatie 2023

Dit betreft een transitieopgave die sinds 2017 is ingezet en doorloopt tot 2021 (invoering Omgevingswet) en de jaren daarna. "De Omgevingswet raakt een groot deel van de organisatie. Uitgangspunt is dat we op1 januari 2021 voldoen aan de eisen die de VNG stelt aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij stellen hiervoor een route vast. Wij passen ons instrumentarium aan de nieuwe wettelijke vereisten aan. Hierbij is

digitalisering van gegevens en het eenvoudig kunnen benaderen van die gegevens een belangrijk onderdeel. Ook het vaststellen van een omgevingsvisie en toewerken naar 1 omgevingsplan voor het grondgebied van de gemeente. Wij zetten in op participatie van inwoners, ondernemers en instanties. Intern kijken wij naar de gevolgen voor de organisatie op het gebied van functies, cultuur, competenties en integraliteit. Vraag die daarbij centraal staat is: "Hoe kunnen we samen met onze inwoners plannen zo goed mogelijk realiseren en welke vorm van dienstverlening en participatie vanuit de gemeente hoort daarbij?

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Volgens plan, vanuit de opgave die er ligt om de organisatie voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet. Met het uitstellen van de invoering van de Omgevingswet is de planning wel aangepast. In 2022 hebben de werkgroepen verder gewerkt binnen de verschillende sporen van de Omgevingswet. Zo zijn we aangesloten op het landelijk digitale stelsel en is daar volop mee geoefend, hebben we de verplichte beleidsstukken voorgelegd aan de raad, zijn afspraken gemaakt over de werkwijze en zijn processen voor vergunningen en ruimtelijke procedures bepaald. De omgevingstafel is verder uitgewerkt en we hebben een start gemaakt met het bundelen van beleid voor de fysieke leefomgeving en de omgevingsvisie. We werken steeds richting inwerkingtreding van de wet zoals die op dat moment geldt, aan de hand van de lijst met minimale eisen van de VNG.

8.3 Wonen en bouwen

8.3.1 Herontwikkelen Vestersbos Zevenaar — Jaar realisatie 2024

Herontwikkelen van de locatie van de voormalige schoolgebouwen van het Liemers College aan het Vestersbos in Zevenaar.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Op 24 november 2021 heeft u besloten een aanvullend budget beschikbaar te stellen voor het doen van aanvullend onderzoek en de effecten van twee varianten uit het haalbaarheidsonderzoek. U heeft eveneens de stedenbouwkundige kaders voor de locatie Vestersbos vastgesteld. Met deze investering dekken we in 2022 de (voorbereidende) planologische kosten om te komen tot een gewijzigd bestemmingsplan. In 2022 is een Quickscan Woningbouw uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn afgerond.

8.3.2 Regie op woningbouwprogramma — Jaar realisatie 2027

Op basis van de Liemerse Woonagenda voor de periode 2017-2027 stellen wij uitgangspunten vast voor het woningbouwprogramma. Op basis van die uitgangspunten stellen wij een flexibele woningbouwprogrammering vast met maatwerk per kern. Om nieuwe kansrijke initiatieven mogelijk te maken brengen wij de capaciteit van woningbouwlocaties, die niet aansluiten bij de vraag op lange termijn, terug.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De regie op woningbouwprogramma is een continue proces. Wij willen een continue bouwstroom op gang houden. De lokale overheid speelt bij het aanbieden van voldoende woongelegenheid een belangrijke regierol. Wij gaan samen met marktpartijen en woningcorporaties ervoor zorgen dat binnen de gemeente

goede en voor alle doelgroepen de juiste woningen beschikbaar zijn. Om de behoefte in te vullen bieden wij een gedifferentieerd woningbouwprogramma aan en zetten wij in op kwaliteit (bouwen naar behoefte). Voor een actueel beeld houden wij om de drie jaar een regionaal woningmarktonderzoek, eind Q1 2023 ontvangen wij de resultaten van het onderzoek 2022. Daarnaast zijn meerdere afspraken (o.a. Woondeal 2.0, Plan Woningbouw, Liemerse Woonagenda en prestatieafspraken), acties dan wel overeenkomsten opgesteld die het mogelijk maken om een gedifferentieerd woningbouwprogramma te realiseren in de loop der jaren. Ook zijn wij gestart met het regieteam om meer regie op de projecten te krijgen en de bouwstroom aan te jagen. De komende jaren hebben wij nog een forse opgave, waar wij de uitkomsten uit de behoeftecijfers en de ingezette beleid voor inzetten. Bij betaalbaar bouwen zijn in de regio vergaande afspraken gemaakt. Daarnaast worden dit jaar de twee huidige woonvisies vernieuwd. Deze worden geactualiseerd naar een geïntegreerde woonzorgvisie. Wij houden u regelmatig op de hoogte van de ontwikkeling met betrekking tot de woningbouwplannen.

8.3.4 Ontwikkelen bouwgrondexploitaties — Jaar realisatie 2025

De woningbouwlocatie Groot Holthuizen is volop in ontwikkeling. Door de goede uitgifte de afgelopen jaren heeft de gemeenteraad besloten de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden met het nieuwe buurtschap De Holtkamp (circa 120 woningen). De verwachting is dat we in 2022 ook het laatste buurtschap 't Hof zullen toevoegen aan de grondexploitatie. De buurtschappen De Tol en De Bem worden komend jaar afgerond en overgedragen naar de beheersorganisatie.

In het woningbouwplan Middag-Oost is momenteel uitsluitend nog een beperkt aantal vrije kavels beschikbaar. Momenteel worden plannen uitgewerkt voor een nieuwe fase waarbij ontwikkelaars worden benaderd die interesse hebben. Dit zal in 2022 naar verwachting leiden tot nieuwe bouwactiviteiten.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In totaal waren er in heel Groot Holthuizen begin 2022 (de Tol, de Bem, de Stede en de Holtkamp) nog circa 131 kavels niet geleverd. Door het "arrest van Didam" was de inschatting begin 2022 dat 2 kavels verkocht zouden worden. Conclusie is dat in het afgelopen jaar 3 kavels zijn geleverd. In de buurtschappen de Tol en de Stede moet nog een beperkt aantal kavels (5) worden geleverd. Dit zal naar verwachting in de komende twee jaar plaatsvinden. In de Bem zijn geen kavels meer beschikbaar. De overige kavels bevinden zich in het buurtschap de Holtkamp.

Voor buurtschap de Holtkamp stond 2022 in het teken van bouwrijpmaken van het plangebied en de verkoop/ontwikkeling van de gemeentelijke gronden. Het bouwrijpmaken van het plangebied is zo goed als afgerond. Alleen voor "het Erf" kunnen de eerste bouwrijpactiviteiten pas beginnen nadat de sloop en sanering van het gebied is afgerond. Voor de verkoop/ontwikkeling van de gemeentelijke gronden zijn gesprekken gaande met een tweetal ontwikkelaars en woningcorporatie Baston. De verkoop van particuliere kavels is vanwege een lopende rechtszaak vertraagd. Verwachting is dat de eerste kavels in de Holtkamp in 2023-2024 geleverd gaan worden. In totaal gaat het in de Holtkamp om circa 126 woningen. De gevolgen voor de uitgifte vanuit het "arrest van Didam", de oorlog in Oekraïne (prijsstijgingen) en een stijgende hypotheekrente zijn verwerkt in de grondexploitaties.

De grondexploitatie Zevenaar-Oost is inmiddels uitgebreid met het buurtschap 't Hof. Voor dit buurtschap wordt een bestemmingsplan opgesteld en is de uitvraag naar een ontwikkelaar in 2023 de markt opgezet. Verwachting is dat de eerste kavels in 2025 kunnen worden opgeleverd. In totaal gaat het in 't Hof om circa tussen de 120 en 150 woningen.

Voor Middag-Oost fase III heeft een selectie plaatsgevonden voor een ontwikkelaar. Met de winnaar van deze selectie en met woningcorporatie Baston zijn wij momenteel bezig met het afronden van verkoop- en realisatieovereenkomsten. De uitgifte voor Middag-Oost fase III is voorzien in 2023. De effecten van het "arrest van Didam", de stijging van de hypotheekrente en de oorlog in Oekraïne zijn opgenomen in de herziening van de grondexploitatie.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	3.392	1.707	4.576	2.868
Lasten	8.400	4.176	3.423	753
Resultaat voor bestemming	-5.008	-2.469	1.153	3.621
Mutaties reserves				
Baten	3.337	3.823	3.170	-653
Lasten	0	3.102	3.028	74
Totaal mutaties reserves	3.337	721	142	-579
Resultaat na bestemming	-1.671	-1.747	1.295	3.042

Verschillenanalyse

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Het was de verwachting dat het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland in het najaar 2022 ter inzage gelegd zou gaan worden. Dit proces heeft o.a. door de Porthosuitspraak en personele wisselingen vertraging opgelopen. Het voorontwerp heeft ter inzage gelegen en we zijn nu bezig met de uitwerking van het ontwerp bestemmingsplan. Een voordeel in 2022 van € 25.000. Dekking van de kosten vindt plaats uit de bestemmingsreserve Bestemmingsplannen	Lasten	25.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Eind 2022 resteert hiervan nog een bedrag van € 579.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 579.000.	Lasten	579.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening In 2022 is de legesopbrengst voor herzieningen bestemmingsplannen € 18.000 hoger dan verwacht in de 2e VGR 2022. Met het zicht op de invoering van de Omgevingswet zijn er meer bestemmingsplanherzieningen aangevraagd dan verwacht. Daarnaast is de waarborgsom van € 10.000 met betrekking tot de exploitatiebijdrage "Winkelhuis Raadhuisplein" in 2022 ten gunste van de exploitatie gebracht. Een totaal voordeel van € 28.000	Baten	28.000	V	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 29.090.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 2.099.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden: 1. Verbetering van het resultaat komt doordat het raadsbesluit rond de	Lasten	2.099.000	V	I

uitbreiding van de grondexploitatie met Het Hof financieel verwerkt is waarbij rekening is gehouden met een eenmalige vrijval van de verliesvoorziening. Een voordeel van € 924.000.

2. Voor de vrije kavels is een nieuwe berekening gemaakt. Voorheen werden de overige kosten apart gefactureerd, in de nieuwe kavelprijs zitten deze kosten inbegrepen. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de Grondprijsbrief 2023 bedraagt € 81.000 positief.

3. De deelgrondexploitaties de Tol, Bem en de Stede zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor een gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren en nu niet meer benodigd zijn. In de grondexploitaties is het benodigde budget om de gebieden geheel woonrijp te maken behouden. In de Holtkamp is het bouwrijp maken bijna gereed. Dit heeft ook gezorgd voor een vrijval van bouwrijp maken. Dit alles heeft geleid tot een positief voordeel van € 904.000.

4. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Wonen bedragen € 988.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op, echter door de lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

5. Er heeft een verplaatsing van binnen het budget VTU- en plankosten plaatsgevonden. De verwachting is dat de komende jaren minder budget wordt gebruikt uit wonen algemeen, maar meer in de Holtkamp en het Hof. Door een nieuwe raming van het budget VTU- en plankosten ontstaat een verschil van € 32.000 voordelig.

6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Onder aftrek van toekomstige opbrengstenstijgingen levert dit per saldo een nadeel op van € 828.000.

7. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 2.000 nadelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay	Lasten	267.000	V	I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie die op 21 maar 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 4.069.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 267.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen.

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2023. In Middag Oost is fase 3 toegevoegd dat een positieve uitwerking heeft op de grondexploitatie. In totaliteit is er sprake van een voordeel van € 2.150.000.

2. Voor het bouw en woonrijp maken van fase 3 zijn ook de civieltechnische kosten toegevoegd aan het project. Dit heeft geleid tot een ophoging van het budget van € 1.218.000 nadelig.

3. De rente-effecten bedragen € 94.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Het budget voor VTU- en plankosten moest worden verhoogd vanwege de planuitwerking van fase 3 van de Middag Oost. De verwachting is dat dit budget voldoende is om alle werkzaamheden in het plangebied uit te werken. Het budget om fase 3 de komende jaren uit te voeren heeft een nadelig effect van € € 352.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met enerzijds hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Per saldo levert dit een nadeel op van € 407.000.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen In 2022 is het pand aan Dorpstraat 46 aangekocht. De aanschafkosten hiervoor zijn in verband met BBV-voorschriften geactiveerd en niet ten laste van de bestemmingsreserve woningbouw gebracht. Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen waardoor er nog geen kosten in 2022 zijn geweest. Een voordeel van € 500.000.	Lasten	500.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Hier staan hogere kosten van de ODRA tegenover (zie 7.4 Milieubeheer). Een voordeel van € 200.000.	Baten	200.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de 2e VGR 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 1.201.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is dit € 1.135.000 geworden. Dit lagere bedrag wordt met name verklaard door een bezwaarprocedure uit 2022. Een nadeel van € 66.000.	Baten	-66.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een toevoeging van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een voordeel van € 74.000.	Lasten	74.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 158.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 96.000. Dit levert een nadeel op van € 62.000.	Baten	-62.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2022 niet geweest. Dit levert een nadeel op van € 500.000.	Baten	-500.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een nadeel van € 74.000.	Baten	-74.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-28.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Middag Oost & Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 267.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	267	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost wonen is het verwachte resultaat met afgerond € 2.099.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.099	0
Grondverkoop	Er zijn gronden verkocht.	39	40
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	97	97
Lasten			
Project invoering omgevingswet	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	698	1.268
Totaal programma 8		**1.803**	**-1.131**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9031	Bestemmingsplannen	147	0	96	51

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onttrekking In de 1e voortgangsrapportage 2022 is besloten tot een gedeeltelijke vrijval van deze bestemmingsreserve (€ 92.000). Van de resterende uitgaven is in 2022 € 5.000 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

9056	Woningbouw	0	3.000	0	3.000

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Toevoeging In 2022 is € 3 miljoen uit de algemene reserve gestort in deze bestemmingsreserve.

Onttrekking Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2022.

Totaal bestemmingsreserves	147	3.000	96	3.051

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

ALGEMEEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2022 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2022 is 1,4% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.

Beleidskaders
Een essentieel kader is de beperking dat lokale belastingen en heffingen niet afhankelijk gemaakt mogen worden van inkomen, winst of vermogen. Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. De specifieke beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen of heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen. Een voorbeeld hiervan is het vervallen van de precariobelasting op kabels en leidingen per 1 januari 2022.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil
Belastingen				
Hondenbelasting	370	370	362	-8
Belasting op eigendom woningen	7.999	7.999	8.343	344
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	4.818	4.818	5.909	1.091
Precariobelasting	52	52	50	-2
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0
Reclamebelasting	105	105	99	-6
Toeristenbelasting	382	382	818	436
Parkeerbelasting - parkeergelden	1.063	931	861	-70
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	93	113	119	6
Totaal belastingen	14.882	14.770	16.561	1.791
Heffingen				
Leges - burgerzaken	100	100	107	7
Leges - paspoorten en rijbewijzen	384	469	444	-25
Leges - opstellen en handhaven APV	55	55	60	5
Marktgelden	36	36	35	-1
Afvalstoffenheffing	3.679	3.679	3.579	-100
Lijkbezorgingsrechten	147	174	152	-22
Leges - omgevingsvergunningen	670	1.201	1.135	-66
Leges - ruimtelijke ordening	15	15	33	18
Leges - welstand	42	60	78	18
Rioolheffing	4.661	4.712	4.869	157
Vermakelijkhedenretributie	30	30	30	0
Totaal heffingen	9.819	10.531	10.522	-9
Totaal belastingen en heffingen	24.701	25.301	27.083	1.782

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingsoort (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022				Rekening 2022			
	Directe kosten	Over head	Baten	Dekkings %	Directe kosten	Over head	Baten	Dekkings %
Afvalstoffenheffing	3.544	135	3.679	100%	3.131	104	3.579	111%
Rioolheffing	4.126	535	4.661	100%	3.804	736	4.869	107%
Lijkbezorging	274	152	147.	35%	318	152	152	32%
Marktgelden	69	50	36	30%	77	50	28	22%
Leges:								
Titel 1 Algemene dienstverlening	501	264	485	63%	459	205	579	87%
Titel 2 Omgevings-vergunningen	337	206	733	135%	704	573	1247	98%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	57	51	46	43%	21	18	39	94%
Totaal leges	895	520	1.264	89%	1.184	797	1.865	94%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden op basis van de publicatie van COELO. De gemiddelde lastendruk is een zo'n goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de lastendruk iets afwijken van andere publicaties.

Belastingsoort	2021	2022
Afvalstoffenheffing	184	189
OZB eigendom woning	382	407
Rioolheffing	237	233

KWIJTSCHELDING EN ONINBAAR

Inleiding
Burgers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is hierbij gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (onder meer de Invorderingswet 1990). De gemeente heeft slechts een beperkte beleidsvrijheid.
Binnen deze beperkte beleidsvrijheid heeft uw raad in haar Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen o.a. bepaalt voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is en maakt uw raad gebruik van de mogelijkheid het percentage van kosten van bestaan op 100% te stellen. Dit betekent dat belastingschuldigen met een inkomen rond of op 100% van het minimuminkomen (volgens de bijstandsnorm) in aanmerking kan komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kengetallen
Aantal kwijtscheldingsverzoeken:
Geautomatiseerd toegekend 443 aanslagbiljetten
Aantal handmatige verzoeken 644
- Waarvan 266 geheel of gedeeltelijk
- Waarvan 365 afgewezen
- Waarvan 13 ingetrokken

Aantal vorderingen oninbaar en op welke gronden:
In 2022 zijn 280 vorderingen over heffingsjaren tot en met 2022 oninbaar geleden.
De gronden waarop een vordering oninbaar kan worden geleden zijn:
- Op voorstel van de deurwaarder, geen verhaalsmogelijkheden;
- Overleden, erfgenamen niet traceerbaar;
- Oninbaar schuldhulpverlening;
- Oninbaar failliet;
- Oninbaar Vertrokken onbekend waarheen.

Aantal vorderingen overgedragen aan deurwaarder in 2022: 1153

Hondenbelasting

Inleiding
De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied, geldt een vast tarief. Vrijstelling van hondenbelasting is mogelijk in bijzondere gevallen, zoals voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.

Beleidskaders
Verordening hondenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669556/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Onroerende zaakbelasting

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid
Opbrengst
Bij de raming van de OZB-opbrengst 2022 hebben wij rekening gehouden met een verhoging van de OZB tarieven met 1,4%.

OZB en gemeentefonds
De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven
De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders
Verordening onroerende zaakbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669572/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Parkeerbelasting

Inleiding
Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is gemaximeerd.

Beleidskaders
Verordening parkeerbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669567/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Precariobelasting

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
In de gemeente Zevenaar is de precariobelasting met name bedoeld voor het innemen van een terras op gemeentegrond.

Beleidskaders
Verordeningen precariobelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669576/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Reclamebelasting

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
De opbrengst van de reclamebelasting storten wij onder aftrek van de perceptiekosten naar een ondernemersfonds. Uit dit ondernemersfonds worden initiatieven van ondernemers in het centrum van Zevenaar bekostigd.

Beleidskaders
Verordening reclamebelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669582/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Toeristenbelasting

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt.

Beleidskaders
Verordening toeristenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669592/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Afvalstoffenheffing

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De afvalstoffenheffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel een bedrag per storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Van huishoudens die gebruik maken van een verzamelcontainer (bij hoogbouw) heffen wij een vast bedrag.

Beleidskaders
Verordening afvalstoffenheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669558/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

AFVALSTOFFENHEFFING		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	3.395	3.184
Doorbelasting	56	48
Inkomensregeling	98	84
Overhead	135	104
BCF	586	563
Directe inkomsten	-592	-748
Totaal kosten	3.679	3.285
Heffing	3.379	3.579
Kostendekkendheid	100%	111%

In 2022 is een voordeel gerealiseerd op het product afval. Dit voordeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, gestort in de daarvoor bestemde reserve.
Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor afval.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
Wettelijk mogen de lijkbezorgingsrechten 100% kostendekkend zijn op begrotingsbasis. Om deze kosten voor onze inwoners te matigen zien wij af van 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Verordening lijkbezorgingsrechten:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669559/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LIJKBEZORGINGSRECHTEN		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	262	298
Doorbelasting	0	0
Overhead	152	152
BCF	12	20
Directe inkomsten	0	0
Totaal kosten	425	470
Rechten	147	152
Kostendekkendheid	35%	32%

Leges

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De leges zijn in de gemeente Zevenaar conform wet- en regelgeving niet meer dan 100% kostendekkend op begrotingsbasis.

Beleidskaders
Verordening leges:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669554/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Ontwikkelingen
Wanneer de nieuwe Omgevingswet en WKP in werking treden moet de tabel behorende bij de legesverordening geactualiseerd worden. Uw raad is bevoegd gezag en ontvangt daartoe van ons een voorstel.

Overzicht kostendekkendheid

LEGES: TITEL 1 Algemene dienstverlening		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	496	459
Overhead	264	205
BCF	5	0
Totaal kosten	764	664
Leges	485	576
Kostendekkendheid	63%	87%

LEGES: TITEL 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	312	704
Overhead	206	573
BCF	18	0
Totaal kosten	537	1278
Leges	728	1247
Kostendekkendheid	136%	98%

Het verschil tussen de begrote bedragen en de rekeningbedragen is voornamelijk te verklaren door vergunningaanvragen van grote bouwprojecten.

LEGES: TITEL 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	57	21
Overhead	51	18
BCF	0	0
Totaal kosten	103	39
Leges	46	37
Kostendekkendheid	43%	94%

Marktgelden

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
Marktgeld heffen wij van degene, die de goederen of koopwaren uitstalt. Hiervoor geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt.

Beleidskaders
Verordening marktgelden:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669562/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

MARKTGELDEN		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	74	80
Doorbelasting	0	0
Overhead	50	50
BCF	3	4
Directe inkomsten	-9	-7
Totaal kosten	119	127
Marktgelden	36	28
Kostendekkendheid	30%	22%

Rioolheffing

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het watertakenplan de Liemers.

Beleidskaders
Verordening rioolheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR669590/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

RIOOLHEFFING		
Omschrijving	Begroting 2022	Rekening 2022
Directe kosten	3.779	3.479
Doorbelasting	55	26
Inkomensregeling	180	86
Overhead	535	736
BCF	218	214
Directe inkomsten	-106	-1
Totaal kosten	4.661	4.540
Heffing	4.661	4.869
Kostendekkendheid	100%	107%

In 2022 is een voordeel gerealiseerd op het product riolering. Dit voordeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, gestort in de daarvoor bestemde reserve en voorziening. Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor riolering.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De Gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders

Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen

We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze jaarstukken zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

nr	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties (Zevenaar Oost, Babberich en Centrumplan)	*1	1.561
2	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	1.700
3	Aantrekken en behouden van nieuwe medewerkers	70%	1.200
4	Verbonden partijen	50%	1.000
5	Bylandse brug	30%	2.000
6	Sociaal domein / Jeugd / WMO	70%	750
7	Oorlog Rusland - Oekraïne	50%	1.000
8	Loon- en prijsinflatie	50%	1.500
9	Dividendinkomsten	50%	758
10	Wachtgeld wethouders	30%	1.400
11	Uitval ICT systemen	50%	500

Ontwikkeling

In de begroting 2023-2026 is de laatste stand van het weerstandsvermogen bepaald. De benodigde weerstandscapaciteit in de begroting bedroeg € 5,0 miljoen. Ten opzichte van die stand zijn risico's geactualiseerd en enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Op basis van de actualisatie van de risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld naar € 5,6 miljoen. Dit is voornamelijk te verklaren door enkele nieuw toegevoegde risico's. De risico's bij de grondexploitaties zijn in licht gestegen.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

In de meerjarenbegroting is een beschouwing opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen en het mogelijke effect. De belangrijkste conclusie van de analyses was dat meerdere ontwikkelingen in relatie tot elkaar staan, en elkaar versterken. De effecten van schaarste, die zijn opgebouwd tijdens de coronacrisis worden versterkt door de onrust in Oekraïne. De ontwikkelingen en onzekerheden raken de gemeentelijke financiële positie op meerdere manieren. In de jaarrekening zijn verschillende verwachte effecten zichtbaar geworden. Op basis van de maartraming van het CPB zijn de belangrijkste ontwikkelingen hieronder beschreven.

Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de inflatie. De inflatie is afgelopen jaar in augustus gestegen naar 12% voor consumentengoederen en diensten. Over heel 2022 is die uitgekomen op ongeveer 10% met als gevolg dat steeds meer mensen met hun besteedbaar inkomen onder de armoede grens zijn gekomen. Het BBP blijft de komende jaren groeien, maar de koopkracht van inwoners blijft naar verwachting in ieder geval in 2023 nog dalen. Met name de stijging van het aantal kinderen in armoede (€ 230.000) is een

aandachtspunt.

In de jaarrekening is zichtbaar geworden dat de uitgaven voor verschillende soorten energie zijn gestegen. Ook zijn er veel acties geweest om inwoners te ondersteunen bij het betalen van de energierekening. Vanuit landelijk beleid, aangevuld met gemeentelijk beleid. Daarnaast zijn de kosten door rente en inflatie gestegen. De verwachting is dat de rente nog blijft stijgen, wat bij herfinanciering hogere rentelasten tot gevolg heeft en een groter beslag zal leggen op de begroting.

Er is nog steeds een lage werkloosheid, wat voor uitdagingen zorgt bij het aantrekken en behouden van personeel. Zelfs voor posities die niet ingevuld kunnen worden met vaste medewerkers is de mogelijkheid voor inhuur schaars. In 2023 is er een nieuwe cao afgesloten met een aanzienlijke stijging van het salaris van medewerkers. Daarnaast heeft de gemeente acties ondernomen om zijn positie als aantrekkelijke werkgever te versterken. Desondanks blijft het lastig om voldoende kwaliteit en capaciteit aan te trekken om de ambities te realiseren.

Voor de woningmarkt spraken de belangrijkste belangenpartijen van een "perfect storm". Er zijn veel verschillende ontwikkelingen op en rondom de woningmarkt die invloed hebben. Er is veel behoefte aan woningen en ook in specifieke segmenten, maar de stijgende hypotheekrente (+/- 4,5%) , de hoge inflatie en stijgende kapitaalrente geven op verschillende manieren druk. De huizenprijzen dalen, maar het leenbedrag is door de stijgende rente ook gedaald. Daarnaast zijn de kosten voor levensonderhoud toegenomen. De markt is wat afgekoeld, maar het is moeilijk te voorspellen welke kant het precies op gaat. Het realiseren van de opgaven op de woningmarkt zal complexer worden de komende tijd, maar de behoefte blijft onverminderd groot. Hierbij spelen ook nog de ontwikkelingen rondom de omgevingswet bijvoorbeeld.

Het is onzeker hoe al deze aspecten zich gaan ontwikkelen en welke maatregelen de overheid gaat nemen bij de verschillende vraagstukken. In de voorjaarsnota van het kabinet wordt er voor het eerst weer gesproken van een pas op de plaats. Voor de gemeenten spelen verschillende dossiers die worden benoemd, maar nog niet integraal worden aangepakt. Voorbeelden zijn de hervormingsagenda, nieuwe stelsel voor de algemene uitkering en compensatie van huidige inflatie. Op losse onderdelen worden door de regering enkele bijstellingen en voornemens opgenomen, maar welk effect dit op langere termijn moet gaan hebben is onduidelijk.

Toelichting

Grondexploitatie
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 1.561.000. We zien een verhoging van het risicoprofiel ten opzichte van de vorige analyse (MJB 2022-2025: € 1.223.000). In de paragraaf Grondbeleid is een specificatie van de cijfers in tabelvorm opgenomen. Belangrijk hierbij is ook om op te merken dat de omvang van de lopende grondexploitaties beperkt is. De lopende projecten zijn de afgelopen jaren voor een groot deel afgerond.

Zevenaar Oost – bedrijven en wonen:
De verlaging van het risicoprofiel wordt veroorzaakt doordat de effecten van de oorlog in Oekraïne zijn doorgevoerd in de grondexploitatie. De totale risico's vallen echter niet geheel terug tot het niveau van vorig jaar. Oorzaak hiervan is het openen van de deelgrondexploitatie het Hof. Door het openen van het Hof zijn nieuwe risico's berekend.

Middag Oost & Zwanenwaay:
In Middag Oost zijn we begonnen aan fase 3. Door het toevoegen van nieuwe kosten en opbrengsten aan deze grondexploitatie heeft dit een uitwerking op het risicoprofiel. Omdat de kostenstijging hoog is in de water-, wegen en grondwerken is de risicoanalyse ook over Middag Oost berekend. Hetzelfde geldt voor Zwanenwaay.

Waaijakkers:
Waaijakkers is een nieuwe grondexploitatie. Bij het openen van de grondexploitatie zijn ook voor deze planuitwerking de risico's berekend.

Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. De hoogte van de algemene uitkering is mede afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen.Daarnaast spelen er voor de komende jaren onduidelijkheden over deze systematiek en de wijze waarop de algemene uitkering (verruiming belastinggebied) zal worden vorm gegeven.

Doordat we in september en december aanvullende middelen hebben gekregen is het risico gestegen van 1,7 miljoen naar 1,8 miljoen (87 mln. naar 89 mln. in 2023 tegen 2%). Bij dit risico is geen rekening gehouden met de hiervoor beschreven onzekerheden in de komende jaren. Dit is verder op in deze paragraaf beschreven.

Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Al geruime tijd hebben we als gemeente te maken met een lastig bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een tekort aan personeel. Als het gaat om aantrekkelijk werkgeverschap loopt de gemeente Zevenaar, net als andere gemeenten, aan tegen krapte op de arbeidsmarkt. De kleinere gemeenten ondervinden meer concurrentie. Het risico zien we terug in vacatures die langere tijd open staan of soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij Bouwen &Wonen, Ruimtelijke Ordening en Sociaal Domein staan vacatures open.

Daarnaast zien we een redelijk verloop van de (jongere) medewerker die na een aantal jaar de organisatie weer verlaat en een hogere uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan. Over 2022 hebben we een uitstroomcijfer van 45. Om onszelf verder te profileren als een aantrekkelijke werkgever, werken we aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / Werken in Gelderland.

Wij zien het inzetten van personeel van derden (inhuur) als een tijdelijke noodoplossing. Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. Doordat ook de beschikbaarheid van inhuur steeds beperkter wordt en ook deze bureaus te maken hebben met kostenstijgingen, stijgen de kosten van inhuur. Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan de situatie zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording. Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de salarislasten in de begroting 2023 als basis. Er is een risico dat wij 5% meer uit moeten geven dan de geraamde salarislasten om de geplande activiteiten te realiseren. Het risico bedraagt daarmee € 1,2 miljoen met een kans van 70%.

In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico.

Verbonden partijen
De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is ongeveer 20 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan

bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente.

De huidige economische onzekerheden en kosten stijgingen die wij als gemeente zien zullen zich ook voordoen bij de verbonden partijen. Hierdoor kan de gemeente (indirect) worden gevraagd deze hogere kosten te vergoeden. Uitgaande van een gemiddelde inflatie van 5% die wordt verwacht voor 2023 (CPB, maart 2023) is er een risico op hogere kosten van € 1.000.000.

Bylandse brug

De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de Steenfabriek Tolkamer (Vandersanden Nederland). De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat Steenfabriek Tolkamer (Vandersanden Nederland) onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoeren. Er dreigt een juridisch geschil te ontstaan over wie onderhoudsplichtig is. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

Sociaal domein

In het sociaal domein onderkennen we vier risico's. In deze begroting zijn de eerdere risico's specifieker gemaakt, omdat er verschillende ontwikkelingen zijn en de aard van de risico's daardoor ook anders zijn.

1. Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten.

Als risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

2. Compensatie jeugdzorg

De afgelopen jaren is de compensatie voor de kosten van jeugdzorg een belangrijk onderdeel van de begroting geweest. In de afgelopen P&C-documenten was de wijze waarop het rijk de gemeenten zou compenseren telkens anders. De afgelopen periode is tussen de verschillende belangenpartijen de wijze van omgaan met de compensatie vastgesteld.

a) Andere compensatie in algemene uitkering (inkomsten)

Gemeenten mogen de door de commissie der wijzen vastgestelde tekorten en besparingsmogelijkheden voor 100% verwerken in de begroting. In de voorgaande begroting was dit 75%. Ook moest nog rekening worden gehouden met een aanvullende opgelegde besparing door het Rijk. Voor 2023 is de compensatie toegezegd, maar voor de jaren vanaf 2024 nog niet. Het rijk zou kunnen besluiten deze bijdragen voor andere doeleinden in te zetten. Wij zien een kans van 30% dat het rijk een gedeelte (10%) van de bijdragen zoals geraamd voor 2024-2025-2026 anders gaat inzetten. Het gaat om totaal € 9,2 miljoen.

b) Besparingen uit hervormingsagenda (uitgaven)
In de hervormingsagenda wordt in overleg met verschillende belangenpartijen samengewerkt om op landelijk niveau besparingen te realiseren. Het risico bestaat dat de voorstellen en/of de maatregelen uit de hervormingsagenda niet geheel geëffectueerd kunnen worden in onze begroting. Doordat het gesprek over de hervormingen in 2022 tijdelijk is gestaakt bestaat het risico dat de besparing in de kosten niet tijdig wordt gerealiseerd. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting nog geen besparingen in de kosten opgenomen.

De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt 1,6 miljoen voor onze gemeente. Hierdoor bestaat er een kans dat de kosten lager uitvallen dan nu opgenomen in de begroting. De kans dat we lagere lasten krijgen (voordeel) is voor 50% opgenomen. De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt € 1,6 miljoen oftewel een positief risico van. € 800.000.

3. WMO aanzuigende werking
Dit specifieke risico in het sociaal domein gaat over de toenemende kosten voor huishoudelijke ondersteuning door het abonnementstarief. Landelijk is een toename te zien in het gebruik van ondersteuning en meerdere gemeenten zijn maatregelen aan het nemen om de toename van de kosten te beperken. De overheid heeft op basis hiervan besloten om de wetgeving aan te passen en vanaf 2025 weer een eigen bijdrage op te nemen. Wat de uitkomst zal zijn is nog niet duidelijk en in de tussenliggende tijd blijft de huidige situatie bestaan. Hierdoor bestaat een risico op een groei groter dan voorzien, maar wordt er geen aanvullend risico opgenomen.

<u>Gevolgen Russische inval in Oekraïne</u>
In de begroting is een eerste inschatting gegeven van de mogelijke gevolgen van de oorlog en onrust tussen Oekraïne en Rusland op de Nederland en de economie. Onrust, onzekerheid, risico van verhoging gasprijzen, minder gunstige economische ontwikkeling, effecten op het handelsverkeer, opvang van vluchtelingen etc. De verwachting was dat de oorlog met bijbehorende sancties gevolgen heeft voor onze gemeente. Op meerdere plekken kan het effecten, zoals: andere rijksbijdrage, hogere kosten als gevolg van gestegen inflatie, regelingen voor migranten, effect op economie (recessie), hogere rentelasten, hogere energieprijzen, schaarste in grondstoffen etc. In deze jaarrekening zijn meerdere verwachte effecten zichtbaar geworden en op basis van de cpb scenario's (maart 2023) zullen deze effecten in 2023 zeker ook nog blijven.

Ondanks dat wij meerdere prijseffecten al hebben verwerkt in de jaarrekening en andere P&C-documenten handhaven wij het risico van 1 miljoen tegen 50%.

<u>Loon- en prijsinflatie</u>
De toegenomen inflatie in zowel loon -als prijs vormt een risico voor de begroting. De gemiddelde inflatie over 2022 was zo'n 10 procent. In 2023 en verdere jaren is de ontwikkeling van de inflatie en de ontwikkeling van loon- en prijsindex onzeker. Dit geldt ook voor de compensatie voor gemeenten in de algemene uitkering. We verwachten in de meicirculaire meer duidelijkheid. Dit is een risico in de gemeentefinanciën voor de gemeenten. Het inflatiegevoelige deel van onze begroting is ± 50 miljoen, waarbij we 3% als risico incalculeren.

<u>Dividend deelnemingen</u>
We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. We lopen het risico dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten. Het dividend van Vitens is in de begroting structureel afgeraamd en daarmee geen risico meer.

Wachtgeld wethouders
Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet. In de bepaling van dit risico is rekening gehouden met de twee wethouders in het huidige college die reeds de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en geen recht meer hebben op wachtgeld.

Uitval ICT-systemen
Een ICT- storing heeft een grote impact op onze gemeentelijke dienstverlening. Het is van groot belang dat beheer en onderhoud op de ICT- omgeving op een adequate manier wordt uitgevoerd. Hierbij wordt de kwetsbaarheid van de RID zichtbaar. Een combinatie van druk op de personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in projecten en gebrek aan innovatiekracht, dragen er aan bij dat de kwaliteit van de ICT- omgeving onder druk komt te staan. Hierdoor bestaat het risico dat de kans op incidenten toe neemt en wij worden geconfronteerd met kosten. Dit kunnen kosten zijn op het niet beschikbaar zijn van netwerken en/of data door uitval of bijvoorbeeld een hack. Het herstellen hiervan kost geld, maar ook de neveneffecten, zoals niet kunnen leveren van dienstverlening aan inwoners en bedrijven en het niet kunnen werken van medewerkers zijn indirecte kosten als gevolg van een verstoring.

Het risico op incidenten in relatie tot informatieveiligheid zal de komende jaren alleen maar toenemen. Hier moeten we als gemeente voldoende op voorbereid zijn. In het kader daarvan heeft de VNG aandacht gevraagd voor het thema 'cyberalert', waarna de RID haar begroting hierop heeft aangepast.
In de risico's hebben we een bedrag opgenomen van 0,5 mln. met een kans van 50%. Het risico is bepaald op een aantal dagen dat niet gewerkt kan worden als gevolg van het niet beschikbaar zijn van systemen. Als dit het gevolg is van ransomware zullen er naast deze kosten ook andere kosten zijn, zoals het herstellen van data en systemen, inrichten aanvullende maatregelen, verantwoording afleggen over voortgang. De financiële omvang is aanzienlijk groter, maar de kans is kleiner.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 5,6 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2022 € 36,6 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{36.636.000}{5.594.000} = 6{,}5$$

Duiding
De ratio weerstandsvermogen geeft een beeld van in hoeverre de huidig bekende, kwantificeerbare en ingeschatte risico's kunnen worden afgedekt met beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee geeft het inzicht in de ruimte die er is om meer of minder risico's te nemen bij verschillende ontwikkelingen die nog op de gemeente afkomen.

De risico's in die onder de benodigde weerstandscapaciteit zijn opgenomen bestaan voornamelijk uit risico's die gekoppeld zijn aan ontwikkelingen die al in de begroting zijn verwerkt. Bij die ontwikkelingen wordt het voorzichtigheidsprincipe toegepast. Dit wil zeggen dat een deel van de risico's al is opgenomen in de verwachte begrotingsresultaten.

Samen met de financiële kengetallen wordt de weerstandsratio afgezet tegen ontwikkelingen die op ons afkomen, maar nog onvoldoende kwantificeerbaar zijn om mee te nemen als "benodigd".

Kwalificering
De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Zevenaar valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.
Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve per 31-12-2022 aangevuld met de verwachte mutaties in het meerjarenperspectief.

Doorrekening algemene reserve (bedragen x € 1.000)	
Saldo algemene reserve per 31-12-2022	30.693
Positief resultaat jaarrekening 2022	11.396
Begrotingsresultaat 2023	-5.912
Begrotingsresultaat 2024	2.079
Begrotingsresultaat 2025	4.006
Begrotingsresultaat 2026	- 1.566
Mutaties n.a.v. eerder genomen besluiten 2023-2026	- 4.059
Totaal	**36.636**

FINANCIELE KENGETALLEN

Algemeen
De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten
Bij het bepalen van de kengetallen wordt bij de meeste kengetallen een waarde gedeeld door de totale baten, exclusief mutaties reserves. In meerdere gevallen wijken kengetallen af van de begroting of rekening van vorig jaar omdat de totale baten zijn gewijzigd. In het onderstaande tabel is daarom het verloop van de totale baten weergegeven, die sterk wordt beïnvloed door de baten die samenhangen met de grondexploitaties.

Als deler bij kengetallen 1, 3 en 4 wordt het totaal aan baten (excl. mutaties reserves) genomen. De ontwikkeling van deze totale baten heeft hierdoor een grote invloed op de ontwikkeling van het kengetal. Doordat de baten in 2022 aanzienlijk hoger zijn dan in 2021, zullen de benoemde kengetallen in 2022 hierdoor lager uitvallen in vergelijking tot 2021 (bij gelijkblijvende noemers).

Bij het beschouwen van de ontwikkeling is bovenstaande van belang om mee te wegen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen		Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1.a	Netto schuldquote	84,5%	80,1%	56,2%
1.b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	77,2%	74,1%	46,4%
2.	Solvabiliteitsratio	29,6%	22,6%	33,4%
3.	Structurele exploitatieruimte	4,3 %	1,7%	3,3%
4.	Grondexploitatie	14,8%	-2,8%	15,1%
5.	Belastingcapaciteit	99%	99%	92%

Onderstaand een nadere uitleg van de ontwikkelingen in de financiële kengetallen.

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Voor onze gemeente bedraagt het werkelijke percentage van de netto schuldquote in 2022 56,2% (peildatum 31-12-2022) en wijkt af met 23,9% ten opzichte van de (primitieve) begroting 2022. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat er bij de primitieve prognose rekening werd gehouden met lagere baten.

De netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen is naast de stijging van de lasten ook verbeterd doordat er een nieuwe lening is verstrekt aan de RDL. Dit verlaagt de netto schuld.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een licht verbeterde solvabiliteitsratio van 29,6% (2021) naar 33,4%. De grote stijging ten opzichte van de begroting is het gevolg van een lager eigen vermogen per ultimo 2022 in de primitieve begroting. De stijging wordt veroorzaakt doordat er een groter resultaat is behaald dan begroot en er minder is onttrokken aan de reserves.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die grotendeels bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost en Babberich.
De afgelopen jaren is het kengetal snel gedaald en gestabiliseerd. Dit wil zeggen dat het risico van de grondposities de afgelopen jaren heel snel is verminderd. Dit gegeven is belangrijk om mee te nemen bij de ontwikkeling van nieuwe projecten in relatie tot de weerstandsratio. Het risico is nu laag, maar moet wel aanvaardbaar blijven bij het opstarten van nieuwe projecten.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de grondexploitaties is in 2022 toegenomen ten opzichte van 2021, maar doordat de baten in 2022 ook een stuk hoger zijn dan in 2021 is het aandeel van de grondexploitatie procentueel nagenoeg gelijk gebleven aan voorgaand jaar. Ten opzichte van de inschatting bij de begroting is de waarde van de grondexploitatie hoger uitgevallen. Bij het opstellen van de primitieve begroting gingen we er nog vanuit dat enkele kavels op 7Poort per eind 2022 verkocht zouden zijn. Dit is echter vertraagd, hierdoor is de boekwaarde van de grondexploitatie per ultimo 2022 nog hoger dan verwacht. Dit verklaart het grote verschil tussen begroting en rekening.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

In de verschillende P&C-documenten informeren wij u over de tot dan toe recente ontwikkelingen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin. Onze gemeente zit met 92% iets onder het landelijk gemiddelde. De daling is voornamelijk te verklaren door de stijging van het landelijke gemiddelde. De totale lasten van onze gemeente zijn gestegen met 3,2% ten opzichte van 2021. De woonlasten van het landelijke gemiddelde zijn gestegen met 11,1%.

CONCLUSIE

De financiële kengetallen geven inzicht op de ontwikkelingen in de financiële positie en de daarmee samenhangende risico's. De afgelopen jaren zijn enkele kengetallen en de daarmee samenhangende risico's verbeterd. Door de grote eenmalige voordelen in voornamelijk de grondexploitaties is de weerstandsratio hoger geworden (risico's gedaald en algemene reserve gestegen).

De gemeente heeft de afgelopen jaren zijn financiële positie verbeterd en de risico's zijn verminderd. Het is echter belangrijk kennis te nemen van de ontwikkelingen die nog niet in de getallen zijn opgenomen om een totaalbeeld te vormen. Een belangrijk deel hiervan is beschreven bij het algemene beeld aan het begin van de paragraaf. Door de inflatie nemen de kosten/investeringen toe, waardoor meer geld nodig is (leningen) en

door de stijgende rente kunnen ook de financieringskosten aanzienlijk toenemen. De verschillende kengetallen kunnen daardoor snel veranderen.

Ontwikkelingen
Om de verschillende waarden te kunnen beoordelen is het van belang enkele ontwikkelingen die niet in de cijfers zijn opgenomen mee te nemen in de analyse. Hieronder zijn niet-limitatief enkele grote ontwikkelingen beschreven.

Warmtenetten
Gemeenten krijgen hoogstwaarschijnlijk de opdracht om regie te nemen in de energievoorziening in hun gemeenten, specifiek op het gebied van warmte. Een warmtebedrijf waarvan de meerderheid van het zeggenschap in handen is van publieke organisaties is het uitgangspunt. De precieze uitwerking moeten landelijk, regionaal en lokaal nog worden uitgewerkt maar veronderstelling is dat deze ontwikkeling van onze gemeente inzet en investeringen vraagt. Daar hangen ook risico's mee samen. De precieze uitwerking, keuzes en gevolgen zijn niet duidelijk, waardoor deze niet kwantificeerbaar zijn op dit moment.

Woningbouw en bedrijventerreinen
Landelijk is de ambitie om de komende jaren meer woningen te realiseren. Onze gemeente levert middels de woningdeal ook zijn bijdrage. In de risico's zijn alleen risico's opgenomen voor al bestaande grondexploitaties en nog niet voor nog komende plannen, zoals bijvoorbeeld Zevenpoort II. Bij woningbouw hebben wij een faciliterende rol, maar door de economische ontwikkelingen worden projecten steeds vaker stil gelegd. Vanuit deze context bestaat de kans dat wij een meer actieve, sturende en investerende rol moeten gaan spelen. Potentiële voordelen en nadelen, alsook de daarmee samenhangende risico's zullen groter worden. Zeker ten opzichte van de huidige grondpositie van de gemeente. Als voorbeeld en ter inschatting kunt u hierbij kijken naar de ontwikkeling van het financiële kengetal van 2018 tot nu.

Omgevingswet
De afgelopen jaren is er veel onduidelijkheid en onzekerheid geweest over de implementatie van de omgevingswet. Het onderliggende IT-systeem en ook de overgang van het huidige naar het nieuwe stelsel beleidsmatig. Is er beleidsmatig een overgangsfase of niet. Op basis van de huidige kennis en inzichten zijn wij voorbereid op de implementatie en is dit ook zodanig verwerkt in de begroting. Dit neemt niet weg dat er gedurende dit jaar nog ontwikkelingen komen die nog niet voorzien zijn. Daarnaast kunnen vanaf 2024 op basis van inzichten tijdens het werken met de nieuwe wet nog bijstellingen volgen. Kosten en baten zijn op basis van een zo goed mogelijk model ingeschat, maar daadwerkelijke effecten moeten nog zichtbaar worden. Al deze onzekerheden in combinatie met een schaarste aan personeel op dit gebied kunnen nog tot andere inzichten leiden.

Witte Kruis en gebiedsvisie
De ontwikkeling van het Witte Kruis loopt al meerdere jaren, waarbij ook een optie voor een bredere scope in beeld is. Er zijn nog geen besluiten genomen over hoe om te gaan met dit plan(gebied), maar afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden zullen hier investeringen en risico's mee samenhangen.

Samenvattend concluderen we dat incidentele resultaten een gezonde financiële positie (algemene reserve) tot gevolg hebben gehad, maar dat de komende jaren de ruimte in de structurele exploitatie beperkt blijft.

Conclusie/samenvatting
Wij staan er als gemeente op dit moment (financieel) goed voor en hebben ruimte risico's aan te gaan op de verschillende onderwerpen die op ons afkomen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Openbare Ruimte
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter. In 2022 heeft u het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de beleidsmatige en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau, bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie, duurzaamheid, exclusiviteit en betrokkenheid/tevredenheid van inwoners. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben wij eind 2022 per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.) beheerplannen vastgesteld. In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus. De budgetten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Gebouwen
Het onderhoudsbeleid is gerelateerd en afgeleid vanuit het integraal accommodatieplan (hierna IAP). In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Integraal accommodatieplan 2020-2030 (2020)

Ontwikkelingen
In het IBOR zijn naast de gewenste kwaliteitsniveaus van het onderhoud ambities opgenomen die inspelen op actuele belangrijke thema’s en ontwikkelingen:
- biodiversiteit vergroten en behouden
- klimaatadaptatie in de openbare ruimte en privéterrein
- duurzaamheid en circulariteit in de openbare ruimte
- aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen
- betrokken en tevreden inwoners.

Met name bij revitalisering houden wij rekening met deze ambities en passen wij zo nodig de openbare ruimte hierop aan.

GEBOUWEN

Beleid
Het beleid voor de gemeentelijke gebouwen is vastgesteld op 26 januari 2017 in de nota vastgoedbeleid Zevenaar. Als uitwerking van deze nota is het integraal accommodatieplan opgesteld waarin de toekomstvisie van de gemeentelijke gebouwen is uitgewerkt.

In de raadsvergadering van 16 december 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. De ambitie van de gemeente Zevenaar is te komen tot een doelmatigere, duurzamere en toekomst bestendigere gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Het IAP geeft concrete invulling aan deze ambitie door het vertalen van deze ambitie in te behalen doelstellingen en het formuleren van een stappenplan om deze doelstellingen te bereiken. Het IAP bevat ook een routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Beleidskaders

- Nota vastgoedbeleid (2017)
- Integraal accommodatieplan (2020)

Kwaliteitsnormen
Het vaststellen van het onderhoudsniveau van de gemeentelijke panden wordt gebaseerd op NEN 2767, niveau 3 (redelijke conditie). Hier kan in specifieke gevallen van afgeweken worden. Voor publieke functies kan conditie 2 aangehouden zijn.
Onderhoudsniveau 3 houdt in dat het verouderingsproces over de gehele linie duidelijk op gang is gekomen. Functionele gebreken en gebreken die tot veiligheidsrisico's leiden worden direct verholpen.

In het geval dat panden tijdelijk onderdeel uitmaken van de vastgoedportefeuille en/of op termijn afgestoten of gesloopt worden, kan worden afgeweken van de onderhoudsnormering. Uitgangspunt in deze situatie zal zijn dat er zo min mogelijk onderhoud wordt uitgevoerd. De onderhoudsactiviteiten zijn gericht op het wind- en waterdicht houden van het object, op veiligheid en tijdelijke verhuurbaarheid.

Onderhoud
De actuele staat van onderhoud is conform het uitgangspunt conditieniveau 3 "redelijk". Conform dit niveau is in de afgelopen jaren onderhoud uitgevoerd.
Van de gebouwen die naar verwachting binnen afzienbare periode (< 5 jaar) gesloopt of herbestemd worden, wordt zo min mogelijk onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen
Op basis van het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) en het IAP zijn in 2022 diverse activiteiten uitgevoerd om voor de komende jaren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed doelmatig en duurzaam te onderhouden en te verbeteren. Dit wordt zo effectief mogelijk aangepakt door het integraal plan voor de grote vastgoedacties (renoveren, afstoten, nieuw bouwen) te combineren met het DMJOP.

Daarnaast is gewerkt aan de bezuinigingsopgave van zes vastgoedobjecten. De voorbereidingen voor herontwikkeling dan wel sloop van in totaal vier objecten zijn in 2022 uitgewerkt en worden in 2023 voortgezet.
Het voormalig Liemers Museum (Kerkstraat 16, Zevenaar) is verkocht.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Belastingen	143	182	-40
Doorbelastingen	77	66	11
Dotatie voorziening	521	521	0
Huisvestingslasten	391	353	37
Leveringen diensten en goederen	270	238	32
Onderhoud gebouwen	307	298	9
Overige lasten	15	46	-31
Totaal	**1.724**	**1.705**	**18**

Er is in 2022 op de meeste onderdelen gewerkt binnen de begroting. Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de belastingen. Dit komt voort uit hogere belastinglasten bij onder meer de gemeentewerf en de parkeergarage. Verder is er een voordeel behaald op de leveringen diensten goederen vanwege het uitstellen van enkele werkzaamheden. Dit wordt nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 0.

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen is in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) opgesteld en ter besluitvorming aan u voorgelegd. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.
Beleidskaders

- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)

Kwaliteitsnormen
In het IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.
Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud van het groen zijn we gestart met het wegwerken van de onderhoudsachterstand aan bomen en hebben we bestekken voorbereid conform het IBOR beleid voor het integraal onderhoud van de openbare ruimte (onderhoud groen, groen op wegen en vegen van goten) en voor bomen en bermen.

Ontwikkelingen
In 2022 is het IBOR vastgesteld. Op basis hiervan hebben we de opgave voor openbaar groen inhoudelijk en financieel vertaald in het beheerplan openbaar groen 2022-2026. Het beheerplan is in december 2022 door het college vastgesteld.
In Angerlo zijn we gestart met de revitalisering van de openbare ruimte. Hiervoor hebben we een groenplan gemaakt dat aansluit op de IBOR ambities aantrekkelijk en uitnodigend en het versterken van de biodiversiteit.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Bestekken onderhoud groen	765	808	-43
Doorbelastingen	1.087	1.007	81
Leveringen diensten en goederen	618	594	24
Onkruidbestrijding	172	172	0
Overige lasten	353	291	62
Totaal	**2.995**	**2.872**	**123**

Er is een voordeel van € 123.000 behaald op het openbaar groen in 2022. Dit wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Deze verschillen zijn nader toegelicht binnen de verschilverklaring in programma 5.

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan heeft u in 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij het beheerplan voor openbare verlichting voor de aankomende jaren uitgewerkt. Hierin komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.
Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.
Onderhoud
In 2021 hebben wij een nieuwe Europese aanbesteding gehouden samen met de gemeenten Duiven en Westervoort. De opdracht is aangegaan voor twee jaar met de optie om twee keer met één jaar te verlengen. Hiervoor is een raamcontract afgesloten waarin deelopdrachten zijn uitgezet. Deze bestekken zullen in onderdelen te zijner tijd worden omgezet in beeldkwaliteitsbestekken. Het is de bedoeling het bestaande contract met twee jaar te verlengen en daarna over te gaan op een beeldkwaliteitsbestek op basis van een vastgesteld IBOR.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid zijn er geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Elektriciteit	191	202	-11
Leveringen diensten en goederen	70	70	0
Doorbelastingen	72	72	0
Dotatie voorziening	16	16	0
Overige lasten	10	5	5
Totaal	360	366	-6

Er is een nadeel behaald van € 6.000 op het product openbare verlichting. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hoger uitvallende elektriciteitskosten.

RIOLERING EN WATER

Beleid
De werkzaamheden gerelateerd aan water en riolering die in 2022 zijn uitgevoerd zijn conform het watertakenplan de Liemers 2022-2026. Dit beleidsplan is een verbreding van het GRP 2012-2016 en het vervolg van het watertakenplan 2017-2021 dat samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel is opgesteld. Dit beleidskader verwoordt de gezamenlijke visie van de Liemers op zowel de afvalwaterketen als het stedelijk water. Zowel gemeenten als het waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de afvalwaterketen en het stedelijk water. Specifiek voor het gebied de Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:

- Basis op orde (houden);
- Klaar voor de toekomst;
- De burger centraal;
- Samenwerking de Liemers.

Het nieuwe watertakenplan is in de derde kwartaal 2022 vastgesteld door de raden. In dit plan is afgestemd met het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) dat in oktober 2022 door de raad is vastgesteld.

Beleidskaders

- Watertakenplan De Liemers 2022-2026 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)

Kwaliteitsnormen
De gemeente heeft de zorgplicht m.b.t. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Onderhoud
Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en er geen gevaar optreed voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.

Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.

In het derde kwartaal van 2022 is de uitvoering van het project revitalisering van Angerlo gestart waarbij, na afronding van het project revitalisering Giesbeek, is eveneens gekozen een integrale gebiedsaanpak. Daarnaast zijn we verder gegaan met voorbereidingswerkzaamheden (inventarisatie en ontwerp) met revitaliseringsprojecten Lobith, Tolkamer en Zevenaar.

Ontwikkelingen
Bij grootschalige rioolvervangingsprojecten (revitalisering) zoeken we afstemming met IBOR projecten, waarbij klimaat adaptieve maatregelen een belangrijke rol spelen. Daarnaast intensiveren we de participatie ('de burger centraal') en regionale samenwerking.

Als gevolg van onder meer klimaatverandering hebben woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Beheersystemen en IT	83	40	42
Doorbelastingen	1.138	1.143	-5
Dotatie voorziening	877	914	-36
Onderhoud en reparaties	527	589	-63
Onderzoeken	177	81	96
Overige lasten	206	214	-8
Totaal	**3.008**	**2.981**	**27**

In 2022 hebben we een positief resultaat behaald binnen riolering. Dit saldo is deels gestort in de reserve riool (met name dankzij de heffingsopbrengsten). De restant verschillen zijn gestort in de voorziening riool. De verklaard het nadeel op de dotatie voorziening.
Het positieve saldo wordt met name veroorzaakt door een besparing op de beheersystemen en onderzoeken. Door de inhaalslag op onderhoud zijn de onderhoudskosten hoger dan begroot. Deze verschillen zijn nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 7.

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (IBOR) opgesteld. Naast het vaststellen van het gewenste onderhoudsniveau bevat het plan ook een uitwerking van een vijftal ambities o.a. op het gebied van klimaat en energie. Dit plan heeft u in oktober 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij de beheerplannen voor wegen, civiele kunstwerken en straatmeubilair (onderdeel bebording) voor de aankomende jaren uitgewerkt. In de beheerplannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten wegen, civiele kunstwerken en bebording onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR hebben wij het gewenste technische onderhoudsniveau en de beeldkwaliteit van de openbare ruimte vastgesteld en geven wij inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen geven wij voor de wegen, civiele kunstwerken en straatmeubilair (bebording) aan hoe wij middelen aanwenden om te komen tot het gewenste onderhoudsniveau.

Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen pakken we grootschalige revitaliseringsprojecten integraal aan.

Onderhoud
Het klein onderhoud van de wegen en civiele kunstwerken wordt in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn raambestekken gemaakt. In 2022 hebben wij het raambestek voor midden- en groot onderhoud straatwerk in de markt gezet. In september 2022 zijn wij tot gunning overgegaan.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan kijken naar mogelijkheden om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Angerlo en Zevenaar en het verzwaren van het elektranet in de hele gemeente Zevenaar. Verder houden wij in de revitaliseringsprojecten zoveel mogelijk rekening met de ambities in het IBOR en zetten daarvoor de beschikbaar gestelde middelen in.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2022	realisatie 2022	Verschil
Doorbelastingen	856	903	-47
Dotatie voorziening	3.401	3.514	-113
Leveringen diensten en goederen	192	218	-27
Overige lasten	31	30	1
Totaal	**4.480**	**4.666**	**-186**

Er is een nadeel behaald op wegen en bruggen van € 186.000. De oorzaak zit met name in de hogere dotatie aan de voorziening. Dit wordt veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan

diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Dit wordt nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 2.

Conclusie

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen ten opzichte van de begroting 2022 inclusief begrotingswijzigingen gedurende het jaar.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Gebouwen	1.724	1.705	18
Wegen en bruggen	4.480	4.666	-186
Openbare verlichting	360	366	-6
Groen	2.995	2.872	123
Riolering	3.008	2.981	27
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**12.566**	**12.589**	**-24**

De raad heeft in oktober 2022 het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Het IBOR bevat de beleids- en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Aan de hand van deze kaders zijn eind 2022 sectorale beheerplannen opgesteld waarin wordt aangegeven hoe wij de kapitaalgoederen op het gewenste niveau gaan brengen en houden. De financiële kaders zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van € 12,6 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Het nadeel in 2022 is met name incidenteel van aard.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2018 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte
De financieringspositie wordt bepaald door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. Per ultimo dienstjaar heeft de gemeente Zevenaar een financieringstekort. Voor dit tekort zijn geldleningen aangetrokken.

In onderstaand overzicht is het verloop van de afgesloten langlopende geldleningen op de balansdatum weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rentebedrag	Rente %
2021	113.779	2.235	1,9%
2022	99.769	2.034	2,0%
2023	88.398	1.878	2,1%
2024	82.007	1.712	2,1%

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de gesloten geldleningovereenkomsten gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat 75% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert het gemiddelde rentepercentage de komende jaren nauwelijks. De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op langere termijn laten stijgen. Gezien de huidige renteontwikkelingen (zie verderop in deze paragraaf) en bovengenoemde situatie verwachten wij dat stijgende rentelasten de komende jaren hun invloed zullen hebben op de begroting.
We hebben een nieuwe vaste geldlening in 2023 afgesloten. De financieringsbehoefteberekening in maart 2023 en de ontwikkelingen qua renteverhogingen op de kapitaalmarkt gaven de aanleiding om een vaste geldlening af te sluiten met de volgende modaliteiten: vaste lineaire geldlening van € 20 miljoen; rentepercentage 3,3% met een looptijd van 25 jaar.

RISICOBEHEER

Risicobeheer
Risicobeheer is een van de centrale doelstellingen van de Wet fido. Hierbij worden de volgende risico's onderscheiden:

- renterisico's;
- kredietrisico's;
- risico's bij het liquiditeitsbeheer en debiteurenrisico's.

In het financieringsstatuut is aangegeven dat voor het uitzetten van middelen alleen gebruik wordt gemaakt van financiële instellingen met minimaal een AA - rating, d.w.z. zeer kredietwaardige partijen. Uitlenen van gelden aan bedrijven en beleggen in aandelen is niet toegestaan gelet op de risico's die daaraan verbonden zijn.
Bij het verstrekken van leningen voor de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.

RENTE EN RENTERISICO'S

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich mee brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2022 is berekend op 13,6 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang van 160,0 miljoen (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).

Overzicht kasgeldlimiet in 2022 (x€ 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Berekend kasgeldlimiet 2022	13.600	13.600	13.600	13.600
Omvang netto-vlottende schuld	-38.610	-28.457	-21.785	-4.622
Ruimte binnen kasgeldlimiet	52.210	42.057	35.385	18.222
Overschrijding van de kasgeldlimiet	0	0	0	0

In 2022 is de kasgeldlimiet niet overschreden.
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet zou worden overschreden, moet volgens artikel 4 van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.
Gezien de aanhoudende stijging van zowel de kortlopende als de langlopende rente is het met het oog op de langere termijn naar verwachting gunstiger om nu geld voor een langere termijn te lenen tegen het huidige tarief. Immers als de rente door blijft stijgen, stijgen de rentelasten mee.
Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen en maken we bij nieuwe financieringsbehoeften steeds weer opnieuw een afweging tussen kort en lang geld.

Renterisico kort geld
De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich het afgelopen jaar voor het eerst sinds 7 jaar weer boven de 0%. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB).
Het jaar 2022 stond in het teken van de oorlog in Oekraïne, de hoge energieprijzen en een hoge inflatie. De renteontwikkeling hangt sterk samen met deze ontwikkelingen. De ECB heeft als primaire taak om de inflatie

te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Op dit moment is de inflatie in de Eurozone 8,5% (februari 2023). De inflatie is iets aan het dalen, in oktober 2022 beleefde deze een piek van 10,6%, maar ligt nog steeds ver boven het streefniveau van de ECB. Om de inflatie te verlagen, moet de ECB het monetaire beleid verkrappen. Naar aanleiding hiervan verwacht men dat de kortlopende rente de komende tijd nog blijft stijgen.

Renterisico lang geld

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 29 maart 2023).

De lange rente heeft in 2022 een sterk stijgende trend laten zien. Het beleid van de ECB heeft ook op de renteontwikkeling van lang geld invloed. Vanaf maart 2023 zal de ECB haar obligatieportefeuille met 15 miljard euro per maand afbouwen door aflopende obligaties niet meer te herfinancieren.
De monetaire verkrapping remt de economische groei- en inflatieverwachtingen binnen de eurozone. Beide effecten remmen zo de stijging van de kapitaalmarktrentes af. Dit vergroot de kans dat de lange rentes komende tijd stabiliseren.

2. Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2022 niet is overschreden.

	Berekening renterisico-norm (x € 1.000)	Begroting 2022	Werkelijk 2022
1a.	Renteherzieningen (leningen)	0	0
1b.	Renteherzieningen (leningen u/g)	0	7.272
2a.	Aflossingen (leningen)	14.010	14.010
2b.	Aflossingen (leningen u/g)	0	697
3.	**Renterisico**	14.010	6.041
	Totaal begroting/jaarstukken	154.986	162.034
	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%
4.	*Renterisiconorm*	30.997	32.400
	Renterisico op vaste schuld	14.010	6.041
5.	**Ruimte onder risico-norm**	16.987	26.359

KREDIETRISICO'S

De gemeente loopt kredietrisico op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico doet zich voor bij het op beleidsmatige gronden verstrekken van leningen (publieke taak). Het risico bestaat dat leningen niet, niet volledig en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten).

Onderstaand volgt een overzicht van de uitgezette gelden per type instelling.

Risicogroep	M/Z*	Restant schuld Bedrag (x € 1.000)	Restant schuld Percentage van het totaal (%)
Leningen aan stichtingen en sportaccommodaties	Z	257	1,6
Leningen aan deelnemingen (Alliander en RDL)	Z	7.723	46,5
Hypothecaire leningen ambtenaren	M	4.130	24,9
Sociale kredieten aan inwoners via Kredietbank	Z	194	1,2
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN):			
Leningen voor verzakte woningen	M	90	0,5
Startersleningen koophuizen	M	2.404	14,4
Duurzaamheidsleningen	M	412	2,5
Leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	M	1.389	8,4
Totaal		16.599	100%

* Met (M) of zonder (Z) hypothecaire zekerheid

Leningen aan stichtingen sportaccommodaties
Het betreft leningen aan stichtingen, sportaccommodaties en woonwagenbewoners. De aflossing verloopt zoals is overeengekomen. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Deelnemingen (Alliander en RDL)
Bij raadsbesluit van 24 november 2021 is kennis genomen van het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. Gedurende de looptijd van deze obligatielening zal de gemeente een vaste marktconforme rentevergoeding ontvangen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang deel te nemen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen. Op 15 december 2021 is een obligatielening verstrekt van € 2.722.936. Het kredietrisico wordt als gering geschat.

In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

Hypothecaire leningen ambtenaren
Tot 1 januari 2009 zijn aan personeelsleden, onder een aantal voorwaarden, hypothecaire geldleningen verstrekt. Met ingang van 2009 is het door de wijziging van de Wet FIDO niet meer mogelijk om hypothecaire geldleningen te verstrekken aan personeelsleden. De verstrekte geldleningen tot 1 januari 2009 blijven bestaan en worden afgelost zoals overeengekomen. Bij het beëindigen van het dienstverband dient tot aflossing van de gehele lening te worden overgegaan. Het restant van de leningen zal door deze wijziging elk jaar afnemen.
Gelet op de hypothecaire zekerheidstelling worden de risico's als gering geschat.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)
In het kader van de Verordening Stimulering Verzakkingsherstel zijn leningen verstrekt aan eigenaren van verzakte woning. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
Op grond van de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar zijn voor de aankoop van een woning op "Groot Holthuizen" via de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten startersleningen verstrekt van maximaal
€ 22.500. De helft van dit bedrag werd door het rijk verstrekt. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
In 2017 zijn voor het eerst duurzaamheidsleningen via het SVN verstrekt. De risico's worden als gering geschat.
Ook zijn via het SVN leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland verstrekt. De risico's worden als gering geschat.

RISICO'S LIQUIDITEITSBEHEER EN DEBITEUREN

De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en wijzigingen in het tempo van uitvoering van voorgenomen investeringen, waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen, worden zoveel mogelijk beheerst.
Met betrekking tot het risico van debiteuren wordt opgemerkt, dat het beleid gericht is op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

SCHATKISTBANKIEREN

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal 2022 van
€ 160.435.000 (indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen zoals in onze gemeente). Het schatkistlimiet bedraagt voor onze gemeente over 2022 € 3.209 miljoen. Bij het berekenen van het genoemde totaal zijn de begrotingstotalen van de gemeenschappelijke regelingen, het Streekarchivariaat en de Reinigingsdienst de Liemers (RDL) meegenomen. Dit is conform de regeling van het schatkistbankieren, omdat deze administraties door onze gemeente worden gevoerd en de treasury ook door de gemeente Zevenaar wordt beheerd.
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag. In onderstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**3.209**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**196**	**324**	**262**	**252**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.013	2.885	2.947	2.957
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	160.435			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	160.435			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van	Drempelbedrag	3.209			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.635	29.440	24.111	23.143
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	196	324	262	252

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening

In de begroting en deze jaarrekening zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (juli 2017) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.053	2.003	2.001
b. Externe rentebaten	-/-	62	47	45
Totaal door te rekenen externe rente		1.991	1.956	1.956
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	358	536	536
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.189	740	724
	-/-	1.547	1.276	1.260
d. Saldo door te rekenen rente		444	680	696
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		444	680	696
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	444	678	696
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,35%	0,59%	0,61%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**-2**	**0**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties 2016 gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

c) Over de boekwaarde op 1 januari 2022 van de Bouwgrond in exploitatie (BIE) mag alleen het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Dit percentage is basis van de werkelijke balansbedragen 2021 berekend op 1,23.

c) Rente projectfinanciering: Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden.

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 696.000 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2022. De afwijking van het werkelijke bedrag ten opzichte van de raming na wijziging is niet groter dan 25%.

BEDRIJFSVOERING

PERSONEEL & ORGANISATIE

Personeel

Ziekteverzuim
Binnen onze organisatie werken we volgens het eigen regiemodel. Dit houdt in dat we als organisatie zelf de volledige regie hebben over de verzuimbegeleiding van de medewerkers. Naast verzuimbegeleiding wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van het preventief spreekuur bij de bedrijfsarts om zo uitval te voorkomen. Doordat er hybride gewerkt wordt hebben medewerkers een betere werk-privé balans ervaren. Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage van gemeenten van vergelijkbare grootte was 5,80%. Onze ambitie was om hieronder te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2021 werd aangegeven dat het verzuim in de toekomst zou gaan toenemen als gevolg van langdurig verzuim. Ons verzuimpercentage is in 2022 gestegen naar 6,97%. De landelijke cijfers zijn nog niet bekend.

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroot 2022	Werkelijk 2022
%Ziekteverzuim	4,48	4,62	5,80	6,97

Organisatie
Ook in 2022 zijn door de gemeentesecretaris, in samenwerking met het managementteam, verdere stappen gezet naar een nieuwe organisatiestructuur. De bedoeling is de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. Een extern bureau heeft advies uitgebracht op welke wijze dit organisatieontwikkelproces het beste kan worden uitgevoerd en onder welke voorwaarden. Hier geven wij in 2023 verder invulling aan.

Onderstaand overzicht geeft de vastgestelde formatie per afdeling aan per 31-12-2022. Dit is exclusief de nieuwe functies uit de meerjarenbegroting 2023-2026, deze worden in 2023 toegevoegd.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/S&B/P&P	8,85
Griffie	2,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	23,16
Maatschappelijke Dienstverlening	46,42
Publiekszaken	20,85
Openbare Werken (incl. RDL)	71,80
Beheer Openbare Ruimte	28,70
Ruimtelijke Ontwikkeling	22,94
Vergunning, toezicht en handhaving	28,56
Bedrijfsvoering	31,82
Financiën	17,68
Informatiebeheer	32,19
Totaal	**335,64**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Informatievoorziening
In 2022 is er een flinke impuls gegeven aan de doorontwikkeling van informatievoorziening. Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de volwassenheid van de informatievoorziening in de gemeente Zevenaar. Hieruit zijn diverse acties gedestilleerd, waarvan enkele al zijn opgepakt. De overige zullen in 2023 en de jaren daarna opgepakt en uitgevoerd gaan worden. Daarnaast stond een groot deel van het jaar in het teken van de herijking van de bestuurlijke opdracht voor RID de Liemers. Samen met een extern advies bureau is een traject doorlopen, dat heeft geleid tot een solide advies dat in 2023 aan het dagelijks bestuur van de SDL en de gemeenteraad gepresenteerd wordt. Dit advies vormt de basis voor een vernieuwde en toekomstbestendige samenwerking op informatisering en automatisering in de Liemers.

Datagedreven sturen
Data zijn de ingrediënten voor de analyses waarmee we beter kunnen sturen, resultaten kunnen meten en werkprocessen kunnen verbeteren. In 2022 zijn er dashboards voor vergunningen, belastingen/bag, dienstverlening en MT uitgewerkt. Daarnaast zorgen wij ervoor dat ons gegevensmagazijn (datawarehouse) op orde is en medewerkers steeds beter met data kunnen werken. Ook zijn we gestart met het met de organisatie vormgeven van een datastrategie voor onze gemeente. In deze datastrategie vragen we onder andere aandacht voor datakwaliteit, de gewenste organisatie inrichting en het opstellen van richtlijnen voor wanneer (en door wie) data überhaupt mag worden gebruikt. De datastrategie is in het eerste kwartaal van 2023 door ons vastgesteld.

Digitaal archiefbeheer
In het verslagjaar is een externe partij in opdracht van het Streekarchivariaat gestart met een plan van aanpak waarin de stappen worden beschreven die nodig zijn voor het aansluiten van de gemeentelijke dienstverlening op het zogenoemde e-depot. Hiermee zorgen wij ervoor dat ook digitale dossiers en andere te bewaren digitale informatie in goede en ordelijke staat bewaard wordt en voor de lange termijn toegankelijk wordt gehouden. Deze voorbereiding -en met name het duurzame karakter van bewaren- is er één van lange adem en een stevige voorbereiding.
Parallel is binnen de eigen organisatie gewerkt aan het op orde brengen van de (digitale) archivering van informatie en het laten aansluiten van het informatiebeheer bij huidige en toekomstige wetgeving.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Als gemeente zijn we schatbewaarder van een breed scala van data, zowel van inwoners als van ondernemers en andere organisaties. Door het gebruik van deze data kunnen wij onze dienstverlening steeds verder verbeteren en optimaliseren en een bijdrage leveren aan realiseren van het raadsprogramma, het coalitie akkoord en de missie en visie van onze gemeente.
Gemeenten moeten zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Dit moet verplicht met de audit systematiek Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op de normen van de BIO aangevuld met zelfevaluaties op de Basisregistraties en een audit op de normen van het gebruik van DigiD en Suwinet.

RID
De kwaliteit van de informatieveiligheid en de diverse informatiesystemen worden geborgd in de samenwerking met de RID-ICT. Voor een groot deel worden de general en applicationcontrols ingericht en onderhouden door de RID. Bij de RID zit een belangrijke waarborg voor de betrouwbaarheid van de systemen. De kwaliteit van de RID en de afspraken met de RID zijn daarmee van fundamenteel belang. Vanwege dit belang heeft de accountant ook verschillende adviezen opgenomen in zijn rapporten over de relatie tussen de RID en de gemeente.

Baseline Informatiebeveiliging Overheid
Uit de zelfevaluatie op de BIO blijkt dat veel maatregelen al (gedeeltelijke) geïmplementeerd zijn. Wel zien we

dat de uitvoer van een aantal maatregelen even als vorig jaar nog niet gerealiseerd is door structurele capaciteitsproblemen voornamelijk bij de RID. Ook uit de evaluatie van een aantal (landelijke) beveiligingsincidenten is gebleken hoe belangrijk het is processen en maatregelen op orde te hebben om de risico's beheersbaar te maken. De belangrijkste aanbevelingen voor het komende jaar liggen op het gebied van op orde brengen van de basis processen binnen de IT omgeving, zoals bijvoorbeeld patchmanagement en configuratiemanagement, het verbeteren van (toegang)controles en autorisatiebeheer binnen applicaties en de doorontwikkeling van informatiebeveiliging met de Microsoft 365. Hiervoor is voor de komende jaren ook extra budget beschikbaar gesteld en is er in 2022 een traject opgestart om het functioneel beheer binnen de gemeente zelf verder te professionaliseren.

DigiD en Suwinet
In april 2023 is door het College van B&W een collegeverklaring DigiD en Suwinet afgegeven over de ENSIA verantwoording 2022. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die gelden voor Suwinet en DigiD. Uit de zelfevaluatie blijkt dat de gemeente aan alle normen voor Suwinet en DigiD voldoet. De bevindingen uit de collegeverklaring zijn in het 1e kwartaal van 2023 nog apart getoetst door een IT-auditor en deze heeft de juistheid van de collegeverklaring bekrachtigd.

Zelfevaluaties Basisregistraties
Over de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en de Paspoortuitvoeringsregeling (PUN) en voor de Waardering Onroerende zaken (WOZ) moet de gemeenten verantwoording afleggen door middel van een verantwoordingsrapportage. De verantwoordingsrapportages geven een oordeel over de borging van het proces en de tijdigheid, de volledigheid en de juistheid van de basisregistraties van de BAG, BGT, BRO en WOZ en de normen die behoren bij de BRP en PUN. De rapportages laten zien dat de gemeente Zevenaar voor de meeste basisregistraties aan haar verplichtingen voldoet, voor de WOZ zijn wel een aantal verbeteracties opgesteld. Acties voortvloeiend uit deze rapportage worden in 2023 verder uitgezet.

Incidenten en datalekken
In 2022 zijn 22 datalekken geregistreerd waarvan 5 datalekken ook gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Geen van deze lekken was de oorzaak van een IT-incident, in alle gevallen was er sprake van menselijk handelen. De AP heeft in het kader van een breder onderzoek onder gemeenten, in 2022 een aantal vragen gesteld naar aanleiding van een gemeld datalek uit 2021. Afgelopen jaar zijn er (landelijk) een aantal beveiligingsincidenten geweest, deze zijn tijdig gesignaleerd en hebben niet geleid tot ongeoorloofd verlies van beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van de gegevens. Zowel de landelijke als eigen incidenten worden geëvalueerd en aandacht- en verbeterpunten worden doorgevoerd in de processen. Het belangrijkste adviespunten liggen hier ook op het gebied van inzicht in en up-to-date houden van de soft- en hardware (patchmanagement en configuratiemanagement)

Privacybescherming
Privacy is een doorlopend proces dat zich steeds beter verankerd binnen de organisatie, maar ook complex is, gezien de diversiteit van taken binnen de gemeente. Het bewustzijn over het verwerken van persoonsgegevens neemt toe maar levert ook weer nieuwe vraagstukken op. We zien dat privacy maatregelen op onderdelen niet voldoende ingebed zijn binnen de processen van de gemeente en dit vraagt de komende jaren ook nog blijvend aandacht. Ook op het gebied van informatiebeheer, opslag en beschikbaarheid tot privacygevoelige informatie staan verbeteracties gepland. Essentieel hierin blijft gerichte aandacht voor het juiste gedrag en de bewuste omgang met informatie. Tot slot zien we een duidelijke ontwikkeling in de samenwerking bij de implementatie van nieuwe processen en wetgeving met de VNG. Hierdoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis en ervaring en is privacy ook een standaard onderdeel van het implementatietraject.

In 2022 hebben diverse burgers gebruik gemaakt van het recht op inzage, verwijdering of informatie over de verwerking van persoonsgegevens bij de gemeente Zevenaar. We zien dat deze verzoeken behoorlijk veel capaciteit van de organisatie vragen. Het hebben van een goede informatievoorziening en dossiervorming is dan van belang om aan de privacywetgeving te kunnen voldoen. Op deze onderdelen zijn nog een aantal verbeterslagen te maken, met name op het gebied van documenteren en archiveren.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken.
In 2022 hebben we als vervanger van de kadernota een kaderbrief opgesteld, gelet op het beleidsarme karakter in de periode van de formatie van het nieuwe college van B&W. De nieuwe beleidsambities zijn in de zomer van 2022 vertaald in een collegeprogramma, waarin we de hoofdlijnen uit het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" vertaalden naar concrete ambities, doelstellingen en resultaten. Het collegeprogramma vormt het werkprogramma waarmee wij de komende jaren onze bestuurlijke ambities in goede samenwerking met de gemeenteraad en de samenleving willen waarmaken.

Rechtmatigheid
Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. De hoofdlijn van de wijziging is dat het college in de jaarrekening verantwoording aflegt of zij rechtmatig heeft gehandeld. Daarnaast zal er in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting moeten worden opgenomen op de rechtmatigheidsverantwoording. Deze moet inzicht geven in de kwaliteit en beheersing van processen die tot de verantwoording hebben geleid. Fouten of onduidelijkheden kunnen hier verder worden toegelicht. De wijze van rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van de aanpassing in de verordeningen die volgen als de nieuwe wetgeving is vastgesteld. De minimale vereisten die aan de rapportage in de paragraaf bedrijfsvoering worden gesteld zijn op dit moment nog niet bekend.
In 2022 zijn wij bezig geweest met het verbeteren van de control functie. De kwaliteitsmedewerkers zijn op basis van het "lines" model onafhankelijk (2de lijn) gepositioneerd en voeren (kwaliteits)controles uit. Daarnaast is de controleapplicatie ingericht, is het systeem van controle en verantwoording gewijzigd en zijn voorbereidingen gestart voor de verschillende verordeningen.

COMMUNICATIE

Onze samenleving is voortdurend in beweging. De communicatie vanuit de gemeente sluit hierbij aan en verandert mee. Alleen door samenwerking met inwoners en partners kunnen we problemen oplossen en samen zorgen dat het prettig wonen, werken en leven is in onze gemeente. Daarom faciliteren wij participatie en laten we de uitvoering, waar mogelijk en wenselijk, aan de inwoner over. Om verbinding met en tevredenheid over de gemeente te krijgen, zetten we in op herkenbaarheid, openheid, heldere communicatie én trots.

Communicatie is een belangrijk instrument voor de gemeente. Iedereen binnen onze organisatie communiceert. Communicatie is niet alleen vertellen, maar vooral luisteren en aandacht geven. Dit komt ook duidelijk naar voren in de besturingsfilosofie en het coalitieakkoord 2022-2026 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'.
Beide documenten geven richting aan hoe over de verbinding met inwoners wordt gedacht. Zo willen we werken vanuit een open cultuur en duidelijk zijn in wat we doen en waarom. 'We willen prettig samenwerken en een verbindende gemeente zijn. We willen weten wat er speelt en leeft in de verschillende kernen en we kijken wat er wel kan in plaats van niet.'

De volgende *zeven hoofdlijnen* vormen de basis van onze communicatie in de periode 2022-2026:
1) Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2) Van buiten naar binnen
3) Steeds meer in gesprek
4) Trots op Zevenaar
5) Buiten winnen is binnen beginnen
6) Online waar het kan, offline waar nodig
7) Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat hebben we in 2022 gedaan? (highlights)

- In 2022 is het nieuwe college geïnstalleerd en zijn we aan de slag gegaan met hun profilering. 'Wie zijn de nieuwe wethouders en waar zetten zij zich de komende bestuursperiode voor in' stond hierbij centraal.
- Om met onze communicatie aan te haken bij het coalitieakkoord, hebben we voor de komende bestuursperiode een communicatievisie geschreven. Hier komen o.a. bovengenoemde zeven hoofdlijnen in terug.
- In oktober 2022 hebben we onze vernieuwde gemeentelijke website gelanceerd. Toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid staat bij de nieuwe website voorop. Inwoners en ondernemers kunnen hier informatie vinden en digitaal zaken regelen.
- In oktober 2022 lanceerden we ook het participatieplatform ZevenaarVerbindt.nl. Hier vindt online participatie plaats. Het platform is inmiddels al een aantal keer succesvol ingezet.
- Samen met team P&O zijn we aan de slag gegaan met o.a. een 'WerkenbijZevenaar' pagina, om onze arbeidsmarktcommunicatie verder vorm te geven.
- We hebben een 'menu' voor participatie samengesteld en dit maakt standaard deel uit van communicatietrajecten.
- In 2022 zijn we op alle sociale mediakanalen gegroeid. Momenteel laten we via ZevenaarVerbindt.nl inwoners meedenken over de doorontwikkeling van onze kanalen.

INKOOP EN AANBESTEDING

Inkoop- en aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd aan de hand van het Liemerse Inkoopbeleid. De budgethouders zijn geattendeerd op de drie speerpunten van het inkoopbeleid: kansen voor regionale ondernemers, social return on investment en duurzaamheid/maatschappelijk verantwoord inkopen. Voor 29 aanbestedingen is er gebruik gemaakt van de aanbestedingsbegeleiding van RID de Liemers. Hiervan waren 9 Europese aanbestedingen. De overige waren meervoudig onderhandse aanbestedingen. Er is voor € 435.000 aan social return gerealiseerd met deze aanbestedingen.

Er volgen nog nadere stappen in de (verdere) professionalisering van de inkoop- en aanbestedingspraktijk. Kernwoorden hierbij zijn doelmatigheid, rechtmatigheid en integriteit. De processen rond inkoop zijn in 2022 verfijnd en organisatiebreed bij de budgethouders verankerd. De budgethouders worden in 2023 verder gefaciliteerd en getraind in het doelmatig en rechtmatig volgen van aanbestedingsprocessen door workshops en trainingen. Tevens is een onderzoek uitgevoerd naar de volwassenheid van de inkooporganisatie en de positionering van de inkoopfunctie. Hieruit volgt een adviesrapport, deze zal het eerste kwartaal van 2023 gepresenteerd worden.

JURIDISCHE ZAKEN

Het afgelopen jaar is er wederom ingezet op het verbeteren van de juridische kwaliteit, juridische control en juridisch risicobeheer. Er zijn alleen geen nieuwe onderdelen meer opgepakt uit het projectplan 'aan de slag met JKZ'.

In 2022 pakten wij de volgende acties op: :

- De jaarlijkse trainingen door onze huisadvocaten. In 2022 vonden 3 trainingsmomenten plaats.
- Het reguliere vakberaad met alle 1e en 2e lijns juristen heeft naast de trainingsmomenten plaatsgevonden, dit met als doel om kennis te delen.

Hiermee is nog steeds niet de volledige verbetering van de juridische kwaliteit van gemeentelijke diensten en producten bewerkstelligd maar is al wel de voortgang van de basis kwaliteit geborgd. Door de aanhoudende druk op de capaciteit bij juridische zaken hebben we nog steeds niet alle onderdelen uit het projectplan kunnen oppakken. In 2023 is de verwachting dat deze druk nog niet veel lager zal zijn om de overige onderdelen uit het projectplan te kunnen oppakken. De extra tijdelijke formatie heeft helaas onvoldoende bijgedragen om naast het oppakken van reguliere werkzaamheden in te zetten op de nog openstaande verbeterpunten uit het projectplan Juridische kwaliteitszorg. Ondertussen vindt ieder kwartaal het juridisch vakberaad plaats en worden ook dit jaar weer diverse trainingen aangeboden. Hiermee wordt de inzet op het verhogen en uitwisselen van kennis over dit onderwerp binnen de organisatie geborgd.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2022	Vreemd vermogen 2022	Resultaat 2022
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.278	6	0	9.985	3.817
Euregio Rijn-Waal	12	2	0	0	8
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	320	6	190	4.928	158
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	1.128	45	0		
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	5.334	9	685	4.388	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	684	8	863	5.825	53
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	1.993	45	0	6.652	162
Samenwerking De Liemers	5.809	52	182		155
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	123	48	1	83	-1

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2022	Vreemd vermogen 2022	Resultaat 2022
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	3.873	6	8.513	51.358	707
Alliander N.V.	0	0	4.570.000	6.106.000	198.000
Ataro B.V.	2.977	100			
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	4.615.000	107.459.000	300.000
Leisurelands B.V.	0	3			
Vitens N.V.	0	1			8.700
Totaal verbonden partijen	**23.531**				

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	
Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer (gemeente Zevenaar 2018; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2022 • Beleidsplan Sociaal Domein, inclusief Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015)) en Participatiewet 2020-2023.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. In januari 2022 heeft het vervoer nog te maken gehad met corona maatregelen. In 2022 is corona op zich geen beperkende factor geweest, maar is het aantal ritten niet teruggegaan naar de situatie van voor corona. Ondanks dat er sprake was van minder vervoer, is door de krapte op de arbeidsmarkt een tekort aan chauffeurs ontstaan. Ook is in 2022 gestaakt voor hoger loon. Hierdoor was in 2022 het vervoer dan wel niet altijd volgens de oorspronkelijke afspraken, maar de BVO DRAN en haar gecontracteerde vervoerders hebben binnen regio Arnhem-Nijmegen en specifiek binnen gemeente Zevenaar er wel voor gezorgd dat de dienstverlening in het doelgroepenvervoer niet of nauwelijks hieronder geleden heeft.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	1.210	1.404	1.278
Resultaat partij	5.991		3.817
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	10.608		9.985

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het nieuwe programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland is officieel ingediend bij de Europese Commissie. Dit betekent het begin van een nieuwe subsidieperiode, waarin grensoverschrijdende projecten kunnen gaan starten. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 450 miljoen euro ter beschikking.
Prestaties	Sinds juni 2022 is het mogelijk om met de Nederlandse OV-chipkaart in- en uit te checken op de stations van Emmerich, Praest en Elten. De realisatie van de OV-chippalen in Duitsland is ondersteund door de Euregio Rijn-Waal met behulp van het Europese subsidieprogramma INTERREG Deutschland-Nederland. In 2022 zijn diverse grensoverschrijdende projecten succesvol afgerond, onder meer de Grenzeloze Toeristische Innovatie en EuregioRail.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	11	12	12
Resultaat partij	218		8
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	0		0

Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2023 - 2024
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In 2022 heeft de gemeente Zevenaar voor 2023 en 2024 ingetekend op vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	123	305	320
Resultaat partij	331		158
Eigen vermogen	0		190
Vreemd vermogen	1.364		4.928

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking, naast een algemene bijdrage van € 2,57 per inwoner de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Ontwikkelingen	In 2022 is besloten dat er een nieuw onderzoek moet komen naar de toekomstige huisvesting van het Voortgezet Onderwijs in Zevenaar. Dit pakken we gezamenlijk op. De gemeenschappelijke regeling moet herzien worden in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per juli 2022. We hebben hiervoor twee jaar de tijd tot uiterlijk 1 juli 2024
Prestaties	Aanvullend onderzoek voor huisvesting op locatie Vestersbos is voor het VO stopgezet. We starten een nieuw onderzoek naar de toekomstige huisvesting van het VO. Aanpassingen Gemeenschappelijke Regeling zijn noodzakelijk vanwege de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen in 2022.
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	844	1.100	1.128
Resultaat partij	0		
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen			

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	
Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	Er is geen sprake van nieuw beleid of andere wijzigingen met een betekenisvolle financiële impact. Wel ontwikkelt de MGR zich verder op het gebied van integraliteit, netwerksamenwerking en ketenoptimalisatie in het sociaal domein. Zo wordt bijvoorbeeld vanuit de module Inkoop zorg bezien of uitvoeringstaken, die nu bij de gemeenten liggen, efficiënter regionaal georganiseerd kunnen worden. Kennis, kunde en continuïteit moet hierbij worden geborgd en dubbel werk moet worden voorkomen. - De module Inkoop zet in 2023 in op verbetering van de contractmonitoring. De verdere decentralisatie van Beschermd Wonen leidt tot een nieuwe contractering. In overleg met gemeenten wordt op grond van ervaringen in 2021 voor wat betreft contractmonitoring, data-analyses, communicatie en bedrijfsvoerende taken van de gemeenten bepaald of en zo ja welke taken de module inkoop in 2022 regionaal gaat oppakken. Daarmee is in deze begroting nog geen rekening gehouden. - De module Onderwijs. Het RBL verwacht een toename van het aantal- en complexer wordende verzuimmeldingen ten gevolge van corona. - De module WSP blijft inzetten op advisering over inclusief werkgeverschap richting ondernemers en verbetert de samenwerking met werkzoekendendienstverleners, zoals de RSD en het onderwijs. - De module WgSW blijft het formeel werkgeverschap invullen van ruim 1.800 SW medewerkers (waarvan 161 medewerkers uit Zevenaar).

Prestaties

Zorg
Voor onze inwoners die dat nodig hebben is kwalitatief goede en passende zorg beschikbaar. Verhoging van de kwaliteit van zorg, efficiency in de uitvoering van taken, lastendruk-verlaging bij aanbieders, door eenduidige uitvoering en versnelling van de transformatie door bundeling van kennis en inkoopkracht.

Onderwijs
Het RBL volgt de schoolloopbaan van 73.000 leerlingen vanaf 5 jaar, totdat ze een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar worden, met als doel het bieden van professionele ondersteuning in de netwerksamenwerking aan leerplichtige jongeren (tot 18 jaar) waarbij de school-loopbaan niet altijd soepel verloopt. Deze samenwerking zorgt ervoor dat jongeren die ongeoorloofd verzuimen de draad op school weer oppakken en naar een diploma toewerken. De regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten vormt een sluitend regionaal vangnet om jongeren te helpen bij het vinden van een passende plek in onderwijs, werk, zorg of een combinatie hiervan. Met als doel een zo zelfstandige mogelijke deelname aan de maatschappij.

WSP
Onze belangen behartigen op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor wij een re-integratie-verantwoordelijkheid hebben.
Kengetallen voor de te behalen prestaties zijn:
- de vacature-vervulling die afhankelijk is van het aantal door gemeenten en UWV aangedragen werkfitte werkzoekenden.
- de vervullingsquote van het aantal vervulde vacatures.
- werkgevers-tevredenheid.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor ruim 1.800 SW medewerkers, waarvan 161 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

CMI
De uitvoering van de inburgeringstrajecten op managementniveau volgen om zo snel te kunnen bijsturen waar resultaten achterblijven.

Website [Website MGR]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	5.232	5.383	5.334
Resultaat partij	0		0
Eigen vermogen	699		685
Vreemd vermogen	4.362		4.388

Risico's
Het risicoprofiel voor de MGR (toegelicht in onze nota verbonden partijen) is voor 2023 bepaald op 'gemiddeld'.

Programma
6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit). De ODRA heeft met de partners een initiële begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorafgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODRA de werkwijze door trendmatig te begroten. Dit houdt in dat er op productgroep/productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.
Prestaties	Er is uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma ODRA 2022. Alle geplande werkzaamheden zijn in 2022 gerealiseerd. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Enkele vraaggestuurde producten zijn hoger uitgevallen dan begroot.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	624	619	684
Resultaat partij	64		53
Eigen vermogen	1.015		863
Vreemd vermogen	6.446		5.825
Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.		

Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45
Ontwikkelingen	RDL is bezig met de afronding van de bouw van een nieuw aanbiedstation op 7Poort als vervanging voor de locatie aan de Didamseweg.
Prestaties	De hoeveelheid restafval op de aanbiedstations is verder gedaald van 24 kg naar 20 kg per inwoner. Dit ligt in lijn met de daling van de totale hoeveelheid afval. Het streven is dat na ingebruikname van het nieuwe aanbiedstation de hoeveelheid nog verder daalt.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	1.874	2.056	1.993
Resultaat partij	-32		162
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	1.632		6.652
Toelichting	Vooral door minder kosten bij de aanbiedstations (onder andere door uitstel ingebruikname 7Poort) en minder gemaakte uren is het resultaat over 2022 positief.		
Risico's	Fluctuerende verwerkings- en opbrengstprijzen vormen een risico voor de jaarrekening. Deze kunnen namelijk afwijken van de begroting. Zowel in positieve als negatieve zin.		
Programma	7. Volksgezondheid en milieu		

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	Inkoopbeleid 2021 (vernieuwd) I-visie en I-strategie Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52

Ontwikkelingen	2022 stond in het teken van Covid 19, de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende zaken zoals de energiecrisis, opvang Oekraïners en uitbetaling van de leefgelden. Daarbij komen de personeelstekorten op de arbeidsmarkt voor SDL als werkgever. Dit laatste zien we ook als een kans voor klanten van de RSD. Daarnaast vraagt de nieuwe wet inburgering en de bestuurlijke opdracht bij de RID aandacht. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID.
Prestaties	De jaarrekening SDL laat ten opzichte van de bijgestelde begroting een voordeel zien van € 155.000. De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	5.559	5.557	5.809
Resultaat partij	168		155
Eigen vermogen	436		182
Vreemd vermogen			

Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Algemeen Bestuur.
Aandeel in %	48

Ontwikkelingen	Eind 2022 werd bekend dat de gemeente Doesburg het eeuwenoude stadhuis in het centrum van de stad gaat verlaten. Ook het archief van Doesburg, dat in een oud schoolgebouw aan de Nieuwstraat is ondergebracht, verhuist naar de nieuwe locatie. Van enkele kerken in ons werkgebied hebben we de parochiearchieven in ontvangst genomen. Mede dankzij het Liemers Cultuurpact en met ondersteuning van het Gelders Erfgoed maakten we de foto- en ansichtkaartencollectie toegankelijk. Voordeel is dat de collectie nu vanuit elke locatie geraadpleegd, bewerkt en aangevuld kan worden. Op de website www.liemersinbeeld.nl zijn foto's uit onze collectie voor iedereen te zien.
Prestaties	Gedurende het gehele jaar is aandacht besteed aan de voorbereiding voor het opzetten van een e-depot. De werkzaamheden voor het archief van de enquêtecommissie P&O Zevenaar kostten veel uren. We maakten dossiers en stukken gereed om betrokkenen in de gelegenheid te stellen hun zienswijze kenbaar te maken.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	133	137	123
Resultaat partij	-1		-1
Eigen vermogen	2		1
Vreemd vermogen	95		83

Toelichting	In de begroting 2023 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 160.000. De verhoging is inclusief de tijdelijke inhuur in verband met het project aansluiting op het E-depot.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	- Beleidsplan veiligheidsregio 2020-2023
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45

Ontwikkelingen	VGGM gaat de organisatie van haar interne bedrijfsvoering versterken. Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de bedrijfsvoering krap is georganiseerd en kwetsbaar is op veel onderdelen. Met het voorstel voor de versterking is in 2022 € 1,5 miljoen structureel per jaar toegevoegd aan de begroting. In de nieuwe begroting volgt opnieuw een budgetaanvraag. Door corona, en nu ook de vluchtelingencrisis, is het belang van de veiligheidsregio vergroot en hiermee ook het op orde hebben van de bedrijfsvoering.
Prestaties	Het jaar 2022 heeft voor een belangrijk deel in het teken gestaan het managen van meerdere crises; COVID-19, opvang Oekraïense vluchtelingen en de boerenprotesten. De brandweer heeft een forse toename (27%) van meldingen verwerkt ten opzichte van 2021. Het is nog onduidelijk of dit structureel blijft. In 2022 heeft VGGM een aanvang gemaakt met de reorganisatie van de sector brandweer met als doel de crisisbeheersing te versterken en te ontvlechten uit de brandweerorganisatie.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	3.762	3.915	3.873
Resultaat partij	1.730		707
Eigen vermogen	9.615		8.513
Vreemd vermogen	49.663		51.358

Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander N.V.

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Klimaatakkoord (2019)
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.

Aandeel in %	0,45
Ontwikkelingen	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat uiterlijk in 2030 zo'n 1,5 miljoen bestaande woningen in Nederland aardgasvrij zijn. De overheid heeft besloten dat Nederland in 2050 helemaal aardgasvrij is. Als netbeheerder speelt Alliander een cruciale rol in deze omschakeling. Aandeelhouders hebben een obligatielening van € 600 miljoen beschikbaar gesteld. Deze kapitaalversterking is noodzakelijk vanwege alle investeringen in duurzaamheid en de energietransitie. Zevenaar heeft een lening uit staan van afgerond € 3 miljoen. De staat en de 3 grote netwerkbedrijven werken aan een Afsprakenkader. Met dit akkoord wordt een cruciale stap gezet naar een structurele oplossing voor de kapitaalbehoefte van de regionale netwerkbedrijven. Het Afsprakenkader gaat in op de toetreding van de Staat en een eventuele participatie als nieuwe aandeelhouder. Voordat Alliander en de andere netwerkbedrijven het Afsprakenkader kunnen ondertekenen, zullen zij allen hun interne goedkeuringsprocessen moeten doorlopen en dienen de bestaande aandeelhouders hier ook goedkeuring voor te geven.
Prestaties	In 2023 is over het boekjaar 2022 in totaal € 81,9 miljoen dividend uitgekeerd. (€ 101 miljoen over 2021). Dit komt overeen met 45% van het resultaat na belastingen. De uitkering per aandeel over 2022 is ongeveer € 0,60 (€ 0,75 over 2021).
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	242.000		198.000
Eigen vermogen	4.470.000		4.570.000
Vreemd vermogen	5.730.000		6.106.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Wij passen de raming van dividend indien nodig aan op de bijgestelde verwachting. In de begroting is de raming van het dividend structureel € 0,80 per aandeel. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is dit risico meegenomen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A.M. Boone).
Aandeel in %	100

Ontwikkelingen	Naar aanleiding van de aanbevelingen van de rekenkamer rond de governance van ATARO B.V. heeft de gemeenteraad in februari 2021 ingestemd met een herziening van de governance Ataro B.V. en het college opdracht gegeven tot verdere implementatie. Als gevolg hiervan zijn in 2022 drie dienstverleningsovereenkomsten gesloten met Ataro B.V., gericht op de sportaccommodaties, combinatiefunctionarissen en voor de Turmac Cultuurfabriek. Hiermee is een professionaliseringsslag gestart om de basis op te orde te krijgen, o.a. door de start van een visie en missie traject. Ook wordt er sinds 2022 met Ataro B.V. gekeken naar de mogelijkheden tot het realiseren van ledverlichting en beregeningsinstallaties bij de buitensportaccommodaties.
Prestaties	Aan de dienstverleningsovereenkomsten zijn prestatieafspraken gekoppeld.
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	2.633	2.168	2.977
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	In het kader van onze strategie Ons Kompas Naar Impact heeft BNG Bank in 2022 de bedrijfsvoering verder geoptimaliseerd. In het belang van de klant is er geïnvesteerd in systemen en mensen. Daarnaast is het Klimaatplan Going Green gepresenteerd. Met dit klimaatplan zet BNG Bank een volgende stap in de energietransitie en CO_2-reductie. Samen met onze klanten zoals gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen en energiebedrijven willen we Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener maken.

Prestaties	BNG Bank is tevreden met de financiële resultaten die in 2022 zijn behaald. De ontwikkelingen in de Oekraïne, de verstoring in de wereldwijde toeleveringsketen, hoge energieprijzen en de hoge inflatie hebben geen materiële financiële gevolgen gehad. Over het verslagjaar 2022 werd een nettowinst gerealiseerd van € 300 miljoen. Een jaar eerder kwam de nettowinst uit op € 236 miljoen. Voornaamste oorzaken van de hogere nettowinst zijn een stijging van het renteresultaat en een hoger gerealiseerd resultaat financiële transacties van de liquiditeitsportefeuille. In lijn met het staande beleid stelt BNG Bank voor om 50% van de nettowinst uit te keren. Dit komt neer op een dividenduitkering van EUR 139 miljoen, € 2,50 per aandeel.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	236.000		300.000
Eigen vermogen	5.062.000		4.615.000
Vreemd vermogen	143.995.000		107.459.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands B.V.

Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	In 2020 is de structuurvisie voor Rivierklimaatpark vastgesteld. Deze vormt nu de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	In het voorjaar van 2022 zijn vergunningen voor de doorontwikkeling van Rhederlaag aangevraagd. Hieraan is veel onderzoek, overleg en afstemming aan vooraf gegaan. Op Rhederlaag maakten landbouw en industrie sinds de jaren zestig geleidelijk plaats voor natuur en recreatie. Het is nu het grootste watersportgebied van Oost-Nederland. De laatste fase van de zandwinning komt eraan. Door alle betrokken partijen is de afgelopen jaren gewerkt aan een breed gedragen plan. Dorps- en andere belangenorganisaties, recreatieondernemers en verenigingen verenigden zich in het Integraal Gebiedsoverleg Rhederlaag (IGOR). De gemeente Zevenaar, Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat waren bij het doorontwikkelen partners.

Prestaties	*Het bedrijfsresultaat kwam in 2022 uit op € ..... Dat is een afname / toename ten opzichte van 2021, grotendeels te verklaren door .....* Leisurelands trok in 2022 4,5 miljoen strandbezoekers. In 2020 waren dit er nog 3,6 miljoen. De mooie zomer gaf de festivals en evenementen op de verschillende terreinen een boost. Leisurelands mocht in 2022 meer festivalbezoekers dan ooit verwelkomen. Recreatiegebied Rhederlaag staat met de bezoekersaantallen in de top van beste bezochte gebieden.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	3.909		
Eigen vermogen	79.651		
Vreemd vermogen	15.651		

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens N.V.

Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Om blijvend schoon drinkwater te kunnen garanderen, moeten drinkwaterbedrijven miljarden investeren in nieuwe zuiveringstechnieken en waterbronnen. Toenemende droogte door klimaatverandering, vervuiling van warmtebronnen en een stijgende vraag naar water vergen hoge en extra investeringen.
Prestaties	Vitens N.V. heeft geen dividend uitgekeerd over het nettoresultaat in 2022. De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de continuïteit van de organisatie. De solvabiliteit geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Volgens de continuïteitsdoelstellingen in het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minimaal 30 procent zijn, maar streeft Vitens naar een solvabiliteit van minimaal 35 procent. In 2022 bedroeg de solvabiliteit 31 procent (2021: 30,2 procent), waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	19.400		8.700
Eigen vermogen	600.300		
Vreemd vermogen	1.387.800		

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	Andere oorzaak van de lage solvabiliteit is de WACC. Deze systematiek beperkt Vitens in de hoeveelheid winst die mag worden gemaakt. Doordat de huidige WACC (2,95 procent voor de periode 2022-2024) te laag is voor de omvang van de investeringsopgave, moet Vitens veel geld bij lenen waardoor de solvabiliteit afneemt. Zoals verwacht doet Vitens ook dit jaar het voorstel om geen dividend uit te keren. De RvC stelt voor het volledige netto resultaat, met het oog op de opgave, de solvabiliteitsdoelstelling en de vereisten van de banken, toe te voegen aan de reserves.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 7 juli 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen.
Actuele vraagstukken vragen om een andere invulling van het grondbeleid. Zevenaar staat voor een aantal enorme opgaven. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 25 januari 2022 is de grondprijsbrief 2022 vastgesteld. Door middel van de Raadsinformatiebrief 2022-004 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd en het nieuwe grondprijsbeleid voor 2023 is op 24 januari 2023 vastgesteld.

Omgevingsvisie
Ten behoeve van de nog op stellen Omgevingsvisie gemeente Zevenaar heeft u in de raadsvergadering van 29 september 2021 een koersdocument vastgesteld. Dit koersdocument geeft richting aan om als vertrekpunt gesprekken met de samenleving aan te gaan. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. Eind 2022 is gestart met de eerste fase van de totstandkoming van de omgevingsvisie van Zevenaar. De planning is aangepast en de Omgevingsvisie is uiterlijk medio 2024 gereed.

Beleidskaders
- Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2021
- Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2023
- Woonvisie Gemeente Zevenaar 2015-2025
- Woonvisie Gelders Eiland 2018
- Regionale Woondeal 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. Al langere tijd is sprake van stijgende materiaal- en energiekosten. De sterk gestegen energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne hebben in 2022 tot een mondiale groeivertraging geleid. Energie-intensieve bedrijven worstelen met oplopende productiekosten en huishoudens zien hun besteedbaar inkomen teruglopen als gevolg van de hoge inflatie. Het Centraal Planbureau (CBS) heeft bekend gemaakt dat de prijzen van consumentengoederen- en diensten in 2022 gemiddeld 10% hoger waren dan in 2021. Het CPB raamt in haar persbericht van maart 2023 een inflatie van 3% in 2023. De inflatie heeft ervoor gezorgd dat de hypotheekrentes zijn gestegen en het consumentenvertrouwen is gedaald. Hierdoor zijn nieuwbouwwoningen minder in trek. Vorenstaande kan er ook toe leiden dat bouwprojecten door ontwikkelende partijen "on hold" worden gezet.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:
· Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
. De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek;
· Het tweejaarlijks uitvoeren van een monitor van het RPW 2021-2024;

In het kader van bovenstaande heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 17 juni 2021 de aanvraag voor nieuwe ontwikkelruimte goedgekeurd. Gemeente Zevenaar kan daardoor beginnen met de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII waarbij het gaat om 11,6 hectare in de eerste fase. Op BusinessPark 7Poort II is ruimte voor circa 35,9 hectare aan nieuwe bedrijfskavels en levert naar schatting ruim 900 arbeidsplaatsen op. De ontwikkeling van deze 35,9 hectare is voorzien in twee fasen. Voor de eerste fase heeft de Groene Metropoolregio op basis van de verdeling van de ontwikkelruimte bedrijventerrein RPW toestemming gegeven. De voorbereiding voor de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII is opgepakt. Het plan van aanpak is gereed en op 1 februari 2023 is een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld voor de planuitwerking. Om ten aanzien van de ontwikkeling regie te kunnen (blijven) houden hebben wij op 25 mei 2021 - op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) - voorkeursrecht gevestigd op de eigendommen, behorende bij zowel de 1e als 2e tranche van beoogd BusinessPark 7PoortII. Dit besluit is door uw raad bekrachtigd in de raadsvergadering van 8 juli 2021.

Project ViA15
Bij de Raad van State (RvS) heeft in het kader van het Tracébesluit A12/A15 op 22 november 2022 een zitting plaatsgevonden, waarin de indieners van beroepen en de minister van Infrastructuur en Waterstaat hun standpunt hebben kunnen toelichten. Op 5 april 2023 heeft de RvS een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

7Poort
In 2022 is een tweetal kavels geleverd met een totale oppervlakte van 1,58 hectare. In de vigerende grondexploitatie van 1 januari 2022 hielden we nog rekening met een totale levering op 7Poort van 3,2 hectare. Deze planning is echter bijgesteld in de maandrapportage Zevenaar oost, januari – juni 2022 (1,58 hectare). In vergelijking met de bijgestelde planning zijn de werkelijke leveringen gelijk gebleven.

Spoorallee
De levering van de kavels ten behoeve van de outletontwikkeling was in de vigerende grondexploitatie ook voorzien in 2022. De definitieve en onherroepelijke aansluiting Zevenaar Oost op de A12, als onderdeel van het Tracébesluit ViA15 in het kader van de doortrekking A15/verbreding A12, blijft een vertragende factor in de ontwikkeling. Dit verdere uitstel van de levering van de kavels is niet in strijd met de afspraken en

voorwaarden zoals vastgelegd in de in 2017 gesloten koop- en realisatieovereenkomst tussen de Ontwikkelingscombinatie FOZ B.V. en de gemeente Zevenaar. Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen.

Landeweer

Voor het noordelijke deel zijn de verwachtingen gematigd positief. De gronden op Landeweer Zuid (13.000 m²) zijn in 2020 uit de grondexploitatie genomen en overgeheveld naar de zgn. materiële vaste activa in de gemeentelijke boekhouding. Overigens betekent dit niet dat de locatie buiten beeld raakt. Er is inmiddels enige interesse voor diverse invullingen. Een visie op dit gebied wordt in de eerste helft van 2023 afgerond en afhankelijk hiervan kan er in het 2e halfjaar tot uitgifte worden overgegaan en/of wordt een eventuele planologische procedure voorbereid.

Zevenaar Oost-Wonen

De ontwikkeling van Groot Holthuizen in 2022 stond voor een groot deel in het teken van de verdere uitwerking van de deelgrondexploitatie De Holtkamp en het (verder) woonrijp maken van de inmiddels bebouwde gebieden. Ook zijn de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van deelgrondexploitatie Het Hof. In 2022 zijn er in totaal 3 kavels geleverd welke allen gelegen zijn in De Stede. In dat plangebied zijn nog 4 vrije kavels te koop/te leveren. In de Tol is ook nog sprake van 1 onverkochte kavel.

Voor De Holtkamp is het bouwrijp maken geheel afgerond. In het eerste kwartaal 2023 is de overeenkomst met de ontwikkelaar getekend. De ontwikkelaar is vrij om de grond in twee fases af te nemen.

In De Holtkamp is nu ruimte voor 126 woningen waarvan 33 stuks in de sociale huur, 50 vrije sector (waarvan 10 in het betaalbare segment), 19 vrije kavels en 24 kavels op "het erf" waar ruimte is voor nog eens een programma voor betaalbare woningen. Dit heeft geleid tot de keuze van 2 ontwikkelaars. In de uitvraag en de (af te sluiten) koopovereenkomsten met ontwikkelaars is een afnameplicht van de gronden opgenomen welke uiterlijk 1,5 jaar ligt na het gereed zijn van de bouwrijpfase. Deze afnameplicht zal dan dus op zijn vroegst rond april 2024 liggen.

Tot slot komen er 19 vrije kavels in de verkoop. Verwachting is dat deze vrije kavels in 2024 en 2025 worden geleverd.

Rekening houdend met de huidige woningmarkt gaan we er vanuit dat woningen over een periode van 3 jaar worden afgenomen. De verwachting is dat de eerste woningen in 2023 worden afgenomen.

In 2022 is de grondexploitatie het Hof geopend. Voor het Hof is begonnen aan de planuitwerking. Ook hierbij is het uitgangspunt 50% betaalbare woningen te realiseren, waarvan 30% sociale woningbouw. Het plangebied is ongeveer 23.000 m² groot. Het gewenste programma, hoogbouw versus laagbouw, bepaalt uiteindelijk het aantal woningen dat hier kan worden gerealiseerd. Verwachting voor het Hof is dat de eerste kavels in 2025 worden uitgegeven.

Middag Oost & Zwanenwaay

Met betrekking tot de ontwikkeling van de Middag Oost is de bouw van woningen in fase 1 en 2 gereed. Daarnaast zijn eind 2022 en begin 2023 ook twee vrije kavels geleverd. Door de levering van deze twee kavels, zijn er geen vrije kavels meer beschikbaar in de Middag Oost. In het najaar van 2021 heeft een uitvraag plaatsgevonden voor de ontwikkeling van de 3e fase van de Middag Oost. Medio december 2021 heeft dit geleid tot de gunning aan een ontwikkelaar. Deze gaat een programma van 44 woningen realiseren waarvan de helft in het betaalbare koopsegment en (12 stuks) sociale huur is. De andere helft betreft een programma in het duurdere segment. Q1 2023 wordt verwacht dat de koop- en ontwikkelingsovereenkomst wordt getekend

met de ontwikkelaar. Inmiddels heeft de ontwikkelaar een start gemaakt met de verkoop van de woningen. Doel van de overeenkomst is o.a. te komen tot een verkoop van de benodigde gronden voor de ontwikkeling van het bouwplan en het vastleggen van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de realisatie van het bouwplan binnen het projectgebied dient plaats te vinden. Fase 3 Middag Oost is eerder al bouwrijp gemaakt, echter zijn deze werkzaamheden nog niet geheel afgerond.
Voor de komende 2 jaar staat de ontwikkeling van de Zwanenwaay op een laag pitje. Mede gelet op de ambtelijke capaciteit wordt prioriteit gegeven aan Middag Oost.

Waaijakkers
In december 2022 is de grondexploitatie Waaijakkers geopend. Het plangebied Waaijakkers betreft de ontwikkeling van een woongebied in Aerdt. In 2010 is gestart met de bouw van woningen in plangebied Waaijakkers, echter zijn toen slechts 14 woningen gebouwd. Het plangebied heeft een omvang van circa 1,5 ha. Hierin beschikt de gemeente Zevenaar over een grondpositie met een omvang van ca. 0,8 ha. in het plangebied. Op de gemeentelijke gronden is ruimte voor circa 21 woningen.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2022 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2020 en 2021 eveneens opgenomen. De geprognotiseerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2023 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m² kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)							
Naam grondexploitatie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	3,38	0,91	1,58	9,10	4,50	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	0,00	5,97	0,81	0,81	0,00
Mercurion	0,00	0,00	0,00	0,31	0,27	0,27	0,00
Totaal Bedrijven	3,38	0,91	1,58	15,37	5,57	1,08	0,00
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Groot Holthuizen	135	31	3	60	49	61	39
Middag Oost & Zwanenwaay	19	2	1	14	21	7	5
Waaijakkers	0	0	0	0	10	11	0
Totaal Wonen	154	33	4	74	80	79	44

Conform de door het college vastgestelde uitgangspunten voor de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2023 wordt er vanuit gegaan dat de levering van de gronden ten behoeve van de FOZ in 2023 plaatsvindt. In verband met de beroepszaak bij de Raad van State rond het Tracébesluit A12/A15 wordt een deel van de gronduitgifte van de andere – nog resterende percelen- voorzien in 2023 en 2024.

De uitgifte van woningbouwkavels was in 2022 beduidend lager (4 stuks) dan de realisatie van de jaren eerder. Dit komt doordat we op dit moment zowel in Groot Holthuizen als in de Middag Oost nagenoeg uitverkocht zijn.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2023 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn herzien per 1 januari 2023. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022 welke ter vaststelling voorligt in de raadsvergadering van 28 juni 2023. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2022.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Financiële resultaten actieve grondexploitaties januari 2022 en januari 2023 (bedragen x €1.000,-)								
Naam grondexploitatie	Einddatum exploitatie	Resultaat eindwaarde	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2022	Resultaat 01-01-2022 NCW per 01-01-2023	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2023	Opening grex op NCW per 01-01-2023	Verschil	Afwijking in %
A	B	C	D	E	F	G	H	J
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2024	14 839	12 438	12 687	14 178		1 491	11,8%
Zevenaar Oost – wonen	31-12-2029	-33 683	-30 559	-31 170	-29 997	924	2.099	6,7%
Totaal Zevenaar Oost	31-12-2029	-18.844	-18.122	-18.483	-15.819	924	3.590	19,4%
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2032	4 551*	-4 251	-4 336	-4.070		267	6,2%
Mercurion	31-12-2025	113	242	247	106		-141	-57,1%
Waaijakkers	31-12-2027	615	613	625	557	625	557	89,1%
TOTAAL GRONDEXPLOITATIES	31-12-2029	-22.667	-21.518	-21.948	-19.226	1.549	4.273	19,5%

Uit bovenstaande tabel zijn de einddata per deelgrondexploitatie (kolom B) op te maken en de resultaten op deze eindwaarde (kolom C). Omdat eindwaarden onderling niet te vergelijken zijn vanwege de verschillende looptijden van de plannen volstaan we met een overzicht van de verschillen op netto contante waarde.

In bovenstaande tabel maken we de vigerende grondexploitatie (kolom D) netto contant op de situatie per 1 januari 2023 (kolom E), alvorens tot een goed vergelijk van de cijfers te komen. Het resultaat van de grondexploitatie wordt "opgerent" met een rentepercentage van 2%, zijnde de discontovoet waarmee het resultaat netto contant wordt gemaakt. Deze opgerente cijfers vergelijken we vervolgens met het geactualiseerde resultaat per 1 januari 2023 (kolom F). Om het verschil met vorig jaar in beeld te brengen worden de (deel)grondexploitaties die in 2022 zijn geopend, netto contant gemaakt op de situatie per 1 januari 2023 (kolom G). De geopende grondexploitaties worden bij het verschil opgeteld. Dit resulteert in een verschil per grondexploitatie (kolom H) en de afwijking in procenten (kolom J). Bij de verliesgevende exploitaties (Zevenaar Oost en Middag Oost & Zwanenwaay) heeft dit verschil een effect op het jaarrekeningresultaat 2022 tot gevolg. Bij de grondexploitaties Mercurion en Waaijakkers heeft dit verschil geen effect want een winstgevende exploitatie wordt pas verwerkt in het jaarrekeningresultaat bij afsluiting van de grex, dan wel bij tussentijdse winstnemingen.

In zijn totaliteit is er sprake van een verbetering van het resultaat van € 4.273.000 NCW per 01-01-2023. Voor wat betreft de grondexploitaties Zevenaar Oost - Bedrijven wordt in de jaarrekening in programma 3 een

toelichting verstrekt op de verschillen. Voor de grondexploitaties Zevenaar Oost - Wonen en Middag Oost & Zwanenwaay is de verschillenanalyse terug te vinden in programma 8 van de programmarekening.

Omdat Zevenaar Oost één grondexploitatie is en het positieve resultaat van Zevenaar Oost - Bedrijven verrekend wordt met het negatieve resultaat van Zevenaar Oost - Wonen, is er een verliesvoorziening gevormd voor een totaalbedrag van € 15.819.000. Deze is terug te vinden in de toelichting op de balans.

WINST- EN VERLIESNEMING

Na de vaststelling van de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2021 en de jaarrekening 2021 (beide op 6 juli 2022) heeft zich een ontwikkelingen voorgedaan welke het resultaat van de grondexploitaties tussentijds heeft beïnvloed. Het gaat om het volgende besluit:
Op 19 oktober 2022 heeft de raad besloten om de deelgrondexploitatie Het Hof vast te stellen en de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden op basis van opgestelde ruimtelijke kaders en een globale programmering, zodat er een nieuw buurtschap in Groot Holthuizen kan ontstaan van 120-150 woningen, waarvan 67% betaalbaar onder NHG-grens (waarvan 30% van het totale aantal in het sociale huursegment). Dit besluit had een positief effect op de grondexploitatie van € 906.000,-

Het eerste besluit en het resultaat van de integrale herziening van de grondexploitaties per 01-01-2023 zijn in onderstaande tabel verwerkt waarbij tevens het effect voor de voorliggende jaarrekening zichtbaar wordt. De bovengenoemde uitkomsten worden hieronder vergeleken met de cijfers van de Meerjarenbegroting 2022-2025. Hierdoor is het effect op het rekeningresultaat zichtbaar.

Omdat de BBV-voorschriften eisen dat de grondexploitaties m.b.t. wonen en bedrijven tot verschillende taakvelden behoren, zijn de gevolgen voor "bedrijven" in de jaarrekening verantwoord binnen programma 3 (Economie) en "wonen" in programma 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing).

Effecten op jaarrekeningresultaat/verliesvoorziening 2022					
(afgerond op € 1.000,--) **Grondexploitatie**	**Vrijval verliesvoorz-ening primitieve begroting 2022-2025**	**Begrote vrijval 2022 door raadsbesluit openen deelgrex Hof op NCW 01-01-2022**	**Begrote overige mutaties**	**Effect jaarrekening-resultaat**	**Werkelijke vrijval verlies-voorziening**
Zevenaar-Oost Wonen (progr. 8)	-	906	-	1.193	2.099
Zevenaar-Oost Bedrijven (progr. 3)	-	-	-	1.491	1.491
Middag-Oost & Zwanenwaay (progr. 8)	-	-	-	267	267
Totaal	**-**	**906**	**-**	**2.951**	**3.857**

Voor het bedrag van € 3.857.000 valt de bestaande verliesvoorziening vrij. Omdat hiervan al een aanzienlijk bedrag was verwerkt (€ 906.000) wordt een aanvullend bedrag € 2.951.000 ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2022. Behoudens deze vrijval is er geen sprake van andere tussentijdse winstnemingen.

RESERVE, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

Eventuele winsten uit de grondexploitaties voegen wij toe aan het resultaat van het desbetreffende boekjaar waarbij de winstbestemming vervolgens wordt voorgelegd aan de raad. Een en ander is bepaald in de Nota Grondbeleid 2021.

Voor verlieslatende grondexploitaties wordt een verliesvoorziening getroffen, zoals voorgeschreven in het BBV. Voor winstgevende grondexploitaties zijn sinds 2017 gewijzigde BBV-regels van toepassing waarbij aansluiting is gezocht bij algemeen aanvaardbare methodes in het bedrijfsleven en bij fiscale regelgeving. Hierbij is -ten aanzien van tussentijdse winstneming- de zogenaamde Poc-methode van toepassing

(Percentage of completion). Deze methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft opbrengsten als de kosten, verkeert. Hiermee kan op basis van een deel (percentage) van de realisatie van een project tussentijdse winst worden toegevoegd aan de algemene middelen (voorheen werd uitsluitend winst genomen indien het project in zijn geheel gereed was). Concreet is deze methode uitsluitend op de grondexploitatie Mercurion en Waaijakkers van toepassing omdat deze als enige winstgevend zijn. Omdat Mercurion en Waaijakkers in 2022 geen ontwikkelingen kende is er geen sprake van een tussentijdse winstneming in dat jaar.

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt per 31-12-2022 volgens voorliggende jaarrekening € 19.888.000.

Ten behoeve van de voorliggende jaarrekening hebben wij de risico's geactualiseerd. Het risicoprofiel van de grondexploitaties kent de volgende ontwikkeling:

Bedragen x € 1.000

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-09-2022 en 01-01-2023				
Naam grondexploitaties	Risicoprofiel per 01-09-2022	Risicoprofiel per 01-01-2023	Verschil sept. 2022- jan. 2023	Afwijking in%
Zevenaar Oost - bedrijven	780	505	275	35,3%
Zevenaar Oost – wonen	702	612	90	12,8%
Totaal Zevenaar Oost	**1.482**	**1.117**	**365**	**24,6%**
Middag Oost & Zwanenwaay	68	383	-315	-463,2%
Waaijakkers	0	61	-61	
Totaal Overige grondexploitaties	**68**	**444**	**-376**	**-552,9%**
Totaal Risico's	**1.550**	**1.561**	**-11**	**-0,7%**

We zien een verslechtering van het risicoprofiel van € 11.000 waarvoor de volgende oorzaken zijn aan te wijzen:

Zevenaar Oost – Bedrijven, verbetering door:

1. Doordat de grondprijzen in de grondexploitatie zijn geactualiseerd is het financiële gevolg op een verbetering van het resultaat bij de (verdere) ontwikkeling van de FOZ verbeterd.
2. De kans op en impact van een vertraging van de uitgifte van de bedrijfsgronden is echter verslechterd, door de blijvende onzekerheid rond het Tracébesluit A15/A12.
3. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.
4. Het risico van mogelijke stijging van materiaalkosten van bouw- en woonrijp maken is verhoogd in verband met de hoge inflatie.

Zevenaar Oost - Wonen, verbetering door:

1. Ook in deze grondexploitatie constateren we een verhoogd risico voor stijging van materiaalkosten voor bouw- en woonrijp maken in verband met de huidige economische situatie
2. Risico vertraging gronduitgifte en woonrijp maken is kleiner geworden.
3. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.
4. Het risico op lagere grondprijzen is hoger geworden.
5. Voor sanering en grondafvoer zien we op dit moment grotere risico's in de grondexploitatie.
6. Het renterisico biedt een kans, omdat de nog uit te werken deelgrexen een voordelig saldo weergeven als er met een procent extra wordt gerekend.
7. Toevoegen van deelgebied het Hof zorgt voor meer risico.

Middag Oost & Zwanenwaay, verslechtering door:

1. Het risico is verhoogd door het toevoegen van deelgebied 3. Het toevoegen van het deelgebied 3 heeft voornamelijk veel invloed op het risico van kostenstijging.
2. Het kostenstijgingsrisico als gevolg van de oorlog in Oekraïne is opgenomen in de grondexploitaties. Dit zorgt ervoor dat het geen apart risico meer is.

Waaijakkers, verslechtering door:

1. Door het openen van een nieuwe grondexploitatie worden nieuwe risico's toegevoegd. In de risicoanalyse is rekening gehouden met de risico's verlaging vrij op naam-prijzen, kostenstijging, vertraging en planschade.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen wordt inzicht verschaft in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeente breed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF WET OPEN OVERHEID (WOO)

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid de Wet openbaarheid van bestuur vervangen. De Woo geeft burgers het recht op informatie. Informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Informatie wordt openbaar gemaakt, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht 10 informatiecategorieën actief openbaar te maken en daarnaast zoveel mogelijk meer. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente acht jaar om de informatiehuishouding op orde te brengen.

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dit geldt vanaf de jaarrekening 2022. Hiermee wordt beoogd een impuls te geven aan de actieve openbaarheid. In deze paragraaf blikken wij hierop terug.

Ontwikkelingen
Verslag uitvoering Woo
De Woo vraagt van ons om 1) onze informatiehuishouding op orde te brengen en 2) steeds meer documenten online te publiceren. Hierdoor kunnen onder andere inwoners en media steeds beter de besluitvorming van de overheid volgen. Om hier naartoe te werken hebben we in 2022 een adviseur Woo aangesteld en met een werkteam geïnventariseerd wat we moeten doen om aan de Wet te voldoen. Er is een plan van aanpak opgesteld en het ambitieniveau voor uitvoering is vastgesteld op niveau 'basis'. Waar mogelijk doen we meer.

1) Informatiehuishouding op orde brengen
We hebben in het verslagjaar software aangeschaft om onze informatiehuishouding in kaart te brengen. Vervolgens zijn we gestart met het inventariseren van de vele honderden werkprocessen van gemeente Zevenaar. We hebben nu een beter beeld vanuit welke werkprocessen we documenten moeten gaan publiceren.

2) Steeds meer documenten online publiceren
De gemeente Zevenaar publiceert al veel documenten op www.zevenaar.nl, zoals raadsstukken, de besluitenlijst van ons college en de afgehandelde Woo-verzoeken.
Bij het online publiceren van documenten is het belangrijk dat ze goed geanonimiseerd zijn. Het anonimiseren werd nog handmatig gedaan. We hebben anonimiseringssoftware ingekocht om medewerkers te ondersteunen waarmee het anonimiseren sneller en uniformer verloopt. De software wordt in 2023 in gebruik genomen.

BIJLAGEN JAARVERSLAG

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Sociale structuur			
Inwoners 0-19 jaar	8.751	8.624	8.728
Inwoners 20-64 jaar	24.790	24.430	25.086
Inwoners 65 jaar en ouder	11.108	10.946	11.223
Totaal aantal inwoners	**44.649**	**44.000**	**45.037**
Bijstandsgerechtigden	760	760	728
Tewerkgestelden SW	161	152	152

JAARREKENING

FINANCIËN

RESULTAAT

FINANCIEEL OVERZICHT EN TOELICHTING OP HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel)

De jaarstukken 2022 sluiten met een voordelig resultaat van € 11.395.523. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 862.014 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 10.533.509.

Verloop resultaat in begroting 2022	Bedrag (x € 1.000)
Primitieve begroting 2022-2025	1.571
Wijzigingen tot de 1e Voortgangsrapportage 2022	-12
Wijzigingen door 1e Voortgangsrapportage 2022	-1.218
Wijzigingen door 2e Voortgangsrapportage 2022	519
Totaal begrotingsresultaat na wijziging	860

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting op hoofdlijnen

Om de leesbaarheid te bevorderen zijn alleen de afwijkingen die budgettaire gevolgen hebben voor het resultaat van meer dan € 250.000 opgenomen.

Het totale voordeel van € 11.317.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
Doelvermogen pensioenvoorzieningen voormalige collegeleden	667	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom woningen	344	I
Onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom en gebruik bedrijven	1.091	I
Algemene Uitkering	4.969	I
Grondexploitatie Zevenaar Oost Bedrijven (GREX)	1.491	I
Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen (GREX)	2.366	I
Toeristenbelasting	436	I
Sportaccommodaties Sportbedrijf	-389	I
Opvang ontheemden Oekraïne	357	I
Minimabeleid	-1.265	I
Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdzorg	-682	S
Geëscaleerde zorg 18- en 18+	436	I/S

- In plaats van een geraamde dotatie was een onttrekking aan de pensioenvoorziening voormalige collegeleden noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een voordeel van 667.000. De onttrekking aan de pensioenvoorziening is ontstaan door de gestegen rekenrente.
- Bij de tariefberekening van de OZB in het najaar van 2021 voor de Meerjarenbegroting 2022-2025 is rekening gehouden met een lagere ingeschatte WOZ-waardeontwikkeling dan de werkelijke. Daarnaast is een meeropbrengst gerealiseerd door belastingoplegging over voorgaande belastingjaren, een sterkere areaalontwikkeling dan vooraf ingeschat en door een leegstandscontrole. Het OZB voordeel bedraagt in totaal 1.435.000.
- De hogere Algemene uitkering (€ 4.969.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, corona-compensatie, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
- Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben o.a. gezorgd voor een per saldo voordeel van 3,88 miljoen.
- Ondanks corona zijn de opbrengsten van de toerismebelasting op het normale niveau uitgekomen. Dit leverde extra, niet geraamde opbrengsten toeristenbelasting op. Het voordeel van € 436.000 in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021; dit bedrag is in 2022 geboekt omdat boekjaar 2021 is afgesloten.
- Kostprijsverhogende BTW, de afrekening en voorschotten specifieke uitkering voor de kostenverhogende BTW en verhoging van de bijdrage aan Ataro conform de afspraken in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) hebben per saldo geresulteerd in een nadeel van € 389.000.
- Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.
- De financiële ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) leiden tot een nadeel van € 1.265.000. Hiervoor zijn aanvullende middelen ontvangen via de Algemene uitkering.
-In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Wij constateren dat de overschrijding het gevolg is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.
Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale diensten en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten.
Dit leidt tot een totaalnadeel van € 682.000.
- Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000. Afrekeningen voor een onderdeel van beschermd wonen en een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM) laten een voordeel zien van 143.000. Dit leidt tot een totaalvoordeel van 436.000.

Resultaat na bestemming en incidentele mutaties

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	151.678	176.545	169.338	-7.207
Lasten	154.986	183.565	162.034	21.532
Resultaat voor bestemming 2022	-3.308	-7.020	7.304	14.325
Reserve mutaties:				
Onttrekkingen	11.378	30.256	26.778	-3.478
Toevoegingen	6.500	22.374	22.687	-313
Saldo reserve mutaties	4.878	7.882	4.091	-3.791
Saldo:				
Baten	163.056	206.801	196.116	-10.685
Lasten	161.486	205.939	184.720	21.219
Resultaat na bestemming 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**
Incidentele mutaties				
Baten	2.148		10.976	
Lasten	3.116		5.203	
Structureel resultaat	**2.539**		**6.406**	

ANALYSE PER PROGRAMMA

Inleiding

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	76.195	80.770	87.423	6.653
1. Veiligheid	-3.498	-3.479	-3.425	54
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.371	-5.631	-5.731	-100
3. Economie	-212	-110	1.788	1.898
4. Onderwijs	-4.594	-4.339	-4.186	153
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.768	-8.255	-8.643	-389
6. Sociaal domein	-49.630	-54.816	-55.609	-793
7. Volksgezondheid en milieu	-1.880	-1.531	-1.516	15
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.671	-1.747	1.295	3.042
Resultaat 2022	**1.571**	**862**	**11.396**	**10.534**

Toelichting per programma

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Bestuurlijke samenwerking 25.000 V I

Het adviesbudget voor de uitvoering van taken in de samenwerking met verbonden partijen is niet ingezet. We hebben de werkzaamheden intern opgevangen met eigen ambtelijke capaciteit.

0.1 Bestuur - College van B&W - Mutatie voorziening 667.000 V I

Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten.
Door de gestegen rekenrente kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin een storting was geraamd. Het voordelige verschil komt uit op € 484.000.
Voor de voorziening wachtgeld van het voormalige college hebben we in de begroting gerekend met een storting van € 594.000. Op basis van een actualisatie van wachtgeldverplichtingen is een storting benodigd van € 411.000. Een voordelig verschil van € 183.000.

0.1 Bestuur - College van B&W - Salarissen -54.000 N S

Het in juni 2022 gevormde college bestaat uit 5 nieuwe wethouders met elk 0,9 fte. In 2022 betekent dit niet begrote kosten van € 54.000. De structurele kosten zijn verwerkt in de begroting voor 2023 en verder.

0.1 Bestuur - Herstelplan 40.000 V I

De uitvoeringskosten van het herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve herstelplan is daardoor ook lager.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen -26.000 N I

Bij de tweede voortgangsrapportage heeft er een aanpassing van de lasten en de baten van de leges van de paspoorten en rijbewijzen plaatsgevonden.
Bij de lasten zien we dat de daadwerkelijke uitgaven overeenkomen met het begrote bedrag. De baten zijn uiteindelijk lager uitgekomen dan begroot. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 26.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen 59.000 V I

Binnen gebouwen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 59.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd vergt, zoals nader toegelicht in programma 3 en het investeringsoverzicht. Deze vertraging verhoogt tegelijkertijd de huurkosten doordat we de locatie Raadhuisplein 14 hierdoor langer aanhouden. Daarnaast is het voordeel ontstaan doordat we vertraging hebben opgelopen bij de taxatie van panden en inventarissen. Tenslotte is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd door een flora en fauna onderzoek. Dit onderzoek vergt meer tijd doordat er mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Deze vier aspecten ramen wij in de eerste voortgangsrapportage opnieuw.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek -33.000 N I

De concessieafdracht voor de horeca in de Turmac Cultuurfabriek over 2021 is lager vastgesteld (50%), waarbij rekening is gehouden met de inkomstenderving t.g.v. corona.

0.4 Overhead - Gemeentehuis De afschrijvingslasten van het gemeentehuis zijn lager uitgevallen. Dit resulteert ook in 2023 tot een eenmalig voordeel, deze nemen we op in de 1e voortgangsrapportage. Daarnaast hebben we op het regulier klein onderhoud van het gemeentehuis minder uitgegeven.	34.000	V	I
0.4 Overhead - I&A De opzet en uitvoering van de digitale belastingbalie schuiven we door naar 2023. Daarnaast hebben we middelen aangevraagd voor uitvoering van de acties in lijn met de oproep van de VNG (de zogenoemde brief Van Zanen) inzake het cyberalert. Nog niet alle middelen zijn in 2022 uitgegeven.	56.000	V	I
0.4 Overhead - Intern beheer De kosten van enkele facilitaire zaken zijn als gevolg van prijsstijgingen hoger uitgekomen. We noemen de kosten van schoonmaak, kantoorartikelen en kantinekosten.	-52.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelasting materieel In 2022 is een nadeel ontstaan van € 144.000 door lagere interne doorbelasting naar andere programma's. Dit is grotendeels ontstaan door een hogere bijdrage aan de RDL voor de brandstofkosten. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	-144.000	N	I
0.4 Overhead - Interne doorbelastingen Een voordelig bedrag van € 505.000 wordt verklaard door hogere interne doorbelastingen naar andere programma's. Dit betreft met name hogere inhuurlasten op de afdelingen gerelateerd aan het Sociaal Domein. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	505.000	V	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken Er is een voordeel ontstaan van € 81.000 doordat we de kosten materieel openbare werken in 2022 lager waren dan geraamd. Dit is grotendeels ontstaan doordat we een hogere bijdrage van de RDL hebben ontvangen voor de brandstofkosten. Daarnaast zijn de brandstofkosten voor de gemeente Zevenaar lager uitgevallen doordat we in de 2e voortgangsrapportage rekening hebben gehouden met een forse stijging van deze kosten. Dit viel in werkelijkheid minder hoog uit. Tenslotte hebben we minder onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.	81.000	V	I
0.4 Overhead - Vergoeding personeel Medewerkers van de gemeente Zevenaar hebben onder meer uren besteed aan de realisatie van het afvalaanbiedstation. Ter compensatie hiervoor hebben we een vergoeding van € 30.000 van de RDL ontvangen.	30.000	V	I

0.61 OZB Woningen - Wet WOZ -141.000 N S

Op het budget van de wet WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) melden wij een nadeel van € 141.000.
Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de WOZ-waarde is in 2022 fors toegenomen, te weten met 66% (bezwaren) en van 8 naar 25 beroepschriften. De bezwaren zijn bovendien qua aard en inhoud complexer. Dat komt mede vanwege de nieuwe meetsystematiek die sinds 2022 in de waardebepaling is opgenomen. Daarnaast is de toename van bezwaren te zien die -namens belastingplichtigen- wordt ingediend door zogenoemde no-cure-no-pay bedrijven. In Zevenaar is ruim de helft van het aantal bezwaren ingediend door deze bedrijven die hier een verdienmodel van hebben gemaakt. De gemeente betaalt zo'n bureau een proceskostenvergoeding indien het bezwaar of het beroep gegrond is. Uiteindelijk betaalt de gemeenschap dan de kosten van die bureaus. Het zorgvuldig en tijdig behandelen van het grote aantal bezwaar- en beroepsschriften vergt veel capaciteit. Hiervoor waren wij genoodzaakt externe ondersteuning in te zetten.

0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen 344.000 V I

Over het jaar 2022 is een meeropbrengst OZB woningen te verklaren van € 344.000. Dit komt met name doordat bij de tariefberekening in het najaar 2021, ten tijde van het opstellen van de begroting 2022, een lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken. Die inschatting was namelijk gemiddeld 10% in plaats van in werkelijkheid 14,5%. Deze WOZ-waardeontwikkeling heeft effect op de algemene uitkering.

0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven 1.091.000 V S

In 2022 verantwoorden wij een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 1.091.000. Deze inschatting is meer dan destijds was begroot. Dit komt ten eerste doordat er in 2022 meer OZB niet-woningen over de belastingjaren 2020 en 2021 is opgelegd dan destijds is ingeschat. Ten tweede is de areaalontwikkeling sterker geweest dan was geraamd. Tot slot hebben wij ten behoeve van de volledigheid en rechtmatigheid gericht ingezet op een leegstandscontrole. Hierdoor hebben wij meer gebruikersgedeelte van de OZB niet-woningen op kunnen leggen dan was begroot. De totale WOZ-waarde van de niet-woningen (bedrijven) heeft effect op de algemene uitkering.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds - September- en decembercirculaire 4.969.000 V I

In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2022 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire.
In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 4.969.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie:

€ 751.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond
€ 3.874.000 taakmutaties
€ 277.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven)
- € 10.000 overige verschillen
€ 77.000 afrekeningen voorgaande jaren.

Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties:

€ 2.437.000 energietoeslag
€ 399.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet
€ 531.000 coronacompensatie (€ 476.000 inkomstenderving 2021 en € 55.000 continuïteit van zorg)
€ 75.000 bijzondere bijstand
€ 77.000 voogdij 18+

€ 73.000 maatschappelijke begeleiding statushouders
€ 65.000 Wet kwaliteitsborging bouw
€ 217.000 overige taakmutaties (onder € 50.000)

0.8 - Overige baten en lasten - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een deel ingezet voor de NME en het doelgroepenvervoer. Het restant van € 91.000 kan vervallen (= voordeel). De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager (= nadeel). Per saldo budgettair neutraal.	91.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	25.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Budget voor frictiekosten Het budget voor de frictiekosten gekoppeld aan de bezuinigingen is voor een lager bedrag ingezet. De hiermee verband houdende onttrekking aan de algemene reserve is ook lager.	-91.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Digitale belastingbalie Dit project is verschoven naar 2023, de bijbehorende onttrekking aan de algemene reserve heeft in 2022 niet plaats gevonden.	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan De uitvoeringskosten van het Herstelplan zijn lager dan geraamd en beperkt gebleven tot de kosten van inhuur van derden. De hiermee verband houdende onttrekking aan de bestemmingsreserve Herstelplan is daarmee ook lager.	-40.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. Door vertraging in de invoeringsdatum vindt de geraamde onttrekking ook niet volledig plaats. De totale raming bedroeg € 1.327.000 waarvan € 50.000 abusievelijk ten onrechte is geraamd. Een nadeel van € 50.000. Een bedrag van € 698.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Hierdoor is € 579.000 niet onttrokken in 2022 en zal in 2023 weer worden ingezet.	-629.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Sloopkosten gebouwen Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 is de sloop van de locatie Nieuwe Komstraat 19 te Lobith vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	-39.000	N	I
0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een voordelig verschil naar voren.	862.000	V	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-90.000	N	I

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde over 2022 een positief resultaat van € 707.000, voornamelijk toe te schrijven aan het programma Bedrijfsvoering, het programma Brandweerzorg en de verkoop van brandweervoertuigen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 44.000.	44.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	10.000	V	I

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding In de 2e voortgangsrapportage 2021 heeft u in totaal € 46.000 extra budget (verspreid over 2021 en 2022) beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een eigen Gladheid Meet Station (GMS) en het inbouwen van GPS op de strooiers. Een eigen GMS hebben we in 2021 aangeschaft, maar het inbouwen van GPS op de strooiers heeft vertraging opgelopen. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige kosten opnieuw.	36.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Interne doorbelasting straatreiniging Een voordelig bedrag van € 75.000 wordt verklaard door een hogere interne doorbelasting straatreiniging naar andere programma's. Op andere programma's in deze jaarrekening leiden de doorbelastingen ook tot verschillen. Per saldo in de jaarrekening hebben de doorbelastingen financieel geen effect.	75.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Eind 2021 is een investeringsbudget afgesloten. De geactiveerde kosten zijn echter niet te labelen als te activeren kosten. Om die reden heeft een eenmalige afschrijving plaatsgevonden waardoor het geactiveerde bedrag ten laste van de exploitatie is gekomen. Een nadeel van € 115.000. Daarnaast zijn de kosten voor het verplaatsen van de verkeersregelinstallatie en het verplaatsen van de stopstreep ter plaatse van de overweg Molenstraat te Zevenaar conform overeenkomst bij de gemeente in rekening gebracht. Voor deze kosten was geen dekking. Een nadeel van € 21.000. Een totaal nadeel van € 136.000.	-136.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Eind 2022 is er door personele capaciteit nog geen uitgewerkt plan. In 2023 zal een deel van het budget ingezet gaan worden voor deelmobiliteit. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 283.000.	283.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Visie en planvorming station Zevenpoort In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Het was de verwachting dat in de zomer 2022 meer duidelijkheid zou komen over eventuele plannen aldaar. Deze duidelijkheid is er niet gekomen. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 hebben wij het bedrag vrij laten vallen nu gedurende 3 jaar geen uitgaven hebben plaatsgevonden. Bij de lasten een voordeel van € 31.000.	31.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen -183.000 N I

Op wegen is op de lasten een nadeel gerealiseerd van € 183.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de baten, hoger uitgevallen, waardoor ook de dotatie aan de voorziening hoger uitvalt dan geraamd. Daarnaast wordt het verschil verklaard door een hogere doorbelasting vanuit de interne organisatie.

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid -283.000 N I

De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 283.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen 113.500 V I

De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 113.500 hoger uitgevallen dan begroot.

2.2 Parkeren - Parkeergarage -28.000 N I

In 2022 is een nadeel ontstaan op de lasten van de parkeergarage. Zo is er op het regulier klein onderhoud meer uitgegeven en zijn de schoonmaakkosten hoger uitgevallen.

0.10 Toevoegingen reserves - Bestemmingsreserve visie en planvorming station Zevenpoort -31.000 N I

In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve voor een bedrag van € 31.000. Deze onttrekking heeft echter niet plaatsgevonden. Op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen Zevenaar 2018 is de bestemmingsreserve eind 2022 opgeheven. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve. Een nadeel van € 31.000.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen 22.500 V I

Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 631.000 V I

Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000. In 2022 is voor een bedrag van € 131.000 aan vouchers uitbetaald aan MKB- en horecaondernemers. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 554.000 en zal in 2023 worden ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan is in 2022 € 23.000 besteed. Het bedrag dat eind 2022 resteert bedraagt € 77.000 en zal in 2023 worden ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 631.000

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 80.000 V I

In 2022 is uit de bestemmingsreserve Centrummanagement een bedrag van € 25.000 ingezet voor werkzaamheden van een centrummanager. Deze hadden ten doel het professionaliseren van de samenwerking in het centrum, verdere profilering en het opzetten en borgen van een centrummanagementorganisatie. In 2023 gaan we verder met dit project. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 80.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 33.000 V I

Voor het uitvoeren van een nulmeting het jaar voorafgaand aan de opening van de fashion outlet Zevenaar is in de kadernota 2018 € 15.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Opening is op z'n vroegst voorzien eind 2024. Een voordeel van € 15.000. Daarnaast wordt de reclamebelasting die geheven wordt bij ondernemers in het centrum onder aftrek van perceptiekosten doorgesluisd naar de beheerder van het ondernemersfonds. Het totaalbedrag van de opgelegde reclamebelasting ligt lager dan begroot waardoor ook minder in het ondernemersfonds kon worden gestort. Een voordeel van € 18.000. Een totaal voordeel van € 33.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan 294.000 V I

In het corona herstelplan is een aantal maatregelen opgenomen waarvoor budget is geraamd in 2022. Deze maatregelen zijn niet of niet volledig tot uitvoering gekomen, waardoor een voordeel is ontstaan van € 294.000. Het betreft hier de maatregelen: Logistieke hotspot (€ 60.000), centrum Zevenaar (€ 174.000), digitaal platform voor ondernemers (€ 14.000), MKB vouchers (€ 5.000) en stimuleren ondernemers Zevenaar (€ 41.000).

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-oost bedrijven 1.491.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 14.177.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verbetering van € 1.491.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de grondprijsbrief 2023 bedraagt € 3.422.000 positief.

2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Bedrijven bedragen € 199.000 nadelig. De lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een dempend effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de fashion outlet centre (FOZ) levert ook een rentenadeel op. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in toenemende mate afwijkt van de rekenrente. De rekenrente welke ook aan regels onderhevig is, laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor 2022 bepaald op 1,23%. Het verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij positieve grondexploitaties nadelig uit.

3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. In combinatie met een hoger percentage voor toekomstige inflatieverschillen levert dit een nadeel op van € 1.005.000.

4. De vertraging in de uitspraak van de Raad van State rond het Tracébesluit Via15 heeft tot blijvende onzekerheden geleid bij kavelkopers en bij de ontwikkelaar van de FOZ. De

eerder genoemde vertraging in de uitgifte vraagt om extra budget voor VTU- en plankosten. Enkele kavels rond de FOZ en op de Landeweer vragen om extra aandacht om deze op een verantwoorde wijze afgezet te krijgen. Hierbij is een (gedeeltelijke) planwijziging een optie en dit kost extra uren voor onderzoek e.d.. Hierdoor is het noodzakelijk om het budget voor planvorming te verhogen. Een nadeel van € 627.000.

5. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een nadeel op van € 97.000 omdat kosten zijn gemaakt voor het woonrijp maken van het kavel van de supermarkt. Deze kosten waren echter niet voorzien in de grondexploitatie.

6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 3.000 nadelig.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Herstelplan Vanuit het corona herstelplan is € 40.000 geraamd voor het samenstellen van een gemeentelijk interdisciplinair team ("1,5 meter team"), voor ondersteuning an advies in het kader van corona. Dit is niet nodig gebleken waardoor een voordeel ontstaat van € 40.000.	40.000	V	I
3.4 Economische promotie - Toeristenbelasting In de afgelopen 2 jaren (2020 en 2021) zijn vanwege de corona-maatregelen de verwachte inkomsten van de toeristenbelasting voor de helft afgeraamd. Nu de maatregelen al een tijd zijn opgeheven en het corona-tijdperk achter ons lijkt te liggen, constateren we op basis van de definitief opgelegde aanslagen dat de opbrengsten van de toeristenbelasting op het normale niveau zijn uitgekomen en over 2021 zelfs boven de reguliere raming uitstijgen. Het herstel van het toerisme na de coronacrisis leverde extra, niet geraamde opbrengsten op. De definitieve aanslagen leggen wij op in het navolgende jaar omdat eerst dan het aantal overnachtingen vast staat en de hoogte van de belastingaanslag bepaald kan worden. Het voordeel in 2022 heeft voor het grootste deel betrekking op 2021. Dit bedrag is in 2022 geboekt omdat het boekjaar 2021 afgesloten is.	436.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.	-334.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invullen gebouw Raadhuisplein Zoals is toegelicht onder taakveld 0.3 en het investeringsoverzicht vergt de invulling van het gebouw aan het Raadhuisplein 1D meer tijd. Hierdoor vindt de geraamde onttrekking ook niet plaats.	-25.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 785.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 154.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 631.000.	-631.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Reserve centrummanagement Voor de werkzaamheden van een centrummanager is een bedrag van € 105.000 als onttrekking aan de bestemmingsreserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 25.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 80.000.	-80.000	N	I

Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-37.000	N	I

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van € 63.000. In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.	63.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs We hebben voordelen door lagere uitgaven voor bewegingsonderwijs (schoonmaak, vervoer en wijziging overeenkomst met schoolbestuur). Daarnaast is het aantal schademeldingen meegevallen waarbij rekening is gehouden met de nog te verwachten schadeuitkering vanwege de brand op de onderwijslocatie aan de Bizetstraat.	43.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Primair en voortgezet onderwijs Het nadeel heeft betrekking op hogere uitgaven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB). De stijging OZB eigenaar en gebruiker (niet-woning) was in 2022 gemiddeld 11,8%.	-33.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer De afrekening van de BVO DRAN van het leerlingenvervoer over 2022 laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 693.000) een voordeel zien van € 46.000.	46.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2022 ontvangen bedrag niet volledig ingezet. De resterende middelen van de specifieke uitkering kunnen nog worden ingezet t/m 31 juli 2025.	172.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Natuur- en milieueducatie (NME) Op 1 september 2022 is de NME overgedragen aan Kunstwerk!. Door het langer doorlopen van de kosten, door een afwijking in de doorbelasting van personeelskosten en doordat personeel door ziekte niet gedetacheerd kon worden is er een nadeel van € 64.000.	-64.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	-29.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang De van het rijk ontvangen middelen (specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid - OAB) zijn deels ingezet voor de subsidiëring van o.a. VVE-locaties (dus ook het 1e en 2e dagdeel). Hierdoor resteert er nog € 62.000.	62.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van lagere lasten staan lagere baten voor hetzelfde bedrag.	-172.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Dit betreft de hogere definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB. Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	29.000	V	I

Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	36.000	V	I

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het beschikbare budget voor de combinatiefunctionarissen is niet volledig ingezet. In 2022 zijn vanwege corona nauwelijks extra activiteiten georganiseerd.	91.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Er is geen gebruik gemaakt van de extra beschikbare middelen van het corona herstelplan voor o.a. het verenigingsleven (sport).	60.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Boskuul De van het rijk ontvangen specifieke uitkering t.b.v. zwembad de Boskuul is doorbetaald aan de exploitant.	-28.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelastingen (OZB).	-149.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf De hogere bijdrage betreft kostenverhogende btw. In de raming is daar geen rekening mee gehouden evenals de compensatie die van het rijk (Regeling specifieke uitkering sport) is ontvangen. Wij verwijzen u naar de toelichting onder baten. Het nadeel in 2022 is ook veroorzaakt door verhoging van de bijdrage aan Ataro. Conform afspraken (dienstverleningsovereenkomst) is deze geïndexeerd met 4,4% waar in de raming rekening is gehouden met 1,4%.	-792.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het nadeel heeft betrekking op de lagere opbrengsten van het sportbedrijf (verhuur gemeentelijk sportaccommodaties) vanwege corona maatregelen.	-44.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Voor de kostenverhogende btw ontvangen wij een specifieke uitkering. Omdat in de raming van de lasten geen rekening is gehouden met de kostenverhogende btw zijn de baten (uitkering van de btw compensatie) eveneens niet geraamd. Dit komt omdat pas in het 3e kwartaal 2022 de voorlopige bijdrage bekend is. De werkelijk verantwoorde baten zijn een voorschot en de werkelijke bijdrage wordt jaarlijks achteraf definitief vastgesteld. De uitkering is afhankelijk van het maximaal beschikbaar gestelde macro-budget. Doordat het totaalbedrag van alle aanvragen hoger is dan het uitkeringsplafond is het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers. Voor 2022 is een uitkering ontvangen van 73,6% (i.p.v. 100%). Daarnaast is in 2022 de definitieve vaststelling over 2020 ontvangen en is een bedrag terugbetaald aan het rijk.	403.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf/Boskuul In 2022 is van het rijk een specifieke uitkering ontvangen (corona maatregelen) voor dekking van de exploitatietekorten voor zwembaden. De ontvangen middelen zijn beschikbaar gesteld aan zwembad de Boskuul en voor dekking compensatie lagere opbrengsten bij het sportbedrijf.	84.000	V	I

5.2 Sportaccommodaties - Verkoop sportterrein Herwen Op 22 december 2021 heeft u onder meer besloten tot verkoop van het (sport)terrein in Herwen. Vanwege het (complexe) juridische traject heeft de verkoop echter meer tijd in beslag genomen dan verwacht. Hierdoor gaan we in 2023 over tot verkoop van het (sport)terrein. In de 1e voortgangsrapportage 2023 ramen we deze eenmalige opbrengsten opnieuw.	-73.000	N	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Er is geen subsidie aangevraagd voor het Seven-Art festival en voor de cultuurcoach (looptijd van de samenwerkingsovereenkomst was t/m 2021). Daarnaast is het deelbudget voor incidentele subsidies niet volledig ingezet.	32.000	V	I
5.3 Sport, cultuur en recreatie - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie De overschrijding is veroorzaakt door de incidentele extra subsidie voor een bedrag van € 93.000 aan Kunstwerk! voor compensatie van coronaschade in de periode januari-augustus 2022.	-93.000	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 105.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, het toeristisch marketingplan, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	105.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2022 een voordeel ontstaan van € 123.000. Dit heeft diverse oorzaken. Het voordeel wordt deels veroorzaakt doordat er geen renovatie is uitgevoerd en er weinig inboet was. Hierdoor zijn de materiaalkosten lager uitgevallen. Daarnaast is er weinig gesnoeid waardoor de verwerkingskosten lager uitvielen, hebben we een gunstige aanbesteding uit het verleden met een jaar kunnen verlengen tegen dezelfde voorwaarden en hebben we een voordeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden. Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen.	123.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Speelvoorzieningen Per saldo is er een voordeel van € 34.000 ontstaan binnen speelvoorzieningen. Het eenmalige voordeel is ontstaan doordat het schoonmaken van ondergronden minder heeft plaatsgevonden vanwege capaciteitsproblemen. Daarnaast hebben we minder toestellen vervangen omdat we vanaf 2023 met de grote vervangingsopgave voor spelen starten.	34.000	V	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden Het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is op 1 onderdeel na afgerond nl. klompenpad Pannerdense Waard. Hiervan is 50% aanbetaald bij aanvang van het project en 50% wordt betaald na afronding van het project. Om die reden zijn er in 2022 geen uitgaven geweest. Gesprekken met uitvoerende partij stichting landschapsbeheer Gelderland (SLG) lopen en SLG voert de gesprekken met de grondeigenaren. Om te voldoen aan de subsidievoorwaarden van de provincie Gelderland moet dit project uiterlijk 30 juni 2023 afgerond zijn. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2023 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven is afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid kan een verlenging nodig zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 91.000.	91.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2022 hebben geen uitgaven plaatsgevonden waardoor de ontvangen subsidiebedragen moeten worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 91.000.	-91.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Verkoop sportterrein Herwen Zoals is toegelicht onder taakveld 5.2 is er een nadeel ontstaan doordat de verkoop van het sportterrein Herwen is vertraagd. Hierdoor vindt de geraamde toevoeging ook niet plaats.	73.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 207.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor toeristische bebording en voorzieningen langs toeristische routestructuren, verkenning naar mogelijkheden Rijnobservatorium en de IVN-cursus gastheer van het landschap.	-207.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben € 34.000 van de € 200.000 niet besteed. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat we deze middelen in het najaar 2022 beschikbaar hebben gekregen. Hierdoor hadden we een relatief korte periode om de werkzaamheden weg te zetten en uit te laten voeren.	-34.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	26.000	V	I

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk Van het beschikbare bedrag voor activiteiten die gefinancierd worden uit het budget (bestemmingsreserve) voor de 'DoeDuiten' is maar een deel ingezet (voordeel € 49.000). Daarnaast is het beschikbare bedrag voor subsidie ondersteuning vrijwilligerswerk en de middelen m.b.t. 'Het Krachtlokaal' niet besteed (voordeel € 35.000).	84.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Gemeenschapshuizen/wijkcentra Om het verenigingsleven, vrijwilligersorganisaties en de dorpshuizen te ondersteunen en daarmee de toekomstbestendigheid te garanderen zijn vanwege corona incidentele middelen beschikbaar gesteld (Herstelplan). Voor zover dit nodig was zijn deze middelen in 2022 ingezet voor steun die aangevraagd is voor compensatie van de nadelige gevolgen van corona over 2021.	71.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang Het aantal inspecties is, evenals de uitgaven, ongeveer gelijk aan 2021. Het verschil is deels ontstaan door de indexering op de raming. Voor de komende jaren handhaven we de raming omdat de inspecties voor gastouders worden verhoogd (van 10% tot 25%) naar 50%.	48.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is geen beroep gedaan op het beschikbaar subsidiebudget voor het maatwerk binnen het algemeen maatschappelijk werk.	31.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Er is nauwelijks een beroep gedaan door organisaties, verenigingen, stichtingen op de beschikbare aanvullende middelen van het corona herstelplan voor welzijns-, jeugd-/jongerenverenigingen en EHBO/Rode Kruis.	44.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 60.000. Dit zijn de kosten voor implementatie van de nieuwe 'Wet inburgering 2021'. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-60.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Voor de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021' zijn incidentele middelen van het rijk ontvangen en zijn de nodige voorbereidingen gedaan maar zijn deze nog niet volledig afgerond en geïmplementeerd. Een deel is voor dekking van het nadeel (€ 60.000, zie toelichting hierboven) van inhuur.	161.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Onduidelijk is welke effecten de invoering van de nieuwe 'Wet inburgering 2021 (Wi 2021)' heeft. Dit wordt op termijn, d.w.z. na verloop van minimaal 2 jaar, duidelijk. Een deel van de bijdragen aan derden voor de uitvoering wordt gedekt door de Wi 2021.	53.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De vergoeding is gebaseerd op normbedragen. Het saldo tussen het ontvangen normbedrag en geboekte uitgaven laat een voordeel zien van € 357.000. Dit saldo laat niet het volledige beeld zien. Niet alle kosten zijn één op één geboekt ten laste van de rijksuitkering. Dit zijn met name interne uren en andere indirecte (overhead) kosten. In totaliteit denken wij financieel uit te zijn gekomen in 2022 met de beschikbaar gestelde rijksmiddelen. Het gepresenteerde financiële saldo hoeft overigens niet te worden verantwoord aan het rijk. Er vindt geen afrekening met het rijk plaats.	357.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht zorgaanbieders In de begroting is een budget opgenomen voor toezicht en kwaliteit op zorgaanbieders. Deze taak wordt grotendeels regionaal opgezet. In 2022 houden we een bedrag van afgerond € 35.000 over.	35.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo-vervoer De afrekening van de BVO DRAN van het Wmo-vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 391.000) een voordeel zien van € 42.000.	42.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang De hogere huuropbrengst heeft betrekking op de indexering en deels door huur voor gebruik van de nieuwe locatie aan de G. Gezellestraat.	29.000	V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra wel subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning. Hiervoor zijn de middelen van de van het rijk ontvangen specifieke uitkering ingezet.	49.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Personeelslasten Op dit taakveld zijn ten opzichte van de begroting extra personeelslasten intern doorbelast voor een bedrag van € 150.000. Het gaat om inhuurlasten welke betrekking hebben op het Sociaal Domein. De dekking van deze lasten staat geraamd bij programma 0. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten in de ramingen afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-150.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) Op 20 april 2022 is besloten om een 'Noodherstelfonds ondernemers gemeente Zevenaar' in te stellen. Hiervoor is een bedrag van € 1.000.000 uit de Algemene Reserve beschikbaar. Vanuit dit herstelfonds is een bedrag beschikbaar van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers'. Dit is in 2022 nog niet ingezet. Voor 2023 zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers over mogelijke maatregelen/acties ter ondersteuning van onze ondernemers.	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn lager ten opzichte van in de 2e VGR 2022 verwachte totale uitkeringslasten waarbij rekening is gehouden met een tekort van 11,8%. Per saldo is het tekort (BUIG) uitgekomen op afgerond 11,0%.	88.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Er zijn minder verzoeken om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ontvangen en daarnaast minder verzoeken toegekend. Een toename van faillissementen en werkloosheid is vooralsnog uitgebleven. Het gaat om € 56.000 aan lagere lasten.	56.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Onderdeel van het nadeel betreft een tekort op inhuur derden van € 94.000. Dit zijn de kosten van de uitvoering van de energietoeslag waarvoor extra middelen zijn ontvangen via de algemene uitkering. Per saldo over alle programma's zijn de personeelslasten afgedekt, hiervoor verwijzen wij naar de analyse van de personeelslasten.	-94.000	N	I

6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (€ 1.359.000 incl. de hiervoor vermelde kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (septembercirculaire, incl. een aanvulling/correctie van het bedrag van de meicirculaire en decembercirculaire 2022) extra aanvullende middelen ontvangen vanwege uitbreiding van de toeslagen van € 800 naar € 1.300. Deze aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven. De ontvangen bijdrage via de decembercirculaire heeft betrekking op de toeslagen (voorschot) die in 2023 beschikbaar gesteld worden. De effecten van deze aanvullende maatregel worden in de 1e voortgangsrapportage 2023 verwerkt.	-1.265.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening De extra incidentele middelen voor schuldhulpverlening vanwege corona zijn maar voor een beperkt deel ingezet.	173.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening Het incidenteel extra beschikbaar gestelde budget van € 150.000 voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - waarvoor een bedrag beschikbaar is gesteld uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening en het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers en kleine ondernemers waarvan vermoed wordt dat ze het financieel zwaar hebben - is in 2022 nog niet ingezet. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000; zie ook toelichting onder 6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen (Bbz)).	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De lagere baten zijn een gevolg van de lagere vaststelling van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2022 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege lagere uitkeringslasten rekening gehouden met een lagere aanvullende vangnetuitkering voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Een klein deel is veroorzaakt door een afrekening van de Bbz over 2020.	-183.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft lagere uitgaven bij de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 76.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 28.000). Naast vermelde voordelen is ter compensatie van de omzetverliezen voor SW bedrijven door de coronacrisis een extra bijdrage verstrekt aan Scalabor (nadeel € 25.000). Voor deze bijdrage is compensatie ontvangen via de algemene uitkering (septembercirculaire 2022).	79.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie In 2022 zijn via de algemene uitkering incidentele middelen van het rijk ontvangen (septembercirculaire 2021) i.v.m. compensatie corona als aanvullend pakket en extra impuls t.b.v. re-integratie bijstandsgerechtigden. Deze middelen zijn niet volledig ingezet. Daarnaast zijn bedragen ontvangen n.a.v. de definitieve afrekening van de Samenwerking de Liemers-RSD over de jaren 2021 en 2022 die betrekking hebben op het budget participatie/re-integratie.	47.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Eigen bijdragen In relatie tot de stijgende Wmo-kosten, zien we ook een stijging van de eigen bijdragen. Over het jaar 2022 zien we dat de door het CAK geïnde eigen bijdragen € 424.000 bedragen. Ten opzichte van de begroting betekent dit een voordeel van € 94.000.	94.000	V	S

6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Hulpmiddelen -102.000 N S

Voor de verstrekking van rolstoelen en scootmobielen zijn we in oktober 2021 overgegaan van aankoop naar huur. We zien dat deze nieuwe constructie in 2022 binnen de (aangepaste) begroting is gebleven. Er is een overschrijding van afgerond € 102.000 op verstrekkingen waarbij de cliënt een bedrag krijgt en zelf verantwoordelijk is voor de aanschaf van het hulpmiddel.

6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo - Vervoer dagbesteding 29.000 V I

De afrekening van de BVO DRAN van het dagbestedingsvervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 197.000) een voordeel zien van € 29.000.

6.6 Maatwerkvoorziening Wmo - Woonvoorzieningen -122.000 N S

De raming voor woonvoorzieningen (woningaanpassingen en dergelijke) laat een overschrijding zien van € 122.000. We zien dat de uitgaven ten opzichte van 2021 marginaal afwijken. We constateren dan ook dat de raming te laag is geweest. Met name door de vergrijzing en de tendens naar langer zelfstandig wonen verwachten wij dat de raming zal moeten worden bijgesteld.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ - Zorgkosten Wmo 39.000 V S

Per saldo is er een gering voordeel ontstaan op de Wmo-kosten op dit taakveld. Wanneer gekeken wordt naar de zorgkosten voor Wmo begeleiding en hulp bij het huishouden dan zien we dat er € 215.000 meer aan zorgkosten is uitgegeven dan geraamd.
Naast de reguliere zorgkosten is er in 2022 voor het laatst een bedrag geraamd voor zorgkosten in relatie tot corona. Op deze geraamde coronakosten is een voordeel ontstaan van € 144.000.
Ook zijn er kosten geraamd voor een onderzoek naar een was- en strijkservice. Hiervoor zijn geen directe kosten gemaakt waardoor het geraamde bedrag van € 110.000 volledig leidt tot een voordeel.
Hoewel in deze jaarrekening voor dit taakveld een voordeel wordt gepresenteerd merken wij op dat er op de echte zorgkosten een nadeel is ontstaan van € 215.000 die als structureel wordt gezien.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Jeugdzorg -790.000 N S

In deze jaarrekening presenteren wij voor Jeugdzorg een nadeel van € 790.000. Dit saldo is vertekend omdat er in 2022 nog coronakosten zijn geraamd. Op deze incidentele coronaraming is een voordeel ontstaan van € 284.000. Op de echte zorgkosten wordt feitelijk een overschrijding van € 1.074.000 gepresenteerd. Deze overschrijding kenmerken wij als een structureel nadeel.
We constateren dat hier sprake is van verschillende ongunstige factoren bij elkaar: stijging van tarieven en kosten in het algemeen, een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp en complexe hulpvragen. Sinds Covid-19 zien we een sterke toename van depressie en suiciditeit onder jongeren.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- - Overige kosten jeugdzorg 108.000 V I

Op dit taakveld worden het grootste deel van de jeugdzorgkosten geboekt. Daarop wordt een nadeel gepresenteerd dat hiervoor wordt toegelicht. Op dit taakveld is ook een voordeel opgetreden van € 108.000. Deze wordt veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten van de regionale sociale dienst (RSD, € 43.000) en lagere kosten voor enkele maatwerktrajecten (€ 65.000).

6.81 Geëscaleerde zorg 18+ - Wmo beschermd wonen 48.000 V I

Voor een onderdeel van beschermd wonen (LVB) betalen wij jaarlijks een vereveningsbijdrage aan de gemeente Arnhem voor de uitvoering hiervan. De afrekening van deze kosten liet een voordeel zien van € 48.000. Dit komt omdat er minder zorg nodig was. Een deel van de doelgroep is overgegaan naar de Wlz.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Jeugdhulp crisiszorg en jeugdreclassering Voor de crisiszorg en jeugdreclassering is een voordeel ontstaan op de geraamde kosten van € 293.000.	293.000	V	S
6.82 Geëscaleerde zorg 18- - Veilig thuis Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig thuis (via de VGGM). In 2022 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang).	95.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve frictiekosten DoeDuiten De voor 2022 beschikbaar gestelde middelen van de bestemmingsreserve zijn niet volledig ingezet waardoor het bedrag van de onttrekking lager is.	-49.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 117.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 6 hebben betrekking op het toekomstbestendig maken van het verenigingsleven, het werken aan werk Gelderland, de pilot instapbanen en het uitstellen van de bezuiniging op sociaal raadsliedenwerk. Per saldo zijn de mutaties die te maken hebben met het corona herstelplan budgettair neutraal.	-117.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelplan De beschikbaar gestelde budgetten voor ondernemers uit het 'Noodherstelfonds' - dekking uit de Algemene Reserve - bedoeld voor het verlenen van extra dienstverlening, het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening aan ZZP'ers / kleine ondernemers en voor de 'Vangnetregeling Bbz ondernemers' zijn nog niet ingezet in 2022. Er zijn afspraken gemaakt met de RSD de Liemers dat in 2023 een pilot gestart wordt. Het budget wordt ingezet voor gedeeltelijke dekking van de totale kosten (€ 300.000).	-300.000	N	I
Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-14.000	N	I

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid - Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM In 2022 is subsidie voor het deel lokaal maatwerk (Jeugdgezondheidszorg) lager vastgesteld en afgerekend. Daarnaast zijn onderdelen van het lokaal maatwerk bekostigd uit de middelen van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid. De beschikbare middelen voor het project 'jongeren op gezond gewicht' zijn slechts beperkt ingezet omdat in 2022 mede vanwege corona geen activiteiten zijn georganiseerd.	101.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2022 hebben we een positief resultaat behaald van afgerond € 431.500. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is toegevoegd aan de voorziening. Dit zorgt voor een hogere dotatie van € 36.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de lagere kosten voor onderzoeken en beheersystemen. Doordat we het voordeel op de lasten storten in de voorziening riolering blijven deze middelen wel voor riool werkzaamheden beschikbaar.	-36.000	N	I

7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties In 2022 hebben we een inhaalslag gemaakt met de klein onderhoudswerkzaamheden. Hierdoor zijn de lasten € 63.000 hoger dan begroot.	-63.000	N	I
7.2 Riolering - Onderzoeken en beheersysteem In 2022 hebben wij een voordeel behaald van € 136.000. Dit komt deels doordat wij in onze raming te veel rekening hebben gehouden met incidentele onderzoeken. Daarnaast zijn de kosten voor het hydraulisch functioneren, het grondwatermeetnet en het hydronet gedaald. In de eerste voortgangsrapportage verlagen we deze budgetten structureel.	136.000	V	S
7.2 Riolering - Subsidie woningbouwverzakkingen Van het subsidiebedrag van € 125.000 dat in 2019 door uw raad beschikbaar is gesteld voor onderzoek naar woningverzakkingen en voor bijdragen aan de gedupeerden van woningverzakkingen a.g.v. droogte in 2018 is in 2021 € 45.000 doorgeschoven naar 2022 waardoor het totale budget, inclusief het al aanwezige budget, € 56.000 was. In 2022 is hier echter vrijwel geen beroep op gedaan. Daardoor is er een voordeel ontstaan van € 55.000.	55.000	V	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn hoger uitgevallen doordat de leegstand lager is uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 158.000. Dit is 3,3% van de begrote opbrengst.	158.000	V	I
7.3 Afval - Afvalinzameling De kosten voor afvalinzameling zijn € 150.000 lager uitgevallen. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat de doorbelasting vanuit de RDL lager (€ 88.000) is uitgevallen dan geraamd. Dit is voor een groot deel ontstaan bij het aanbiedstation. Door uitstel van de ingebruikname van 7Poort, minder afvalaanbod en een lagere inzet van menskracht zijn de kosten lager. Ook op andere onderdelen binnen de RDL is het aantal uren lager dan tussentijds geraamd. Daarnaast zijn de lasten van de gemeente Zevenaar per saldo ook € 62.000 lager uitgevallen. De drie grootste voordelen zijn ontstaan binnen zwerfafval, restafval huishoudelijk en inzamelkosten verpakkingsglas. Het grootste nadeel op de kosten is ontstaan in de doorbelasting voor straatreiniging.	150.000	V	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is € 101.000 minder opbrengsten afvalstoffenheffing (circa 2,7% van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht. Dit komt doordat er minder ledigingen zijn geweest dan in voorgaande jaren.	-101.000	N	I
7.3 Afval - Vergoeding PMD en papier en karton Het belangrijkste voordeel zit op de vergoeding voor PMD (€ 58.000). De definitieve eindafrekening over het jaar 2020, die nog een forse nabetaling heeft opgeleverd, heeft in het boekjaar 2022 plaatsgevonden. Dit compenseert de lagere verwerkingsvergoeding papier en karton (€ 48.000), waarvan de marktprijs na de zomervakantie is ingezakt. Hier houden we in de 1e voortgangsrapportage 2023 rekening mee. Tenslotte is er nog een aantal kleine positieve effecten bij de opbrengsten afval.	27.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 pakken wij de uitvoering verder op. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 1.012.000.	1.012.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energieneutraal eigen organisatie en het energieneutraal maken gemeente Zevenaar. Deze werkzaamheden zijn nog niet volledig uitgevoerd. Bij de lasten een voordeel van € 122.000.	122.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Energietransitie In de kadernota 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor energietransitie regio Arnhem-Nijmegen en voor het uitvoeren gelders energieakkoord in uitvoering. De resterende bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Deze werkzaamheden zijn afgerond. Bij de lasten een voordeel van € 79.000.	79.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Milieubeheer Het begrote bedrag voor Wijk van de Toekomst € 14.000 is in 2022 niet uitgegeven. Vanuit het herstelplan waren ook nog middelen beschikbaar waardoor dit bedrag niet is uitgegeven. Voor de voorbereiding aanbesteding nieuw contract gaslevering was een bedrag geraamd van € 10.000. Dit bedrag is door de GMR niet apart in rekening gebracht. Het is opgenomen in de gemeentelijke bijdrage 2022. Tenslotte is het begrote bedrag van € 20.000 voor het opstellen van de Zevenaarse routekaart voor implementatie circulaire economie wegens personele capaciteit niet uitgegeven. Dit bedrag zal in de 1e VGR 2023 opnieuw geraamd worden. Een totaal voordeel van € 44.000.	44.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2022 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma "handhaving" (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast zijn er meer projecten ontwikkeld en meer vergunningen verleend dan begroot waardoor ook het programma "advies" is overschreden. Er is in 2022 uiteindelijk 116 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft tot een nadeel geleid van € 59.000.	-59.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2023. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 1.012.000.	-1.012.000	N	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Onderhoud Er is per saldo een nadeel van € 32.000 gerealiseerd op de begraafplaatsen. Gedurende het jaar constateerden we dat er extra veel onkruid op de verharding aanwezig was. We hebben hierop een impuls gegeven om dit te verwijderen. Dit heeft geleid tot een overschrijding.	-32.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is positief. Deze € 347.500 is gestort in de reserve afval. Dit was een positiever resultaat dan we bij de eerste en tweede voortgangsrapportage hadden voorzien. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere verwerkingskosten GFT en hogere inzamelkosten PMD (zoals hiervoor toegelicht).	-256.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Riool Het resultaat binnen het product riool is positief. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing (€ 156.900) en de vrijval voorziening belastingdebiteuren (€ 21.400) hebben we ten gunste gebracht aan de reserve.	-178.000	N	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplannen 37.000 V I
Op begrotingsbasis is een negatieve onttrekking uit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen geraamd. De overige mutaties zijn terug te vinden onder programma 8. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een voordeel van € 37.000

0.10 Onttrekkingen reserves - Energietransitie -214.000 N I
Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve van € 309.000. De werkelijke onttrekking is € 95.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 214.000.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen 45.000 V I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied 25.000 V I
Het was de verwachting dat het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland in het najaar 2022 ter inzage gelegd zou gaan worden. Dit proces heeft o.a. door de Porthosuitspraak en personele wisselingen vertraging opgelopen. Het voorontwerp heeft ter inzage gelegen en we zijn nu bezig met de uitwerking van het ontwerp bestemmingsplan. Een voordeel in 2022 van € 25.000. Dekking van de kosten vindt plaats uit de bestemmingsreserve Bestemmingsplannen

8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet 579.000 V I
Voor de invoering van de Omgevingswet zijn middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Eind 2022 resteert hiervan nog een bedrag van € 579.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 579.000.

8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening 28.000 V I
In 2022 is de legesopbrengst voor herzieningen bestemmingsplannen € 18.000 hoger dan verwacht in de 2e VGR 2022. Met het zicht op de invoering van de Omgevingswet zijn er meer bestemmingsplanherzieningen aangevraagd dan verwacht. Daarnaast is de waarborgsom van € 10.000 met betrekking tot de exploitatiebijdrage "Winkelhuis Raadhuisplein" in 2022 ten gunste van de exploitatie gebracht. Een totaal voordeel van € 28.000

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen 2.099.000 V I
Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 21 maart 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 29.090.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 2.099.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden:

1. Verbetering van het resultaat komt doordat het raadsbesluit rond de uitbreiding van de grondexploitatie met Het Hof financieel verwerkt is waarbij rekening is gehouden met een eenmalige vrijval van de verliesvoorziening. Een voordeel van € 924.000.

2. Voor de vrije kavels is een nieuwe berekening gemaakt. Voorheen werden de overige kosten apart gefactureerd, in de nieuwe kavelprijs zitten deze kosten inbegrepen. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie op basis van de

Grondprijsbrief 2023 bedraagt € 81.000 positief.

3. De deelgrondexploitaties de Tol, Bem en de Stede zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor een gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren en nu niet meer benodigd zijn. In de grondexploitaties is het benodigde budget om de gebieden geheel woonrijp te maken behouden. In de Holtkamp is het bouwrijp maken bijna gereed. Dit heeft ook gezorgd voor een vrijval van bouwrijp maken. Dit alles heeft geleid tot een positief voordeel van € 904.000.

4. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Wonen bedragen € 988.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op, echter door de lagere rentevoet (1,23% in plaats van 1,35%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

5. Er heeft een verplaatsing van binnen het budget VTU- en plankosten plaatsgevonden. De verwachting is dat de komende jaren minder budget wordt gebruikt uit wonen algemeen, maar meer in de Holtkamp en het Hof. Door een nieuwe raming van het budget VTU- en plankosten ontstaat een verschil van € 32.000 voordelig.

6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Onder aftrek van toekomstige opbrengstenstijgingen levert dit per saldo een nadeel op van € 828.000.

7. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 2.000 nadelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay	267.000	V	I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie die op 21 maar 2023 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2022. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 4.069.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2023. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 267.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen.

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2023. In Middag Oost is fase 3 toegevoegd dat een positieve uitwerking heeft op de grondexploitatie. In totaliteit is er sprake van een voordeel van € 2.150.000.

2. Voor het bouw en woonrijp maken van fase 3 zijn ook de civieltechnische kosten toegevoegd aan het project. Dit heeft geleid tot een ophoging van het budget van € 1.218.000 nadelig.

3. De rente-effecten bedragen € 94.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,23%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Het budget voor VTU- en plankosten moest worden verhoogd vanwege de planuitwerking van fase 3 van de Middag Oost. De verwachting is dat dit budget voldoende is om alle werkzaamheden in het plangebied uit te werken. Het budget om fase 3 de komende jaren uit te voeren heeft een nadelig effect van € € 352.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Tevens wordt rekening gehouden met enerzijds hogere kostenstijgingen in de resterende periode van de grondexploitatie. Per saldo levert dit een nadeel op van € 407.000.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen In 2022 is het pand aan Dorpstraat 46 aangekocht. De aanschafkosten hiervoor zijn in verband met BBV-voorschriften geactiveerd en niet ten laste van de bestemmingsreserve woningbouw gebracht. Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen waardoor er nog geen kosten in 2022 zijn geweest. Een voordeel van € 500.000.	500.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Hier staan hogere kosten van de ODRA tegenover (zie 7.4 Milieubeheer). Een voordeel van € 200.000.	200.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de 2e VGR 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 1.201.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is dit € 1.135.000 geworden. Dit lagere bedrag wordt met name verklaard door een bezwaarprocedure uit 2022. Een nadeel van € 66.000.	-66.000	N	I
0.10 Toevoegingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een toevoeging van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een voordeel van € 74.000.	74.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 158.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 96.000. Dit levert een nadeel op van € 62.000.	-62.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2022 niet geweest. Dit levert een nadeel op van € 500.000.	-500.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Woonrijpmaken Vierkenshof In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking van € 102.000. In werkelijkheid is dit € 28.000 geworden. Een nadeel van € 74.000.	-74.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-28.000	N	I

ANALYSE PERSONEELSLASTEN

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)	begroot	realisatie	saldo
salarissen, incl. vergoeding voor personeel	20.205	19.252	953
inhuur derden	6.980	8.096	-1.116
inhuur derden wegens ziekte	441	387	54
voormalig en bovenformatief personeel	32	46	-14
Totaal	**27.658**	**27.781**	**- 123**

Het saldo van personeelslasten en inhuur derden van de ambtelijke organisatie over 2022 komt in totaal uit op € 123.000 nadelig. De vacatureruimte binnen de afdelingen in de salarisbudgetten is volledig ingezet voor de noodzakelijke externe inhuur. De lasten voor inhuur derden wegens ziekte vallen binnen de bijgestelde begroting. Over 2022 was het ziekteverzuim 6,97%, een stijging ten opzichte van 2021 (4,61%). Op de post van voormalig- en bovenformatief personeel is een klein verschil zichtbaar van € 14.000. De totale kosten van inhuur binnen de exploitatie komen uit op afgerond € 8,5 miljoen, dit is inclusief inhuur voor projecten en exclusief inhuur voor investeringen en exclusief inhuur ten behoeve van de GREX.

ANALYSE RENTE EN AFSCHRIJVING

Werkelijke rente
De werkelijke rente is de rente die we betalen voor de aangetrokken vaste geldleningen aan financiële instellingen waar we deze leningen hebben afgenomen.

Rente aan de grondexploitatie
Over de boekwaarde van de complexen wordt elk jaar rente berekend en bijgeschreven op de boekwaarde. Volgens de voorschriften is het verplicht om rente over de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) te berekenen en toe te rekenen (mede in relatie met de vennootschapsbelasting). Het percentage voor de gemeente is maximaal het gewogen gemiddelde van de rente die de gemeente werkelijk betaald over het vreemde vermogen zijn, waarbij de verhouding van de totalen van het vreemde en totale vermogen moet worden betrokken. Voor 2022 is dit percentage 1,23. In totaal is in 2022 € 535.805 aan rente toegerekend aan de grondexploitaties.

Afschrijvingen
Afschrijven is het boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van uitgaven, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, genaamd investeringen of kapitaalgoederen. Het afschrijvingsbedrag vormt een kostenpost op de taakvelden van de exploitatie. De afschrijvingskosten worden bepaald door de aanschafwaarde te delen door de technische of economische levensduur. In onze gemeente wordt volgens de lineaire methode (vast bedrag per jaar) afgeschreven. Uitzonderingen hierop zijn activa waarover afspraken met derden zijn gemaakt waaronder Gemeenschappelijke Regelingen.
De vertraging of versnelling van voorgenomen investeringen leidt tot onvermijdelijke afwijkingen in de afschrijvingen. Voor de verschillen in de investeringsbedragen verwijzen wij u naar het kredietoverzicht dat als bijlage in deze jaarrekening is opgenomen.
Niet alle afwijkingen van de afschrijvingen leiden tot een resultaat door een relatie met een reserve of verhaal via een rijkssubsidie. Hieronder is aangegeven welke afwijkingen een effect hebben op het rekeningsaldo.

De afwijkingen groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Afschrijvingen	5.910	27.257	27.257	-1

Er zijn geen grote afwijkingen in afschrijvingslasten tussen de (gewijzigde) begroting en de realisatie welke toelichting behoeven.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.053	2.003	2.001
b. Externe rentebaten	-/-	62	47	45
Totaal door te rekenen externe rente		1.991	1.956	1.956
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	358	536	536
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.189	740	724
	-/-	1.547	1.276	1.260
d. Saldo door te rekenen rente		444	680	696
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		444	680	696
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	444	678	696
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,35%	0,59%	0,61%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**-2**	**0**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties 2016 gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

ANALYSE RESERVES

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	825	1.754	904	-850
1. Veiligheid	0	15	16	1
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	19	1.570	1.539	-31
3. Economie	190	1.343	251	-1.092

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
4.	Onderwijs	68	80	80	0
5.	Sport, cultuur en recreatie	198	842	650	-192
6.	Sociaal domein	242	1.356	885	-471
7.	Volksgezondheid en milieu	0	202	-377	-578
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.337	721	142	-579
Resultaat 2022		**4.878**	**7.882**	**4.091**	**-3.791**

De voornaamste verschillen groter dan € 20.000 worden per programma hieronder weergegeven.

Pr.	Omschrijving	verschil
0	Implementatiebudget bezuinigingen	-91
0	Invoering omgevingswet	-597
0	Bezuiniging omgevingswet	-50
0	Inrichten digitale belastingbalie	-25
0	Uitvoeringskosten herstelplan	-40
2	Opheffen reserve Visie station op 7Poort	-31
3	Versterking logistieke hotspot	-60
3	Uitvoeringskosten herstelplan Centrum Zevenaar	-84
3	Actieplan opstellen voor het centrum Zevenaar	-90
3	Dienstverlening 1,5 meter team	-27
3	Invullen gebouw raadhuisplein	-24
3	Centrummanagement	-80
3	Nader te bepalen noodherstelfonds	-180
3	Uitvoeringskosten noodherstelfonds	-76
3	Regeling voucher voor MKB ondernemers	-244
3	Regeling vouchers voor horeca-ondernemers	-125
3	Stimuleren ondernemers centrum Zevenaar	-40
5	Ondersteuning verenigingsleven	-80
5	Voorzieningen langs toeristische route structuren	-105
5	Inhalen onderhoudsachterstand openbaar groen	-34
5	Opbrengst verkoop (sport)terrein Herwen	73
6	Toekomstbestendigheid verenigingsleven	-25
6	Aanwending voor activiteiten tlv reserve frictiekosten Doeduiten	-49
6	Inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners	-150
6	Vangnetregeling BBZ ondernemers noodherstelfonds	-150
6	Herstelplan Toekomstbestendigheid verenigingsleven	-40
6	Schuldhulpverlening ondernemers	-21
7	Toevoeging aan de reserve Afval.	-256
7	Project Energieneutraal organisatie	-214
7	Dotatie aan de reserve riolering	-178
7	Correctie raming reserve bestemmingsplannen (programma 8)	37
8	De reserve actualisatie bestemmingsplannen	-62
8	Aanwenden reserve woningbouw	-500

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	99.994	124.830	131.173	6.344
1. Veiligheid	68	142	149	7
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	415	549	396	-153
3. Economie	24.279	19.931	5.033	-14.898
4. Onderwijs	1.322	1.336	1.204	-132
5. Sport, cultuur en recreatie	779	1.710	1.962	252
6. Sociaal domein	12.216	15.792	15.245	-547
7. Volksgezondheid en milieu	9.212	10.548	9.601	-948
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.392	1.707	4.576	2.868
Totaal baten	**151.678**	**176.545**	**169.338**	**-7.207**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	24.624	45.814	44.655	1.159
1. Veiligheid	3.566	3.636	3.590	46
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.805	7.750	7.666	84
3. Economie	24.682	21.384	3.496	17.888
4. Onderwijs	5.984	5.755	5.470	285
5. Sport, cultuur en recreatie	8.745	10.807	11.256	-449
6. Sociaal domein	62.087	71.964	71.739	225
7. Volksgezondheid en milieu	11.092	12.281	10.740	1.541
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.400	4.176	3.423	753
Totaal lasten	**154.986**	**183.565**	**162.034**	**21.532**
Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	75.370	79.016	86.519	7.503
1. Veiligheid	-3.498	-3.494	-3.441	53
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.390	-7.201	-7.270	-69
3. Economie	-402	-1.453	1.537	2.990
4. Onderwijs	-4.662	-4.419	-4.266	152
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.966	-9.097	-9.293	-197
6. Sociaal domein	-49.871	-56.172	-56.494	-322
7. Volksgezondheid en milieu	-1.880	-1.732	-1.139	593
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-5.008	-2.469	1.153	3.621
Totaal saldo voor bestemming	**-3.308**	**-7.020**	**7.304**	**14.325**

Mutaties reserves	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	825	1.754	904	-850
1. Veiligheid	0	15	16	1
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	19	1.570	1.539	-31
3. Economie	190	1.343	251	-1.092
4. Onderwijs	68	80	80	0
5. Sport, cultuur en recreatie	198	842	650	-192
6. Sociaal domein	242	1.356	885	-471
7. Volksgezondheid en milieu	0	202	-377	-578
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.337	721	142	-579
Totaal mutaties reserves	4.878	7.882	4.091	-3.791
Saldo na bestemming	1.571	862	11.396	10.534

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	0	0	3	3
0.10	Mutaties reserves	825	8.218	7.368	-850
0.2	Burgerzaken	484	569	551	-19
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	3.100	21.862	21.818	-44
0.4	Overhead	1.504	1.806	1.839	33
0.5	Treasury	591	793	764	-30
0.61	OZB woningen	7.999	7.999	8.343	344
0.62	OZB niet-woningen	4.818	4.818	5.909	1.091
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.177	1.179	2
0.64	Belastingen overig	538	538	547	8
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	79.675	85.251	90.220	4.969
0.8	Overige baten en lasten	16	16	2	-14
Totaal programma 0.		**100.819**	**133.047**	**138.542**	**5.494**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	15	16	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	14	62	51	-11
1.2	Openbare orde en veiligheid	55	80	98	18
Totaal programma 1.		**68**	**157**	**165**	**8**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	19	1.570	1.570	0
2.1	Verkeer en vervoer	415	549	395	-154
2.2	Parkeren	0	0	1	1
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal programma 2.		**434**	**2.119**	**1.966**	**-153**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	190	1.343	251	-1.092
3.1	Economische ontwikkeling	0	22	22	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.757	19.386	4.062	-15.324
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	42	-3
3.4	Economische promotie	478	478	907	429
Totaal programma 3.		**24.469**	**21.274**	**5.284**	**-15.990**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	6.568	6.580	6.580	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	7	7	7	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.315	1.329	1.197	-132
Totaal programma 4.		**7.890**	**7.916**	**7.784**	**-132**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	198	3.558	3.288	-270
5.1	Sportbeleid en activering	0	57	57	0
5.2	Sportaccommodaties	575	1.284	1.645	362
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	152	138	133	-4
5.4	Musea	16	16	39	23
5.5	Cultureel erfgoed	15	104	82	-22
5.6	Media	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21	112	7	-106
Totaal programma 5.		**977**	**5.268**	**5.250**	**-18**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	242	3.356	2.885	-471
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	465	3.059	2.761	-298
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2	52	50	-2
6.3	Inkomensregelingen	11.414	10.639	10.456	-183
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	335	1.877	1.971	94
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	7	7
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	1	1
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	166	0	-166
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal programma 6.		**12.458**	**19.148**	**18.130**	**-1.018**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	1.793	1.649	-144
7.1	Volksgezondheid	0	8	8	0
7.2	Riolering	4.788	4.712	4.870	158
7.3	Afval	4.271	4.401	4.327	-74
7.4	Milieubeheer	6	1.254	244	-1.010
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	147	174	152	-22
Totaal programma 7.		**9.212**	**12.342**	**11.250**	**-1.092**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	3.337	3.823	3.170	-653
8.1	Ruimte en leefomgeving	23	23	50	27
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.639	406	3.078	2.672
8.3	Wonen en bouwen	730	1.279	1.447	169
Totaal programma 8.		**6.728**	**5.530**	**7.746**	**2.215**
Totaal baten		163.056	206.801	196.116	-10.685

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	2.081	2.642	1.948	694
0.10	Mutaties reserves	0	6.464	6.464	0
0.2	Burgerzaken	1.033	1.132	1.158	-25
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	3.046	22.615	22.566	49
0.4	Overhead	15.724	17.301	16.929	372
0.5	Treasury	658	641	635	6
0.61	OZB woningen	757	840	944	-105
0.62	OZB niet-woningen	25	25	2	23
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	177	177	173	4
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	30	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	1.093	441	300	141
Totaal programma 0.		**24.624**	**52.278**	**51.119**	**1.159**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.805	2.766	2.714	52
1.2	Openbare orde en veiligheid	761	870	876	-6
Totaal programma 1.		**3.566**	**3.636**	**3.590**	**46**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	0	0	31	-31
2.1	Verkeer en vervoer	4.772	6.643	6.509	133
2.2	Parkeren	1.018	1.092	1.142	-49
2.5	Openbaar vervoer	15	15	15	0
Totaal programma 2.		**5.805**	**7.750**	**7.697**	**53**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	505	1.548	506	1.042
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23.757	19.386	2.571	16.815
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	189	216	173	43
3.4	Economische promotie	231	234	246	-12
Totaal programma 3.		**24.682**	**21.384**	**3.496**	**17.888**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	6.500	6.500	6.500	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	9	9	9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	3.208	3.043	2.977	66
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.767	2.703	2.484	219
Totaal programma 4.		**12.484**	**12.255**	**11.970**	**285**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	0	2.716	2.637	79
5.1	Sportbeleid en activering	551	880	706	174
5.2	Sportaccommodaties	2.344	3.197	4.186	-990
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.200	1.243	1.265	-21
5.4	Musea	30	235	228	7
5.5	Cultureel erfgoed	141	277	250	26
5.6	Media	612	612	616	-4
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.868	4.363	4.004	359
Totaal programma 5.		**8.745**	**13.523**	**13.893**	**-370**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	0	2.000	2.000	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.566	7.457	5.823	1.634

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.266	4.847	5.398	-551
6.3	Inkomensregelingen	18.104	19.418	20.166	-749
6.4	WSW en beschut werk	4.818	5.054	4.972	82
6.5	Arbeidsparticipatie	2.857	2.854	2.808	47
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.505	3.865	4.084	-219
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	9.494	10.594	10.546	48
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	14.715	15.867	16.531	-664
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	185	351	144	207
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.576	1.656	1.265	391
Totaal programma 6.		**62.087**	**73.964**	**73.739**	**225**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	1.592	2.026	-434
7.1	Volksgezondheid	1.699	1.666	1.555	111
7.2	Riolering	3.893	3.898	3.816	82
7.3	Afval	3.533	3.517	3.368	150
7.4	Milieubeheer	1.692	2.897	1.667	1.230
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	276	304	336	-32
Totaal programma 7.		**11.092**	**13.873**	**12.766**	**1.107**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	0	3.102	3.028	74
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.391	1.960	1.361	600
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.603	360	682	-322
8.3	Wonen en bouwen	4.406	1.855	1.379	476
Totaal programma 8.		**8.400**	**7.278**	**6.451**	**827**
Totaal lasten		161.486	205.939	184.720	21.219

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	-2.081	-2.642	-1.946	696
0.10	Mutaties reserves	825	1.754	904	-850
0.2	Burgerzaken	-549	-563	-607	-44
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	54	-753	-748	5
0.4	Overhead	-14.220	-15.495	-15.090	404
0.5	Treasury	-68	152	129	-23
0.61	OZB woningen	7.243	7.160	7.399	239
0.62	OZB niet-woningen	4.793	4.793	5.907	1.114
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.177	1.179	3

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.64	Belastingen overig	361	361	374	13
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	79.645	85.251	90.220	4.969
0.8	Overige baten en lasten	-1.077	-425	-297	127
Totaal programma 0.		**76.195**	**80.770**	**87.423**	**6.653**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	15	16	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.791	-2.703	-2.662	41
1.2	Openbare orde en veiligheid	-706	-790	-779	12
Totaal programma 1.		**-3.498**	**-3.479**	**-3.425**	**54**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	19	1.570	1.539	-31
2.1	Verkeer en vervoer	-4.357	-6.094	-6.114	-20
2.2	Parkeren	-1.018	-1.092	-1.141	-49
2.5	Openbaar vervoer	-15	-15	-15	0
Totaal programma 2.		**-5.371**	**-5.631**	**-5.731**	**-100**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	190	1.343	251	-1.092
3.1	Economische ontwikkeling	-505	-1.526	-484	1.042
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	1.491	1.491
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-144	-171	-131	40
3.4	Economische promotie	247	244	661	417
Totaal programma 3.		**-212**	**-110**	**1.788**	**1.898**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	68	80	80	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	-9	-9	-9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.201	-3.036	-2.970	66
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.452	-1.374	-1.288	86
Totaal programma 4.		**-4.594**	**-4.339**	**-4.186**	**153**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	198	842	650	-192
5.1	Sportbeleid en activering	-551	-824	-650	174
5.2	Sportaccommodaties	-1.769	-1.913	-2.541	-628
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.048	-1.106	-1.131	-26
5.4	Musea	-14	-219	-189	30

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
5.5	Cultureel erfgoed	-126	-173	-169	4
5.6	Media	-612	-612	-616	-4
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.847	-4.250	-3.998	253
Totaal programma 5.		**-7.768**	**-8.255**	**-8.643**	**-389**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	242	1.356	885	-471
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.100	-4.398	-3.063	1.336
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4.264	-4.795	-5.348	-553
6.3	Inkomensregelingen	-6.690	-8.779	-9.711	-932
6.4	WSW en beschut werk	-4.818	-5.054	-4.972	82
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.857	-2.854	-2.808	47
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.170	-1.988	-2.113	-125
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-9.494	-10.594	-10.539	55
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-14.715	-15.867	-16.530	-663
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-185	-185	-144	41
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.576	-1.656	-1.265	391
Totaal programma 6.		**-49.630**	**-54.816**	**-55.609**	**-793**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	202	-377	-578
7.1	Volksgezondheid	-1.699	-1.657	-1.546	111
7.2	Riolering	895	814	1.054	240
7.3	Afval	738	883	959	76
7.4	Milieubeheer	-1.686	-1.642	-1.422	220
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-129	-130	-184	-54
Totaal programma 7.		**-1.880**	**-1.531**	**-1.516**	**15**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	3.337	721	142	-579
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.368	-1.938	-1.311	627
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	36	46	2.396	2.350
8.3	Wonen en bouwen	-3.676	-577	68	645
Totaal programma 8.		**-1.671**	**-1.747**	**1.295**	**3.042**
Totaal saldo		1.571	862	11.396	10.534

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald en dus vrij zijn om te besteden. Voor onze gemeente zijn dat de volgende dekkingsmiddelen:
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie.

Onder dividend dat onder het taakveld Treasury wordt opgenomen is het totaalbedrag van de dividendgelden van Alliander, het waterbedrijf Vitens en de Bank voor Nederlandse gemeenten te zien.

Het saldo van de financieringsfunctie betreft alle betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en de ontvangen baten over de uitzettingen. Deze posten vallen eveneens onder het taakveld Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Algemene uitkering	90.220	85.251	4.969
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	5.907	4.793	1.114
Belasting op eigendom woningen	8.206	7.825	381
Hondenbelasting	348	354	-6
Precariobelasting op terrassen	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	104.681	98.223	**6.458**

Algemene dekkingsmiddelen dividend	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Treasury - dividend	485	495	-10

Algemene dekkingsmiddelen saldo van de financieringsfunctie	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil
Treasury - financieringsfunctie	-493	-479	-14

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken in onze gemeente geen Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. Ook de activiteiten op het gebied van de grondexploitatie zijn niet Vpb-plichtig. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt namelijk niet voldaan.
De gemeente Zevenaar is dus niet belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Er is dan ook geen bedrag hiervoor in de jaarstukken opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2022 was een raming van € 25.000 beschikbaar. De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.

OVERHEAD

Om meer inzicht te geven wordt een apart overzicht opgenomen met de totale kosten van overhead. De term overhead wordt gedefinieerd als "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Het betreft in hoofdzaak ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product en de loonkosten in geval van sturende taken die worden vervuld door hiërarchisch leidinggevenden.

Bedragen x € 1.000

	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie
Totaal overhead	-14.220	-15.495	-15.090

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Beleid(skaders)
Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten
Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Verkoop vastgoed	Vanuit de opdracht om vastgoed af te stoten zijn er twee panden verkocht.	550	550
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht voor gemeentelijke gronden.	20.347	20.347
Mutatie reserves	Dekking kosten omgevingswet uit AR.	698	1.277
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	126	126
Lasten			
Verkoop grond	In 2022 is erfpacht afgekocht. De afboeking van de boekwaarde is als desinvestering in de lasten verwerkt.	20.347	20.347
Totaal programma 0		**1.373**	**1.953**
Programma 1. Veiligheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	16	16
Totaal programma 1		**16**	**16**
Programma 3. Economie			
Baten			
Bedrijventerrein	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost is het verwachte resultaat met afgerond € 1.491.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	1.491	0
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves..	251	251
Totaal programma 3		**1.742**	**251**
Programma 4. Onderwijs			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	12	12
Totaal programma 4		**12**	**12**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	495	495
Totaal programma 5		**495**	**495**
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn alle in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht.	1.542	1.542
Opvang ontheemden Oekraïne	De kosten voor de opvanglocaties voor Oekraïners wordt door het rijk vergoed.	2.248	2.600

Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	853	853
Lasten			
Overname Wmo-hulpmiddelen	In 2022 zijn de in omloop zijnde Wmo-hulpmiddelen verkocht omdat is overgegaan naar een huurconstructie. De boekwaarde van deze hulpmiddelen is afgeboekt in 2022.	2.089	2.089
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	1.891	2.600
Totaal programma 6		**663**	**306**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	194	194
Lasten			
Mutaties reserves	Toevoegingen aan reserves.	526	0
Totaal programma 7		**-331**	**194**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Middag Oost & Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 267.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	267	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost wonen is het verwachte resultaat met afgerond € 2.099.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.099	0
Grondverkoop	Er zijn gronden verkocht.	39	40
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit reserves.	97	97
Lasten			
Project invoering omgevingswet	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	698	1.268
Totaal programma 8		**1.803**	**-1.131**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**5.773**	**2.095**

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Bij de begrotingsrechtmatigheid wordt nagegaan of de lasten zijn gerealiseerd binnen de door de raad geautoriseerde programma's. Een overschrijding kan als onrechtmatig worden beoordeeld. In veel gevallen is echter sprake van uitgaven die binnen het door de raad vastgestelde beleid zijn gebleven.

In dit hoofdstuk worden de begrotingsafwijkingen gepresenteerd en voorzien van een oorzaak. De oorzaak kan worden onderverdeeld in zeven categorieën die worden gepresenteerd in onderstaande tabel. De kolom 'R' staat voor Rechtmatig (telt niet mee in het oordeel van de accountant) en 'O' voor onrechtmatig (telt mee in het oordeel van de accountant).

	Categorie begrotingsafwijking:	R	O
1	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen bestaand beleid en waarvoor geen voorstel tot begrotingsaanpassing is ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2	Budgetoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid, maar waarbij ondubbelzinnig is vastgesteld dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		
	- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
	- geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
	- jaar van investeren		X
	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

EXPLOITATIE LASTEN			
Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	45.814	44.655	1.159
1. Veiligheid	3.636	3.590	46
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.750	7.666	84
3. Economie	21.384	3.496	17.888
4. Onderwijs	5.755	5.470	285
5. Sport, cultuur en recreatie	10.807	11.256	-449
6. Sociaal domein	71.964	71.739	225
7. Volksgezondheid en milieu	12.281	10.740	1.541
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.176	3.423	753
Totaal exploitatielasten	183.565	162.034	21.532

Op programma 5 is sprake van een overschrijding van de geraamde lasten.

5. Sport, cultuur en recreatie
Binnen programma 5 is per saldo een overschrijding gepresenteerd van € 449.000. De overschrijding op dit programma kan vrijwel volledig toegeschreven worden aan extra kosten die een relatie hebben met het sportbedrijf. Het grootste deel is btw gerelateerd (€ 619.000). Met de kostenverhogende btw is in de begroting geen rekening gehouden bij de uitgaven.

Toelichting
De extra lasten vallen in categorie 3 (compensatie door direct gerelateerde opbrengsten) voor wat betreft de btw. .De overschrijding in verband met de kostenverhogende btw wordt gecompenseerd door een specifieke uitkering van het rijk. De verwachte compensatie van het rijk is in dit geval 73,6% (€ 456.000).

TOEVOEGINGEN AAN RESERVES			
Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	6.464	6.464	0
1. Veiligheid	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	31	-31
3. Economie	0	0	0
4. Onderwijs	6.500	6.500	0
5. Sport, cultuur en recreatie	2.716	2.637	79
6. Sociaal domein	2.000	2.000	0
7. Volksgezondheid en milieu	1.592	2.026	-434
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.102	3.028	74
Totaal toevoegingen aan reserves	22.374	22.687	-313

Op de programma's 2 en 7 is sprake van een overschrijding van de geraamde lasten (toevoeging aan de reserve).

2. Verkeer en waterstaat
In 2022 is de bestemmingsreserve visie station 7Poort opgeheven. De resterende middelen (€ 31.000) zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

Toelichting
Het betreft een overheveling van bestemmingsreserve naar algemene reserve.

7. Volksgezondheid en milieu
Er is meer gedoteerd aan de bestemmingsreserves dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door mutaties die betrekking hebben op het resultaat op riool (€ 178.000) en afval (€ 255.000).

Toelichting
Op basis van BBV-voorschriften wordt het resultaat op afval en riool toegevoegd aan de daarvoor bestemde reserves.

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister welk bedrag voor 2022 € 216.000 bedraagt. Dit is wettelijk vastgelegd en wordt de Wet normering van topinkomens genoemd (WNT). Hieronder het overzicht over 2022.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,97
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	109.265	74.888
Beloningen betaalbaar op termijn	19.447	12.656
Subtotaal	*128.712*	*87.545*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	208.580
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	128.712	87.545
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Vlies, W van der**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/02 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1,0	0,946
Dienstbetrekking?	Ja	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.450	126.730
Beloningen betaalbaar op termijn	18.390	0
Subtotaal	*119.840*	*126.730*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	197.735
Bezoldiging	119.840	126.730

BALANS EN DE TOELICHTING

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN DE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Ook verwijzen wij naar het op 29 maart 2023 door de raad vastgestelde Normenkader 2022.

Grondslagen baten en lasten

In de programmarekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Het vereiste van toerekenen houdt in dat de gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen in de administratie worden geboekt en in de jaarrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen of waarop zij betrekking hebben (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald).
Als baten en lasten worden niet aangemerkt de neutrale uitgaven en inkomsten, zoals BTW, ingehouden en af te dragen loonbelasting.
Uitzondering op de toepassing van het stelsel van baten en lasten vormen de ontvangen dividenden. Deze worden conform de richtlijnen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegerekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden (kasstelsel).
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden voor de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Grondslagen voor waardering balansposten

In de financiële verordening gemeente Zevenaar 2018, artikel 9, is opgenomen dat het beleid inzake activeren en afschrijven nader zal worden beschreven in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Deze nota is voor de nadere uitwerking van het beleid van deze aspecten.
De raad heeft op 21 september 2022 bij agendapunt Watertakenplan 2022-2026 het volgende besloten over het afschrijvingsbeleid:

- de afschrijvingstermijn voor rioolvervanging vrijverval te verlagen naar zestig jaar en hierop de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2022;
- voor investeringen in klimaatadaptieve maatregelen en vervangen oeverbeschoeiing een afschrijvingstermijn van respectievelijk 60 en 45 jaar te hanteren en hierop de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2019 aan te passen en wijzigen naar de nota van activerings-en afschrijvingsbeleid 2022.

Voor deze nota en de geactualiseerde afschrijvingstabel verwijzen wij naar de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022

Waardering

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), en om een reëel beeld te krijgen van de

vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Zevenaar worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs exclusief toegerekende uren gemeentelijk apparaat en overige indirecte kosten (overhead). Rente wordt niet geactiveerd.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan of verplicht. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans door een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Desinvestering activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bv. verkoop bedrijfsauto of sluiting kantoor), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

Componentenbenadering

Investeringen in de openbare ruimte worden vaak gelijktijdig uitgevoerd (wegenonderhoud, inrichting groen, vervanging riool, aanleg openbare verlichting, aanleg parkeerplaatsen). Zowel de aanvraag voor het investeringsbudget als de uitbesteding gebeurt veelal in één krediet. Vooraf wordt de verdeelsleutel vastgelegd inzake de kosten. De werkelijke uitgaven worden met dezelfde verdeelsleutel verantwoord. In geval van substantieel meerwerk is extra budget nodig. Bij de aanvraag voor extra budget wordt aangegeven naar welke component(en) het meerwerk wordt toegerekend. Het BBV kent geen voorschriften voor Componentenbenadering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BALANSPOSTEN

Algemeen

Vanaf 1 januari 2019 zijn de activa op basis van de nieuwe nota activerings -en afschrijvingsbeleid 2019 verwerkt. Het uitgangspunt is dat alle activa lineair worden afgeschreven. Onderstaande grondslagen zijn geactualiseerd op basis van de Notitie Materiële vaste activa van januari 2020.

ALGEMEEN INVESTERINGEN

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten. Onze gemeente heeft de financiële grens waarboven objecten als investeringen worden beschouwd gesteld op € 25.000..
Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of;
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of ;
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan voor het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud.

INVESTERINGEN OP DE BALANS

Op de balans maken de investeringen in objecten voor eigen gebruik, die lang mee gaan, deel uit van de vaste activa en wel het onderdeel materiële vaste activa. Volgens artikel 35 BBV worden deze investeringen als volgt op de balans opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Investeringen voor (riool- en afvalstoffen)heffingen moeten apart op de balans worden opgenomen, omdat de regelgeving over de verslaggeving daarvan en de daaraan gerelateerde lasten tot onduidelijkheden in fiscale procedures hebben geleid. Mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostentoerekening aan deze taken kan hebben, is deze categorie in het leven geroepen. De bedoelde heffing betreft ook rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b van de Gemeentewet geheven kunnen worden. Dit zijn rechten die maximaal kostendekkend mogen zijn, alleen besteed mogen worden aan het doel waarvoor de rechten zijn geheven en die ook een spaarbedrag voor vervanging van de betrokken activa mogen bevatten.

VASTE ACTIVA

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de volgende soorten vaste activa:
1. Immateriële vaste activa;
2. Materiële vaste activa;
3. Financiële vaste activa.

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;

- bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden.

De gemeente heeft besloten, de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio van geldleningen niet te activeren.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling te verbinden aan een bepaald actief worden geactiveerd als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. De afschrijvingstermijn is dan maximaal 5 jaar Activering is niet dwingend voorgeschreven. De kosten kunnen eventueel volledig ten laste van de rekening van baten en lasten van het desbetreffende jaar worden gebracht.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bij draagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals overeengekomen is;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebrek blijft of onze gemeente recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De immateriële en materiële activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals opgenomen in de nota activerings -en afschrijvingsbeleid. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn stoffelijk van aard. Een uitzondering hierop is software en licenties op software voor onbepaalde duur die in een keer in rekening wordt gebracht.. Op grond van de stellige uitspraak in de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV valt dit ook onder de materiële vaste activa (investeringen met een economisch nut).
Investeringsbijdragen van derden met een direct aantoonbare relatie en geen specifieke terugbetalingsverplichting worden in mindering gebracht op de uitgaven voor de betreffende investering.
Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

Op investeringen met economisch nut wordt afgeschreven volgens afschrijvingstermijnen opgenomen in de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022.

In erfpacht uitgegeven percelen behoren tot de investeringen met een economisch nut en zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
De BBV schrijft voor dat in de toelichting bij de materiële vaste activa wordt aangegeven welke activa in erfpacht zijn uitgegeven.

Een ***investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut***:
Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, is in de nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen met ingang van 2017 gelijk getrokken. Dit betekent dat alle investeringen met een maatschappelijk nut, evenals de investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven.

Een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

- vervult een publieke taak;
- genereert geen middelen;
- moet met ingang van 2017 geactiveerd worden.

In onze gemeente vindt de afschrijving op de materiële vaste activa plaats in het jaar na gereed melding. Concreet betekent dit dat wordt gestart met afschrijven op het moment dat sprake is van een boekwaarde per 1 januari van een jaar.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen zijn onder te verdelen in verstrekte leningen aan woningbouwcoöperaties en overige verstrekte leningen. De leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen. De aflossingen van de leningen vinden plaats op basis van annuïteiten of op lineaire basis.
Tevens worden onder de financiële vaste activa verantwoord de bijdragen aan activa in eigendom van derden, zoals bijdragen in restauratiekosten, bijdragen achterpad verlichting, bijdragen in investeringen van sportverenigingen e.d. De voorwaarden die ervoor gelden om te mogen activeren zijn opgenomen in artikel 61 van het BBV. Belangrijk is dat de bijdrage teruggevorderd moet kunnen worden als de derde in gebreke blijft.

Vlottende activa

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente, zoals de onze, een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Daarnaast is met ingang van 2016 de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Dit rentepercentage voor 2021 is gebaseerd op de balansbedragen in de jaarrekening 2021 en is 1,23.

Vorderingen

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene reserves en bestemmingsreserves evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijk is in te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies (artikel 44 – BBV). Een uitzondering is de pensioenvoorziening. De pensioenvoorziening betreft de in eigen beheer opgebouwde verplichting voor (gewezen) wethouders. De pensioenvoorziening is berekend volgens de actuariële methode.
Voor de actuariële berekeningen zijn de volgende grondslagen gehanteerd:
Berekeningsdatum : 31 december 2022
Rekenrente : 2,4728%
Sterftetafel : GBM/GBV 2015/2020 met leeftijdsterugstelling.
Voor gepensioneerden en niet-gepensioneerden zijn dezelfde grondslagen gehanteerd. In de berekeningen zijn de niet ingegane pensioenen herrekend naar de AOW-leeftijd (aan de hand van de huidige uitruilfactoren), zoals vermeld op de site van de SVB.
Voor een nadere toelichting per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen die na de toelichting op de balans is opgenomen.
Met ingang van 2021 is het niet langer toegestaan in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties een termijn van 4 jaar te hanteren voor het vormen van en voorziening hiervoor. Er mag geen sprake zijn van een negatieve voorziening bij de jaarrekening dus is een eenmalige last ten gunste van deze voorziening noodzakelijk.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer.
De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen.
Onder de langlopende schulden worden tevens opgenomen de door derden bij de gemeente belegde gelden.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder vlottende passiva worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Buiten de balans opgenomen Borg- en Garantstellingen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn voor het totaal waarvoor de gemeente garant staat per einde boekjaar opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

Balans per 31-12-2022 activa

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2022	Ultimo 2021
1	Vaste activa		
1.1	**Immateriële vaste activa:**		
1.1.1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
1.1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	250	598
1.1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	134	153
1.2	**Materiële vaste activa:**		
1.2.1	Investeringen met economisch nut	94.946	119.529
1.2.2	Investeringen met maatschappelijk nut	13.857	10.881
1.2.3	Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	25.867	24.912
1.3	**Financiële vaste activa:**		
1.3.1	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	35	35
1.3.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
1.3.3	Leningen aan deelnemingen	7.723	2.723
1.3.4	Overige langlopende geldleningen	8.876	7.299
1.3.5	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer	0	0
	Totaal vaste activa	151.688	166.130
3	Vlottende activa		
3.1	**Voorraden:**		
3.1.1	Grond- en hulpstoffen	0	0
3.1.2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	25.582	20.283
3.1.3	Gereed product en handelsgoederen	702	910
3.2	**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:**		
3.2.1	Vorderingen op openbare lichamen	10.335	7.909
3.2.2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	509	551
3.2.3	Schatkistbankieren	5.186	1093
3.2.4	Overige vorderingen	3.596	3.639
3.3	**Liquide middelen:**		
3.3.1	Kas-, bank- en girosaldi	681	1.077
3.4	**Overlopende activa**		
	Voorschotten overheidslichamen	83	913
	Overige nog te ontvangen bedragen	7.837	4.375
	Totaal vlottende activa	54.511	40.750
	TOTAAL ACTIVA	206.199	206.880

Balans per 31-12-2022 passiva

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2022	Ultimo 2021
2	Vaste passiva		
2.1	**Eigen vermogen:**		
2.1.1	Algemene Reserve	30.693	41.240
2.1.2	Bestemmingsreserves	26.332	12.052
2.1.3	Resultaat	11.396	7.852
2.2	**Voorzieningen**	13.608	10.579
2.3	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:**		
2.3.1	Onderhandse leningen	99.769	113.779
2.3.2	Door derden belegde gelden	16	18
2.3.3	Waarborgsommen	0	10
	Totaal vaste passiva	**181.814**	**185.530**
4	Vlottende passiva		
4.1	**Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar**		
4.1.1	Bank- en girosaldi	0	0
4.1.2	Overige schulden	6.625	2.491
4.1.3	kasgeldlening	0	4.000
4.2	**Overlopende passiva**		
	Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	8.447	6.079
	Overige overlopende passiva	9.313	8.780
	Totaal vlottende passiva	**24.385**	**21.350**
	TOTAAL PASSIVA	**206.199**	**206.880**
	Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen aan natuurlijke en rechtspersonen	176.111	179.910

TOELICHTING BALANS

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd.
Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.
Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.
Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.
In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)
Door het afronden per € 1.000 kunnen verschillen voorkomen.

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Boekwaarde per 1 januari 2022	598
Correctie naar balanspost MVA- MN Grond- weg- en waterbouwkundige werken	-390
BIJ: Investeringen gedurende het jaar	341
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	115
AF: Bijdragen van derden	184
Boekwaarde per 31 december 2022	**250**

Met ingang van 2022 is een nadere onderverdeling gemaakt in:

1. Kosten van onderzoek en ontwikkeling;
2. Voorbereidingskosten grondexploitaties (GREX).

De vermeerdering van kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn:
Het integraal huisvestingsplan (IHP) Lindenhage/Tamboerijn;
Onderzoek plan MER Witte kruis;
Herontwikkeling Vestersbos;
Advies en planvorming A15 en A12.

De vermeerdering van de voorbereidingskosten GREX zijn:
Herontwikkeling vastgoedlocaties;
Planvorming 7Poort II.

1.1.3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Boekwaarde per 1 januari 2022	153
BIJ: Nieuwe bijdragen gedurende het jaar	--
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	19
Boekwaarde per 31 december 2022	**134**

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. mechanisatie trekkenwand, tegelpad, Jongerencentrum, aanleg tennisbanen en huisvesting peuterspeelzaal.

Materiële vaste activa

1.2.1 Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal NIEUW 2022
Aanschafwaarde	30.537	0	94.038	17.869	4.378	9.614	5.045	161.481
Cumulatieve afschrijving	570	0	29.180	5.690	1.887	2.655	1.782	41.764
Boekwaarde 1-1-2022	**29.967**	**0**	**64.858**	**12.179**	**2.491**	**6.959**	**3.263**	**119.717**
Investeringen 2022	131	0	787	0	175	146	-58	1.181
Desinvesteringen	20.347	0	0	0	49	0	0	20.396
Afschrijvingen	192	0	2.094	320	2.107	501	241	5.455
Bijdragen van derden	101	0	0	0	0	0	0	101
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	9.458	0	63.551	11.859	510	6.604	2.964	94.946

Eigendom bedrijfsgebouwen

Wanneer de gemeente wel het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom van een materieel vast actief heeft, moet het materieel vast actief op de balans van de gemeente worden opgenomen en wordt in de toelichting de eigendomssituatie toegelicht.
Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. Dit eigendom wordt als zodanig vastgelegd in het kadaster via een notariële akte. In het spraakgebruik wordt bij de schoolgebouwen onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (schoolbestuur) en het economisch eigendom (claimrecht). De schoolgebouwen in onze gemeente staan onder de bedrijfsgebouwen met economisch nut op de balans.

Gronden en terreinen

Op grond van artikel 35 van de BBV wordt aangegeven welke gronden/terreinen in erfpacht zijn uitgegeven. De volgende gronden zijn in erfpacht uitgegeven. In 2022 is de in erfpacht uitgegeven grond op 7Poort voor 20,3 miljoen gekocht en is de boekwaarde per 31-12-2022 komen te vervallen (activa 1286). Voor de grond van Dorpstraat 46 is afstand gedaan van het recht van erfpacht. De grond is teruggeleverd.

voor grond op 7Poort (activa 645)	109
voor grond op 7Poort (activa 1286)	0
voor grond in Babberich op het adres Dorpstraat 46 (activa 141)	0
voor grond op 7Poort (activa 1324)	266
Totaal in erfpacht uitgegeven gronden op 31-12-2022	**375**

De mutaties qua investeringen en bijdragen van derden betreffen de buitenplanse gronden.

Bedrijfsgebouwen
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Brede School Locatie Platanenlaan	60
Carrousel/Maatjes verbouw/aanpassing	102
Uitbreiding/aanpassing G. Gezellestraat (Sterrenschool)	557
Verbouwing Lentebad (pers. ruimte)	78

Grond- weg- en waterbouwkundige werken
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Vervoermiddelen
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Citroën Jumpy VSB-36-B	65

Machines, apparaten en installaties
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Haakarmkipper Pronar	54
Vervangen trekkenwand Musiater	100

Overige materiële vaste activa
De (negatieve) toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Vervanging hardware werkplekken	136
Correctie boekwaarde Zonnepanelen div. sporthallen na overname Ataro	-243

1.2.2. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge-bouwen	Grond- weg- en water-bouw-kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	14	22.693	754	419	23.880
Cumulatieve afschrijving	0	0	11.982	714	305	13.001
Boekwaarde 1-1-2022	**0**	**14**	**10.711**	**40**	**114**	**10.879**
Corr van IMVA	0	0	390	0	0	390
Investeringen 2022	0	0	3.195	0	41	3.236
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	294	3	7	304
Bijdragen van derden	0	0	344	0	0	344
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	0	14	13.658	37	148	13.857

Bedrijfsgebouwen
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Omschrijving investeringen	Bedrag	wel/geen toename boekwaarde
Snelfietsroute F12	*71	geen
Herinrichten Raadhuisplein	361	wel
Uitvoering aanleg 2e viaduct 7Poort	1.581	wel
Herinrichting BAT-terrein voor, parkeren en ontsluiting	267	wel
Totaal van investeringen voor de vervanging van armaturen OV	95	wel
Totaal van investeringen voor de vervanging van masten OV	209	wel
Verkeerskundige aanpassingen G. Gezellestraat	198	wel
Herinrichting Babberichseweg	*155	geen
Raadhuispl, Relinen rioolleiding, riool-aansl,RWA	75	wel

Voor de investeringen met een * zijn bijdragen van derden en of subsidies ontvangen.

Machines, apparaten en installaties
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

Overige materiële vaste activa
In 2022 zijn er geen investeringen groter dan € 50.000 gedaan.

1.2.3. Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	14	0	18	34.064	0	23	1.121	35.240
Cumulatieve afschrijving	0	0	10	9.864	0	11	441	10.326
Boekwaarde 1-1-2022	**14**	**0**	**8**	**24.200**	**0**	**12**	**680**	**24.914**
Investeringen 2022	0	0	0	1.453	0	0	261	1.714
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	1	692	0	2	66	761
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2022	14	0	7	24.961	0	10	875	25.867

Grond- weg- en waterbouwkundige werken
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Verbetering riolering Angerlo (rioolvervanging)	935
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel etc.	208

Overige materiële vaste activa
De toename van de boekwaarde in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Glascontainers	251

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2022	35
BIJ: Kapitaalverstrekking gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	-
Boekwaarde per 31 december 2022	**35**

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.717	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	12.934	aandelen
Alliander	616.132	aandelen (± 0,45% van het totaal)

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2022	2.723
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	5.000
AF: Aflossingen gedurende het jaar	0
Boekwaarde per 31 december 2022	**7.723**

Nieuwe verstrekte reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander N.V. in 2021.
In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.722.936. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren.
Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

Nieuw verstrekte vaste geldlening aan Gemeenschappelijk Regeling Reiniging De Liemers (GR RDL).
In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

1.3.4. Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende leningen bestaan uit:

a. Hypothecaire geldleningen personeel	4.130
b. Verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.	257
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen verzakte woningen	90
2. Verstrekte startersleningen	2.405
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	412
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	1.389
d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank	194
Boekwaarde per 31 december 2022	**8.877**

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel
Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheken te verstrekken aan het personeel. De aflossing in 2022 was in totaal € 372.544.

Boekwaarde per 1 januari 2022	4.503
AF: Aflossingen gedurende het jaar	373
Boekwaarde per 31 december 2022	**4.130**

b. Toelichting verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.
Het betreft verstrekte geldleningen aan sportverenigingen, buurthuizen en voor woonwagens.

Boekwaarde per 1 januari 2022	272
AF: Aflossingen gedurende het jaar	15
Boekwaarde per 31 december 2022	**257**

c1. Verstrekte leningen via SVN voor verzakte woningen
Via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn leningen verstrekt aan particulieren voor de verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de stedelijke vernieuwing in brede zin. Er resteren 2 leningen.

Boekwaarde per 1 januari 2022	95
AF: Aflossingen gedurende het jaar	5
Boekwaarde per 31 december 2022	**90**

c2. Verstrekte startersleningen via SVN
Tot 1 februari 2017 was het mogelijk voor de kopers in de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen een starterslening aan te vragen. Het SVN was belast met de uitvoering. In totaal kon de starterslening maximaal € 22.500 bedragen. De eerste drie jaren zijn de leningen aflossingsvrij.
In 2016 is de laatste starterslening verstrekt. In totaal zijn er 15 leningen verstrekt.
Deze verordening is in 2017 ingetrokken. In 2022 is 1 lening afgelost. Er resteren nog 5 leningen.

In juli is de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar 2020 vastgesteld en op 16 juli 2020 in werking getreden. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1 miljoen beschikbaar aan het SVN .
Het maximale bedrag voor de Starterslening Zevenaar is vastgesteld op € 40.000, - met als voorwaarde dat de hoogte van de Starterslening Zevenaar maximaal 20% bedraagt van de totale koop(/aanneem)som van de maximale Nationale Hypotheek Garantie grens (NHG-grens), inclusief eventuele verbeter en/of meerwerkkosten. Een hoger maximum zou kunnen resulteren in een schuldenlast die tot hoge risico's voor de betreffende koper(s) zou leiden. Het minimumbedrag is op € 2.500, - vastgesteld uit efficiency overwegingen.
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor startersleningen.
In 2022 zijn in totaal 46 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 1.303.070

Boekwaarde per 1 januari 2022 (oude leningen)	72
AF: Aflossingen gedurende het jaar (oude leningen)	12
Boekwaarde per 31 december 2022 (oude 5 leningen)	**60**
Boekwaarde per 1 januari 2022 (nieuwe leningen)	1.055
Verstrekte leningen nieuwe verordening	1.307
AF : Aflossingen gedurende het jaar	17
Boekwaarde per 31 december 2022	**2.345**
Totaal boekwaarden alle startersleningen per 31-12-2022	**2.405**

c3. Verstrekte duurzaamheidsleningen via SVN
Bij raadsbesluit op 25 januari 2017 is de verordening Duurzaamheidslening Zevenaar vastgesteld. De duurzaamheidslening is een stimulans om een financiële impuls te geven aan de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad en daarmee ook de kwaliteit van de bestaande voorraad te verhogen.
De duurzaamheidslening wordt ingezet voor de particuliere woningvoorraad met een bouwjaar van ouder dan 1980 en een WOZ-waarde van minder dan € 200.000.
In juni 2019 is deze verordening ingetrokken en hiervoor de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland in plaats gekomen.

In 2022 resteren 86 duurzaamheidsleningen met het volgende verloop :

Boekwaarde per 1 januari 2022	506
AF: Aflossingen gedurende het jaar	94
Boekwaarde per 31 december 2022	**412**

c4 Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland via SVN
In juni 2019 is de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland vastgesteld. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1.520.000 beschikbaar. (In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.)
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van leningen voor de verduurzaming.

In 2022 zijn in totaal 138 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 878.100.

Boekwaarde per 1 januari 2022	692
BIJ: Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	878
AF: Aflossingen gedurende het jaar	181
Boekwaarde per 31 december 2022	**1.389**

d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank
Op grond van de dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland resteren er op 31-12-2022 in totaal 118 sociale verstrekte leningen met een restantbedrag van € 193.660. In 2022 zijn er 37 nieuwe leningen verstrekt. Per saldo zijn de aflossingen over de jaren 2019 tot en met 2021 negatief dus er is meer verstrekt dan afgelost over deze jaren in 2022.

Boekwaarde per 1 januari 2022	105
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	87
BIJ: Per saldo negatieve aflossingen gedurende het jaar	2
Boekwaarde per 31 december 2022	**194**

Vlottende activa

De vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling:

- Voorraden;
- Uitzettingen met de looptijd korter dan 1 jaar;
- Liquide middelen;
- Overlopende activa.

3.1 Voorraden

Volgens artikel 38 van de BBV worden op de balans onder de voorwaarden afzonderlijk opgenomen:
a. grond- en hulpstoffen;
b .onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
c. gereed product en handelsgoederen;
d. vooruitbetalingen.

b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Met ingang van 2016 is de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Zoals in de 2e Voortgangsrapportage 2022 is aangegeven is dit percentage 1,23.

Algemene toelichting over methodiek marktwaarde en verliesvoorziening
Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarde de marktwaarde van de grond overstijgt. Is hier sprake van dan is het verplicht hiervoor een verliesvoorziening te treffen die als een waardecorrectie moet worden gezien. De afgelopen jaren zijn aanvankelijk winstgevende prognoses van een grondexploitatiebegroting omgeslagen

naar verliesgevende. De tot dan toe geactiveerde grondexploitatie krijgt dan een lagere waarde. Die lagere waarde kan in de jaarrekening op twee manieren worden gepresenteerd, namelijk:

- via een (niet-herstelbare) afboeking of;
- via het treffen van een verliesvoorziening.

De ingezette beleidslijn om te kiezen voor het treffen van een verliesvoorziening als correctie wordt voortgezet. Deze correctie wordt in mindering gebracht op de boekwaarde in de balans analoog aan de wijze zoals bij de dubieuze debiteuren. In deze jaarrekening is de verliesvoorziening verlaagd op de bouwgronden in exploitatie (BIE).
In totaal bedraagt de verliesvoorziening op 31-12-2022 voor onderhanden werken waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE) €19.888.298

Het verloop van deze verliesvoorziening ten opzichte van 2021 is als volgt: (x € 1.000)

	Per 31-12-2022	**Per 31-12-2021**
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	4.069	4.251
Zevenaar-Oost bedrijven en woningen	15.819	19.028
Totaal verliesvoorziening grondexploitaties	**19.888**	**23.279**

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde (NCW)

3.1.2. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE)

Op 1-1-2022 is de boekwaarde excl. verliesvoorziening (x € 1.000)	43.561
Mutaties 2022:	
Grondverkopen	-3.215
Grondaankopen	101
Afwaardering boekwaarde	--
Overige lasten grondexploitatie	5.050
Overige exploitatieopbrengsten	-27
Boekwaarde per 31 december 2022 excl. verliesvoorziening	**45.470**
Verliesvoorziening per 31 december 2022	-19.888
Boekwaarde per 31 december 2021 incl. verliesvoorziening	**25.582**

De boekwaarde op 31 december 2022 per complex voor onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE):

Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	1.554
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	23.976
Mercurion	25
Waaijakkers	27
Boekwaarde per 31 december 2022	**25.582**

Voor een overzicht van de boekwaarden per complex verwijzen wij naar het overzicht grondexploitaties welke is opgenomen in de bijlagen.

Nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per Bouwgrond in Exploitatie

Bestemmingsplan (nominale bdragen afgerond op € 1.000) ONDERHANDEN WERKEN:	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten
Mercurion	547	719
Zevenaar-Oost bedrijven	16.525	39.425
Zevenaar-Oost woningen	15.074	14.178
Middag Oost & Zwanenwaay	3.316	4.457
Waaijakkers	798	1.469
Totaal	36.260	60.248

c. gereed product en handelsgoederen;

Verkoop of buitengebruikstelling van vast actief
Volgens de BBV voorschriften moet wanneer een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop, de resterende boekwaarden van deze activa worden overgeboekt naar deze balanspost te weten "Voorraden". Een eventueel verkregen opbrengst wordt als incidentele bate verantwoord in de jaarrekening. Indien het object nog een boekwaarde heeft, dan dient deze boekwaarde geheel afgeboekt te worden. Dit is een incidentele last in de jaarrekening. De verkoopopbrengst en het afboeken van de boekwaarde worden beide afzonderlijk verantwoord en mogen niet met elkaar worden verrekend. De verkoop opbrengst mag ook niet worden verrekend met de aanschafwaarde van een eventueel vervangingsobject.
Als bezuiniging bij het opstellen van de primitieve begroting 2020-2023 is besloten tot het versneld afstoten van 10 gemeentelijke panden/locaties. Van deze 10 locaties is na beoordeling besloten dat er 8 kunnen worden verkocht. Voor de overige 2 locaties loopt nog een onderzoek. De boekwaarden van de te verkopen panden zijn overgeheveld van andere balansposten naar deze balanspost voorraden te weten handelsgoederen. Het betreft de resterende boekwaarden van in totaal 5 panden voor een bedrag van in totaal € 910.184. De totale opbrengst staat tegenover de eenmalige afschrijvingslast en die is hoger dan de resterende boekwaarden. In 2022 is 1 pand verkocht waarvan het restant van de boekwaarde is afgeschreven.

3.1.3. Gereed product en handelsgoederen

Boekwaarde per 1 januari 2022	910
Afschrijving in verband met de verkoop van de panden	208
Boekwaarde per 31 december 2022	702

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen openbare lichamen is als volgt samengesteld:

Belastingdienst	8.489
Reinigingsdienst de Liemers (RDL) en andere Gemeenschappelijke Regelingen	492
Ministeries/Rijksdienst/Provincies en overige openbare lichamen	1.340
Diverse omliggende gemeenten	14
Totaal	**10.335**

Per medio april 2023 was van debiteuren "overheden" nog een bedrag van € 8,49 miljoen te vorderen.
Het betreft voornamelijk de BTW uit het BTW compensatiefonds die op 1 juli 2023 wordt ontvangen.

3.2.2 Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

De boekwaarde per 31 december 2022 is als volgt samengesteld:

Rek. courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN):	53
Kredietbank Nederland	456
Boekwaarde per 31 december 2022	**509**

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN)
Voor een toelichting verwijzen wij naar balanspost 1.3.4. Overige langlopende geldleningen.
De bedragen onder deze balanspost betreffen de bedragen in rekening courant bij de SVN waarvoor nog geen leningen zijn verstrekt c.q. de ontvangen rente en aflossing die de SVN heeft ontvangen voor de leningen en welke nog niet met de gemeente zijn afgerekend. .

Kredietbank Nederland
Op 29 november 2017 is door de gemeenteraad besloten om een dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland aan te gaan. Er is in totaal € 650.000 (€ 500.000 voormalige gemeente Zevenaar in 2017 en € 150.000 in 2018 voormalige gemeente Rijnwaarden) verstrekt als werkkapitaal. Om vanaf 1-1-2018 sociale kredieten te verstrekken aan inwoners van de gemeente Zevenaar. Er zijn in 2022 in totaal 37 sociale kredieten verstrekt voor een totaalbedrag van € 86.826. Op 31-12-2022 resteert na de aflossingen een bedrag van € 193.660 Dit betekent dat de Kredietbank een restant werkkapitaal van € 456.340 heeft op 31-12-2022 voor het verstrekken van sociale kredieten aan inwoners.

3.2.3 Schatkistbankieren
In 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden en is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Voor onze gemeente is deze drempel voor 2022 berekend op € 3,209 miljoen (2% van het begrotingstotaal incl. GR RDL en GR SALD)
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

Op de balansdatum 31-12-2022 was een saldo van € 5.186 miljoen bij de schatkist ondergebracht.

Boekwaarde per 31 december 2022	**5.186**

3.2.4 Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt samengesteld:

Debiteuren algemeen	916
af: Voorziening debiteuren algemeen	-36
Diverse belastingen	1.591
AF: Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-390
Debiteuren RSD (vorderingen op burgers)	2.337
AF: Voorziening dubieuze debiteuren RSD	-822
Boekwaarde per 31 december 2022	**3.596**

Liquide middelen

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het positieve saldo op 31-12-2022 van de gemeente:

Bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten	679
Het kassaldo bij Burgerzaken	1
Boekwaarde per 31 december 2022	**680**

Overlopende activa

3.4. Onder de overlopende activa vallen de volgende posten:

a) de van Nederlandse en Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;

b) de overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Zoals nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur/aanslag/declaratie is uitgegaan maar de grondslag voor de "vordering" voor de balansdatum is ontstaan. En ultimo het boekjaar geleverde maar nog niet gefactureerde prestaties.

a) De specificatie van het balansbedrag nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	saldo 1-1-2022	Toevoe-ging	Ontvan-gen	saldo 31-12-2022
Openstaande debiteuren:				
Provinciale subsidie project Fietsinfrastructuur De Stede	15	-	-	15
Provinciale subsidie "Sterk Bestuur" voor Hal 12	880	-	880	0
Provinciale subsidie leefbaar maken Romeinse Limes	10	-	-	10
Provinciale subsidie klompenpaden	8	-	-	8
Provinciale subsidie project overdracht bodemtaken Zevenaar	-	50	-	50
Totaal voorschotten overheidslichamen	**913**	**50**	**880**	**83**
Transitoria nog te ontvangen:				
Ministerie v Justitie en Veiligheid Kosten Oekraïne	-	2.248	-	2.248
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inkomensvoorziening tekort BUIG	-	146	-	146
Totaal transitoria nog te ontvangen	**-**	**2.394**	**-**	**2.394**
Boekwaarde per 31-12-2022				**2.477**

b) De specificatie van het balansbedrag per 31-12-2022 van de overige nog te ontvangen bedragen van boven de € 20.000 (afgerond en weergegeven per € 1.000);

Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening van	
Afvalstromen	138
Korte ketens Liemers Landschap	100
Nog op te leggen aanslagen gemeentelijke belastingen	1.792
GR Reinigingsdienst De Liemers afrekening 2022	42
DVO met Ataro	1.343
Totaal bedragen onder de € 20.000	48
Sub-totaal	**3.463**
Van de passivazijde de negatieve NTB:	
Facturen betaald in 2022 die ten laste van de budgetten in 2023 komen	106
Accountantskosten	40
Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland	85
CAR verzekering	42
Collectieve vervoersvoorziening	129
Exploitatie RSD inzake werk en inkomen	21
Individuele vervoersvoorzieningen	67
Jeugdhulp vervoer	52
Leerlingenvervoer	186
Sociale werkvoorziening	248
Vergoeding voor brand-schade	113
Sportpark Hengelder afrek energie- en waterverbruik	53
Veiligheids- en Gezondheidsregio GM	44
Totaal bedragen onder de € 20.000	43
Vooruitbetaalde bedragen	
Contributie VNG over 2023	71
Huur 2023 Vliegenwaard	649
Totaal negatieve NTB	**1.949**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**30**
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**1**

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	**2.477**
Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening	**3.463**
Van de passivazijde de negatieve NTB	**1.949**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**30**
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**1**
Totaal overlopende activa	**7.920**

VASTE PASSIVA

Vaste passiva kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen;
- Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:
2.1.1. Algemene reserve;
2.1.2. Bestemmingsreserves;
2.1.3. Het resultaat.

Nummer Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693

Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:	
Saldo jaarstukken 2021	6.464
Toevoegingen kleiner dan €50.000	31
Totaal toevoegingen	***6.495***

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:	
Invoering Omgevingswet	698
Implementatie bezuinigingen	75
Integraal beleidsplan Openbare Ruimte	1.000
Regeling voucher voor MKB ondernemers	56
Regeling voucher voor horeca-ondernemers	75
Instellen reserve afschrijving investeringen locatie Vestersbos	6.500
Inhalen achterstand onderhoud groen	1.250
Subsidie SV Gelders Eiland	113
Instellen tijdelijk noodfonds voor inwoners voor hogere kosten inflatie en energie	2.000
WMO hulpmiddelen	500
Project energieneutrale organisatie	95
Vorming bestemmingsreserve duurzaamheid	1.500
Vorming bestemmingsreserve initiatief woningbouw	3.000
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	181
Totale onttrekkingen	***17.043***

2.1.2. Bestemmingsreserves

De aard en de reden van elke reserve staan op de betreffende programma's in het jaarverslag.

Toelichting volgens de voorschriften:

Reserve	Toevoeging voor:	Bedrag x € 1.000
Afval	egaliseren saldo exploitatieposten	348
Riolering	egaliseren saldo exploitatieposten	178
Duurzaamheid	het uitvoeringsprogramma 2022-2024	1.500
Woningbouw	initiatieven woningbouw	3.000
Achterstand groen	het inhalen van de achterstand	1.250
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	Betalingsproblemen van huishoudens door hoge energiekosten en inflatie	2.000

Reserve afschrijving	Toevoeging voor:	Bedrag x € 1.000
Locatie Vesterbos	investeringen locatie Vesterbos	6.500
Sportaccommodaties	investeringen Sportaccommodaties	1.387

Reserve	Onttrekking voor:	Bedrag x € 1.000
Visie en planvorming station Zevenpoort	het laten vrijvallen van het restant ten gunste van de Algemene Reserve	31
Centrummanagement	het behoud van de economische vitaliteit van het centrum	25
Bestemmingsplannen	het opstellen van plannen	96
Wegen	het vormen van de voorziening wegen	537
Statushouders	training en ondersteuning van en door statushouders	20
Frictiekosten Doeduiten	opvang frictiekosten	28
Corona herstelplan	corona uitgaven in 2022	641
Achterstand groen	het inhalen van de achterstand	166

Reserve afschrijving voor investeringen voor	Onttrekking voor:	Bedrag x € 1.000
Snelfietsroute F12	Afschrijving op activa	1
Balansverkorting	Afschrijving op activa	5
Onderwijshuisvesting	Afschrijving op activa	10
't Scathe	Afschrijving op activa	59
De Cirkel/De Duim	Afschrijving op activa	27
Sportvelden RKPSC	Afschrijving op activa	8
Herinrichting Tengnagelwaard	Afschrijving op activa	1
Brede Blik	Afschrijving op activa	72
Ver-nieuw-bouw gemeentehuis	Afschrijving op activa	81
Sportaccommodaties	Afschrijving op activa	75

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	41.241	6.495	17.043	0	30.693
Bestemmingsreserves:					
Visie en planvorming station Zevenpoort	31	0	31	0	0
Centrummanagement	105	0	25	0	80
Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	0	0	0	115
Uitvoeringskosten TOZO Reg zelfst ondern	202	0	0	0	202
Afval	279	348	0	0	627
Riolering	596	178	0	0	774
Bestemmingsplannen	147	0	96	0	51
Wegen	537	0	537	0	0
Statushouders	101	0	20	0	81
Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	0	99
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	66	0	0	0	66
Corona-herstelplan	1679	0	641	0	1.038
Duurzaamheid	0	1.500	0	0	1.500
Woningbouw	0	3.000	0	0	3.000
achterstand groen	0	1.250	166	0	1.084
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	0	2.000	0	0	2.000
Subtotaal Bestemmingsreserves	**3.985**	**8.276**	**1.544**	**0**	**10.717**
Reserves afschrijvingslasten voor de investeringen:					
Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	0	500
Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	0	505
Snelfietsroute F12	394	0	0	1	393
Balansverkorting	176	0	0	6	170
Onderwijshuisvesting	289	0	0	9	280
Basisschool 't Scathe	2.010	0	0	58	1.952
De Cirkel/De Duim	634	0	0	28	606
Sportvelden RPSC	76	0	0	8	68
Fietspad Geitenwaard	100	0	0	0	100
Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	0	1	52
Speelvoorz kinderen met beperking	85	0	0	0	85
Brede Blik Giesbeek	1.224	0	0	72	1.152
Verbouw-nieuwbouw gem.huis	1.177	0	0	80	1.097
Herinrichting Muldershof	490	0	0	0	490
Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	0	350
Locatie Vesterbos	0	6.500	0	0	6.500
Sportaccommodaties	0	1.387	0	75	1.312
Subtotaal Reserves afschrijvingslasten	**8.065**	**7.887**	**0**	**338**	**15.612**
Boekwaarde alle reserves op 31-12-2022	53.292	22.658	18.587	338	57.025

DOELSTELLING RESERVES

Hieronder vindt u de doelstelling van de verschillende bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves

Visie en planvorming station Zevenpoort
In totaal was € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort. Hiervan is € 38.000 uitgegeven en het restant is vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve in 2022.

Centrummanagement
In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Uitvoeringskosten TOZO
Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Nazorg complexen grondexploitaties
Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Afval
De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Riolering
De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Bestemmingsplannen
De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Wegen
In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheerplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar is deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Statushouders
In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onderhoud gebouwen
In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Frictiekosten DoeDuiten
Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Corona-herstelplan
In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Duurzaamheid
Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Woningbouw
De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Achterstand groen
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Advies en begeleiding project A12/A15
De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Tijdelijk noodfonds
De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Bestammingsreserve afschrijvingslasten

Revitalisering Tatelaar fase 2
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

Werkzaamheden gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Snelfietsroute F12
In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

Balansverkorting
In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

Onderwijshuisvesting
In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Basisschool 't Scathe
In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

De Cirkel/De Duim
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

Sportvelden RKPSC
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

Fietspad Geitenwaard
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Herinrichting Tengnagelwaard
In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Speelvoorzieningen kinderen met beperking
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Brede Blik Giesbeek
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Verbouw nieuwbouw gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Herinrichting Muldershof
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

Herinrichting Markt Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Locatie Vestersbos
Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Sportaccommodaties
Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

2.1.3. Gerealiseerd resultaat

Het batig exploitatiesaldo over 2022 bedraagt € 11.395.523.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.
Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2022 wordt hieronder weergegeven.

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening (x € 1.000)	Saldo 1-1-2022	Toevoe-gingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2022
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening WW verplichtingen	25	3	0	28	0
Voorziening pensioenen wethouders	2.620	0	384	144	2.092
Voorziening wachtgelden vm wethouders	0	411	0	92	319
Voorziening verlofsparen	0	123	0	0	123
subtotaal	2.645	537	384	264	2.534
Voor onderhoud/egalisatie					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.539	520	0	167	1.892
Voorziening openbare verlichting	235	30	0	0	265
Voorziening Groot onderhoud wegen	1.828	3.401	0	1667	3.562
Voorziening Groot onderhoud bruggen	47	114	0	14	147
Voorziening Onderhoud begraafplaats	77	9	0	0	86
subtotaal	3.726	4.074	0	1.848	5.952
Voorziening van derden geoormerkte gelden					
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	127	2	0	0	129
subtotaal	127	2	0	0	129
Voorz vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	4.081	912	0	0	4.993
Totaal voorzieningen	10.579	5.525	384	2.112	13.608

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

a. obligatieleningen;
b. onderhandse leningen;
c. door derden belegde gelden;
d. waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen.
b. Het overzicht van onderhandse geldleningen in 2022:

2.3.1. Totaal vaste schulden 2022 van de 25 onderhandse geldleningen (x € 1.000)					
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restantbedrag van de geldlening op 1-1-2022	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening op 31-12-2022
Totaal Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen:					
7.500	6.000	-	71	300	5.700
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen:					
157.277	99.279	-	1.855	13.210	86.069
Totaal openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.:					
10.000	8.500	-	108	500	8.000
Totaal generaal	113.779	-	2.034	14.010	99.769

Een specificatie van deze onderhandse geldleningen vindt u in het overzicht geldleningen in de bijlagen.

De totale rentelast voor het jaar 2022 bedraagt € 2.034

2.3.2 Door derden belegde gelden : Gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Verloop gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Saldo per 1 januari 2022	18
BIJ: Rente	1
AF: Prijs en uitg. voor de uitreiking van Bastelaarsprijs	3
Saldo per 31 december 2022	**16**

Toelichting op uitreiking Burgemeester van Bastelaarfonds:
Deze prijs wordt sinds 1987 eens in de twee jaar uitgekeerd aan een instelling of persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het culturele leven in de gemeente Zevenaar.
Leen den Besten heeft in 2022 de 18e Van Bastelaarprijs ontvangen. Als theoloog en historicus heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan de protestantse geschiedenis in de Liemers. Voor zijn jarenlange inzet en bijdragen aan artikelen over de historische waarde van Zevenaar en omgeving ontvangst hij deze prijs. Veel van zijn artikelen zijn te lezen in het tijdschrift Old Senders Ni-js.

2.3.3 Waarborgsommen

Saldo per 1 januari 2022	10
Mutaties in 2022	-10
Saldo per 31 december 2022	**--**

Toelichting waarborgsommen
Op grond van artikel 9 van de getekende exploitatieovereenkomst "Winkelhuis Raadhuisplein" is een waarborgsom van € 10.000 ontvangen ter zekerheid van de nakoming door de ontwikkelaar van als zijn verplichtingen. In 2022 is tot een volledige afwikkeling gekomen.

Vlottende passiva
Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.
Hieronder vallen:

e. banksaldi;
f. overige schulden;
g. kasgeldleningen.

4.1.1. Banksaldi
Het totaal is per saldo positief dus een tegoed (vordering). De vordering is verantwoord aan de activazijde van deze balans bij het onderdeel 3.3.1.

4.1.2. Overige schulden

Het saldo op 31-12-2022 van de crediteuren	6.625

4.1.3. Kasgeldleningen

Het saldo op 31-12-2022	--

Op de balansdatum was geen kasgeldlening afgesloten.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn:

a. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
b. verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
c. vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2021	Boekwaarde per 31-12-2022
a. De van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel voor dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	6.113	8.448
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend jaar tot betaling komen	8.026	8.422
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten gunste van het volgend begrotingsjaar komen	721	891
Totaal	**14.860**	**17.761**

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2022	Toevoe-gingen in 2022	Vrijval in 2022	Saldo op 31-12-2022
aparte balansposten:				
Voorschot rijk VVE / GOA 2019-2022	1.590	1.088	786	1.892
Rijksvoorschot subsidie monumenten (BRIM)	11	-	-	11
Provinciale subsidie Fietsinfrastructuur De Stede	74	-	-	74
Terugbetalingsverplichting Ministerie debiteuren RSD	461	-	24	437
Provinciale subsidie Herplantplicht bomen	84	-	8	76
Rijkssubsidie hulp gedupeerden Toeslagenproblematiek (SPUK1/2)	47	26	23	50
Rijkssubsidie verkeersveiligheidsmaatregelen	254	106	-	360
Rijkssubsidie Regeling spec. Uitk stimulering sport (SPUK) 2020	7	-	7	-
Rijkssubsidie Inhalen Covid-19 onderwijs vertraging	141	339	167	313
Negatieve transitoria (Nog te ontvangen)				
Provinciale subsidie Sterk Bestuur voor:				
Verkeersbeleid	284	-	-	284
Toeristische infrastructuur - klompenpaden	68	-	-	68
Subtotaal Provinciale subsidie Sterk bestuur	352	-	-	352
Rijksbijdrage Spoorwegverdubbeling advies en planvorming	62	-	41	21
Provinciale subsidie Snelfietsroute	551	-	71	480
Provinciale subsidie Fietsverbinding Duitse grens	556	576	2	1.130
Provinciale subsidie Overdracht bodemtaken	-	50	-	50
Rijkssubsidie Naleving controle coronatoegangsbewijzen 2022 (CTB)	-	168	30	138
Rijkssubsidie aanpak energiearmoede (SPUK C55)	-	1086	74	1012
Provinciale mobiliteitssubsidie Witte Kruis onderzoek plan (MER)	26	63	63	26
Provinciale subsidie Herinr. Babberichseweg als fietsstr.	1.239	399	178	1.460
Integraal veiligheidsbeleid subsidie via SISA	27	-	-	27
Rijkssubsidie Regeling reductie energiegebruik	163	-	163	-
Rijkssubsidie Advies en begeleiding project A12/A15	222	-	94	128
Rijkssubsidie (TOZO) steun zelfstandigen	213	15	170	58
subtotaal negatieve transitoria	*3.411*	*2.357*	*886*	*4.882*
Transitoria (Nog te betalen)				
Provinciale subsidie vitaliteitsonderzoek gemeenschapsvoorziening	*33*	-	-	33
Provinciale subsidie in de kosten Dorpendeal Lathum	-	*320*	-	320
Totaal	**6.113**	**4.236**	**1.901**	**8.448**

4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke ontvangsten respectievelijk betalingen niet plaatsvinden in de periode waarop deze betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces eind januari 2022 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren. Volgens de richtlijnen van de belastingdienst moeten voor de BTW de facturen met een datum in 2023 verwerkt worden in de administratie van 2023 ook al betreft het 2022. Het betreffen veel afrekeningen over 2022.

Vergeleken met vorig jaar zijn de betaalde facturen in 2023 die betrekking hebben op 2022 onder een omschrijving opgenomen met de omschrijving "betaalde facturen in 2023 die nog ten laste van 2022 komen.
De specificatie van dit deel van het totaal van het balansbedrag per 31-12-2022 van "Nog te betalen" van boven de € 20.000:

	(x € 1.000)
Totaal betaalde facturen in 2023 die nog ten laste van 2022 komen < € 20.000	751
Afrekeningen 2022 van of met:	
RSD dienstverleningsovereenkomst (DVO)	129
RSD uitkeringen	2.601
Nutsbedrijven	141
SPUK impuls huisvesting grote gezinnen	33
Gemeente Arnhem beschermd wonen	181
Compensatie coronaschade Kunstwerk	93
Diverse kosten invoering nieuwe wet Inburgering	279
ATARO Dienstverleningsovereenkomst (DVO)	789
GR RID exploitatiekosten	291
GR RDL	396
Diverse instanties Hulp bij het huishouden HbH	94
Diverse instanties Jeugdhulp	27
Diverse instanties Jeugdzorg	1.006
Diverse instanties WMO	202
Oninbare belastingdebiteuren	31
Pensioenoverdracht voormalige bestuurder naar ander pensioenfonds	48
Rente langlopende geldleningen	805
Specifieke uitkering versterking cliëntondersteuning	38
Onderhoud openbaar groen	91
Afrekening kosten invoering Omgevingswet	22
Lokaal onderwijsbeleid	102
Eindafrekening realisatie Sterrenschool	41
Onderhoud wegen	31
Diverse overige posten onder de € 20.000 incl. afronding	91
Totaal transitoria Nog te betalen	**8.313**
Negatieve transitoria (nog te ontvangen) van de activazijde:	
Parkeerbelasting 2023	25
Omgevingsvergunningen en toezicht 2023	49
Diverse overige posten onder de € 20.000 incl. afronding	33
Totaal negatieve transitoria	**107**
Overige diverse tussenrekeningen op de balans	**2**
4.2.c vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren	
Vooruitontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	504
Balanspost vooruit ontvangen bedragen:	
Ambulantiseringsmiddelen verdeling Regiobudget (Beschermd Wonen)	331
inrichting voetpad Lemm na grondruil met Provincie	23
Balanspost vooruit ontvangen bedrag voor het volgend dienstjaar:	
Herstelwerkzaamheden Freulebos	20
Van balanspost debiteuren activazijde vooruitbetaald (onder de € 20.000)	13
Totaal vooruit ontvangen bedragen per balansdatum	**891**

Totaal overige overlopende passiva

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen	**8.448**
4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen	**8.313**
4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen (correctie activazijde)	**107**
Overige diverse tussenrekeningen op de balans	**2**
4.2.c Vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren	**891**
Totaal overlopende passiva per balansdatum	**17.761**

Borgstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende geldleningen gespecificeerd naar de aard.

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen (x € 1.000)

Naam van de geldnemer	Omschrijving doel van de lening	Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening	% van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend	Restant-bedrag lening op 1-1-2022	Restant-bedrag lening op 31-12-2022
Woningbouwverenigingen					
Baston	woningbouwfinanciering	92.878	achtervang WSW	65.124	93.621
Stichting Plavei	woningbouwfinanciering	12.346	achtervang WSW	11.762	10.478
Woonzorg Nederland	woningbouwfinanciering	272	achtervang WSW	30.733	358
Woonstichting Vryleve	woningbouwfinanciering	74.795	achtervang WSW	40.737	70.691
Stichting Mooiland	woningbouwfinanciering	46.163	achtervang WSW	23.082	162
Stichting Habion	woningbouwfinanciering	15.471	achtervang WSW	7.736	179
Subtotaal Woningbouwverenigingen				**179.174**	**175.489**
Stichtingen en verenigingen					
Stichting Dorsphuis Angerlo	Verbouw Dorpshuis	31	100%	27	25
Stichting JAZ / Caleidoz	realisering accommodatie	182	100%	141	127
Stichting Kunstgras Zevenaar/HVZ	aanleg kunstgrasveld	57	50%	25	44
Scouting Abel Tasman	realiseren nieuw clubhuis	43	100%	32	27
Sportvereniging DCS	renovatie/verb accommodatie	133	50%	109	105
Stichting De Liemers Breedtesport	nieuw clubhuis/kleedacc.	225	50%	188	88
EMM Giesbeek	nieuw verenigingsgebouw	350	50%	154	147
Angerlo Vooruit	renovatie/bouw kantine	150	50%	60	59
Subtotaal Stichtingen en verenigingen				**736**	**622**
Boekwaarde 31-12-2021				179.910	176.111

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volgens de BBV wordt in deze toelichting op de balans de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten

Alleen de verplichtingen zijn opgenomen van meer dan € 40.000 en afgerond. (bedragen x € 1.000)

Huurcontracten:	
- Raadhuisplein 1	76
- Markt 5 Lobith	57
- Halve Maan 20a Lobith	73
Revitalisering Angerlo	4.285
Renovatie riolering	750
Revitalisering Raadhuisplein	375
Revitalisering Kop van Tolkamer	100
Bouw- en woonrijp maken deelplan De Stede	87
Werkzaamheden Landeweerdijk	34
Bouwrijp maken De Holtkamp	154
Advieswerkzaamheden project visievorming Witte Kruis	106
Woonrijp maken De Tol, De Bem en De Stede (veegbestek)	967
Overig advies etc. t.b.v. Grondexploitaties	63
Advieswerkzaamheden algemeen bedrijven	81
Bouw- en woonrijp maken 7Poort	1.543
Bouw- en woonrijp maken Spoorallee	1.110
Herinrichting Babberichseweg	47
Voorbereiden werkzaamheden 2e viaduct 7Poort	93
Totaal verplichtingen	**10.001**

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen
Mensen die hulp krijgen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betalen meestal een eigen bijdrage. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp bij het huishouden, begeleiding of een scootmobiel. Iedereen betaalt even veel. Dit noemen ze het 'abonnementstarief'. Het doel van het abonnementstarief is om de zorgkosten voor mensen beter betaalbaar te maken.
Vast bedrag per maand
De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is € 19,- per maand.
Dit bedrag is niet afhankelijk van de hoeveelheid zorg. Het CAK kijkt ook niet meer naar het inkomen of het vermogen. Tot 2019 deden ze dat wel. De gemeente geeft de gegevens van de cliënten die een eigen bijdrage moeten betalen aan het CAK door. Het CAK zorgt ervoor dat de facturen worden verstuurd en innen de bijdrage.

Uitzonderingen
Er zijn een aantal voorzieningen waarbij geen eigen bijdrage Wmo betaald hoeft te worden, dat is bij:

- Rolstoelen
- Wmo-voorzieningen bij een meerpersoonshuishouden waarbij tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft. De reden hiervoor is dat het kabinet een aantal jaar geleden besloten heeft dat deze groep geen eigen bijdrage Wmo hoeft te betalen.
- Woningaanpassingen voor thuiswonende minderjarige kinderen

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit. In 2020 zijn de bedragen achtergebleven bij de hiervoor in de begroting opgenomen ramingen.

Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en dus niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.
Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht

Rechtmatigheid
In 2022 is in totaal voor een bedrag van € 1.658.000 aan rechtmatigheidsfouten geconstateerd in het kader van de Europese Aanbestedingsvereisten. De fouten zijn grotendeels gerelateerd aan leveringen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van invloed zijn op deze jaarrekening.

BIJLAGEN

INVESTERINGSOVERZICHT

De investering is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning
De investering loopt op schema binnen de gestelde kaders
Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing is noodzakelijk
De investering loopt uit de pas, corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
TCF Werkzaamheden gemeentehuis Dit investeringsbudget is betrokken in de totale kredietaanvraag welke op 21-12-2016 aan de raad is voorgelegd. De verbouwing van de Turmac Cultuurfabriek (TCF) is afgerond maar een aantal nazorgpunten is nog niet gereed. Denk hierbij aan het oplossen van koude- en ventilatieoplossingen, de aanschaf van de binnenbank voor de raadzaal en verlichtingszaken.	Nee	59.721	0			59.721	0	59.721	
4e verdieping, installaties, inrichting etc. In 2022 hebben we onderzocht of het carrilion op de 4e verdieping teruggeplaatst kan worden. Uit deze onderzoeken zijn aanvullende vragen gekomen, waardoor we nog niet tot plaatsing over kunnen gaan. Zo moet naar verwachting de bouwconstructie worden aangepast. In 2023 starten we een aanvullend onderzoek hiervoor.	Nee	21.059	0	6.336		14.723	0	14.723	
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Het project is nagenoeg afgerond. Er is nog een aantal openstaande punten die ook in de afrondende fase zitten. Daarnaast is lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel en zijn wij in overleg met ProRail om hier een passende oplossing voor te bedenken.	Nee	33.697	-22.540	2.676	2.676	31.021	-25.216	56.237	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Om de haalbaarheid van de Gebiedsoplossing te onderzoeken is een uitvraag gedaan voor een Masterplan en Businesscase voor de Gebiedsoplossing. Dit moet de basis vormen om middelen te generen uit regionale en landelijke programma's. Ook kan het als lobby dienen voor de provinciale verkiezingen. Het is de verwachting dat deze investering in 2023 wordt afgesloten. Van de gebiedsontwikkeling Babberich is een businesscase opgesteld. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden tot nul. In 2023 kijken wij waar subsidies of middelen gegenereerd kunnen worden. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook substantieel financieel moeten bijdragen. Dit is bij de begroting 2023-2026 middels een apart voorstel aangevraagd.	Nee	174.516	138.586	60.573	62.705	113.943	75.881	38.062	
Snelfietsroute F12 traject 7&9 Bij de Doesburgseweg komt een oversteek van de snelfietsroute die het westelijke en oostelijke deel van de route binnen Zevenaar met elkaar verbindt. De uitwerking hiervan wordt gekoppeld aan de planuitwerking van de hoofdwegenstructuur in dit deel van Zevenaar. Diverse ontwikkelingen bepalen wanneer we kunnen starten met de uitvoering. Denk hierbij aan de besluitvorming omtrent de A12/A15, de consequenties voor SDZZ en de stikstofproblematiek. In 2023 gaan we het bestemmingsplan aanpassen voor het fietspad langs de Edisonstraat vanaf de Didamseweg t/m de Voltastraat.	Nee	603.253	550.793	70.975	70.975	532.278	479.818	52.460	
Sprookjespoel Gimbornhof Definitief inrichtingsplan voor de vijverpartij in de Gimbornhof is gereed. Uitvoering en afronding vindt plaats in 2023.	Nee	17.570	0			17.570	0	17.570	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gimbornhof De afgelopen jaren is er snoeiwerk verricht door medewerkers van Kansrijk de Liemers in het kader van dagbesteding. Dit heeft geen kosten met zich mee gebracht. Deze samenwerking is nu beëindigd. In eigen beheer werken we in 2023 verder aan gerichte dunningen in het park en wordt het gazon gerenoveerd en beplanting rond het gazon aangebracht. Aan de zijde van het Juvenaat komt een extra toegang tot het park. Realisatie van de toegang hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat.	Nee	29.022	0			29.022	0	29.022	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Methen De rioolgemalen RG Methen en Heerenmäten zijn aan vervanging toe. Uit het onlangs uitgevoerde optimalisatieonderzoek is gekozen voor een geïntegreerde oplossing waarbij deze twee gemalen worden vervangen door één geheel nieuw hoofdgemaal. Naar verwachting voeren wij het werk in 2023-2024 uit.	Nee	0	0			0	0	0	
Revitalisering Giesbeek In 2023 moeten er nog een aantal wegen geasfalteerd worden en straatwerkzaamheden gedaan worden. Deze werkzaamheden hebben vertraging opgelopen vanwege capaciteitsproblemen. Verder stemmen we in 2023 de plannen nader af met de Connexion over het aanpassen van de bushalte/opstapplek. We verwachten het project medio 2024 af te kunnen ronden.	Nee	157.894	0	11.977		145.917	0	145.917	
Gemalen bouwkundig De aanvankelijk geplande bouwkundige investeringen aan gemalen & IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) in de jaren 2017 en 2018 oud gemeente Zevenaar, zoals vastgesteld in het watertakenplan, zal naar verwachting (door voortschrijdend inzicht) gerealiseerd worden in 2022 - 2023.	Nee	41.000	0	35.962		5.038	0	5.038	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gemalen mech/elek, mini-gemalen en Telemetrie De geplande vervanging van mini gemalen zijn in 2022 grotendeels uitgevoerd. Naar verwachting vindt in 2023 afronding plaats en kunnen we dit investeringsbudget vervolgens afsluiten.	Nee	191.142	0	171.724		19.418	0	19.418	
Ontwikkeling Brede School locatie Platanenlaan De definitieve afrekening heeft in 2022 plaatsgevonden i.c.m. aanpassingen aan de openbare ruimte. Het restant is niet meer nodig/wordt niet meer ingezet. De investering kunnen we afsluiten.	Ja	10.987	0			10.987	0	10.987	
Vrijverval riolen 2018 Rijnwaarden Investeringsbudget uit het Watertakenplan van de voormalige gemeente Rijnwaarden. In 2022 zijn we verder gegaan met de (achterstallige) investeringen in Rijnwaarden. Deze investering kan worden afgesloten.	Ja	35.369	0	39.575		-4.206	0	-4.206	
Drukriolering bouwkundig 2018 Rijnwaarden Investeringsbudget uit het watertakenplan van de voormalige gemeente Rijnwaarden. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe plannen.	Nee	72.242	0	0		72.242	0	72.242	
Veiligheidsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen De werkzaamheden zijn nog niet afgerond. Het aanbrengen van valbeveiligingen gaat over het algemeen samen met vervangingen van de dakbedekking en er staan nog een aantal vervangingen voor 2022 en 2023 op de planning. Op dit moment onderzoeken wij de mogelijkheden voor het aanbrengen van veiligheidsvoorzieningen bij sporthallen.	Nee	22.052	0			22.052	0	22.052	
Speelvoorziening voor kinderen met beperking Investeringsbudget voor voorzieningen voor kinderen met beperking. Investeringsbudget besteden wij in 2023.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Fietspad Geitenwaard De uitvoering van dit werk is doorgeschoven naar 2023. We kunnen de werkzaamheden starten als de gesprekken met omwonenden positief zijn afgerond.	Nee	0	0			0	0	0	
Snelfietsroute F12 overige percelen Deze investering is toegevoegd aan "Snelfietsroute F12 traject 7&9" en kunnen we afsluiten.	Ja	0	0			0	0	0	
Ford Transit pick-up Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten vindt de levering in het eerste halfjaar 2023 plaats. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Bruisend maken centrum Zevenaar (o.a. straten etc) De definitieve bestelling van de boombanken is ingetrokken. Dit had te maken met het feit dat Muldershof en De Markt heringericht worden. Voor Muldershof geldt dat we pas op de plaats maken totdat we weten welke functies hier de toekomst voorzien worden. Hierover gaan we met vastgoedeigenaren in gesprek. De herinrichtingsplannen van de Markt zijn inmiddels uitgewerkt. De boombank nabij de Markt zal binnenkort ingekocht gaan worden. Plaatsing geschiedt tegelijk met de herinichtingswerkzaamheden van de Markt. De boombank nabij Muldershof werken wij nu solitair van het herinrichtingsplan Muldershof uit. De uitwerking gevolgd door de inkoop pakken wij verder op. Levering en plaatsing van beide boombanken voorzien wij in 2023. In de tussentijd kijken we samen met de centrumondernemers of op een aantal locaties losse banken geplaatst kunnen worden.	Nee	27.016	0	3.625		23.391	0	23.391	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichten Raadhuisplein De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.	Nee	311.596	0	361.436		-49.840	0	-49.840	
Voorbereiding aanleg 2e viaduct 7Poort De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed. Ook de laatste voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de aansluiting van het viaduct op de infrastructuur zijn afgerond. Daarnaast is ook de eindafrekening van de planbegeleidingskosten van ProRail ontvangen en afgewikkeld. Dit betekent dat wij dit krediet afsluiten.	Ja	84.835	0	21.043		63.792	0	63.792	
Herontwikkeling Vestersbos De raad heeft de stedenbouwkundige kaders voor deze locatie vastgesteld (november 2021). Vanwege het onderzoek naar onderwijshuisvesting zijn verschillende planologische onderzoeken uitgevoerd in 2022. Deze zijn nog niet afgerond.	Nee	60.174	0	31.097		29.077	0	29.077	
Planvorming Herinrichting Doesburgseweg Dit wordt opgepakt nadat de uitspraak van de Raad van State over het project ViA15 bekend is én voordat de afsluiting van de Griethse Poort plaatsvindt.	Nee	0	0			0	0	0	
Planvorming Herinrichting Edisonstraat Wij onderzoeken welke maatregelen (tijdelijk) genomen kunnen worden om het toekomstig verkeer via de Edisonstraat te begeleiden totdat de aanpassingen aan de Griethse Poort en Doesburgseweg gereed zijn.	Nee	25.000	0	268		24.732	0	24.732	
Planvorming Herinrichting Mercurion Dit wordt opgepakt nadat de Griethse Poort is afgesloten in het kader van het project ViA15.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Vervangen hardware werkplekken In totaal is € 460.000 beschikbaar gesteld voor de vervanging en flexibilisering van de huidige werkplekken. Voor de vervanging van hardware in 2022 en verdere jaren zijn aparte vervangingsinvesteringen opgenomen. Dit krediet sluiten we bij de jaarrekening 2022 af.	Ja	87.571	0	87.936		-365	0	-365	
Invullen gebouw Raadhuisplein 1 Wij zijn aan het onderzoeken hoe we concreet invulling gaan geven aan de ruimte die de gemeente gaat huren in het voormalig gemeentehuis ten behoeve van onder andere een fietsenstalling, openbare toiletten, een ruimte voor de marktmeester en voor organisatoren van evenementen. De initieel opgegeven inrichtingskosten zijn door de exponentieel gestegen bouwkosten achterhaald, afhankelijk van de definitieve inrichting wordt een aanvullend investeringsvoorstel opgesteld voordat de werkzaamheden worden aanbesteed.	Nee	0	0			0	0	0	
Kunstgrasvelden (2 stuks) Betreft investeringsbudget voor de aanleg van kunstgras trapveldjes. Eén hiervan is in 2019 aangelegd in de Thebenstraat in Zevenaar. In 2022 hebben we verdere opties onderzocht en een sportveld aangelegd in de Guido Gezellestraat.	Nee	35.859	0	41.583		-5.724	0	-5.724	
Toyota Hi-Lux Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door het chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Gazonmaaier Sabo (vevangt 630) Betreft vervangingsinvestering. Wij besluiten deze gazonmaaier niet te vervangen. De vervangingsinvestering kan vrijvallen.	Ja	0	0			0	0	0	
Kolkenzuiger Volvo (vervangt 211) Betreft vervangingsinvestering. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij een verhoging aan u voorgelegd door de stijgende grondstofprijzen en door schaarste bij de chipfabrikanten. Wij schatten in dat we in 2023/2024 tot vervanging overgaan.	Nee	0	0			0	0	0	
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn+Wissel Dit krediet is een aanvulling op het gehonoreerde krediet en is nog niet beschikbaar gesteld door de raad.	Nee	0	0			0	0	0	
Verbetering riolering Angerlo mech/elec, mini 15jr Deze investering is bedoeld voor de vervanging van gemalen in Angerlo. Dit is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. We	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
verwachten in 2023 te starten met de werkzaamheden.									
Vern riolen klimaatadaptatieve maatregelen Lobith 15 jr Deze investering is bedoeld voor de vervanging van gemalen in Lobith. Dit is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. Wij verwachten de werkzaamheden in 2023 en 2024 te verrichten.	Nee	7.601	0	128		7.474	0	7.474	
Rioolvervanging klim. Adapt maatregelen Lobith 70 jr Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. De afschrijvingstermijn is hierbij gewijzigd van 70 naar 60 jaar. Is onderdeel van de investeringen uit het WTP in 2019-2020. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Wij verwachten de werkzaamheden in de periode 2023 t/m 2027 te verrichten.	Nee	12.332	0	20.750		-8.418	0	-8.418	
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-70jr Als onderdeel van het Watertakenplan 2019-2020 is € 3.500.000 investering verstrekt voor rioleringswerkzaamheden en klimaatadaptatieve maatregelen in Angerlo. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen. De afschrijvingstermijn is hierbij gewijzigd van 70 naar 60 jaar. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. De uitvoering is in het derde kwartaal 2022 gestart en zal naar verwachting eind 2023 gereed zijn.	Nee	1.219.532	0	934.539		284.993	0	284.993	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichting openbare ruimte locatie Platanenlaan Het krediet is beschikbaar gesteld in 2020. In 2019 is gestart met de voorbereidende juridische en adviserende werkzaamheden. In 2022 is het plan afgerond en heeft de financiële verantwoording plaatsgevonden. Het krediet sluiten we nog niet af, omdat er mogelijk een aanpassing van het buitenterrein gaat plaatsvinden in verband met overlast.	Nee	70.038	0	22.713		47.325	0	47.325	
Tijd huisv/verhuisk aanpassing locatie Platanenlaan In juli 2019 zijn de basisscholen de Lindenhage en Het Kofschip naar de tijdelijke locaties in de G. Gezellestraat en Da Costastraat verhuisd. Vanaf het moment van verhuizing is voor de groepen 3 en 4 gymvervoer ingezet. In de zomerperiode 2020 heeft de verhuizing terug naar de locatie Platanenlaan plaatsgevonden. De definitieve afrekening heeft inmiddels plaatsgevonden.	Ja	59.534	0	59.534		0	0	0	
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool Dit krediet is beschikbaar gesteld. De Ds. Jonkersschool is m.i.v. augustus 2021 niet meer in gebruik voor het onderwijs. In overleg met inwoners van Lathum wordt bekeken welke gebruiksmogelijkheden er zijn voor de Ds. Jonkersschool.	Nee	25.000	0			25.000	0	25.000	
Woonrijpmaken Vierkenshof De woningen zijn inmiddels opgeleverd. De koopwoningen aan Vierkenshof 62 tm 80 in oktober 2022, de huurwoningen aan de Domeinenhof 9 tm 31 in december 2022/januari 2023. Ongeveer 40% van het woonrijpmaken is in 2022 gerealiseerd. De overige werkzaamheden worden naar verwachting in 2023 gerealiseerd.	Nee	105.801	105.801	62.104	62.104	43.697	43.697	0	
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing Dit krediet is door de Raad beschikbaar gesteld. De eigendomsoverdracht aan Human Kind en de eigendomsoverdracht van de twee leslokalen heeft in 2021 plaatsgevonden. De verbouwingswerkzaamheden zijn in 2022 gestart en worden mogelijk in 2023 afgerond.	Nee	1.982.336	0	102.216		1.880.120	0	1.880.120	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
G Gezellestraat (sterrenschool) uitbreiding-aanpassing In verband met de realisering van de onderwijshuisvesting en verkeerskundige aanpassingen t.b.v. de locatie aan de G. Gezellestraat (Sterrenschool) is in de raad van december 2019 het krediet beschikbaar gesteld. De voorbereidingen zijn in 2020 gereed gekomen en eind december 2020 is gestart met de bouw. In 2021 is het gebouw opgeleverd. De aanpassingen in de omgeving zijn in 2022 afgerond. De eindafrekening is in eind 2022 opgemaakt.	Ja	703.776	0	556.882		146.894	0	146.894	
G Gezellestr -Sterrenschool - verkeersk aanpassingen De verkeerskundige aanpassingen voor de Sterrenschool zijn afgerond. Wij sluiten de investering af.	Ja	197.459	0	197.737		-278	0	-278	
Iveco I Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Iveco II Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Tractor MF Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de vervanging uitstellen. Eind 2023 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Fietspadstrooier Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de fietspadstrooier nog niet vervangen. Eind 2023 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Tijdelijke fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer We hebben een tijdelijk fietspad als overbruggingsperiode aangelegd als voorloopproject ten behoeve van de verkeersveiligheid van de schoolgaande kinderen uit Spijk. Deze investering kunnen we afsluiten.	Ja	0	0			0	0	0	
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15 Er vindt onderzoek plaats naar de effecten van de nieuwe infrastructuur voor de omgeving in Zevenaar. Er is gestart met een nulmeting. Nadat de Arnhemseweg en weg Hengelder gereed zijn is in 2021 een nieuwe meting uitgevoerd. Vanwege de coronacrisis was deze niet representatief en wordt in 2023 een nieuwe meting gedaan. De laatste meting vindt plaats na voltooiing van het project ViA15.	Nee	0	0			0	0	0	
Ondergrondse restafvalcontainers Investering voor het vervangen van de ondergrondse containers voor restafval in het Gelders eiland. Wij verwachten, zoals aangegeven in de 2e VGR 2022, dat het gros van de afvalcontainers in 2023 worden geplaatst.	Nee	88.503	0	9.817		78.686	0	78.686	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Glascontainers Investering voor het vervangen van de containers en bijbehorende betonnen buitenbakken voor nieuwe ondergrondse glascontainers. De glascontainers zijn grotendeels in 2022 geplaatst, waaronder de container bij de nieuwe supermarkt op 7Poort. We moeten nog één container in Angerlo plaatsen. We verwachten dat we dat in het eerste halfjaar 2023 kunnen doen, waarna we de investering kunnen afsluiten.	Nee	349.589	0	250.639		98.950	0	98.950	
Advies en begeleiding voorbereiding en uitvoering project A12/A15 Op 5 april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een tussenuitspraak gedaan. Hiermee is nog geen duidelijkheid of het project door kan gaan of niet. Ook is niet duidelijk wanneer de RvS een uitspraak zal doen over de overgebleven onderdelen. In afwachting van de uitspraak is de aannemer GelreGroen gestopt met de voorbereidende werkzaamheden. De tussenliggende periode is gebruikt om samen met Rijkswaterstaat, Provincie, buurgemeenten en Waterschap plannen verder op elkaar af te stemmen.	Nee	150.000	0	93.962	93.962	56.038	-93.962	150.000	
Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat Het definitief ontwerp is gereed en het bestek is nagenoeg gereed. Start uitvoering is eind Q1-2023, tenzij er een bezwaar wordt ingediend tegen wijziging van gebruik tot rotonde. Kosten voor ontwerp en uitvoering worden betaald uit de provinciale subsidie en het investeringsbudget dat door de raad onlangs beschikbaar is gesteld.	Nee	990.988	790.988	155.031	155.031	835.957	635.957	200.000	
Haalbaarheidsonderzoek huisvesting de Tamboerijn/de Wissel Krediet voor onderzoek naar onderwijshuisvesting op Vestersbos is beschikbaar gesteld. In 2023 besluit de raad over het vervolg.	Nee	235.981	0	79.423		156.558	0	156.558	
Gronden en terreinen buiten plannen	Nee	131.402	0	131.551	100.566	-149	-100.566	100.417	
Haakarmkipper Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij de jaarrekening.	Ja	54.102	0	54.102		0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Mercedes bus sprinter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Vloeistoftank 32000 liter Betreft vervangingsinvestering. Eind 2022 is er een scheur in de betonwand geconstateerd waardoor vervanging noodzakelijk is.	Nee	0	0			0	0	0	
Volkswagen Transporter Betreft vervangingsinvestering. Mede door chiptekorten was het moment van levering onzeker. Voorzichtigheidshalve hebben we er rekening mee gehouden dat de levering in 2023 zou zijn, maar deze vond in werkelijkheid eerder plaats dan verwacht. Deze investering sluiten we af bij de jaarrekening.	Ja	0	0	64.529		-64.529	0	-64.529	
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.									
Servicewagen tbv servicemeldingen (nw) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	33.539	0	33.539		0	0	0	
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Servicewagen groenploeg Babberich (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund, maar mede door chiptekorten zal de levering in het eerste halfjaar 2023 plaatsvinden. Het chassis is reeds geleverd, maar de opbouw is duurder uitgevallen. Dit gaat om een prijsstijging van 8%. Momenteel loopt een procedure omtrent de geschiktheid van het geleverde chassis. Dit kan mogelijk tot vertraging leiden waardoor voertuig later beschikbaar komt.	Nee	0	0			0	0	0	
Bouw toiletvoorziening Breuly Deze is in 2021 geplaatst maar inmiddels twee keer vernield. In 2023 onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuwe voorziening.	Nee	26.288	0			26.288	0	26.288	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en wij sluiten het krediet af.	Ja	101.790	32.194	107.871	38.954	-6.081	-6.760	679	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en wij sluiten het krediet af.	Ja	87.009	32.193	86.291	38.954	718	-6.761	7.479	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2021 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	90.605	32.193	17.550	38.954	73.055	-6.761	79.816	
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed. De afrondende werkzaamheden waarbij het 2e viaduct wordt aangesloten op de infrastructuur worden medio 2023 afgerond, waarna het 2e viaduct zal worden opengesteld voor verkeer. Dit betekent dat dit krediet nog niet kan worden afgesloten.	Nee	1.714.325	0	1.581.013		133.312	0	133.312	
Vervanging trekkenwand Musiater Deze investering is afgerond.	Ja	100.000	0	100.000		0	0	0	
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen) De investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. De geplande vervanging van duikers starten wij naar verwachting begin 2023.	Nee	15.000	0			15.000	0	15.000	
Herstel inlaten Meentsestraat Giesbeek Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de 1e voortgangsrapportage 2022 hebben we voorgesteld om o.a. deze investering toe te voegen aan de investering 'Marktplein Lobith'. Wij sluiten daarom deze investering af.	Ja	0	0			0	0	0	
Herstel putkoppen diverse locaties (riolering) Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herstel straatkolken Guido Gezelle - Zevenaar Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	100.000	0			100.000	0	100.000	
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. We verwachten dat we medio 2023 starten met de werkzaamheden.	Nee	200.000	0			200.000	0	200.000	
Markt Zevenaar: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	50.000	0			50.000	0	50.000	
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan 2021. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen verwachten wij dat deze investering niet toereikend is. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 willen wij hier deels voor inzetten, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Wij verwachten de werkzaamheden in 2023 en 2024 te verrichten.	Nee	548.643	0	208.041		340.602	0	340.602	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Meerkosten Revitaliseren Angerlo ivm hogere marktpr Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben we voorgesteld om dit investeringsbudget toe te voegen aan 'verbetering riolering Angerlo rioolvervanging 70 jaar'.	Nee	300.000	0			300.000	0	300.000	
Muldershof Zevenaar: vern. rioolstel-sel , RWA etc In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de nieuwe, geactualiseerde plannen.	Nee	0	0			0	0	0	
Raadhuispl.: Relinen rioolleiding, rioolaansl, RWA Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project in mei 2023 af te ronden.	Nee	150.000	0	74.649		75.351	0	75.351	
Relinen diverse locaties (watertaken-plan) Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. In 2022 hebben we diverse werkzaamheden uitgevoerd en afgerond. Dit investeringsbudget kunnen we afsluiten.	Ja	32.464	0	30.451		2.013	0	2.013	
Vervanging software centrumafsluiting De vervanging van de software is eind 2021 gestart en medio 2022 afgerond.	Ja	50.572	0	47.572		3.000	0	3.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Herinrichting Muldershof. Wij zijn gestart met het maken van ontwerpen en schetsen voor het opwaarderen van het plein op Muldershof. Dit project is een uitwerking van de Centrumvisie 2015, waarin is beschreven dat de pleinen in het centrum opgewaardeerd moeten worden, als één van de maatregelen om het centrum toekomstbestendig te maken. Ook als uitwerking van de Centrumvisie starten we binnenkort met een project met (vastgoed)ondernemers om te komen tot een toekomstvisie op het centrum, waarbij de opgave is om het kernwinkelgebied compacter te maken. Aangezien het Muldershof aan de rand van het kernwinkelgebied ligt, lijkt dit een kansrijk deelgebied om te transformeren. Wanneer Muldershof aangewezen wordt als transformatiegebied, wijzigen uiteraard de uitgangspunten voor de opwaardering van de openbare ruimte van het plein. Dit heeft gevolgen voor de feitelijke herinrichting.	Nee	50.000	0	32.834		17.166	0	17.166	
Herinrichting Markt Zevenaar Het participatietraject en het schetsontwerp hebben we in 2022 afgerond. Mede op basis van gesprekken met de plaatselijke ondernemers hebben we besloten om in oktober 2023 te starten met de herinrichting Markt Zevenaar.	Nee	50.000	0	12.075		37.925	0	37.925	
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met VIA15 en de aansluiting van de Hengelderweg op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Dat is de reden dat dit project tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het krediet onvoldoende zal blijken te zijn.	Nee	32.500	0			32.500	0	32.500	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
VW Caddy (vervanging van OW-nr. 473) Betreft vervangingsinvestering. Mede door chiptekorten was het moment van levering onzeker. Voorzichtigheidshalve hebben we er rekening mee gehouden dat de levering in 2023 zou zijn, maar deze vond in werkelijkheid eerder plaats dan verwacht. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	0	0	42.838		-42.838	0	-42.838	
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst. Op het voorterrein van de Turmac Cultuur Fabriek vinden ongewenste verkeersbewegingen plaats die overlast veroorzaken voor voetgangers en schade aanbrengen aan de openbare ruimte. Om deze overlast tegen te gaan hebben wij enkele aanpassingen uitgevoerd om het parkeren te ontmoedigen. Daarnaast gaan wij nog de bebording en bewegwijzering aanbrengen en vindt er handhaving plaats. Via de RIB 'aanpassingen voorterrein Turmac Cultuur Fabriek' hebben wij u al uitgebreider geinformeerd over de stand van zaken.	Nee	298.522	0	267.323		31.199	0	31.199	
Krediet actieplan 2e fase revitalisering Tatelaar Het krediet van € 50.000 is bedoeld om actieplannen te realiseren. Dit betekent het mobiliseren van ondernemers (voorwaarden voor subsidie provincie), formuleren van thema's, opstellen intentieovereenkomst e.d. Het investeringsbudget is niet voldoende voor het te doorlopen proces. Daarom wordt een aanvullend budget aangevraagd. De volgende fase is het opstellen van de actieplannen en ontwerpen. Ook hier zal t.z.t. gevraagd worden om budget beschikbaar te stellen.	Nee	50.000	0	32.406		17.594	0	17.594	
Vervanging werkplekken hardware 2022 In de periode 2022-2025 vervangen we gefaseerd de huidige hardware van de vaste en mobiele werkplekken. De apparatuur en hardware is aan vervanging en vernieuwing toe. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations en beeldschermen. De benodigde vervangingskredieten zijn in totaal € 370.000, waarvan € 50.000 betrekking heeft op 2022. Dit krediet sluiten we bij deze jaarrekening af.	Ja	50.000	0	48.332		1.668	0	1.668	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Renovatie in div. schoolgebouwen. Het beschikbare investeringsbedrag besteden wij aan verbouwing van de Daltonschool De Overlaat in Tolkamer.	Nee	0	0			0	0	0	
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord We zijn bezig met een subsidietraject van de provincie Gelderland om mogelijk cofinanciering te krijgen. De plannen omtrent de reconstructie worden hierop aangepast.	Nee	25.000				25.000			
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring We hebben een extern onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor het aanpassen van de oversteekplaatsen centrum. Denk hierbij aan de mogelijkheid om de maximale snelheid terug te schroeven. Deze plannen werken wij in 2023 nader uit.	Nee	25.000	0	6.925		18.075	0	18.075	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	126.000	0	100.933		25.067	0	25.067	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	71.000	0	8.618		62.382	0	62.382	
Herinrichting Kop van Tolkamer In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. Nadat u de gereserveerde investering ad € 900.000 voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Kop van Tolkamer beschikbaar heeft gesteld, starten wij medio 2023 met de uitvoering.	Nee	50.000				50.000			
Mercedes Sprinter Pick-up Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de Mercedes Sprinter nog niet vervangen. In 2024 beoordelen we dit opnieuw.	Nee	0	0			0	0	0	
Hefbrug 24 ton Betreft vervangingsinvestering. We hebben dit jaar een risico inventarisatie gedaan, de technische kwaliteit is nog goed maar arbo technisch is de hefbrug niet	Nee	0	0			0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
toereikend. Het moment van daadwerkelijke vervanging hangt af van de plannen vanuit Vastgoed.									
Vervanging masten (voormalig Rijnwaarden) 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Deze investering is in 2022 afgerond en sluiten het krediet nu af.	Ja	28.000	0	31.434		-3.434	0	-3.434	
Vervanging armaturen (voormalig Rijnwaarden) 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit.	Nee	66.000	0			66.000	0	66.000	
Vervangen service auto VW Caddy (468) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	0	0			0	0	0	
Fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer We hebben een tijdelijk fietspad als overbruggingsperiode aangelegd als voorloopproject ten behoeve van de verkeersveiligheid van de schoolgaande kinderen uit Spijk. Samen met het Waterschap komen we tot een een integrale oplossing voor de aanleg van het fietspad en de verzwaring van de Spijksedijk. Voordat we tot uitvoering over kunnen gaan, duurt dit nog minimaal vijf jaar doordat de plannen voor de Spijksedijk nog niet concreet zijn.	Nee	0	0	2.660	2.660	-2.660	-2.660	0	
Voorbereiding herontwikkeling vastgoedlocaties De definitieve uitgangspunten voor 5 locaties zijn door de raad vastgesteld op basis van de plaatsgevonden participatie. In 2023 brengen wij diverse bestemmingsplanherzieningen in procedure en de daarbij noodzakelijke onderzoeken voeren wij uit. Ook zoeken wij ontwikkelaars voor een viertal locaties. Doordat de locatie Vincent van Goghstraat de komende 4 á 5 jaar voor onderwijs (vluchtelingen) gebruikt wordt, loopt woningbouw op deze locatie vertraging op.	Nee	75.000	0	29.218	25.000	45.782	-25.000	70.782	
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar Provinciale subsidie van € 100.000 is verleend en de definitieve uitgangspunten zijn door u in december 2021 vastgesteld. De school is nog in gebruik tot 2023. Vervolgens kunnen we de plannen in uitvoering brengen.	Nee	15.000	100.000	64		14.936	100.000	-85.064	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Kia e-Niro P-536-RF (477) Betreft vervangingsinvestering. Deze investering sluiten we af bij deze jaarrekening.	Ja	33.539	0	33.539		0	0	0	
Verkeersregelinstallaties 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Het wel of niet vervangen van de verkeersregelinstallatie Platanenlaan is sterk afhankelijk van de besluitvorming A12/A15 doordat verkeersstromen mogelijk anders gaan lopen. Hierdoor staat deze vervangingsinvestering tijdelijk stil.	Nee	9.750				9.750	0	9.750	
Verlichting duurzaam en circulair 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Minigemalen 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Vrijverval rioolvervanging 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget is bedoeld voor integrale rioolvervangingswerkzaamheden. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben we aan u voorgesteld om dit in te zetten voor de revitaliseringsprojecten in onder meer Angerlo en Lobith.	Nee	100.000				100.000	0	100.000	
Renovatie 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget zetten we in om plaatselijke renovatie (relinen) van slechte leidingen uit te kunnen voeren.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Gemalen elektr./mechan. 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het mechanisch/elektrische deel van de (hoofd)gemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Gemalen bouwkundig 2022 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Wegen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	650.000				650.000	0	650.000	
Ambities wegen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Straatmeubilair 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we ter aanvulling op bestaande plannen.	Nee	5.225				5.225	0	5.225	
Bomen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Groen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	50.000				50.000	0	50.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2022	Krediet I 2022	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Restant uitgaven 31-12-2022	Restant inkomsten 31-12-2022	Saldo krediet 31-12-2022	Status
Diversiteit groen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Speelvoorzieningen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek.	Nee	34.688				34.688	0	34.688	
Ambities speelvoorzieningen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen.	Nee	5.000				5.000	0	5.000	
Voorbereidingskrediet planvorming 7Poort II De voorbereidingen voor de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II zijn gestart. De voorbereidende werkzaamheden lopen nog enkele jaren door.	Nee	150.000		44.221		105.779	0	105.779	

OVERZICHT RESERVES

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	41.240	6.495	17.043	30.693
Totaal algemene reserve(s)		**41.240**	**6.495**	**17.043**	**30.693**

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9003	Visie en planvorming station Zevenpoort	31	0	31	0
9005	Centrummanagement	105	0	25	80
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115
9017	Afval	279	348	0	626
9018	Riolering	597	178	0	775
9031	Bestemmingsplannen	147	0	96	51
9032	Wegen	537	0	537	0
9046	Statushouders	101	0	20	81
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66
9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	0	28	99
9050	Corona-herstelplan	1.679	0	641	1.038
9054	Duurzaamheid	0	1.500	0	1.500
9056	Woningbouw	0	3.000	0	3.000
9058	Achterstand groen	0	1.250	166	1.084
9060	Tijdelijk noodfonds	0	2.000	0	2.000
Totaal bestemmingsreserves		**3.985**	**8.276**	**1.544**	**10.717**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505
9012	Snelfietsroute F12	394	0	1	394
9027	Balansverkorting	175	0	5	170
9028	Onderwijshuisvesting	290	0	10	280
9029	Basisschool 't Scathe	2.011	0	59	1.952
9034	De Cirkel/De Duim	634	0	28	606
9035	Sportvelden RKPSC	77	0	9	68
9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	53	0	1	52

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	0	0	85
9039	Brede Blik Giesbeek	1.225	0	72	1.153
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	0	81	1.097
9051	Herinrichting Muldershof	490	0	0	490
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	0	0	350
9053	Locatie Vestersbos	0	6.500	0	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	0	0	0
9057	Sportaccommodaties	0	1.387	75	1.312
Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**8.066**	**7.887**	**339**	**15.615**

OVERZICHT VOORZIENINGEN

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8001	Voormalig personeel	25	3	28	0
8002	Pensioenen wethouders	2.620	-384	144	2.092
8004	Onderhoud gebouwen	1.538	521	167	1.891
8006	Openbare verlichting	236	29	0	265
8007	Wegen	1.829	3.401	1.668	3.562
8008	Bruggen	47	114	13	147
8009	Begraafplaatsen	77	9	0	86
8010	Riolering	4.081	912	0	4.993
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	127	3	0	129
8013	Wachtgelden wethouders	0	411	92	320
8014	Verlofsparen	0	123	0	123
Totaal voorzieningen		**10.579**	**5.141**	**2.112**	**13.608**

OVERZICHT LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Vaste schulden 2022 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)								
Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rentepercentage	Restantbedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening 31-12-2022
	Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen							
179Z	7.500	2041	1,210	6.000		71	300	5.700
	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
159Z	5.000	2029	3,989	1.600		64	200	1.400
160Z	4.000	2025	3,610	800		29	200	600
161Z*	9.000	2031	4,398	3.600		149	360	3.240
168Z	12.000	2038	4,450	6.500		280	400	6.100
170Z	6.000	2038	5,200	3.400		173	200	3.200
175Z	15.000	2033	3,100	9.000		255	750	8.250
176Z	10.000	2029	2,324	4.833		104	667	4.166
177Z	10.000	2030	1,340	6.000		77	667	5.333
178Z	10.000	2040	1,525	7.600		114	400	7.200
180Z	10.000	2026	0,914	10.000		91	0	10.000
181Z	7.500	2022	0,345	7.500		2	7.500	-
183R	6.353	2031	5,765	3.349		185	257	3.092
184R	2.000	2022	5,350	157		3	157	-
185R	2.000	2032	4,810	733		35	67	666
186R	2.000	2033	4,890	1.146		54	72	1.074
187R	2.000	2028	4,750	560		26	80	480
189R	2.000	2036	3,900	1.000		37	67	933
190R	2.500	2041	4,100	1.667		68	83	1.584
191R	2.500	2043	3,270	1.834		59	83	1.751
192Z	5.000	2023	0,460	5.000		23	0	5.000
194Z	15.000	2034	0,215	13.000		28	1.000	12.000
195Z	5.000	2025	-0,160	5.000		-8	0	5.000
196Z	5.000	2030	0,130	5.000		7	0	5.000
				99.279	**0**	**1.855**	**13.210**	**86.069**
	Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.							
193Z	10.000	2038	1,330	8.500	0	108	500	8.000
	Totaal generaal			113.779	-	2.034	14.010	99.769

* Vaste geldlening verstrekt door de Waterschapsbank die begin 2009 is verpand aan De Nederlandse Bank (DNB)

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Overzicht boekwaarden complexen (x € 1.000)

Bestemmings-plan onderhanden werken	Boek-waarde 1-1-2022	Grond-aanko-pen	Sloop- en milieu-kosten	Bouw-/woon rijpma-ken en kunst-werken	Rente-aan-deel	VUT- en plan-instal-laties	aandeel alg. en zakelijke lasten	grond-verkopen incl. overige opbreng-sten	afwaar-dering boek-waarde	Overige overige expl. opbr. minus kosten	Afslui-ting complex	Tussen-tijdse winst-neming	Boek-waarde 31-12-2021 excl. verlies voorziening	Verlies-voorzie-ning 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2022 incl. verlies voorziening
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	38.130	100	54	2.811	469	1.287	71	3.100	-	28	-	-	39.794	-15.819	23.975
Middag Oost & Zwanenwaay	5.426	-	-	146	67	96	5	116	-	-	-	-	5.624	-4.069	1.555
Waaijakkers	-	-	-	-	-	27	0	-	-	-	-	-	27	-	27
Mercurion	6	-	-	-	-	17	2	-	-	-	-	-	25	-	25
Totaal	43.562	100	54	2.957	536	1.427	78	3.216	-	28	-	-	45.470	-19.888	25.582

SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)

Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa volgens de Financiële Verhoudingswet. De informatie wordt hiervoor in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 30.777	Ja	€ 0	€ 30.777	Ja	
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)

		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: A16/01*	*Aard controle R Indicator: A16/02*	*Aard controle R Indicator: A16/03*	*Aard controle R Indicator: A16/04*	*Aard controle R Indicator: A16/05*	*Aard controle R Indicator: A16/06*
			€ 932.000	€ 1.197.690	€ 0	€ 0	€ 0	€ 118.740
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Som indicatoren 01 t/m 08			
			Aard controle R Indicator: A16/07	*Aard controle R Indicator: A16/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11*	
			€ 3.510	€ 66.780	€ 2.318.720	€ 2.318.720	Nee	
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
							Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
		Gemeenten						

			Aard controle R *Indicator: B2/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	*Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			5	73	18	18	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: B2/07*	*Aard controle R* *Indicator: B2/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R*

			Indicator: B2/10	*Indicator: B2/11*	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*	*Indicator: B2/14*	*Indicator: B2/15*
			€ 23.699	€ 23.699			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 1.900	€ 27.740	€ 62.424	€ 62.424	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 64.324	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01200423	€ 0	€ 0	Nee	Het is het schoolbestuur niet gelukt om de totale aanpassing van locatie Heerenmäten op tijd gefinancieerd te krijgen. Aanpassing van de installaties was onderdeel van het totale plan.	Nee
		2	SUVIS21-2-02232631	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		50						

			Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C32/07	*Indicator: C32/08*	*Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-01200423	N.v.t.				
		2	SUVIS21-2-02232631	N.v.t.				
		50						
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C43/01	*Indicator: C43/02*	*Indicator: C43/03*	*Indicator: C43/04*	*Indicator: C43/05*	*Indicator: C43/06*
			RREW2020-00450888	€ 173.672	€ 338.996	5.014		Ja

			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			1.822	Ja				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*

			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis-heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/10	*Indicator: C55/11*	*Indicator: C55/12*	*Indicator: C55/13*	*Indicator: C55/14*	*Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C62/03	*Indicator: C62/04*				
			€ 2.453	Nee				

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/01	*Indicator: D8/02*	*Indicator: D8/03*	*Indicator: D8/04*	*Indicator: D8/05*	
			€ 595.374	€ 178.744	€ 11.581	€ 0	€ 1.665.544	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag**	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/06	*Indicator: D8/07*	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*	*Indicator: D8/10*	
		1						

		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 166.549	€ 0	€ 0	€ 0	€ 141.056	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/06	*Indicator: D14/07*	*Indicator: D14/08*	*Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E20/01	*Indicator: E20/02*	*Indicator: E20/03*	*Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 48.106	€ 28.376	Nee		

	Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: E20/05	*Indicator: E20/06*	*Indicator: E20/07*	*Indicator: E20/08*
1	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	
2	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen | aantal in st	Nee	0	
3	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	

			4	222 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	
			5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
			6	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
			7	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	

		8	118 Aanleg van een veilige voetgangersover steekplaats | aantal in st	Nee	0	
		9	120 Aanleg van een snelheidsremmen de plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Nee	0	
		10	211 Aanleg van een voetgangersover steekplaats | aantal in st	Nee	0	
		50				
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaa tregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E84/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
		2	349 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt|aantal in Stuks	Nee	0			
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 10.141.513	€ 234.496	€ 633.773	€ 4.634	€ 22.033	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R*

			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 194.319	€ 4.861	€ 0	€ 692.142	€ 1.769	€ 17.682
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 110	€ 8.316	€ 0	€ 0	€ 5.320
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		

			Aard controle R *Indicator: G3/07*	*Aard controle R* *Indicator: G3/08*	*Aard controle R* *Indicator: G3/09*	*Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 9.471	€ 32.740	€ 4.153
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.323	€ 3.482	€ 400
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 924	€ 5.469	€ 337

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 85
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 11.718	€ 41.691	€ 4.975
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0			

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 4.068	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 5.444	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.363	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	10.875	0	0	

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	
			€ 74.247	€ 0	Ja	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel**	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*		
			€ 3.006	€ 0	Ja		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t.

			Indicator: G13/01	*Indicator: G13/02*	*Indicator: G13/03*	*Indicator: G13/04*	Indicator: G13/05	
			€ 6.777	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 455.627	€ 482.704				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onroerende zaken (sportacc.)	€ 11.543	€ 11.543			
		2	Roerende zaken sportbeoefening	€ 462.033		€ 462.033		
		100	Overige kosten	€ 9.128			€ 9.128	

VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
		1	1042423	€ 56.575	€ 0	€ 124.288	€ 12.940	€ 214.288	
		2							
		3							
		4							
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
		1	1042423	Ja					
		2							
		3							
		4							
VWS	**H16**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**	Betreft jaar	Beschikkingsnummer / naam	Totale cumulatieve besteding				

					Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02*	*Aard controle R Indicator: H16/03*			
		1	2020		€ 0			
		2	2021	SPUKIJZ21R2080	€ 200.732			
			Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding (jaar T) per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04	*Aard controle n.v.t. Indicator: H16/05*	*Aard controle R Indicator: H16/06*	*Aard controle n.v.t Indicator: H16/07*	*Aard controle n.v.t Indicator: H16/08*	*Aard controle R Indicator: H16/09*
		1						
		2	Het Lentebad	€ 200.732	€ 200.732	€ 200.732	€ 0	2021
		50						
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: H21/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	*Aard controle R* *Indicator: H21/03*	*Aard controle R* *Indicator: H21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
				Ja		€ 12.500	€ 12.500	Nee	
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**		Beschikkingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording	
					Automatisch berekend	*Automatisch berekend*	*Automatisch berekend*		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: H25/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
			1	*SPUKIJZ21-22147*	-€ 84.384	€ 84.384	€ 84.384	Ja	
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: H25/06*	*Aard controle R* *Indicator: H25/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	*Aard controle R* *Indicator: H25/09*	*Aard controle R* *Indicator: H25/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
			1	*Het Lentebad*	*Nov + dec 2021*	€ 27.718	€ 27.718	€ 27.718	€ 27.718
			2	*De Boskuul*	*Nov + dec 2021*	€ 23.055	€ 23.055	€ 23.055	€ 23.055
			3	*Het Lentebad*	*jan-22*	€ 28.912	€ 28.912	€ 28.912	€ 28.912

		4	*De Boskuul*	*jan-22*	€ 4.699	€ 4.699	€ 4.699	€ 4.699
		50						

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Zevenaar

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Zevenaar gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Zevenaar op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de raad op 29 maart 2023.

De jaarrekening bestaat uit:
1 het overzicht van baten en lasten over 2022;
2 de balans per 31 december 2022;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 de SiSa verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5 het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook vallen:
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 8 februari 2023;
- het controleprotocol, vastgesteld door de Raad op 26 september 2018;
- het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, vastgesteld door de raad op 29 maart 2023;
- het Controleprotocol WNT 2022.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Zevenaar zoals vereist in
- de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta);
- de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO);
- andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.847.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSA of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van B&w inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe de Raad het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Lid van:
stolwijk kennisnetwerk

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat het management of het College van B&W maatregelen van interne beheersing doorbreekt	Het College van B&W en het management bevinden zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Wij hebben specifiek aandacht besteed aan de effectiviteit van de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. We hebben een aantal memoriaalboekingen gecontroleerd op basis van de omvang en de omschrijving. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het overschrijven van interne beheersingsmaatregelen door het College van B&W of het management.
Het risico dat schattingsposten onterecht door het management of het College van B&W beïnvloed worden	Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op het opstellen van schattingen zoals voorzieningen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot het maken van schattingen.
Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
Het risico dat betaalbatches ongeautoriseerd worden aangepast en naar verkeerde bankrekeningnummers wordt betaald	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken bij het aanmaken van betalingen. Aanvullend hebben we data-analyse gedaan op alle bankmutaties. Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van B&W heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Onze controlewerkzaamheden om het inzicht dat het College van B&W geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2023 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het College van B&W over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat het door het College van B&W gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.
Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de raad voor de jaarrekening

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met :

- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 8 februari 2023;
- het controleprotocol, vastgesteld door de Raad op 26 september 2018;
- het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, vastgesteld door de raad op 29 maart 2023;
- het Controleprotocol WNT 2022;
- ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - o dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - o dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Lid van:
stolwijk kennisnetwerk

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 29 juni 2023

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928